"ESPAÑA EN EL MUNDO"
BIBLIOTECA
DE LA
FAMILIA
PORTER-MOIX
BARCELONA

GEORGI HORNI

De

ORIGINIBUS AMERICANIS

LIBRI QUATUOR.

Societas
Illæſa.

HAGÆ COMITIS,
Sumptibus ADRIANI VLACQ,

CIↃ IↃ CLII.

ILLVSTRI, MAGNIFICO,

Nobiliſſimo & Ampliſſimo,

Civitatum

NOVIOMAGI,

ZUTPHANIÆ,

ARNHEMI,

MAGISTRATUI,

CONSVLIBVS, SENATORIBVS,

SCABINIS, PATRIÆ

PATRIBVS,

DOMINIS SVIS,

Eorumque

SECRETARIIS

fideliſſimis,

D. D. C.

GEORGIVS HORNIVS.

NOn argumenti fiducia, quod à curis pro Republica veſtris alienum eſſe novi, ſed multis & gravibus de cauſis, Americanas has Origines, vobis offerre & inſcribere viſum, MAGNIFICI, NOBILISSIMI & PRVDENTISSIMI DOMINI. Ut nihil nunc de eo dicam, vos præclaræ eruditionis, ac imprimis illius, quæ rerum ab omni ævo geſtarum ſeriem perſequitur, & propria illorum eſt qui in Republica verſantur, Mæcenates eſſe & cultores incomparabiles. Quis ignorat quo hactenus ſtudio, beneficentia & liberalitate, conditam recens communi Illuſtriſſimorum DVCATVS GELRIÆ &

Co-

COMITATVS ZVTPHANIÆ ORDINVM decreto Academiam, ejuſque Profeſſores, veſtræ imprimis civitates foverint, & bonæ impoſterum de uberiori ejus incremento, Spei vexillum erexerint? Et id quidem immortali laude dignum factum, non modo ordo noſter grata mente agnoſcit, verum exteri quoque & hujus gloriæ æmuli, magnopere commendant. Non ſatis erat debellaſſe ferociſsimos hoſtes, niſi etiam barbaries in animis hominum exſcinderetur ac ignorantia divinarum pariter & humanarum rerum. Quæ quo latius indies, fota ut videtur inter Martias has tempeſtates, ſerpit, & jam integras nationes, templa

ſimul ac Scholas, ſacra & profana, velut lues quædam & triſte contagium occupat; eo majori animo, à vobis RERVMPVBL. RECTORIBVS, quibus ipſe DEVS hanc cœlitus commiſit curam, huic malo, perniciali ſane ac deplorando, eundum obviam eſt: quemadmodum contra Oceani & fluminum inundationes, ne cuncta undis ſubſidant, aggeres moleſque opponuntur. Neque vero hanc mentem Fœderatis Belgis à ſupremo numine, alias ob cauſas inſpiratam exiſtimare fas eſt, quod ſingulæ Provinciæ ſingulas ſibi conſtituerunt vel Academias vel Illuſtres Scholas, niſi ut hac ratione vera in Eccleſiis conſervaretur Religio, ſimul-

que

que Reſpublica optime admi-
niſtraretur. Non movere ſa-
pientiſſimas nationes potuerunt
quidam barbaris & incultis hor-
rentes ingeniis, qui Muſas omnes
ut viles & rebus gerendis ineptas
refugiunt iiſque nobilitatem &
Martios Spiritus contaminari
putant: contra quos non aliis,
quæ proferri innumera poſſent,
argumentis, quam veſtro, qui
Scholarum & Academiæ impen-
ſam curam geritis, judicio &
Authoritate pugnabimus. Igi-
tur, jactent pyramides ſuas Ægy-
ptii & Coloſſum Rhodus; alii et-
iam de barbais nationibus triũ-
phatis glorientur, quorum hoc
non niſi in corpora imperium
victoribus conciliat; illa

 imber

imber edax aut aquilo impotens
Poſſunt diruere :
Monumentum à vobis Palladi conſecratum eſt *ære perennius* : & cujus longe majores ſunt ac uberiores fructus, quam ut cum evanidis illis & perituris operibus comparari debeant.

Quæ etiam me, inter alias, ratio movit, Cur vobis, ILLVSTRES, MAGNIFICI, NOBILISSIMI & AMPLISSIMI DOMINI, Commentarium hunc de Americanis Originibus, inſcribendum putarim. Nam cum varia hactenus ex Academia Gelrica in lucem prodierint, conſecrata ORDINIBVS eorumque DEPVTATIS, CVRIÆ SENATORIBVS ac CVRATORIBVS, reſtabat ut civitati-

bus quoque Gelricis, quas inter principem veſtræ locum ac præcipuam dignationem obtinent, pro inſigni illa liberalitate, favore, animi propenſione, gratias ageremus. Quas quidem uberiores & meritis tum erga Remp. veſtris, tum in noſtrum ordinem beneficiis dignas, ipſa, optimus laudabilium actionum arbiter, poſteritas rependet.

HARDERVICI.

Kal. Ian. CIↃ IↃC LII.

PRÆFATIO

Ad

LECTOREM.

D*E Americanis originibus, jam ab aliquot annis, hoc quod vides opuſculum, conſcripſi,* Amice Lector, *ſuaſu imprimis Iohannis Latii, poſtquam is Hugonis Grotii opiniones novas confutaſſet. Ab eo tempore inter ſchedas abjectum jacuit, cum partim Anglicana peregrinatione, partim variis impedimentis diſtractus, omnem de eo edendo curam abjeciſſem. Nam & mutato vitæ genere, cum magis ſeria agere cæpiſſem, non levis averſatio inquiſitionum me cepit ac pretioſum tempus longe utilioribus & magis neceſſariis impendi poſſe ac deberi exiſtimabam.*

Neque

Neque vero id publici juris unquam facere conſtitueram, niſi poſtquam otium nactus, id in manus obiter ſumſi ac intra paucos dies recenſui, ita tamen ut nihil fere mutarem, ſed prout olim conſcriptum à me fuerat, ita relinquerem. Non caret magna difficultate ipſa hæc originum, etiam noſtri orbis, inquiſitio, unde conjectura fieri poteſt quam impeditum, obſcurum ac difficile ſit, incogniti majoribus noſtris. & novi. adhuc, nec dum ſatis explorati orbis, primordia aperire. Unde intra ſeſqui ſeculum nemo repertus qui de eo argumento quicquam ſtatueret quod vel probabilibus niteretur conjecturis: Sed contenti omnes fuerunt generali quadam Originum, ſive ex Scythia, ſive aliunde, deſignatione. Primus Hugo Grotius pro Norwagis, Abiſſinis

& Sinenſibus ſtylum ſtrinxit ingenioſe quidem, ſed infelici ſucceſſu. Poſt quem aliquid Comtæus conabatur ſed & ipſe oneri ſuccubuit, nec inſtructus fuit iis ſubſidiis quæ ad hoc opus requirebantur. Ego horum exemplo excitatus, primo quidem diligenter evolvi Americanarum rerum ſcriptores; deinde quicquid pro Originum argumento facere videbatur, cum antiquis Græcis pariter & Latinis atque etiam Hebræis contuli: ac certis argumentorum claſſibus conſtitutis, Phœnicum, Scytharum, Hunnorum, Turcarum, Tatarorum, Chatæorum, Mogolum, Lapponum, Samojedarum, Iaponiorum, Sinenſium aliarumque Aſiaticarum nationum clára per Americam indicia, deprehendi. Qua quidem occaſione non pauca Geographica inſeruntur,

runtur, maxime quæ Aſiam borealem & Americam illuſtrare poſſunt, haud aliena ab hoc argumento curioſitate. Nam tota fere Aſia, ſi littorales nautis noſtris cognitas partes excipias, innumeris fœdata eſt erroribus, ac nihil fere ſani apud ſcriptores, Geographos & Hiſtoricos, habet. Perſiam aliquomodo illuſtrarunt nuperi Holſatiæ Ducis ad Scha Sefin Legati: Sed longe plura ex Nubienſi haberi poſſunt, quem in Tabulas redactum, non abſque ingenti labore, fortaſſe publicabimus. Choworaſmiam & Mawaralnahram nuper ex Abulfeda Iohannes Gravius illuſtravit. Qui Abulſeda, ut hoc obiter addamus, præteritum in vita ejus à Gravio, filius Muhammedis Calavonis Almelic Annaſir, Regis Ægypti & Syriæ,

riæ patre & fratribus regnantibus, Hamam Syriæ urbem celebrem ac præfecturam gubernavit, donec amoto fratri ſuo Almedi Aſſalih A. Hegiræ IↃCCXLIII. Ch. CIↃ CCCXLII. *in Imperio ſuccederet. Præfuit autem Ægypti regno non niſi per triennium. De quo in Chronologicis ex profeſſo & latius. Hæc igitur Aſiæ exterioris ignorantia, non minimam Originibus Americanis obſcuritatem attulit, cui illuſtrandæ nihil ſane magis neceſſarium exactiori ejus notitia, quam recentiorum peregrinationes & Arabum ſcripta interdum ſuppeditant. Quod ſi Novo Zemlanæ Batavorum navigationes in Sinam ſucceſſiſſent, tum proculdubio poſituræ Americæ & Aſiæ extima ita jam innotuiſſent, ut de migratione gentium nulla amplius ſuper-*

ſupereſſet dubitatio. Nunc contenti eſſe cogimur paucis quibuſdam indiciis, ex quibus tamen conjectura fieri valde probabilis poteſt, alicubi in ſeptentrione terras illas coire vel glacie jungi. Ac ut gentium locorumque per Europam, Aſiam, Africam & Americam convenientia uno intuitu innoteſceret, tabulas confeci duas, quarum una migrationem Phœniciam; altera Scythicam, complectitur; quas quia opuſculi ratio, ut infererentur, non tulit, talium curioſo alia occaſione exhibebimus. Quod Iudæi America excluſi, mirum multis videbitur, qui tum Tataros eorum progeniem exiſtimant, tum recenti famæ fidem adhibent, qua repertas in America decem tribuum reliquias, quidam nuper inde reduces, viri, ut nonnulli putant, fide digni, ſerio affirmarunt.

Ego necdum in illam ſententiam concedere poſſum : quanquam non negem quoſdam eorum una cum Scythis Americam immigraſſe ; ita ut nec tribum conficerent nec peculiarem nationem, ſed exuta paulatim inter barbaros, ut fieri ſolet, natura, etiam Iudæi eſſe deſierint : ſic tamen ut quædam antiquitatis ſuæ & Originis veſtigia retinerent. Qualia ſunt Joſephi *nomen apud Hurones, & in Souriquoſiorum Cantilenis vox* Alleluia *frequens, Eſcarboto teſte, ac quod apud Iucatanenſes plurimi barbarorum narrant:* Se à majoribus ſuis accepiſſe, provinciam illam primum cultam fuiſſe à gentibus quæ ab Oriente poſt varios errores eo venerint & numinis auxilio ab aliarum gentium injuriis liberatæ, per

per mare, apertis utrimque flu-
ctibus, evaſerint.

Id quoque monendus es, Lector, *quod cum, me abſente hæc ederentur, hinc inde Sphalmata typographica, quod moris, irrepſiſſe, quæ quidem omnia conſignaſſem niſi partim levia deprehendiſſem & quæ ex contextu facile à quovis emendari poſſent: partim gravi morbo, dum editio ad finem properat, afflictus, parum vel virium vel voluntatis retinuiſſem ad laborem illum ſuſcipiendum. Vale Amice Lector, ac impoſterum, Deo volente, magis ſeria & utilia à nobis expecta.*

DE

DE
ORIGINIBVS AMERICANIS,
Conſcriptis
A Clariſſimo & Excellentiſſimo Viro
GEORGIO HORNIO,
Hiſtoriarum ac Politices in illuſtri Gelro-
rum Academia Profeſſore
Ordinario.

QUo robur divinum animi, quo vividus ardor,
Atque Columbini ſuaſerunt ire volatus,
Percuſſus laudum ingenti Veſputius œſtro,
Velivolâ rate contentus, quem claudere triplex
Non potuit mundus, cœlo duce fretus, & uſu
Pyxidis arctoæ, tot monſtris Nerea fœtum,
Tot ſcopulorum æſtus maria inter fuſa minantum,
Navifragoſque notos, tempeſtatumque furores
Deſpiciens veluti ex alto impavidiſſimus Heros
Ivit, & Herculeos late ſuperavit honores.
Primus in ignotum penetravit Americus orbem,
Inventamque ſuo terram de nomine dixit.
Cedite fœlices Arabum, Serumque labores,
Totiuſque orientis opes, Veſputia tellus
Ditior eſt, nuſquam terrarum opulentia tanta:
Ut peregrinari reliquis videatur in oris,
Heic fixiſſe ſtatam Regina pecunia ſedem.

Lux

Lux ea, quam vates toties cecinere futuram
Fatidici, tandem, completo temporis orbe,
Emicuit; novus en Typhis, nova prodiit Argo,
Sed melior Typhis, ſed fortunatior Argo:
Illa ingens tellus patet, ille Platonicus Atlas,
Oceanuſque pater laxavit vincula rerum,
Ac media eſt, adeo mundi non ultima, Thule.
Iam mihi Theſſalicæ vileſcit fama carinæ;
Illa quidem auratam Colchis avertere pellem
Callida votivis remeavit operta corymbis.
At laudis non iſta tuæ centeſima pars eſt,
Componi ne digna quidem, Veſputia puppis.
Aurifero Europe quod diffluit imbre quotannis,
Prodigaque huc pleno quod mittit aromata cornu
Copia quottidie, tibi nos debere fatemur.
Quare, ſi facti pretium jus ſideris arbor
Pelias obtinuit, potiori id jure mereris,
Florentina ratis, tuque ô fortiſſime ductor,
Dignus es, ut medius Polluce ac fratre coruſces
Certa fides dubiis & ſidus amabile nautis.
Dicite, quandoquidem vos hæc quoque ſcire putandum eſt,
Dicite Pegaſides: quæ gens ab origine prima
Incoluit, qualique viâ devenit in orbem
Occiduum? veterine cohæret America mundo,
An pelagi vaſtis penitus diſcernitur undis?
Unquam Aſiæ, Lybiæve innotuit, Europæve?
An vero ſolidos tantæ regionis honores
Fata reſervarunt ævo fœlicia noſtro?
Sic ego: ſic infit contra pulcherrima Clio,
Lauru ornata comas, dextram Libanitide cedro:
Par deſideriis tantis, votiſque replendis
HORNIADES meus eſt; illum ad myſteria noſtri
Intima concilii, Clario ſciſcente Senatu,
Ipſa ego deduxi, mentemque liquore beato
Imbutam docui ſacras evolvere ſorteis,
Omnibus abſolvi numeris, & rito ſacravi,

Ut

Ut jubare ingenii terras luſtraret opacas,
Ac noſtras, Phœbique vices interpres obiret.
Sive Caledoniæ funeſta tonitrua terræ,
Veraque civilis memoraret ſemina belli,
Ipſa ego direxi calamum ſcribentis, & aureum
Infudi laticem; totius in æquore chartæ
Palladis, ac noſtri genuina refulget imago.
Sive recenſeret culti monumenta Severi,
Atque redonaret ſtatui, priſcoque nitori,
Aonii plauſere chori. Quem fulmina doctæ
Non cieant linguæ vibrata frequente theatro?
Quis non tot linguas uno miretur in ore?
Gratior eſt animo veniens doctrina ſereno.
O niveos HORNI *mores! ô cordis aperti*
Delicias, vulgo ignotas, ſæclique prioris
Relliquias! ut præ vobis mihi nectar Hymetti
Sordet odoriferi, & mellis fragrantia puri!
Mens humilis, ſed tota Dei eſt, incoctaque honeſto,
Cælorum terræque capax, & fluxit ab ipſo
Sæclorum quodcunque Chao: penetralia rerum
Involat aligero perveſtigatque meatu.
Veſputi decus, Heſperios aperire latentes,
At vero ignotas nota ad cunabula gentes
Artifici revocare manu, brevibuſque tabellis
Complexa occidui fata abſtruſiſſima mundi
Excutere ad veri legem, normamque fidelem
HORNIADÆ *laus eſt, ſibi quam bene vendicet uni.*

Amico Summo P.

JOH. VVITTEN.

DE

DE ORIGINIBUS GENTIUM AMERICANARUM,

LIBER PRIMUS.

Cap. I.

Scopus operis. Deſcriptio Americæ. Ejus detectio.

Res Americanas, ab ipſa gentis origine, ad Europæorum in eam adventum, ſcribere animus eſt. Vbi & major, quam in cæteris mundi partibus, difficultas, & obſcuriora omnia; Origo, mutationes, bella, Imperia. Digna ad omnem antiquitatem tendentibus materia, ubi videre licebit barbariem cum humanitate, crudelitatem cum fortitudine certantes: multa benè prudenterque dicta factaque: multa turpiter & perfidè: quid in barbaris ſcelus, quid virtus potuerit: quibus artibus in tantam molem duo maxima Imperia excreverint. Denique Phœnicum priſcas reliquias & per Septentrionem irrumpentes Hunnorum, Kitai-

norum,ac Sinenſium gentes, mirabimur pariter atque tot ſeculis ab orbe noſtro & notitia in alium ſepoſitos, agnoſcemus.

America terrarum pulcherrima,ingentibus in utrumque Oceanum ſpatiis, inter Orientem ac Occidentem media jacet, ac paſſim læta viriditate, in omnia frugum genera fertilis, exultat.

Qua Æquatori proxima, coeuntibus paulatim in arctum littoribus, Iſthmum crebris horrentem montibus habet, cujus interventu ingentes peninſulæ, ne uterque coëat Oceanus, connectuntur. Ad eum ſinum qui noſtro mari adjacet, innumeræ inſulæ, quas olim continentem unam magna parte fuiſſe, & incolæ narrant, & creditur. Nihil iis beatius: & hæ demum fortunatæ antiquorum inſulæ ſunt. Ab Iſthmo, velut anguſtias ſuas dedignata, verſus utrumque Cardinem, ſed major in auſtrum, uno tractu, effunditur. Vbi terminetur in ſeptentrionibus; ſitne in immenſum terra & noſtro alicubi annexa Orbi, an freto vel mari abſciſſa; quæſitum hactenus & adhuc dubitatur. Illud certum, hinc ad Gronlandiam, illinc ad Aſiam, prope continuis littoribus extendi. Planior ad boream & rigidior: alicubi per multa millia paſſuum ſterilis pariter & deſerta. Non arbor viſentibus, non herba, non, quod mirandum, ſaxum occurrit. Immenſum

menſum frigus & ſupra noſtrum; equis imprimis lethale & intolerandum; ſed & calor intenſior, non tamen Africano comparandus. Qua Tropicis ſubjacet undique montoſa: nec ullibi integrum Horizontem ſpectantibus exhibens. Littora ejus humi.'a & calida, crebris arenis & paludibus fœda. Montes, ut pecorum ac metallorum fœcundi: ita frequenter habitabiles. Omnium pulcherrimæ convalles & temperatiſſimæ, Elyſios quoſdam campos viſentibus ingerunt. Sub ipſo Æquatore altiſſimi montes feſtinatis nivibus & perpetua hyeme rigentes, ob frigus inacceſſi. Hinc continua ſerie ad Magellanicum uſque diffuſi fretum: auro & argento ſupra fidem graves, & æternis paſſim ignibus ad terrorem flagrantes, littora proſequuntur ſimul & deponunt. Tam mirabili temperamento, ut quicquid priſci ſapientes de Torridæ caloribus tradiderunt, una hæc & barbara explodat. In Nova Hiſpania à Novembre ad Aprilem cœlum ferè ſerenum, veſperi turbines pulverem, Tenoxtitlanæ propemodum lethalem, alibi non adeò noxium, impetuoſè agitant. Cætera anni pluviæ infeſtant: & quo ſol propior, eo vehementiores: unde aëris ad littora gravitas, nec cœlum alicubi Sardo mitius. Peruvia qua mari alluitur, ſiticuloſa & terræmotu immaniter laborans. Pluviæ ſi cadant, miraculis accenſetur: quod

depreſſa littora & arenis obruta, & altiſſimis præcincta montibus & ventorum terreſtrium egena, materiam pluviis generandis elevare non poſſint. Vnde in editioribus circa Guaiaquil, Aricam & Arequipàm regionibus, ubi ventis perflatur, nonnunquam pluit. Mox non longe à littore digreſſis, nix, pluviæ, tonitru, omnia vehementia. Diverſa in montibus & ad maritimam oram temperamenti ratio facit, ut in Mala circa Limam, ficus, prout hiems æſtasve in montibus, ſic dimidia ſui parte, vel fruges ferat vel ſterilis ſit. Auſter alibi gravis, hic ſaluberrimus, & abſque eo inhabitabilis omnis ille tractus. Aer in montibus Pariacacca penetrantiſſimus & licet herbas exurat, raro letalis: niſi quod ipſa vitalia immenſis doloribus torquet. Qua Chilen tangunt, antequam ſentias interimit, torpenti veneno ſpiritus adurens; unde cadaverum incorrupta hinc inde funera, quæ commeantibus non raro contra frigus munimento fuerunt. Lacus paſſim ingentes. Mexicanus duplex, ſalſis pariter & dulcibus aquis ſcatens. Titicacam occultis ſub terra meatibus in auſtralem Oceanum aquas ſuas deferre, ſunt qui exiſtiment. In Guancavelica ut effluxerunt aquæ calidæ, lapideſcunt: bibenti lethales ſine dubio, quod potæ intra viſcera in lapidem concreſcant. Sunt quæ bitumen, ſunt quæ ſal fundunt.

dunt. Flumina in noſtrum Oceanum immania, nec iis alibi terrarum ſimilia, ſe exonerant. Qua Aſiam reſpicit exigua & ex vicinis montibus incredibili celeritate præcipitata. Interiora ad Meridiem ferè tota ſubmerſa, concluſis utrinque inter altiſſimos montes nivalibus undis & ſtagnantibus hinc inde fluminibus. Arborum miranda proceritas: quæ alicubi tam craſſæ, ut ſexdecim hominum manu junctorum lacertis vix concludi queant & unius apud Guaxacam umbra mille hominibus æſtum facile defendat. Animalium frequentiſſima copia: Sed equi indigetes non reperti. Leones, Vrſi, Tigres, lupi, vulpes, tauri, vaccæ, lepores, cuniculi, & ejus generis alia, ut apud nos: incognitorum complura genera.

CAP. II.

Varia de Originibus Americanis opiniones. Columbi, Vatabli, Stephani. *America pro India Orientali habita. Hiſpanos à Mauris fugatos in Americam veniſſe.* Theoph. Paracelſi. Ariæ Montani. *Ophir an Parvajim. Iucatan an à Iok'an. Nomen Peru unde.* Poſtelli. *Origines ad Iſthmum diviſas.* Lerii. *Chananæi in America.* Genebrardi. *Decem tribus Iſraëlitarum in Tataria & America.* Tornielli. Acoſtæ. Goropii Becani. Marinæi Siculi. *Romanos in Americam veniſſe.* Pauli Jovii. *Mexicanos in Galliam veniſſe. Americani tempeſtatibus in noſtrum orbem ejecti.* Suffridi Petri & Hamconii. *Americanos à Friſiis.* Fr. Bivarii. Jacobi Charron. *Americanos à Gallis*, Abrahami Mylii.

Mylii. *Americanos à Celtis Priſcis nota Borealis America.* Nicolai Fulleri. *Americanos à Cushi poſteris.* Athanaſii Kircheri. *Americanos ab Ægyptiis* Emmanuelis de Moraes. *A Carthaginenſibus* Edoardi Brerevvoodi. *A Tataris. Aliis ab Islandia.* Marci Leſcarboti. *A Chananæis. Noacho nota America.* Hugonis Grotii. *A Norvvagis, Abiſſinis, Indis Oriental. & Sinenſibus* Johannis Latii. *A Tataris & auſtralibus.* Roberti Comtæi. *A Phœnicibus* Roderici à Caſtro *A Pœnis.* Cottoni *Ieſuitæ impietas. Difficultas quæſtionis unde.*

IN hunc orbem ſuperiori ſeculo naves ex Europa delatæ, inaudita omnia; monſtra maris, ambiguas hominum ac belluarum formas, retulêre. Sed unde hic novus orbis; unde illa hominum & animalium immenſa multitudo: qui ejus incolæ: quibus terris profecti, quæ viæ ignorantibus apertæ: quid eos tantum ab Origine ſua mutarit; inexhauſtæ difficultatis quæſtio, plurimorum hactenus induſtriam fatigavit. Adeo ut ſuperioribus annis in Hiſpania curioſe diſputatum fuerit: *Vtrum Indi ab Adamo oriundi an vero media quadam ſpecies inter ſimios & homines eſſent.*

Igitur quam primum admirabilis Colonus in Americam penetravit, excitata ſunt apud Europæos ingenia, nec in minori laude poſitum originem tot gentium oſtendiſſe, quam detexiſſe terras. Et vix dici poteſt quantum novitas rei omnium & animos & induſtriam ſollicitarit. Primæ

Primæ conjecturæ fuerunt hanc eſſe ipſiſſimam Ophiram, quod Colono & Franciſco Vatablo ſive Roberto Stephano viſum. Nam & Colonus initio putavit ſe in Indiam Orientalem & Iapanem delatum, haud miro, ut in tanta novitate errore, quem & poſtea Melanchthon erravit, cum repertam à Corteſio Temiſtitanam pro Quinſai, de qua Venetus, acciperet. Alii Atlanticam nominarunt cujus Plato mentionem facit. Nonnulli repertas Carthaginienſium colonias, & ab ipſis navigantibus clauſum mare, iterum apertum gloriabantur. Quidam, teſte Gomara, Hiſpanos à Mauris, victo VValidi auſpiciis Roderico, in Americam navibus fugiſſe, argumento crucium in Iucatana repertarum, putarunt. De quo memorabilis locus apud Antonium Gavalum extat, referente Purchaſio in hæc verba: *Anno* CIↃ CCCC XLVII *Portugallus quidam navigans extra fretum Herculeum, adverſis ventis in remotam Inſulam Occidentem verſus abreptus fuit, & in ea invenit ſeptem civitates, quæ Portugallorum Lingua loquebantur, & interrogabant an Mauri adhuc vexarent Hiſpaniam, unde amiſſo Roderico fugati ſint. Putant hanc regionem fuiſſe novam Hiſpaniam.* Hæc ſplendidè confiĉta eſſe quis non videt? Nimirum, quia Hiſpani Sanctium quendam de Vlloa ſive Huelva confinxerant, qui ante Columbum Americam

adierit, etiam Portugallis viſum gentis ſuæ famam ſub eadem fabula promovere. Niſi tamen Hiſpanos Canariarum tum temporis ſub Bethan courtio habitatores, intellexerunt. Gomara opinionem hanc ea imprimis ratione confutavit, quod in Inſulis, ad quas primo venire neceſſum fuerit, nullæ cruces repertæ ſint. Hiſpani vero, ut jus ſibi ſuum in illas terras quaſi poſtliminiò vindicarent, fabulam de crucibus repertis, & fuga gentis ſuæ metu Maurorum, confinxerunt. Omnium ſtultitiam Theophraſtus Paracelſus exhauſit, qui duplicem Adamum, alium in Aſia, in America alium creatum aſſerit. Arias Montanus ſingulare quid, pro Originibus Americanis, ex Hebræa Lingua ſibi deprehendiſſe viſus fuit. Nam cum auſtralis illa pars nomen Peruviæ incertum quo caſu, exiguo certe à rivo & Provincia tuliſſet, non jam amplius dubitandum putavit, quin Ophir & Parvaim ſint America. Cujus de hac re in Phalego ſententia talis eſt: *Iuktanis poſteritatem ex Oriente in Americam veniſſe. Et hoc innui cum dicitur:* habitationem ipſorum fuiſſe uſque ad montes Orientis Sepher. *Hos Andes eſſe, in quibus ſuperſit antiquiſſima urbs Iuktan. A Iobab ortos Pariæ incolas. Ab Ophir eos qui Novam Hiſpaniam & Peruviam tenent, quæ regiones per tranſpoſitionem literarum Parvaim dictæ fuerint, duali numero ad deſi-*

deſignandam utramque peninſulam. Atque has regiones Orientalibus Indis notiſſimas fuiſſe, qui omne aurum Ophiraum inde petierint. Ab Indis notitiam ad Iſraëlitas delatam. Nam Salomonem Peruvianum aurum ex Orientali India apportaſſe. Quæ opinio cæteris ſubtilior eſt, ſed nullis idoneis rationibus fulta. Quis enim montes Sepher de Andibus explicet? Neque uſpiam urbs ulla Iuktan, niſi Iucatanam regionis nomen ab Hiſpanis per errorem confictum, intelligat. Ac mirum eſt tot magni nominis viros in hanc opinionem conceſſiſſe, Poſtellum, Becanum, Poſſevinum, Genebrardum, Marinum Brixianum, Eugubinum, Mornęum, Avenarium alioſque. Præcipuum Ariæ fundamentum in nominis Peru ac Parvaim convenientia eſt. Sed ſatis jam conſtat Incarum Imperium non aliud nomen habuiſſe quam *Tahuantiſuyo*, quod quatuor mundi plagas denotat. Nomen Peru ab Hiſpanis demum repertum eodem errore quo Iucatan. Beru nomen piſcatoris erat. Is rogatus à primis detectoribus de nomine regionis, Beru reſpondit, hoc ſibi nomen eſſe innuens. Illi ſtatim Peru vocarunt, quicquid terrarum ingenti tractu uſque in Chilen excurrebat. Hanc veram hujus nominis Originem eſſe Garcilaſſo Inca, magnæ in antiquitatibus majorum ſuorum fidei, tradit.

Primus omnium Poſtellus, animadverſo

gentium Americanarum diſcrimine, origines ad Iſthmum diviſit. Cujus hæc opinio fuit. *Auſtralem partem ex Aſiatica India colonos ab Ophir & aliis Ioctani poſteris accepiſſe. In Septentrionales oras, ex Mauritania navibus Atlantios trajeciſſe.* Quorum originem ex ſuppoſititio Beroſo Viterbienſis Monachi à Chamo ducit. Qui profugus in Italiam ad Iapetum fratrem alio nomine Atalum & Italum dictum primò venerit: hinc in Mauritania ſedibus fixis & montem & mare Atlanticum, fratris amore, ac deſiderio nuncuparit. Poſtea miſſos in oppoſitum continentem Atlantios: unde vocis Atl crebra hodieque memoria ſuperſit. Iohannes Lerius & cum eo Gomara primus eos à Chananæis metu Ioſuæ in diverſa profugis deduxit, quorum pars in Americam trajecerit. Alii cum à Salmanaſſare decem tribus ex Palæſtina in captivitatem ductas & in Oriente memoriam earum amiſſam legiſſent in ſacris codicibus, eò devenêre ut jam, de quo vehementiſſimè dubitabatur, inventum putarent. Nimirum eas tribus ex Perſide & Babylonia in Mediam, Hyrcaniam & Bactrianam: inde per vaſta Scythiæ in extremum angulum qua Americæ Aſia imminet, delatas, in Tatarorum gentem coaluiſſe. Nam & nomen Syriacum, & circumciſio, & quartus Eſdræ liber idem probare videbantur. Genebrardus

dus ſane id à nemine obſervatum ante ſe, ut ſolet, inſolenter miratur & jactat. Cujus rationes partim, ut jam diximus, communes ſunt. Vna hæc peculiaris & ridicula quam ex nugaciſſimo Theveto deſcripſit. *In quadam S. Michaelis inſula, quæ ex Azoribus & ad novum orbem pertineat, repertum cum Hebraica inſcriptione ſepulcrum.* Tam ille rudis & ineptus fuit, ut pro Americanorum Iudaica & Tatarica Origine, ex Azoribus ſibi putarit argumentum petendum eſſe. Quaſi non ex Hiſpania venire in eam Iudæi potuerint, ac ibi tale defuncto fratri Epitaphium ponere, vel ipſe lapis ſuppoſititius eſſe. Quemadmodum ejus generis ficta monumenta Iudæorum apud Lazium primo de migratione populorum extant: quorum antiquiſſimum annos circiter IↃ LX poſt legem datam lapidi circa Viennam inciſum fertur, nimis aperto mendacio. Et quæ de Arſereth ex quarto Eſdræ movet, nimis quam frigida ſunt. Certe fabulis accenſenda: nec Acoſta negat. Auguſtinus Torniellus in Annalibus Sacris ad A. M. CIↃ IↃCCCCXXXI fuſe hanc quæſtionem perſequitur. Et quamvis rectè judicet, partim ex Oriente per Iaponiam: partim ex Septentrione per fretum Anian, à Semi & Iapheti poſteris omnem Americam inundatam fuiſſe: tamen mirum eſt, cum hanc rem abſque ullis argumentis per-

tracta-

tractare. Poſtquam cultoribus oppletæ omnes cis & uis Iſthmum regiones, trajecto freto Magellanicam quoque incolas accepiſſe vult, qua Americæ obtenditur & proximat. Multos tempeſtatibus eo abreptos, ut de Annio Plocamo & Hiſpanis Plinius, de Indis in ſimili caſu Cornelius Nepos tradiderint. Omnium induſtriam ſuperaſſe Acoſta viſus. Qui ſicut in hoc orbe verſatiſſimus fuit: ita mirandum eſt, cum quæſtionem hanc ex profeſſo & prolixe quidem tractet, non niſi de via per quam gentes non tam traductæ ſint quam traduci potuerint, ſollicitum fuiſſe. Quod æquè dubiam quæſtionem relinquit. Summa opinionis ejus eſt: *Americanos ex Aſia ortos, quæ regio vel plane continua Americæ vel exiguo tantum freto ab ea diviſa ſit.* Quod ex animalibus probat, & quia alia via in Americam penetrare non potuerint. *Tempeſtatibus etiam quoſdam & caſu eò ejectos. Aves partim transvolaſſe, partim, ut cicuras, ab hominibus tranſlatas.* Sed deſtinato conſilio quenquam eò navigaſſe, præfractè negat. Hunc Goropius Becanus excipit, qui Atlantes in Americam navigaſſe, in Hiſpanicis eruditè oſtendit. Sed dum febriculoſas, ut ſolet, ex Celtica lingua, vocum Origines affert, & ex Atlante *terrarum oſorem* facit, deridendum ſe potius lectori propinat, quam fidem dictis adſtruit. Romanos in Americam veniſſe Ma-

ſe Marinæus Siculus putabat, argumento nummi antiqui effigiem Auguſti repræſentantis & in Americæ fodina reperti; quem ſummo Pontifici Iohannes Rufus Archiepiſcopus Conſentinus miſit. Sed nummum illum vel ſuppoſititium fuiſſe, ut lapis Hermici Cajadi, vel ab Hiſpanis illatum ac caſu amiſſum, putant. Solus quantum conſtat Paulus Iovius in elogio Ferdinandi Corteſii, ex ipſa in Galliam America Mexicanos, olim veniſſe, argumento humanarum hoſtiarum, quibus utrique litarunt, ineptius quam talem virum decebat, colligit. Nam Britanni longe ſpecioſius jus ſuum in Americam à Madoco Cambro deducunt, quem circa A. Ch. cIↄ c LXX magnam eò gentis ſuæ coloniam duxiſſe volunt. Et linguam ibi Cambricam obtinuiſſe argumento eſſe vocem Britannicam *Pengvvin*, qua magna avis denotetur. Cæterum ad Iovii mirabilem opinionem addendum eſt, quanquam nulla orbis noſtri ab Americanis orta gens ſit, fieri tamen potuiſſe, ut quemadmodum ex noſtro in illum: ita ex illo in noſtrum orbem quidam tempeſtatibus abriperentur. Sane teſtatur Nepos apud Melam & Plinium Q. Metello Celeri à Rege Suevorum Indos donatos, qui ex India commercii cauſa navigantes tempeſtatibus in Germaniam eſſent abrepti. Similis caſus in temporibus Friderici Barbaroſſę narratur,

ratur, Indos ſcapha Lubecam appuliſſe. Vtroſque ex terra Laboradoris & vicinis regionibus veniſſe Gomara vult. Quanquã ne hoc quidem prætereundum ſit, Acoſtam de veritate narrationis Nepotianæ ſubdubitare; eamque falſi non abſque rationibus arguit contra Grotium ſcribens Latius. Nam nemo, cui ſana mens, credere poterit, ex vera India vel Sinis per mare Tataricum, in Germaniam, mare Balticum & littora Suevorum, abreptos. Sed ſi pro Indis habitos dicas, quia ex remotis & incognitis oris venerunt, forma & moribus à noſtris alienos, quid vetat quominus ex America huc abrepti ſint? Ac omnem dubitationem in Veneta Hiſtoria Petrus Bembus adimit. Qui teſtatur, *ſcapham cum ſeptem barbaris hominibus in Oceano Britannico à Gallis interceptam.* Ex deſcriptione tum ſcaphæ tum hominum patet Gronlandos fuiſſe quos tempeſtates huc ejecerint. Factum id A. Ch. CIↃ IↃ IX. continuator Palmerii annotat.

Fuerunt qui Peruanos & Chilenſes à Friſiis deducerent, quod in Chile paſſim aquilæ bicipites, crux miraculis fulgens; quod Chile frigus Indis ſignificet. Glaucam quoque Principis Chilenſis filiam ab Hiſpanis captam, ſe ex antiquo Friſonis ſanguine oriundam dixiſſe, quod Alfonſus de Ercilla refert. Quæ fabulis ſimillima, quibus hujus etiam ſententiæ defenſores

ſores Suffridus Petri & Hamconius non indelectantur. Non minus falſa alia eorum traditio Friſios tempore V Villehadi Epiſcopi Bremenſis in Novi Orbis inſulas, Cubam vel Hiſpaniolam delatos, & à barbaris ingentibus moloſſis fugatos authore Crantzio. Benè ſe habet quod de moloſſis addunt: cum ne ullum quidem in illis inſulis quadrupes, niſi Hutias cuniculi formam non excedens, fuerit. Repertas in America bicipites aquilas, mirum videri non debet, cum eam avem Mexicani & Peruani vehementer coluerint & artificioſe auro, argento, picturis expreſſerint. Franciſcus Bivarius in Chronicon Fl. Lucii Dextri ad A. C. LXVI. à poſteris Ophir, quorum in Hiſpania ſedes, Americam accepiſſe incolas vult. Quam laudem Iacobus Charron in univerſali Hiſtoria ſuis Gallis vindicat, quos jam ante CIƆ IƆ annos in Americam navigaſſe cum Poſtello vult & urbem Themiſtitanam ibi condidiſſe. Sed rationibus quas affert, vix ſtudio deteriores fingere potuiſſet: quales ſunt; ab Americanis fœminas quoque, Gallorum exemplo, ad publicas conſultationes admiſſas: & ad eundem lacum, ubi Themiſtitan, Venezuelam quoque à Venetis Gallis conditam. Quæ pluſquam puerilis Geographiæ & Hiſtoriæ ignorantia eſt, cum nec ad Mexicanum lacum ſita ſit Venezuela, ſed ad ſinum

Marcay-

Marcaybanum Cumanæ: & nomen illud urbi Coro demum ab Hiſpanis impoſitum, quod mediis in aquis, inſtar Venetiarum, ſita eſſet. Benzo Valentiolam appellat. Abrahamus Mylius Commentario de Belgica Lingua, Americanos omnes à Celtis ortos tradit duplici via. Primo per Orientem ex Tenduc: unde in Anian venerint. Nam utrumque nomen Celticum eſſe, & in Septentrionali America regnum Bergi. Nomina quoque Celtica, Pagod, Topos, Papa, Guaire, Lam & alia reperiri. Deinde per occidentem ex Islandia & Friſlandia in Terram Laboradoris: hinc ulterius. Et producit locum Plutarchi ex libro de Imagin. quæ in Luna apparent; ex quo colligit notum priſcis Borealem illum Americæ tractum. Nam ibi Ogygiam & Saturni Inſulam & magnum continentem poni. Multis illa potiſſimum ſententia arridet, quæ à Chamo, Chuſo, Chananæis, Carthaginienſibus, Afris Americanos deducit. Sed alii per mare Atlanticum, alii Eoum viam quærunt. Quæ poſterior Nicolao Fullero in Miſcellaneis arridet; nimirum Cushitas Indiam, Sinas & novum Orbem beneficio maris Eoi & freti Anian, quod in nonnullis locis unius milliaris Anglici cum dimidio latitudinem vix habeat, occupaſſe. Athanaſius Kircher in ſuo Copto & Oedipo

Ægyptia-

Ægyptiaco, hanc laudem Ægyptiis tribuit, quod olim in Indiam, Sinam, Iaponiam, Cathaiam, Americam colonias duxerint, argumento Solis, Lunæ, ſiderum, animantium, religioſi cultus. Quæ ratio ſola non ſufficit. *Emmanuel* de Moraes in Hiſtoria Braſilienſi nondum edita, à Carthaginenſibus & Iudæis Americanos deducit, ſed ab his per infirmas rationes. *Edoardus* Brerevvoodus pro Tataris non ineleganter pugnat. Præfectus coloniæ Germanorum in Nova Anglia putavit ab Islandis ejus tractus Americanos Originem trahere, quod utriſque *Sakmakan* ſit Princeps, teſte Rogerio VVilhelmo in Nova Anglia. Omnium altiſſime rem auſpicatus *Leſcarbotus*, præterquam quod Chananæos à Ioſua fugatos in Americam tempeſtatibus abreptos vult, Noachum in Americam iter ad veterem indicaſſe patriam poſteris, ibique eorum parti ſedes aſſignaſſe, contendit. Poſtquam *Hugo* Grotius, Mylii opinionem, quanquam tacito nomine, quod ad Norvvagos, ſecutus, gentes in Americam duxit, hinc per ſeptentrionem ex Norvvagia in Islandiam, inde per Gronlandiam, Eſtotilandiam, Norimbegam in Mexicanas terras uſque ad Iſthmum. Sic tamen ut per temporum ſpatia alii ex Suedia, Daniaque cultores advenerint novi, magnum ad ſobolem incrementum. Iucatanenſes ipſi

Abyſſinorum ex Africa piſcatorum propago. Ex India Orientali per Gilolum, Iavam & Antarcticum orbem, ſuperato Magellani freto, auſtralem Americam cultoribus impletam. Niſi quod Peruanos Sinenſibus adſcribit, quorum partem in illas terras & oppoſitum continentem aut quærendi curioſitas, aut magnus humani generis propagator caſus, pertulerit. Ita ut ſecundum ipſum, omnes Americani à quatuor gentibus originem trahant, Norvvagis, Abiſſinis, Indis Orientalibus & Sinenſibus. Sed utcunque ſententia ejus alicubi bona eſſe poſſit, quam infirmis tamen & plerumque alienis ac falſis argumentis cauſam hanc egerit, in doctiſſimis notis ſuis *Latius* oſtendit. Qui cum nihil in Grotiana diſſertatione repeririſſet, quod vel mediocriter rerum Americanarum gnarum poſſet in aſſenſum trahere, communem opinionem retinuit ac confirmavit: factam gentium in Americam haud diu poſt diluvium migrationem, à ſeptentrione ex Tataria, ab auſtro ex Nova Guinea & illis infra fretum Magellanicum terris, ita tamen ut ad Iſthmum Panamę Origines neceſſario dividendæ non ſint, cum ejus facti ratio dari ſufficiens non poſſit. Noviſſimam in hac controverſia operam vir Nobilis *Robertus* Comtæus Normannus poſuit ſed cujus commentarium mors fato propera integrum nobis invidit.

Nam

Nam ipſi argumenta Grotii & Latii perpendere animus erat. Extant tamen aliquot pagellæ quarum haud pœnitet. Sententia ejus eſt : Americanos omnes à Phœnicibus, ſive Tyrii illi ſive Carthaginenſes, ortos, & unam hanc gentem vaſtum illum orbem & habitaſſe & detexiſſe. Ita ut ex aliis Provinciis nulli ante Hiſpanos præter Phœnices eò venerint. Quod falſum eſſe apertiſſimis rationibus conſtat. Nam nec ſoli Phœnices eo venerunt & coloniæ plurium gentium diverſo tempore in illas terras deductæ ſunt. Quod vero Rodericus à Caſtro in Medico Politico, defectum literarum pro argumento Carthaginenſis Originis habet, leviculum & manifeſtè falſum eſt. Nam Carthaginenſibus ſuas fuiſſe literas quis dubitat vel ignorat?

Hæ, & plures adhuc, diſcrepantes authorum de Originibus Americanorum ſententiæ ſunt, ex quibus colligitur quantæ difficultatis ſit de hac quæſtione certi aliquid ſtatuere vel pronunciare. Quod cum non ignoraret Petrus Cotton Ieſuita, A. cIↃ IↃ C IV. inter alia etiam hanc Diabolo in obſeſſa puella quęſtionem propoſuit. *Quomodo inſulæ animalia acceperint, & eo homines poſt Adamum pervenerint?* Intelligens nimirum remotas illas novi orbis inſulas. Et fruſtra impium facinus negare audet in Mantiſſa ſua Forerius, cum ipſius

Cottonis manus à Iohanne Gilloto in Senatu Pariſienſi conſiliario Eccleſiaſtico aſſervata, ab Henrico IV. lecta, à Thuano tota hiſtoria evulgata ſit.

Nobis difficilis quidem videtur ſed non planè inexplicabilis quæſtio. Difficultatis cauſæ, præter communes, ſunt orbis ipſe per tot ſecula incognitus ac inacceſſus; antiquitatis ſuæ & Originis incerta pariter & incurioſa gens: nullus literarum uſus; vagæ ſedes, bella continua, unde captivitates, excidia, permixtio: barbaries in univerſum magna, linguarum morumque infinita diverſitas. Quibus adde primorum detectorum negligentiam, qui tantum de auro & Imperio ſolliciti, integras nationes cæde extinxerunt; ſi quæ erant antiquitatis monumenta, deſtruxerunt: plurima per ignorantiam vel vanitatem, commenti ſunt. Non minimum quoque induſtriam noſtram in exquirendis his Originibus moratur incognitus nobis etiamnum Aſiæ Septentrio: ſitne ibi una cum novo orbe continens, an freto vel mari diviſa; qui extremarum gentium ritus, quæ lingua. Inter tot ardua & tenebras aliquid conari, non erit plane fruſtraneum, præſertim cum magnorum virorum, qui viam præiverunt, non deſtituamur exemplis. Et quanquam facilius ſit refellere quæ falſo de his traduntur, quam quid verum ſit ſtatuere; non tamen

tamen videri temerarius & opiniator debet, qui veram Americanorum Originem ſe oſtenſurum ſperat, quemadmodum nimis præcipitanter & temerè Acoſta judicat.

Cap. III.

An ante diluvium habitata America? Quomodo in eam primum ventum? Aves transvolarunt. Feræ per glaciem vel natatu. Cicura illata. Cur non equi, boves, vaccæ? Homines Americani mixtæ & variæ Originis. An una fœmina ſuffecerit condendis Americanis?

INitio ſciendum quæri de Origine gentium Americanarum; poſt diluvium. Fuerintne jam ante diluvium homines in America, quod Opmeerius in Chronologia, ex Atlantidis apud Platonem hiſtoria, aliique volunt, procul à cura & inſtituto noſtro eſt. Nec credibile jam ante diluvium tanto numero ſuccreviſſe homines ut omnes orbis partes impleverint, quanquam Lescarbotus magna fiducia Noachum in America natum, eamque poſt diluvium recepiſſe potius quam accepiſſe habitatores, velit. De hominibus & animalibus poſt diluvium quæritur; quis populus in Americam venerit? unde egreſſus? qua ingreſſus? quibus auſpiciis? quo tempore? Ad quam quæſtionem compendio reſpondemus. *Poſt diluvium, ex noſtro orbe terrâ, mari, caſu, conſilio, diverſis temporibus & animalia & homines in Americam veniſſe.* Nam aves volatu maria

tranſmiſerunt, quas in longè diſſita loca volare Plinius notavit, & familiari ciconiarum exemplo patet, quæ quotannis in Ægyptum aliaſque regiones calidas avolant. Ita anates quæ innumerę ad oram noſtram conſpiciuntur, deprehenſæ à Batavis in Nova Zemla ova ponere & excludere, quod hactenus ignoratum, fabulis quoque anſam præbuit. Navigantibus in Oceano ad Iↄ c c C c milliaria à continente aves conſpectas, quæ non intermiſſo volatu claſſem inſequerentur, Linſchotius teſtatur. Nam feſſæ vel ſub aquis, vel in cautibus, ad quas natura feruntur, quieſcunt.

Vt Acoſta non debuerit pro impoſſibili habere aves maria tranſvolare. Difficile id eſſe ultro fatemur: Sed ea tamen difficultas, ut aliæ in rebus humanis, ſuperari neceſſitate poteſt. Vnde Latius recte: *De avibus* inquit, *non eſt quod ſolliciti ſimus.*

Terreſtres feræ ex una in aliam continentem vel exiguis fretis natatu ſuperatis vel per glaciem venerunt. Quod Acoſta ingenioſè deprehendit. Quia cum continens Americæ leonibus, urſis, tigribus, cervis & aliis quadrupedibus abundet: nulla ejus generis deprehenſa fuerunt in illis inſulis quæ longius à continente abſunt, quales Hiſpaniola, Cuba & reliquæ. Ex quo patet alicubi anguſtum fretum Americam noſtro orbe abſcindere, quod tranari vel congelari poſſit. At

At cicura, quæ nec volatu nec natatu multum valent ab ipſis illata hominibus, ad eſcam vel voluptatem, conſequitur, quod de Gallinis Acoſta probat; quam domeſticam avem alio proficiſcentes Indi ſecum ferunt. Et Sinenſes magnam ejuſmodi avium copiam in navibus ſuis alere notum eſt. Quod autem nulli boves, vaccæ, equi, in America reperti quibuſdam argumento eſt, nullam orbis noſtri gentem, apud quas ea animalia præcipuum uſum habent, in Americam deſtinato habitandi conſilio, ſed vel tempeſtatibus vel bello, vel alio nobis incognito caſu, ejectos, veniſſe. Quod ſi aliquando ea animalia navibus ad ſobolem impoſuerunt, fame, ut in longa navigatione, & inculto ſolo, ad cibum iis uſos, neceſſe eſt. Aliæ tamen cauſæ infra reddentur.

Ipſos quod attinet homines: verum eſt Americæ propriam ac ſinceram & tantum ſui ſimilem gentem non extitiſſe: aliarum gentium adventibus & hoſpitiis permixtos habitus corporum & diverſi mores & linguarum innumera genera ſatis oſtendunt. Plurimi igitur, viri pariter ac fœminæ, in Americam venerunt. Nam quod Leſcarbotus obtendit; *Vnam fœminam ſufficere ad mundum implendum, quemadmodum videmus ab una prima matre totum genus humanum fluxiſſe*, id in hac quæſtione locum non habet, & alia ratio Evæ fuit. Du-

cenda enim origo Americanorum non ab uno hominum pari, vel paucis quibuſdam hominibus, verum à magno immigrantium per varias partes, numero. Et quanquam plurimas gentes in Americam veniſſe ſtatuamus, non tamen omnes ſine diſcrimine admittuntur. Diligenter etiam diſtinguendi ſunt qui forte venerunt vel ſaltem in Americam venire potuerunt, ſed nullo evidenti ac ne probabili quidem argumento veniſſe deprehenduntur; ab illis quos certò veniſſe conſtat. Ad prius genus multæ nationes referuntur in Europa & Aſia & Africa. Ad poſterius Phœnices, Scythæ & illæ nationes quas in ſequentibus libris ordine referemus.

CAP. IV.

Quæ gentes in Americam non venerint. Non Æthiopes: *quia atri & criſpi.* Non Celtæ, Norwagi, Suedi, Angli: *quia rufi, curioſi nominum, barbati. In America quatuor tantum nationes barbatæ. Capillamenti diverſitas inter Americanos & Celtas. Et linguæ. Pauca Celtica vocabula apud Americanos.* Loki. Acale. Guaray. Aihtaha. *Veteres* Britanni *navium rudes.* Non Indi : *ob μετεμψόχωσιν & alias Brachmanum opiniones : ob viarum difficultatem.* Non Græci, Latini, Tuſci : *ob* Carthaginenſes. *Aliquot voces Latinis ſimiles in America.* Non Judæi : *ob circumciſionem, quæ latè per Africam recepta. Braſiliani an à Iudæis?* Non Muhammedani : *quia recentiores.* Non Chriſtiani : *imprimis Abiſſini. Circumciſio, cruces, baptiſmus, an in Ameri-*

America? Religionum confuſio. Inſula Borondon fabuloſa.

PRimo omnium removendæ ſunt gentes illæ à quibus certum eſt nullam Americanam nationem ortam, & quas certum eſt vel omnino non, vel non tanto numero in Americam veniſſe ut aliquam gentem condiderint. Quales in Africa Æthiopes; in Europa Celtæ, Græci, Latini ſive Romani; in Aſia Indi, in univerſum Iudæi & Chriſtiani & Muhammedani ſunt. Æthiopum eſt colore noctis tinctum eſſe. Quod illis maximè convenit qui interiora Africæ Abaſenam & Congonem incolunt. Ab his nulla gens Americæ Originem trahit; quia nulla colore nigro ut Æthiopes. Obſtat tamen Grotius ut Abiſſenos ſuos in Iucatanam deducat: *Neque me lædit quod Iucatanenſes non ſint nigro colore ut Æthiopes. Solent enim corpora vi novi cœli degenerare à ſua origine, ita ut Portugallorum in India Aſiatica Soboles tertia, Indis eorum locorum ſimilis fiat, quod Linſcotio notatum.* Ad quæ Latius: *Candor ab æſtu facile infuſcatur nigror non ita à frigidiori cœlo auferturs. Æthiopes etiamſi migrent in aliud cœlum, colorem non mutare notum eſt.* Sane quia in frigidiſſimis Lunæ montibus & ad bonæ ſpei promontorium, ubi polus XXXIV gradus elevatur nigerrimi Æthiopes; & alibi in Melinda,

Mombaza, S. Thomæ inſula, ubi calor inten-ſiſſimus, albi vel fuſci ſunt, nihil vel parum ad creandos Æthiopes Sol, cœlum, regio facient. Adde repertos in Quarequa ſive Careta, quæ exigua juxta fluvium S. Marthæ provincia, nonnullos Æthiopes qui nigrore cum Genenſibus & Caſaris certabant, & ex Genea vel Æthiopia ejecti in Americam creduntur, in quos novum cœlum Americæ nihil valuit. Hinc cauſa ſemini potius & totius corporis diſpoſitioni adſcribenda; unde eos parentibus etiam in utero ſimiles fieri Strabo lib. xv. obſervat. Adde ab Hiſpanis, & Portugallis, Batavis, multa Æthiopum millia in Americam advecta; idem illis color, & manent, quod fuerunt, Æthiopes. Deinde Æthiopes criſpi, lanati non capillati, qui Pariam habitant capillis oblongis & protentis, quod diſcrimen Martyr Anglerius notavit; & ad Parienſium morem cæteri. Congenſes criſpi, nigro vel rufo capillitio, pupillis in nigrum & cœruleum diverſi coloribus. At in America nec criſpi nec rufi teſte Gomara.

Vnde conſequitur nullos Americanos à Celtis præſertim Norvvegis, Danis, Suedis, exortos eſſe. Qui plerumque capillis rutilantibus & flavis, ut de Gallis, Germanis, Britannis, Vandalis aliiſque Europæis certatim authores antiqui notant ac hodieque obvium eſt.

Nec

Nec ſibi quis facile perſuadebit delatos in Americam à cœlo tantam in capillis mutationem pati, & quidem omnes nullo excepto; cum ex Europa in eam delati Batavi, Dani, Norvvagi, Suedi, Angli, ſi rufi & flavi venerint, tales etiam maneant. Sic hodieque in Fayal, quæ una Azorum, Flandri capillis & moribus eam gentem referentes, reperiuntur, licet pluſquam ſeſquiſeculo ibi habitarint. Hurones, qui ejuſdem fere cum his climatis, omnes capillo nigro, nullus ibi rufus; ac ne flavos quidem invenit Sagardus, pauciſſimis exceptis qui ſpadiceos habebant. Et dubium non eſt quin deceptus fuerit P. Martyr dum Parienſibus & Duharhanis flavos tribuit, cum id præterea, rebus melius exploratis, nemo tradiderit, ſed uno omnes ore capillos nigros Americanis adſcribant. Quod vero Cluverius in Germania antiqua obſervat, gentes quæ magis in Septentrionem vergant, nigriori capillitio eſſe: id in Lapponibus, Samojedis, Hunnis & aliis ad Oceanum glacialem verum deprehenditur. Sed illæ gentes haudquaquam ex Celtis vel Germanis originem trahunt, ut ita cœlum & ſoli mutatio capillos ex flavo in nigrum mutarit; Sed à prima & Scythica origine id jam olim habent. Sic plurimi in Septentrionali America populi nulla nomina propria, nec gentilitia nec perſonalia habent.

habent, quod Rogerius VVilhelmus de illis in ſpecie notat qui Novam Angliam tenent. At Celtæ omnes curioſi nominum, neque vilia ſectabantur ſed quæ virtutis & majorum admonerent. Ita vel nulli vel admodum rari in Americam Celtæ venerunt, nec tam vaſtus orbis qui ſe ad Iſthmum Panamenſem extendit, utcunque Iucatanam excipias, à Celtis inundatus. Quo & hoc accedit, quod omnes Americani imberbes, quatuor tantum exceptis nationibus. Nam Miges in Zapoteca, Scheries in Rio de la Plata, inter Braſilios Malopaques barbas alunt. In Nova Mexico Franciſcus Vaſquez de Coronado, non niſi unicum ſenem barbatum reperit. At Celtæ præſertim Septentrionales, Pogonati. Quod de Longobardis, maxima gente, adeo verum ut exinde nomen tulerint ſi Diacono authori non ſpernendo, credimus. Sicut in Aſia propter eandem cauſam Μακροπώγωνες Straboni. Vnde, ſi ulla gens, certe Norvvagi & Longobardi America excludendi ſunt, nec ab illis Alabardi imberbes aut ab his omnes Mexicani uſque ad Iſthmum, Iucatanis tantum exceptis. Ritus capillamenti & barbæ tantum apud cultas & paulatim laſcivientes populos variavit. Quemadmodum Romæ ante Minorem Africanum nemo: poſt eum juvenes tantum: ultimis Reipubl. temporibus omnes, quibuſ-

quibuſdam adoleſcentibus exceptis, radebant. Quæ varietas de priſcis Norvvagis & Longobardis oſtendi non poteſt. Quo accedit, quod inter Germanos alii ut Suevi & Sicambri Crobylos gerebant à fronte in verticem, crinibus in nodum tortis & in conum deſinentibus; alii capillos retrocomebant; cujus generis capillamenta in tota America non reperiuntur. Nam Floridanorum nodo ſubſtrictum capillamentum crobylus non eſt: quippe non tortum, non nodo ſubſtrictum, ſed extra eum, ut apud Phœnices, cirris dependentibus ſparſum. Fateor vocabula quædam ad Germanicam Originem referri poſſe; Sed ea pauca ſunt, imo nulla fere ut Latius vult. Vnam ille vocem verè Saxonicam apud Hurones obſervavit, qui hariolos ſuos & Medicos *Loki* appellant, quales Anglo Saxonibus *Lakes*. Cui Mexicanam ab omnibus præteritam addo. *Acale* iis naviculam notat, quæ Saxonibus *Kuyla*. Sicut Britanni ſcribunt, eos cum tribus Cuylis in Britanniam cum Hengiſto veniſſe. *Guaray* vel *Varay* bellicoſum ſignificat, unde gens illa ſupra Braſiliam, cujus lingua per omnem Americam latiſſima, nomen ſibi impoſuit, *Guerra* Celtarum eſſe videtur. Aliqua apud Virginianos occurrunt ut *Ibider* dens, *VVado* Pater, *Edagawanck* gladius: *Codd* pes. Huronibus *Aihtaha* pater. Sed quis ex tam paucis

voca-

vocabulis argumentum pro Origine ducat? Præſertim cum receptiſſimorum inter Celtas nullum appareat veſtigium. Qualia ſunt *Bria* vel *Briga*, urbs, *Dunum* collis, in quæ pleraque per Hiſpaniam, Galliam, Germaniam, Britanniam, urbium & pagorum nomina deſinunt. Duo tantum in Popayanæ Provincia de los Paſtos occurrunt, *Mocondinum* & *Bexendinum* pagi, in quibus Celtici *Dun* aliqua umbra; ſed quis tam levi conjecturæ inſiſtat? Tum rudis navigandi uſque ad Iulii Cæſaris tempora major Celticæ pars. Britannos is tradit navium ſuarum figura & remorum motu perterritos. Et P. Ramus de Cæſaris militia: *Valde miratus ſum* inquit, *tota hac Cæſaris hiſtoria nullam Britanniæ navem nominari, nec ullum per Britanniam cum Romanis navale prælium committi.*

In tota America nulli reperti qui animarum tranſmigrationem ſtatuerent, nec in auſtrali ejus parte qui mortuos cremarent. Nam quod Martyr dicit *à Cumanis combuſta cadavera*, id alibi explicat intelligendum de annuis exequiis. *Nam cadavera domi ſepeliebant. Exacto anno effodiebant oſſa & comburebant capite tantum domi ſervato.* Hæc ille de Chiribichenſibus una cum Cumanis gente. Nulli itaque à Celtis & Indis Aſiaticis, apud quos hæc duo propriam quaſi ſedem ab omni hominum memoria habuerunt. Quod Tataros ſpectat, illi

eam

eam μετεμψύχωσιν ſero admodum ac poſt A. cIↄ c c acceperunt ab Indis, nec omnes ſed Mogolici tantum in ipſa India habitantes. Quod ſi per antarcticam Indi in Americam delati, procul dubiò Pythagoræas & Brachmanum opiniones ſimul intuliſſent, de abſtinentia ab animatis, animarum migratione, quemadmodum in Iava & alibi factum. Præterea totus orbis antarcticus, qui ingens, peragrandus vel implendus, antequam in Americam regurgitarent. Quod de gente ſuis pertinaciter affixa ſedibus dici non poteſt, cum Diodorus Siculus notet, *Indos nullam coloniam in exteras terras duxiſſe, neque unquam à naturali ſolo receſſiſſe.* Primo innumerabiles inſulæ implendæ, ex Iava, Ceiran, aliis, in Antarcticam, inde NovamGuineam veniendum: nec ante in Americam acceſſus, quã circuito ab occidente & oriente toto orbe. Quantum vero populorum ab Indis ortum eſſet? Nam auſtralis America ferè Africam æquat. Antarctica & Aſiam & Europam ſuperat, ſi culta ferè uſque ad polum, ut Vartomanus vult, dubitante tamen Acoſta. Et hæ ſunt gentes ὑπερνοτίαι, pro quibus contra Eratoſthenem Strabo diſputat. Tum in nova Guinea Æthiopes innumeros eſſe teſtantur qui luſtrarunt, ac recentiſſimi Iacobus le Maire & Petrus Ferdinandus de Quir confirmant. Vnde non ex Nova Guinea

nea orti Americani. Æthiopes in Magellanica quoque. Cur nulli in America ſi inde origo. Quirius: *Incolarum alii albi, alii fuſci. Alii habent crines longos & nigros, alii criſpos alii admodum flavos & candidos.* Nec tamen negarim multa in moribus concordare, ut quod plumæ in ornatu, nares cum auribus perforati. Sed & multa diverſa ſunt: ut quod barbas & capillos, magnificentiæ ergo, calce dealbant: ſcaphas multum ab Americanis diſcrepantes habent, quibus quocunque vento ſpirante navigant.

Græcis & Latinis ac Tuſcis florens Carthaginenſium potentia fretum Gaditanum interclusit ne in Atlantico navigarent. Strabo XVII. Hinc nullæ Græcorum in Mauritania, nedum extra Gades, coloniæ. Nulla etiam eorum in America ſuperſunt indicia. Niſi quis *Vmbram* Popayanæ regionem ad Vmbros Italos referre velit. Linguæ Latinæ ſimilia pauciſſima. Vt quod Veraguani hominem *Ome* vocant. Braſilianis *anga* eſt anima, *ara* aer, *potia* pectus, *pi* pes, *Aya* avia. Apud Iaos humerus *Hoomotaly*, mammæ *mannaty*, genua *gœnali*, tonitru *tonimeron*. In Peruvia *puccla* pugilatus; Virginia, *paune* panis. Sic & in Congenſium lingua voces Germanicas & Latinas habemus: *Va* ipſis eſt van: *tuat* quaed, *munna* mond *Van qui* van wie/ *e* eſt, *luminucu* lumen, *Zulu* cœlum. Quæ Latius ex ore Congenſium Legatorum habuit. De

De Iudæis, Chriſtianis, Muhammedanis nunc videndum, an ulla Americæ gens earum Religionum clara indicia oſtendat. Id in univerſum verum eſt, Diabolum multa ad ſimilitudinem cultus Iudaici ac Chriſtiani inter eos inſtituiſſe, quod Acoſta per partes & prolixè demonſtrat; Sed ex quibus origo concludi nequit. Pro Iudæis imprimis facere videtur circumciſio quam Americanis nonnullis receptam fuiſſe ſunt qui affirment. Notum enim eſt ejus ritus tenaciſſimos præ cæteris Iudæos fuiſſe ac qui ab illis orti. Quales Idumæi, Arabes, Syri, Phœnices, Colchi, Ægyptii, Æthiopes. Phœnices tardius eam recepêre, quod exemplo Pœnorum in Africa patet, quibus nunquam in more. Nec omnes Phœnices vel Ægyptii, ſed pauci, & ut Horapollo in Hieroglyphicis tradit, ſacerdotes tantum circumcidebantur. Phœnices commercio Græcorum omiſerant teſte Herodoto. Æthiopes ab Ægyptiis acceptam latiſſimè propagarunt, adeo ut hodie omnes Torridæ Zonæ ſubjecti circumcidant; ut non à ſola inſula Caracomba exemplum petere Grotius debuerit. Quoniam vero circumciſionis nullus per Americam uſus, hinc Iudæos inde excluſit Acoſta. Nec ullius ponderis quæ pro decem tribuum in Tataros, inde Americanos, mutatione, multi ſplendidè nugantur. Nam

neque Tatari ante Muhammediſmum circumciderunt, id eſt quatuor ferè ſecula. Etiam illa quæ Emmanuel Moraes affert levicula ſunt. Inquit: *Braſilienſes Iudaicos mores excepta circumciſione induerunt.* At hoc præcipuum Iudaiſmi ſignum. Cuncta prius mutent Iudæi quam circumciſionem. *Vtrique ex certa tribu uxores ducunt, patres matreſque vocant quoſvis conſanguineos, lacrymas maximi faciunt, talaribus veſtibus delectantur.* Quid his ineptius pro Origine Iudaica? Et quot gentes à Iudæis ortæ ſi hæc Originis ſigna? At antiquiſſima apud Braſilianos traditione jactari dicit *majores ſuos divinitus è mari ſervatos.* Quod ille de mari rubro accipit, rejecta illorum opinione qui univerſale diluvium intelligi volunt. Notum eſt multas ejusmodi traditiones in America repertas, quæ tamen particularem potius vel etiam generalem inundationem, id eſt Noachicum diluvium, reſpicere videntur, quam tranſitum Iudæorum per mare rubrum. Et mirum omnino illius tantum miraculi memoriam ſervaſſe Braſilianos amiſſa quæ tenacius hærebat, circumciſione & tot aliis ritibus. Eodem conatu Muhammedani excluduntur: tum quod recentiores ſunt quam ut eorum ſuperſtitio tam cito evaneſcere potuerit. De Chriſtianis haud leviter dubitatur, quos in Americam veniſſe acriter multi contendunt,

imprimis Hugo Grotius. Is ut Abyſſinos Africæ Iucatanenſium conditores faciat, circumciſionem & baptiſmum profert quo utrique uſi. Addunt alii cruces paſſim repertas. De omnibus ordine. Primi Americæ detectores ac ſcriptores tradiderunt Iucatanenſium haud paucos fuiſſe recutitos. Martyr Anglerius: *Sunt, ſed non omnes, recutiti.* Gomara: *Circumcidunt, ſed non omnes.* Idem de Guazacualcenſibus Herrera tradit. Falſos autem Martyrem & Gomaram in Iucatanenſibus, ex Acoſta & Herrera patet, qui cum ritus omnes accurate deſcribant, nullibi tamen hujus circumciſionis vel verbo meminerunt. Vnde Latius Hiſpanos deceptos ſuſpicatur, & arroſum lue venerea, quæ ibi frequens, præputium, pro circumciſione acceptum putat, non abſque ſalſo riſu Grotii, *quaſi* inquit *ita Iudaica eſſet illa lues, ut præputium perdere contenta cæteris partibus parceret.* Quod ſi certa circumciſionis inter Americanos indicia reperiantur, non dubitem id Iudaicæ origini adſcribere. Sed cauſa nulla eſt cur tam longe remotos Abiſſinos, qui etiam ex veteri Iudaiſmo circumciduntur, in Iucatanam transferamus. Non minus incerta res de crucibus eſt, quas repertas aliqui tradunt, alii etiam negant, interque eos Oviedo eſt. Martyr de Iucatanis: *Cruces viderunt. Vnde id habeant interrogati per interpretes dicunt*

aliqui : tranſiſſe virum quendam formoſiſſimum per eos tractus qui eis id inſigne in ſui memoriam reliquerit. *Alii* obiiſſe lucidiorem ſole hominem in eo opificio. *Certi nihil habetur.* Vbi notandum Martyrem non dicere eos cruces habuiſſe ſed tantum vidiſſe. Gomara: *Invenerunt cruces ex* orichalco *& ligno ſupra ſepulchra.* Quæ Herrera ex eo falſi arguit quia nullum orichalcum in Iucatan vel America repertum. Nihil tamen obſtat quo minus ex lapide vel ligno cruces habuerint, & reddit alicubi Herrera rationem unde cruces primum in has terras venerint. Inca Garcilaſſo teſtatur: *Cuzcone magnam ex marmore crucem fuiſſe ſed ſine uſu religioſo.* Maximi ponderis id eſſe videtur quod à Iucatanenſium è Cempoalorum baptiſmo deducunt argumentum. De Cempoalanis Martyr: *Pueros jam anniculos puellaſque cum piis Ceremoniis ſacerdotes in templis aqua in Crucem cum urceolo capiti ſuperinjecta baptizare videntur: verba non percipiuntur: actus & murmura licet animadvertere.* Addit Grotius: *Baptiſmo datum nomen regenerationis*; *adminiſtratus infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id ſe pararunt jejunio & ſecubatione.* Accedunt *confitendi mos, unctio in fronte, honeſta ſepultura, fides de judicio univerſali.* Herrera dicit Baptiſmum non alibi in Nova Hiſpania, quam apud Iucatanos repertum. Ceremoniam quandam

baptiſ-

baptiſmo Chriſtianorum non abſimilem agnoſcimus : Sed à Chriſtianis hæc accepiſſe Iucatanos quis credat? Vt linguarum inter ſe ita & Religionum, præſertim in Ceremoniis, multa communia ſunt. Et horrenda Idololatria, humana ſacrificia, ſatis oſtendunt haud quaquam à Chriſtianis oriundos. Neq; enim intra aliquot ſecula adeo deſciſcere potuerunt. Collapſum ſæpe Chriſtianiſmum in India, Sinis, & Dioſcoride Rubri maris inſula, ubi præter baptiſmum & crucis ſignum nihil reliquum manſit, nemo ignorat. Cæterum homiedones, Idololatras, Dæmonum cultores factos, non legimus. Ac ne quidem medio inter noſtrum orbem & Americam ſpatio ulli Chriſtiani in Atlantici maris inſula conſedêre. Nam quod de Chriſtianis inſulæ Borondon ſcribunt Hiſpani, mera fabula eſt. Multi eam caſu nulli ſtudio inveniſſe dicuntur, fruſtra quæri vel nebulis tectam vel æſtu abreptam. Incertum cujus illi Chriſtiani linguæ vel originis. Et rectè quidem, inſulam, quæ nuſpiam eſt, Cimmeriis nebulis tegunt. Ita Æthiopes, Celtas, Norvvegos, Indos, Græcos, Latinos, Iudæos, Chriſtianos, Muhammedanos, America excluſimus : ut fruſtra in his gentibus Originem quærant incolarum novi orbis quotquot huic ſtudio incumbunt.

CAP. V.

Origines non ſunt dividendæ ad Iſthmum: ob facilem tranſitum. Cur in meridionali America lecti penſiles? Eadem in boreali & auſtrali America locorum & gentium nomina. Lingua Varaicana latiſſima. Sitne facta migratio ex meridie an Septentrione. quod verius. Primo borealis America culta. Variæ migrationis gentium cauſæ. Summa operis. Phœnices, Scythæ, Sinenſes in Americam venerunt.

NEc ad Panamæ Iſthmum Origines dividendæ ita ut per ejus clauſtra tranſitus non detur populis in alterutram Americam. Quid impedit totas gentes per Iſthmum nullis montibus vel inviis clauſtris obſtructum, & cujus latitudo quinquaginta paſſuum millia conficit, ultro citroque, ut Hiſpani facere ſolent, migrare, occupare & permutare ſedes promiſcuas adhuc & nulla regnorum potentia diviſas? Anguſtior Corinthiacus: nec tamen Græci Peloponneſo excluſi quam Leleges & Pelaſgi tenebant, nec Turcis Hexamilium obſtitit. Corinthiaco Tauricus anguſtior, & tamen Tauri, deinde Tatari in Cherſoneſum penetrarunt. Panamenſi fermè par Ægyptius, cum tamen Chananæi, Perſæ, Iſraëlitæ, Arabes, Turcæ, in Ægyptum migrarint. Non anguſtiæ montium, non arenæ & invia, tranſitus populorum inhibere poſſunt. Nec Pyrenæi Germa-

Germanos Hiſpania, Alpes Italia Annibalem excluſerunt. Aſperrimos Andes Hiſpani & Indi quoque multoties ſuperarunt. Nec illud probat diverſæ & oppoſitæ cis & uls Iſthmum originis eſſe populos: quia meridionales lectos penſiles habent, quos boreales ignorant. Cauſa in Soli diverſitate, non origine eſt. Nam meridionalis America æſtu laborat, & feris, ſerpentibus aquis infeſta eſt, ipſumque ſolum peſtilentiam quandam cubantibus inſpirat. Vnde & penſiles lecti & in ipſis arboribus habitacula.

Igitur per Iſthmum continuis terris migratio facta eſt. Quod præter linguam & inſtituta oſtendunt eadem locorum nomina, quæ magno numero in utraque parte inveniuntur. Ea cum à populis imponantur, neceſſe eſt ubi eadem occurrunt, ibi eaſdem quoque eſſe vel fuiſſe gentes. In Cibola eſt *Cicuic* & *Concha*: in Popaian *Cegue*: in S. Martha *Socigua*; in Culvacan *Ciguatlan*, in Peru, *Cigua*, *Conchuca*, Chinca *Cochabamba*, in Zempoala *Sincuchimala*. In Chili *Chicuito*. Mexicana ſunt *Cuxco*, *Areco Atotobilco*, *Xiquibilco*, *A'capulco*, *Tepeapulco*, *Tumba*: Mechoacana, *Cuzco*, Guahutemallæ *Cuzcatlan* ſive *Cuzcatan*, Peruanæ *Cuzco*, *Guarco*, *Arica*, *Arequipa*, *Guancabilco*, *Tumbez*. In Nova Anglia *Aucocuzco*. In Chili *Arauco*. In Xalizco *Cazcanes*. In Mexicana *Chulula*, *Ginochula*.

In Colime *Cile*, *Chola*. In Panuco *Chila*. In Chichimecis *Guachichile*, *Arma* Bogotæ, *Guarma* Peruviæ. Guahutimalla *Chulutecam*, Peru *Cilen*, *Guadachilen*, habet. Sequitur vallis *Chile*. In Plata *Chiloaca*. *Chica* & *Colles* noti. In Florida *Chicora*, *Chicoza*, *Chicacolla*. In Mexico *Achachica* & *Colima*. In S. Martha *Guachachico*. In Chiapa *Chicomucelo*. In Tepeaca *Alchichican*. In Guaxaca *Guecolla*. In Peru *Piſcobamba*, *Guallabamba*, *Tomebamba*, *Guamen*, *Guamanga*, *Guamachuco*, *Camana*, *Cimo*, *Pachacama*, *Pucara*. In Popajan *Bamba*, *Guanca*, *Guambia*, *Cima*, *Paucara*, *Picara*. In S. Martha *Cimila*. In Iſthmo *Comagre*, *Came*. In Iucatan *Comi* & ad eam *Guanaxa* & *Guanagua* inſulæ. In Mexico *Guamara*, *Comania*, *Guanaxaba*, *Guaxaca* & in ea *Cimatlan*. In Xaliſco & Braſilia *Guamares*. Tlascalæ vicus *Ocotovilco* Mechoacanæ *Guanco*, *Guanaxucaro*, Pariæ *Cumana*. In nova Mexico *Cunama*, *Acama*, *Ameies*, *Zuny*. In Carthagena *Zenu*, *Mopox Guaca*. In Popajan *Cenuſara*. In Peru *Zanu*, *Moios*, *Motox* ſive *Motupe*, *Guaca*, *Quaqui*. In Florida *Guacane*, *Guachacoia*. In Popaian *Biru*, *Buritica*. In Peru *Piura*. In S. Martha fluvius *Pira* & *Buritica*. In Ceribaroa & Chili *Puren*. *Xaguaguara* Veraguæ. *Xaguaxagua* Peruviæ. *Saturmani* Cartagenæ. *Tirimenes* Terræ del Fuego. *Maia* Veraguæ & Iucatanæ. Inſula *Borriquen*. In Nicaragua

ragua *Barica.* In Iſthmo *Burica.* In eo & Aiti *Zavana.* Cartagenæ montes *Abipe.* In Nova Granada *Abipi.* In Nova Mexico *Toboſo.* In Iucatan *Tabaſco.* In Panuco *Caxa.* In Peru *Caxamalca.* In Nova Andaluſia & Panama & Peru *Paria.* In Chili *Pariza. Iaquimi* fluvius & in Xaliſco & in Aiti. *Tula* & *Colima* Floridæ ſimul & Mexicæ. *Zacatula* Mechoacanæ, *Colima* novæ Granadæ & Peruviæ *Malinalca* Mexicæ. *Mala* Peruviæ. *Nuſco* Zacatulæ, *Naſca* Peruviæ, *Soconuſco* Guahutimallæ. *Hitha* Chicoræ, *Quitagua* Mexicæ, *Chitaza* Ceribaroæ. *Marequito* novæ Granadæ. *Quito* Peruviæ. *Quira* novæ Mexicæ. *Quiriqueta* Terræ Firmæ. *Chira* Nicaraguæ, Panamæ, Peruviæ. *Chirara* Ceribaroæ. In Iucatan *Quimbeche*, in Peru *Guambacho*, *Parmonga*, *Guamanga*, *Manchai.* In S. Martha *Mongai.* *Aplace* in Florida, *Palace* in nova Granada. Ibidem & in Aiti *Neiba* Provinciæ nomen. In Septentrione *Zagnati*, *Paſſagati.* In meridie *Chiugoti*, *Diaguta*, *Chiguita*, *Caſsiapagota.* Articulus Gua in nominibus locorum & perſonarum omnem Americam tam in continente quam inſulis, in Septentrione & ad meridiem. *Mat Inga* Guahutimallæ, *Mateczunga* Chicoræ, *Inga* Peruviæ Heroes. Mores in univerſum ferè iidem. Apud Souriquoſios, Aitanos, Peruanos tranſmutatio hominum in novas formas. Braſiliani tribus literis L F R

 carent.

carent. Sunt & in nova Anglia qui L & R non habent. Lingua Varaicana omnium per Americam latiſſima, ex qua articulus Gua, cis & uls Iſthmum. Nam eam in Iucatan quoque intelligunt, teſte Acoſta de converſione Indorum. Mores in univerſum fere iidem. Quæ omnia indicio ſunt per Iſthmum Panamenſem Origines haud quaquam diviſas, ſed ultro citroque migratum fuiſſe.

De eo quæritur: *Sitne facta migratio ex Septentrione in meridiem an contra?* Eſt enim alterutrum concedendum, cum nec Iſthmus obſtet, & ex locorum nominibus pateat, unius originis homines cis & ultra eum habitare. Nec diu in re clara hærendum eſt, cum eadem utrimque nomina ſint, & ex Septentrione ad Iſthmum uſque progreſſos homines concedatur. Quo poſito tranſgreſſos quoque Iſthmum neceſſe eſt. Alias, unde tanta in locorum nominibus convenientia, ſi gentes oppoſitæ ex Arctica & Antarctica profectæ ad Iſthmum hæſerunt toto orbe diviſæ? Igitur illas gentes quæ in Terra del Fuego habitant, eò per anguſtum fretum ex Chica tranſiiſſe indubium eſt. Nec quia ultra fretum exiguæ ſunt ſtaturæ, cis illud proceræ, ideo diverſam Originem habent. Nam & Senegani uno tantum fluvio diviſi, ſtatura vehementer differunt, teſte Ludovico Cadamuſto, quos diverſæ origi-

nis

nis nemo dixerit Sic in Virginia magnos Saſqueſahanokas & pumiliones VVigcocomoeos habemus, ejuſdem & linguæ & originis. Ac factam ex Septentrione in auſtrum migrationem etiam hac ratione probatur. Quia per totam Americam crebra mentio fit migrationis ex Septentrione in meridiem non contra. Nam Canadenſes, Virginiani, Floridani, Lucaiones, dicunt: *animas ſuas proficiſci in Septentrionem ad gelidam arcton & concreta nivibus loca.* Peruani quoque ſuum *Con* dicunt ex Septentrione in auſtrum proceſſiſſe.

Igitur primo Septentrionalis America culta fuit. Inde in meridiem gentes migrarunt, & ſua ſponte & numero auctæ & à ſuccedentibus pulſæ. Ita per invia, per incognita verſavit ſe humana levitas. Alii longo errore jactati, non judicio elegerunt locum ſed laſſitudine proximum occuparunt. Alii armis ſibi jus in alienam terram fecerunt. Nec omnibus eadem cauſa relinquendi quærendiq; patriam fuit. Alios excidia urbium ſuarum hoſtilibus elapſos armis ſpoliatoſque ſuis in aliena expulerunt. Alios domeſtica ſeditio ſubmovit. Alios nimia ſuperfluentis populi frequentia ad exonerandas urbes emiſit. In Septentrionalem Americam triplici via perventum à totidem populis. Ex occidente Phœnices; Ex Septentrionibus Scythæ; Ex Oriente Sinenſes.

ſes. Acceſſerunt per intervalla & aliæ gentes. Hæc ſumma operis noſtri. Nunc quibus id quod diximus oſtendi poſſit argumentis, videndum eſt.

CAP. VI.

Argumenta pro gentium origine unde petantur. Taciti & Dionyſii Halicarnaſſei locus. Non ſunt divellenda, vel fingenda. Locorum ſitus & vetuſtas multa variant.

ANtiqui in eruenda gentium origine ut plurimum Linguam, mores, Sacra, corporum lineamenta, eadem locorum nomina, reſpiciunt. Sic Tacitus partem Britanniæ occupatam à Gallis, & Sacrorum & ſuperſtitionum perſuaſione, ſermone haud multum diverſo i.e. quod in depoſcendis periculis eadem audacia, & ubi advenere, in detrectandis eadem formido, probat. Sic Dionyſius Halicarnaſſeus ut oſtendat Tyrrhenos non eſſe Lydorum coloniam: *Nec enim communis* inquit, *illis lingua eſt; nec eadem qua Lydi, colunt numina, nec ſimilibus utuntur legibus aut ſtudiis.* Idem diverſam Tyrrhenorum & Pelaſgorum Originem inde probat, quod tanta linguæ inter eos diverſitas, & nulla ſimilitudinis veſtigia. Innumera hujus generis exempla apud Strabonem, Plinium, Senecam & alios veteres ſcriptores, occurrunt.

Circa

Circa hæc argumenta multiplex error admitti poteſt, dum vel à ſe divelluntur, vel ex paucis tantum indiciis Origo concluditur, vel incerta proferuntur. Quis enim fidem adhibeat dicentibus Iudæos ex Creta profectos? *argumento* inquit Tacitus, *è nomine petito : Inclytum in Creta Idam montem, accolas Idæos, aucto in barbarum cognomento, Iudæos vocitari.* Nec minus abſurdè gentium ſibi ignotarum conditores ex nominis ſimilitudine finxerunt : ut ab Armeno Iaſonis comite Armenios, à Medio ejuſdem filio Medos, à Perſeo Perſas. Omitto alia in quibus inveniendis imprimis ingenioſi fuerunt Græci ac eorum exemplo Annius Viterbienſis Pſeudo Beroſi nomine clarus. Spectandus etiam locorum ſitus. Non enim perinde firma ſunt argumenta in longe diſſitis gentibus atque in illis quæ propius habitant. Quod enim Halicarnaſſeus de Lingua obſervat: *rationem quandam habere ejuſdem gentis homines qui longe à ſe invicem habitant, non amplius retinere eandem ſermonis formam propter finitimorum commercia; eſſe verò abſurdiſſimum eorundem locorum incolas nihil prorſus convenire lingua, ſi ſint ejuſdem generis*; idem de moribus & quidem potiori jure dicendum eſt. Præterea magna vis temporis eſt, & longæva vetuſtas omnia mutare ſolet : vix tamen unquam omnia penitus abolet, ut nullum originis ſuperſit monumen-

numentum. Vnde ſæpe aliqua linguæ, morum, ſacrorum, ſimilitudo ſufficit, quemadmodum etiam Dionyſius ea ratione Arcadum in Italiam adventum aſſerit. *Nec mirarer* inquit, *ſi quæ per tot ſecula poſterorum memoriam fugiſſent & intermiſſa eſſent. Sufficiunt tamen vel ea quæ adhuc ſuperſunt, in argumentum priſcorum Arcadiæ rituum.* Et quo magis remotam à conſuetudine & commercio peregrinorum vitam agunt gentes, eo incorruptior ipſorum lingua cum moribus. Quod de Arcadibus & Theſſalis, Strabo notat, qui cum in montibus habitarent, aliorum contagione minus infecti fuerunt. Idem in Helvetiis & Islandis obſervari poteſt.

CAP. VII.

Lingua firmum pro origine argumentum. Sed non ſufficiunt pauca vocabula. Nec ea detorquenda. Vel externa pro indigenis capienda. Gentis unius originis ſæpe diverſiſſimas habent linguas. Interdum ex paucis vocabulis judicandum. Difficile ex lingua pro Americanis originibus, argumentum. Incogitantia Grotii. Linguæ variis mutationibus obnoxiæ. Nomina locorum, urbium, montium, fluviorum perſonarum validè probant. Diverſa pronunciandi ratio, apud Finnos, Tataros, Sinenſes, Cuzconenſes.

INitium à Lingua in Originibus faciendum. *Si enim commune genus & cognatio credenda eſt cauſa ſimilitudinis linguarum; contrarium erit*

erit cauſa diſſimilitudinis. Neque enim utriuſque eandem cauſam putare poſſumus, teſte Halicarnaſſeo. Sed non ſufficiunt pauca aliquot vocabula, quorum in omnibus ferè linguis habemus exempla,ad Originem probandam. Quo admiſſo quæ non confuſiones orientur? Sane à Latinis & Germanis Congenſes originem trahent, nec ullum inter Sinenſes & Hiſpanos diſcrimen erit. Multominus linguæ & vocabula violenter detorquenda, quod Goropius Becanus & Schriekius fecerunt,dum Hebræa, Græca & Latina pariter à Celtico ſermone, ineptius quam tantos viros deceret,deducunt. Diligenter etiam cavendum, ne voces ab exteris illatas pro indigenis capiamus. Notum eſt Europæos multas Americæ linguas ſuis coloniis adulteraſſe. Certe apud Mexicanos *puertatitlan*, ex Hiſpanico *puerta* quod portam notat, corruptum eſt. Sic Latius ſuſpicatur *Guayra*, vocem Peruanis receptam Hiſpanicum vocabulum eſſe: Sæpe gentes unius originis diverſiſſimas linguas habent,quod in Sinenſibus & Iaponiis,Mexicanis & Mechoacanis, propter mutua odia,factum legimus. Hujus diverſitatis etiam aliæ cauſæ eſſe poſſunt: unde Dionyſius ſufficere putat ad gentium origines oſtendendas,*etiā ſi non amplius eodem ſermone utantur,alia tamen veteris patriæ ſervent indicia*. Interdum linguæ unde ſimilitudo petenda

da vel incognitæ nobis ſunt vel magnam partem perierunt; & tum ex paucis etiam vocabulis conjectura fieri poteſt, quemadmodum Seneca partem Cantabrorum ex Hiſpania in Corſicam veniſſe colligit *ex calceamentorum & veſtitus ſimili ratione, paucíſque vocabulis quæ communia habebant:* In conſolat. ad Helviam. Et hac ratione ex Lingua difficillimè pro Americanis Originibus argumenta proferri poſſunt. Quia non cognitæ nobis omnes Americanorum, Aſiaticorum & Africanorum, unde originem traxerunt, linguæ, ut ex illarum comparatione certi quid ſtatuamus. Rectè Latius: *Non ſatis eſt* inquit, *paucula vocabula ſive integra, ſive paululum ſecundum varias dialectos detorta reperiri; ſed oportet linguæ & dialecti genium, pronunciandi rationem, conſtructionis modum, imprimis nomina earum rerum quæ domeſtica & maxime communes illi genti ſunt, attendere. Nam alias non difficile eſt in omnibus linguis reperire vocabula convenientia aliquomodo cum aliis linguis. Si literas mutare, ſyllabas tranſponere, addere, demere velis, nunquam non invenies quod ad hanc aut illam ſimilitudinem cogas. Sed hoc pro indicio Originis gentium habere, id verò mihi non probatur.* Accedit & alia difficultas, quod in America innumeræ linguæ reperiuntur inter quas nulla plane convenientia eſt. Vnde miror incogitantiam Hugonis Grotii, ſcribentis:

Lingua

Lingua autem quod nec plane Norwagica eſt nec Æthiopica in illo tractu à Septentrione ad Iſthmum inde eveniſſe credo quod permixti fuerint diverſæ originis homines. Et poſtea: *Quod vero neque prope fretum Indorum Aſiaticorum, neque in Peruano tractu Sinenſium lingua, manſit integra, ejus rei cauſam fuiſſe arbitror.* Non enim id requiritur ut linguæ integræ & incorruptæ ſint, id quod fieri non poteſt, ſed ut certa præ ſe ferant originis ſuæ indicia, qualia Norvvagicę & Æthiopicæ, multominus Indicæ aut Sinenſis nulla ipſe protulit argumenta. Quanquam vero multis modis vocabula mutationem admittant, prout à diverſis gentibus ad ſuam pronunciationem inflectuntur, id tamen nihil impedit quominus ex ipſa illa varietate de Originibus judicari queat. Strabo refert Thraces primo Sitines, deinde Sintos, poſtea Sayos, tum Sapas dictos. Sic Bregi, Breges, Phryges: Myſii, Mæones, Mennes iidem. Et quantam mutationem Gotticæ linguæ Saraceni in Hiſpania, hi Saracenorum intulerint notum eſt. Sic Hunni in Pannonia multa Germanica nomina, ſua fecerunt. Buda non ab Attilæ fratre (is enim Bleda fuit) ſed à thermis *Badis* nomen accepit. Sic Veſprinium non Hungarica ſed Germanica vox eſt, *VVeübrunn.* Ejus generis afferri innumera poſſent, ſed hæc ſufficiunt. In his ſi mutatam, omiſſam, tranſpo-

ſitam literam vel ſyllabam deprehendamus; mirandum non eſt, cum etiam Latini ex Polydence Pollucem, ex Heracle Herculem, ex Aſclepio Æſculapium fecerint. Ex omnibus autem quæ validiſſimè probant, locorum, urbium, montium, fluviorum, hominumque nomina ſunt, minus obnoxia mutationi quam cæterarum rerum.

Et his quoque plurimum Strabo ac Plinius tribuunt. Nam ille vel hinc probat Colchicas res veras eſſe, *quia Æa circa Phaſin, ut & Phryxium in Colchidis & Iberiæ finibus, & Æeta nomen illis gentibus receptum ac multis in locis Iaſonia.* Non alienum quoque ab hoc inſtituto ërit variam pronunciandi rationem conſiderare. Videmus enim ſingulis gentibus peculiarem quaſi characterem impreſſum aliis non facilè imitabilem. Sic *Schibolet* Ephraimitis, *Pequini* Anglis in Gallia exitiale fuit. Finni non poſſunt pronunciare liquidam cum muta, & pro *Grex* Rex dicunt. Iaponii H, B, T. Sinenſes D male pronunciant. Tatari neſciunt ſonare literam B & pro *Blac* ſuum, *Ilac* referunt, teſte Monacho Rubruquis, qui ad eos ante aliquot ſecula legatione perfunctus. Sinenſes Cantonii carent litera R nec duas conſonantes ſine interjecta vocali efferunt. Itaque Portugallos vocant *Falancks* id eſt Francos, quod commune Europæis Chriſtianis in oriente nomen. In provin-

provincia Fuquien L pro N. uſurpant & dicunt Lanchin pro Nanchin. Cuzconica lingua literis B D F G & I conſona, ſingulo L, & duplici R in principio vel medio dictionis deſtituitur. Accentus iis nunquam in ultima, in antepenultima raro, ſemper fere in penultima eſt.

CAP. VIII.

Mores crebro mutant. In America barbaries humaniorem cultum ferè exſtinxit. Aliqui etiam ignis uſum amiſerunt. Latii & Grotii error. Gentium inſignia. Corporis habitus minus mutationi obnoxius. Hinc firma pro origine argumenta.

MOrum ambitu ritus ſacros & profanos complectimur, in quo argumento non minus omnia ambigua & incerta ſunt. Quoties fieri ſolet ut cultæ gentes barbariem induant, barbaræ verò manſuetiores reddantur? Achæi in Scythia ultra modum ſævi facti. Contra Gothos, Hunnos, Longobardos, ab ipſis in quas migrarunt regionibus, humaniorem cultum didiciſſe conſtat. Balearidum incolæ è Phœnicia multum à priſco cultu degenerarunt. De Turdetanis Bœticæ populis Strabo teſtatur, eos adeo in Romanos ritus transformatos, ut etiam propriæ linguæ memoriam amiſerint. Araucani Chilenſes olim ab homiedonum ferino ritu alieni, poſtea du-

rante contra Hiſpanos bello, quos omiſſa ſementatione pellere nitebantur, carnes humanas guſtare didicerunt. Adeo mirandum non eſt nullum fere humaniorem cultum in America repertum. Quanquam enim etiam cultæ gentes ex Phœnicia & Sinis Americam acceſſerint, in univerſum tamen barbaries prævaluit. Adeo ut aliquæ gentes, quod vehementer mirandum, etiam ignis uſum ſine quo tamen vita humana vix videtur conſiſtere poſſe, amiſerint, quod in Canariis & Philippinis deprehenſum. Ita haud dubie qui primo in Americam venerunt, ſilveſtres & exleges fuerunt. *Quanquam*, inquit Acoſta, *non ſit incredibile, licet ex politis terris venerint, omnium tam longo tempore oblitos fuiſſe*; *cum etiam in Italia & Hiſpania reperiantur hominum greges, quibus præter geſtum & figuram nihil humani ineſt*. Vt hęc Latii obſervatio nimis præceps & rigida ſit: *Niſi mores in omnibus, aut ſaltem pleriſque & præcipuis conveniant indicium hoc omnium leviſſimum eſſe.* Bene illud, non proferenda quæ omnium gentium communia ſunt, quod Hugo Grotius nimis temere fecit, dum pro Norvvagis ſuis argumentatur. Vt *quod vita olim in venatu, tribunalia ad experimentum altiſſimi aſtus, ſellæ ſingulis & menſæ ad focum, Diis mactare homines, arma arcus & ſagittæ, vicatim habitare, tempora per noctes & Lunas digeſta.* Nimis hæc apud pleraſque

raſque gentes obvia & nulli peculiaria. Sunt vero alia gentium inſignia, qualia Tertullianus in libro de velandis virginibus recenſet, *pennas Garamantum, crobylos barbarorum, cicadas Athenienſium, cirros Germanorum, Stigmata Britonum.* Seneca Epiſtola ultima de inſignibus capillamentorum tradit, *Germanos nodo ſtrinxiſſe, Parthos effudiſſe, Scythas ſparſiſſe crines:* Ac ingenioſe Tacitus collegit, Peucinos Fennoſque Germanis potius adſcribendos: quia domos figant, non ut Sarmatæ & Hamaxobii in diem transferant. De quibus Seneca cap. 4. de Providentia: *Imbrem culmo aut fronde defendunt. Super durata glacie ſtagna perſultant, in alimentum feras captant. Nulla illis domicilia, nullæ ſedes ſunt niſi quas laſſitudo in diem poſuit. Intecta corpora; vilis & hic manu quærendus victus.* Quod de vetuſtioribus Germanis, quales Cæſaris ævo, Lipſius capit. Rectius de Sarmatis & Iazygum gente accipias: nam ab illa deſultoria vita Germani abhorrebant. Magnum præ cæteris in eruenda gentium origine momentum habet corporis habitus, minus, quam cætera, mutationi obnoxius. unde rutilæ Caledoniam habitantium comæ & magni artus Germanicam: Silurum colorati vultus & torti plerumque crines Hiſpanicam originem Tacito in Agricola aſſeverant. Herodoto Æthiopes orientales ab occidentalibus, hac nota diſ-

ſtinguuntur, quod illi capillos rectos hi criſpos habent. Idem Strabo tradit, quanquam falſo exiſtimet Indos non eſſe colore aduſto. Nihil enim nigrius Malabaranis. Herodotus alibi quoque Colchos hoc argumento reliquias Ægyptiorum eſſe probat, quia capillis nigris & criſpis erant. Nec bene addit: *Nihil hoc ad rem facere: quia & in aliis gentibus deprehendatur.* Nam ſolo quidem capillitio res non conficitur. Cæterum accedentibus aliis, authoritate utriuſque gentis & circumciſione, tanti hoc momenti eſt, ut niſi capillis nigris & criſpis fuiſſent Colchi, jure negari potuiſſet ab Ægyptiis eos deſcendiſſe.

CAP. IX.

Religionum patriarum tenaces gentes. Americani Religionem ſuam ex noſtro orbe intulerunt. Multa à primis deteсtoribus Americæ falſo tradita. Grotii negligentia.

DE Religione, opus non eſt ut multa dicamus. Conſtat ejus indicio luculenter in origines genticas penetrari poſſe. Nam nihil tam ſtudioſe conſervarunt quam antiqua & patria ſacra. Itaque Deos ſuos & ſacra quocunque terrarum migrarent, ſecum ferebant, ſicut ex Græcis & Latinis patet. Idem de Americanis exiſtimandum, intuliſſe eos ſuam Religionem ex noſtro orbe, non ibi demum

exco-

excogitaſſe. Quanquam apud Mexicanos & Peruanos multa videantur acceſſiſſe nova, vel potius quæ diuturnitate temporis interciderant, in uſum revocata ſint.

Multum etiam in eo ſitum eſt, ex quibus authoribus argumenta linguæ morumque promantur. Latius recte: *Satis conſtat à primis inventoribus harum regionum multa fabuloſa aut perperam linguæ ignorantia intellecta, fuiſſe prodita.* Itaque conferendi primi rerum Americarum ſcriptores cum poſterioribus, qui cuncta exploratius tradidêre. Ac ut excuſari queat ſi quis ab authoribus fallatur, ita Hugo Grotius tam aliena & falſa ab argumento quod probandum ſuſceperat, attulit, ut merito omnes ſupinam ejus negligentiam mirentur. Qualia ſunt hæc à Latio notata: *Scriptura Peruanis non per literas ſed per rerum notas idque à ſummo charta ad imum, ut in Sinis. Pagod* Mexicanis Deus minor; *Guayra* flabellum, *Thophos* capitis tegmen, *Lame* agnus, *Peke* torrens. Quæ omnia falſiſſima ſunt, & ex Abrahami Mylii commentis exſcripta, ut inſpicienti patet.

CAP. X.

Authoritati in hac quæſtione nullus locus. Americanis cognitus noſter orbis. Californianorum & Mexicanorum traditiones. America priſcis cognita. Sileni narratio. Senecæ locus in Medea. Ammiani Marcellini.

ID prætereundum non eſt, neque Americanos quicquam expreſſe de ſua origine, nec noſtros de migratione gentium in novi orbis partes tradere. Quod non minimam difficultati cauſam in hac quæſtione præbuit. Vnde Acoſta profitetur; *ſibi omiſſis authoritatibus ſoli rationi inſiſtendum.* Non tamen vel noſter orbis ignotus Americanis, vel illorum nobis fuit. Nam Californiani noverant idque ſibi à majoribus traditum aſſeverabant, *gentes in alio orbe barbatas & veſtitas reperiri.* Sic Mexicani, *ſe advectos ex alia orbis parte in Americam,* retulerunt, apud quos etiam communis opinio fuit, *venturam ab oriente gentem,* quam apud Iucatanos celebris vates Chila Cambel, ut videtur, propagavit. Vnde Hiſpani interrogati; *an ab oriente venirent?* Idem Mechoacanis prædictum fuit. Priſcis quoque ſcriptoribus noſtris cogniti fuerunt ultra Oceanum orbes alii, de quibus Clemens Alexandrinus in Epiſtola quadam teſte Hieronymo in cap. 11. Epiſt. ad Epheſ. Nihil nunc de Atlantide Platonis dico, res notior eſt quam ut referenda ſit. Memora-

morabile eſt quod Ælianus III. Hiſtor. refert Silenum Midæ narraſſe: *Europam, Aſiam, Lybiam, inſulas Oceano circumfuſas eſſe; extra eas continentem quandam infinitæ magnitudinis quæ nutriat grandia animalia & homines duplo majores & longæviores quam noſtri ſint. Ibidem eſſe magnas civitates, diverſa vitæ inſtituta & leges noſtris contrarias.* Adjecit: *hanc terram poßidere grandem vim auri & argenti, ita ut inter illos populos minoris pretii ſit quam apud nos ferrum.* Hæ ſunt magnæ illæ inſulæ de quibus ex Ariſtotelis & Theophraſti mente Apulejus libro de Mundo. In Senecæ ſuaſoriis Avitus teſtatur communem opinionem jactari: *Fertiles in Oceano jacere terras, ultraque eum rurſus alia littora alium jacere orbem.* Quo Senecæ Tragœdi prædictiones in Medea pertinent:

Venient annis
Secula ſeris quibus Oceanus
Vincula rerum laxet & ingens,
Patrat tellus Typhiſque novos
Detegat orbes, nec ſit terris, Vltima Thule.

Hæc non profecta fuerunt ex mera & incerta conjectura, quod arbitrantur Acoſta & alii, ſed ex illa notitia jacentium in Oceano terrarum. Et cum Marcellinus inquit: *In Atlantico mari Europæo orbe potior inſula*, nonne Americam digito quaſi oſtendit?

CAP. XI.

De tempore quo gentes ſingulæ in Americam venerint. Habitari cœpta ſtatim poſt diluvium. Antiquitates Americanæ. Recentiſſimi qui maximè Septentrionales. Vnius originis quinam? Duæ in America coloniæ magnæ, Phœnicum & Scytharum. Quibus viis in Americam ventum?

DE tempore quando in Americam venerint gentes ſingulæ, nihil definiri poteſt. Quoſdam populos non diu poſt diluvium in eam veniſſe ex incolarum multitudine Latius colligit. Verba ejus ſunt; *Ego ita judico, quum America tam late pateat quam noſter orbis & non minus habitata fuerit quam aut Europa aut Aſia aut Africa, omnino credendum eſſe non ab annis quingentis aut mille primum habitari cœpiſſe, ſed ſtatim poſt confuſionem linguarum & diſperſionem illam familiarum etiam in Americam migratum fuiſſe: nam alias non video quomodo idonea ratio reddi poßit tantæ ubique per Americam incolarum multitudinis, & infinitarum fermè linguarum, & à ſe invicem & ab Europæis toto cœlo diſcrepantium. Neque tamen negandum puto etiam ſubſequentibus ſeculis novos advenas acceſſiſſe. Poſt Chriſti fidem ſuſceptam id accidiſſe in animum inducere non poſſum, quia ne leviſſima quidem Chriſtianiſmi veſtigia in his partibus uſquam inventa. Caret autem ut puto exemplo populum aliquem poſt ſacra Chriſtia-*

Chriſtiana accepta ita ea denuo obliteraſſe ut nihil ejus eſſet reliquum. Purchaſius antiquitates Americanas non excedere vult annos retro cIↃcccc: Quia nimirum Imperia Mexicanum & Peruanum recentia,& rari etiamnum in Septentrione cultores. Porro cIↃ cccc annos ad tantam hominum multitudinem procreandam ſufficere. Quod verum eſt de Hunnica & Sinenſi origine, unde Chichimecarum gentes, & Mexicani ac Peruani, recentiores nato Chriſto, profecti. Sed antiquiores adhuc in Americam colonias veniſſe, certo conſtat. Quæ autem ex his gentibus antiquiores quæ recentiores ſint, ita utcunque demonſtrari poteſt. In univerſum recentiſſimi qui maxime Septentrionalia colunt; auſtrales ævi vetuſtioris; nec non illi qui ſe indigenas putant ac origines ſuas penitus ignorant, quales Aitani & Peruani. Nam Californiani & Mexicani ſeſe aliunde advectos non ignorarunt. Vnius originis ſunt apud quos eadem lingua: ut Iucatani, Braſiliani, Paraguayani, Magellanici: Ita enim Acoſta libro de converſ. Indor. *Lingua Varaquaiana omnium latiſſima eſt: obtinet in omni Paraquai & Braſilia. Iucatani eam intelligunt & complures alii populi uſque ad fretum Magellanicum & S. Mariam.* Si Iucatani eam intelligunt, etiam Aitani & Cubani. Nam interpretes quos Corteſius ex Cuba adduxit à Iu-

catanis

catanis intellecti, ac deprehenſum fuit *utrumq; Idioma ſi non idem, at conſanguineum eſſe*, teſte Martyre. At Iucatana lingua plane alia ab Mexicana: unde Aghilar Iucatanæ peritiſſimus, Mexicanam non niſi per interpretem Marinam Xaliſcanam intellexit. Vnde omnis fere auſtralis America & magna Septentrionalis pars ab una origine. Duas ingentes colonias in Americam veniſſe deprehendimus: Vnam Phœnicum, ab Oriente, quæ in Fortunatis, ſinu Mexicano, Iucatana uſque ad fretum Magellanicum magna adventus ſui veſtigia reliquit. Alteram à Septentrione Scytharum à quibus tota America inundata & omnis qui fuit cultus fere abolitus vel in Scythicum mutatus.

Vias quod attinet, quoniam evidentibus argumentis deprehenditur, Americam undique ab orbe noſtro abſciſſam ac magnam inſulam eſſe, mari omnes veniſſe conſtat, nullos terreſtri itinere, niſi forte per concreta glacie freta. Nec obſtare illis potuit Oceani inter jacentis latitudo vel pixidis nauticæ ignorantia. Nam ſi caſu & tempeſtatibus ejecti, omnem defectum ipſa neceſſitas & vis ſupplevit. Si conſilio eo navigarunt, ſufficientibus ad tantam navigationem perficiendam inſtructi mediis fuerunt.

Finis Libri primi.

DE

DE
ORIGINE GENTIUM AMERICANARUM
LIBER SECVNDVS.
CAP. I.

Situs orbis & quouſque detectus. Via in Americam. Per Septentrionem. Iaponia an inſula incertum. Seſſo Americæ proxima. Feræ freta tranant. Glacies tranſitum præbet. Per Orientem & Occidentem. Ibi ingens Oceanus. Scaphis innavigabilis. Falſum piſcatores ex Abyſſina in Iucatan abreptos. Æthiopes Americani unde. Naves mercatoriæ ventis in longinquas regiones abripiuntur.

INITIO conſiderandum quibus viis adiri America commodè queat. Nam, ut bene Latius, *etiamſi forte aliqua communio aut ſimilitudo morum & linguæ oſtendi poſſit, & non aliqua commoda iniri ratio, qua à ſua regione in hanc venerint, nihil hac conjectura profectum æſtimari poteſt.* Idque

que ut exactius pateat, poſitura totius orbis ante oculos habenda eſt.

Ex qua patet Americam cum Septentrionali Gronlandia continentem eſſe, & utcunque vaſti ſinus intercurrant, fretum tamen hactenus nullum, etiam magno ſtudio quæſitum, reperiri potuiſſe. Gronlandia inde verſus Lappiam protenſa, ab extremo ejus promontorio, quod antiquis Rubeæ, recentioribus *Nordkyn*, maximo freto vel patenti potius mari diſpeſcitur. Quid ultra ſit per partes, uſque ad novam Zemlam luſtratum eſt, magnus nimirum Oceanus in quo ſparſæ hinc inde ſive continentis partes ſive inſulæ ſunt. Atque ibi feſſa hominum ſubſtitit curioſitas & totus ille à Nova Zemla ad Iaponiam uſque & Sinenſem murum ac Coream tractus, Europæis adhuc incognitus eſt. Vt ſi alicubi America noſtro orbi vel proximat vel cohæret, id circa Cathaiam & extra arcticum circulum fieri neceſſe ſit. Igitur ab hac parte, duplex in Americam per occidentem & orientem via. Per occidentem ut ex ingenio illarum regionum æterna glacie & nivibus rigentium patet, difficillimus, non tamen impoſſibilis tranſitus datur; cum natura pro locorum aſperitate etiam corpora formet. Vt vero facile credamus Americam Septentrionalem Aſiæ propius conjungi, nupera quam Franciſcus Caron publicavit

Iaponiæ

Iaponiæ deſcriptio facit. Refert is (& à pueritia in illa Inſula, poſtea etiam cum Imperio verſanti, res ea ignota eſſe non potuit) incertum etiamnum eſſe, Inſula ſit Iapon, quam incolæ Nippon appellant, an continentis pars. Nam majorem ejus partem ipſis adhuc Iaponenſibus incognitam. Supra Provinciam Quanto ubi Regum ſedes urbſque præcipua Iedo ſita eſt, viginti ſeptem dierum itinere terram verſus ortum Solſtitialem protendi, antequam ad extimum promontorium provinciæ Tſunga perveniatur. Hinc trajecto undecim milliarium freto, ad regionem Ieſſo ſive Seſſo perveniri, vaſtam montoſamque & parum habitatam, ſed pretioſarum pellium ditem. Ingens ea terra & nunquam à Iaponenſibus plene perluſtrata ob magnitudinem & commeatus defectum. His difficultatibus in propoſito ulteriora perluſtrandi Iaponiæ Monarcham abſterritum. Incolæ corpore hirſuto, capillis prolixis, barba in Sinenſem morem, bruti ac in totum barbari. Quibus hæc ſubjungit idem author: *Vt eo melius conſtet quam incertum ſit, inſulane Iapon an continens, obſervandum aquam inter Tſungar verſus Seſſo & Iapan porrectam, ingentibus excipi montibus & inculta terra qua circa Ochiam jacet. Ne igitur opus ſit longo circuitu uti, ſcaphis hodie in Seſſonem trajiciunt.* Quæ omnia magnam lucem Americanis tenebris inferunt.

Quid

Quid enim vetat quominus Seſſo vel pars Americæ vel ei admodum vicina ſit? Et quam bene illa barbaries novo orbi convenit? Accedit Gronlandiæ ſitus tam commoda inter Seſſonem & Americam poſitura, ut gentes facile tranſire ſive in orientem ſive in occidentem poſſint. Ita inventa via per quam homines pariter & beſtiæ in Americam commeent. Neceſſe eſt enim id vel per continentem, vel per anguſtum fretum vel per glaciem fieri. Fretum ſi anguſtum ſit tranare poſſunt alces, urſi & ſimiles feræ, quæ non verentur tranare ſinum maris, ut itineris compendium faciant. Sane in prima Iacobi Quarterii navigatione urſi facillimè tranarunt quatuordecim leucarum mare quod eſt inter continentem & Inſulam avium. Quod ſi magnum ibi & apertum mare, cum toto ferè anno glacie concretum ſit, univerſum illum tractum, Novam Zemlam, Gronlandiam & Americam connectet ac pontis vice tranſitum dabit. Quæ via non diſplicet Latio. Verba ejus ſunt: *Potuerunt* (Samojedæ) *rhedis ſuis ſuper glacialem Oceanum vehi & ita in Americam venire atque eodem itinere etiam plurima animalia his familiaria potuerunt tranſcendere.*

Ab Occidente & Oriente ingens Oceanus Americam nonniſi longa ac difficili navigatione, acceſſibilem facit. Inter Peruviam & Sinas

nas diſtantia amplius II cIↄ Iↄc leucarum. Ex Peruvia quidem in Sinas ventis ſecundis bimeſtri ſpatio navigari poteſt. At longe difficilior ex Philippinis in Americam navigatio. Nam cum venti intra tropicos ſemper ſint adverſi, extra eos longis ambagibus uſque ad Californiæ Parallelum enitendum eſt. Ita ab hac navigatione piſcatorii lembi excluduntur. Obſtat immenſum & ſcaphis innavigabile maris ſpatium, requiritur etiam amplus in aliquot menſes commeatus. Vt vanum ſit quod de piſcatoribus ab hac vel illa ora in Americam abreptis ſcribunt. Grotius præ cæteris in hoc argumento vanitatis manifeſtus, ut Æthiopes Abiſſinos in Iucatanam transferat, facile evenire potuiſſe arbitratur, *provectis nonnihil ab ora ſua piſcatoribus, deinde per ventos illos vehementes qui recta in Americam ferunt abreptos, quale quid evenerit nautæ illi à quo Columbus novi orbis notitiam acceperit & Indis illis quos delatos ad Suevorum littora Plinius tradit.* Cui rectè Latius reſpondet: *Inuſitatum prorſus eſſe piſcatores cum ad piſcatum exeunt, tantum commeatum ſecum ferre, ut iis ad tam longam navigationem potuerit ſufficere.* Præterea ſi quis immane illud inter Iucatanam & Æthiopiam intervallum intueatur, illi non modo nō facile ſed omnino impoſſibile videbitur piſcatores eo perveniſſe. Primo enim nec Iucatan & Æthiopia Congen-

ſis oppoſitæ terræ,nec Briſæ ſtatis temporibus in illo Oceano ſpirantes, verſus Libanotum, ſed recta ab oriente in occidentem flant, ac vectores ſuos longe adhuc à littore deſtituunt: Deinde Iucatan inter tot ſinus Mexicani inſulas penitus quaſi abſcondita latet. Quis credat piſcatores recta ad Iucatanem abreptas, cum peritiſſimi nautæ inter tot brevia & inſulas curſum ſuum vix tenere poſſint abſque naufragio? Ac demus uſque ad Canibalum inſulas vel quæ oppoſita eſt, meridionalem Americam veniſſe (nam nec ad alias oras tempeſtatibus abripi potuerunt) quo tandem fato pauculi piſcatores in Iucatanam per tot adhuc terrarum mariumque ſpatia venerunt? Conſtat etiam difficile eſſe ab Æthiopiæ ora in altum provehi, nec inter Tropicos tam longæ tempeſtates quæ deprehenſos uſque in Americam ejiciant. Et quod ſolum ad fabulam redarguendam ſufficit; nunquam Abyſſini ad Oceanum Atlanticum Imperio ſuo pervenerunt. Quomodo igitur Abyſſini piſcatores in eo mari? Alia Congenſium ratio eſt quorum naves ad ejuſmodi navigationem non omnino ineptæ & ducentorum vectorum capaces ſunt, teſte Lopezio. Et ab his vel propioribus adhuc Genenſibus originem proculdubio traxere in Careta reperti nigerrimi Æthiopes non admodum multi de quibus teſtimonium perhibent

hibent Martyr ac Gomara. Ac quam abſurdum illud eſt piſcatorias ſcaphas cum mercatoriis navibus comparare? Quaſi quia hæ interdum tempeſtatibus ad longe diſſitas oras abripiuntur, idem de illis dicendum ſit. Nam cum mercatores commeatu & omnibus ad longinquam navigationem plerumque inſtructi ſunt, mirum non eſt eos ſæpius quo minime deſtinarant, appellere. Ita Pœnos ex Hiſpania & Lybia mercaturæ ſtudio Africam circumvectos conſtat, ac Annii Plocami libertus circa Arabiam navigans Aquilonibus, præter Caramaniam raptatus, decimo quinto die Hippuros Taprobanæ, quæ Zeilon, portum tenuit. Et talis ille mercator fuit quem in Americam abreptum Columbo authorem novi orbis extitiſſe fingunt. Sic enim Mariana: *Navis quædam in Africa commercio occupata, ſuperioribus annis ventorum violentia abrepta ad ignotas terras & littora appulit.* Refert etiam in reditu vectores omnes fame extinctos, ſolo cum tribus quatuorve navarcho ſuperſtite. Quod minime mirabitur cui apud Tacitum lectum, in brevi inter Bataviam & Britanniam tempeſtate, eo inopiæ milites perveniſſe, ut infirmiſſimis ſuorum, mox ſorte ductis veſcerentur. Indi etiam in Sueviam ejecti, mercatores non piſcatores fuerunt.

Cap. II.

Raro tempeſtates tantæ ut naves in alium orbem ejiciantur. Leſcarbotus & Acoſta notati. Veteres an littora tantum legerint. Difficilis in Americam navigatio. Sinenſium longinquæ navigationes. Mare Pacificum olim navigatum. Americani navigandi rudes. Facilior per Atlanticum mare navigatio. Auſtralis Terræ facies.

NEque hic ad tempeſtates ſemper confugiendum & Tyria maria commovenda ſunt. Quod video pleroſque facere dum colonias per Oceanum Pacificum vel Atlanticum in Americam raptant potius quam ducunt. Nam caſus ille rarus eſt, ut tempeſtatibus (quas ingentes eſſe oportet) naves per vaſtum illum Oceanum ad remotiſſimas terras abſque naufragio ejiciantur. Nugatorium eſt quod Leſcarbotus ſcribit: *Chananæos ab Iſraëlitis fugatos aſcendiſſe naves & à tempeſtatibus actos ejectoſque in Americam fuiſſe.* Nunquam credo ſitum Chananææ & Americæ inſpexit, qui tam horribilem tempeſtatem confingit quæ claſſem ab ora Phœniciæ per mediterraneum mare in Americam uſque raptaverit. Nec levis Acoſtæ ſtupor, negantis certo conſilio & deſtinatione olim in Americam navigatum. Itaq; ut hanc maritimam & patentiſſimam viam nobis occludat, ac cuncta ad caſum & tempeſtates referat, fingit veteres littora

tōra tantum & maritimam oram legiſſe, nunquam ſe patenti Oceano committere auſos: Amiſſo terræ conſpectu per incerta vagatos. Quod commentum vel ſolæ ad Fortunatas, Caſſiteridas & alias Oceani Atlantici longe diſſitas inſulas Carthaginienſium navigationes ordinariæ & ex certa deſtinatione ſuſceptæ, confutant. Vt nihil nunc dicam de Africæ circumnavigatione de qua Herodotus in Melpomene. Ea autem maris Africani ratio eſt ut niſi perire velint navigantes, littora legere haud quaquam permittat, & quo longius à terra ac medio in mari, eo certius navigatur. Fateor magnetis uſum tum nullum adhuc fuiſſe, quo invento magnum omnino momentum rei nauticæ acceſſit. Sed habebant alia tamen veteres ſubſidia, præſertim Tyrii, nobis fortaſſe hodie ut multa, incognita, quibus defectum *Compaſſi* utcunque compenſabant, certe propterea Oceano non abſtinebant. Igitur adiri ſane ex Aſia per Orientem, ex Europa & Africa per Occidentem America potuit, ſed multorum menſium difficillima navigatione, ad quam conficiendam magnis navibus & commeatu ſufficiente opus fuit. Nec tamen eadem ubique Aſiæ extimæ & Europæ ad Americam ratio eſt. Ex Cataia & Sinis ad Californiam & novæ Hiſpaniæ oram navigatio difficilis ob procelloſum mare. Difficilior in

Peruviam, tum propter Oceani vaſtitatem, tum quod adverſis ſemper ventis ibi navigandum. Quia tamen Sinenſium naves & magnæ & veliferæ, ac eorum longinquæ navigationes aſſeverantur, nulla quantumvis difficilis via negligenda ad incolas in Americam ducendos. Eos enim per omnem Indiam ac in Africam uſque navigaſſe jam ante multa ſecula Xaverius & Texeira authores ſunt. Acoſta duobus argumentis probat Mare Pacificum olim navigatum fuiſſe: tum quia Peruviani ad ſuam oram mari delatos Gigantes narrarunt: tum quia Icæ & Æricæ habitatores ad inſulas longe verſus occidentem ſitas navigarunt. Multos ab hac ſententia abſtrahit craſſa illa rei nauticæ apud Americanos imperitia, qui non niſi lintres ſive monoxyla & canoas id eſt ſcaphas habebant nullo velorum aut clavi uſu. Quod qua ratione fieri potuerit ſi magnis navibus & à rei nauticæ gnaris advecti, animo concipere non poſſunt. Quaſi vero non innumera extent evempla talium mutationum? Idque jam ſupra ex profeſſo demonſtratum, ut pluribus nunc opus non ſit argumentis in re clara. Navigatio per Atlanticum mare minus difficilis fuit propter crebras inſulas, quales ſunt Azores, Fortunatæ & Heſperides. Certe Azores mediò quaſi itinere inter Hiſpaniam & Americam jacent. Ab inſulis etiam Viridis

Promon-

Promontorii haud adeo longus in Braſiliam trajectus, & conveniunt Autololum, qui Getuli non Æthiopes, cum Braſilianis mores ac corporis habitus.

At auſtralis terræ hæc facies. Freto Magellanico plurimæ inſulæ objacent. Extra eas vaſtum mare. Verſus Orientem & novam Guineam magnæ terræ ſed nondum exploratæ. Ora Guineæ initium capit centum leucis ab Inſula Gilolo, ad primum latitudinis gradum atque ita in longitudinem protenditur verſus ortum trecentas leucas uſque ad ſeptimum gradum. Vaſtæ hinc inde in Oceano auſtrali terræ jacent, innumerabili hominum multitudine refertæ, quorum alii candido, alii fuſco, alii mixto, alii etiam atro colore ſunt. Capilli nonnullis nigri, longi, ſoluti; aliis criſpi & villoſi, multis flavi. Mores in univerſum barbari & Americanis non diſſimiles. Sed nondum conſtat quam prope cum Magellanica illæ auſtrales regiones coeant. Cui ſi alicubi proximent, tum id magno intra vel extra circulum Antarcticum ambitu fieri neceſſe foret. Apud Iavam Majorem, longo tamen intervallo, reperta à Batavis terra quam Concordiam vocant, eamque cum Nova Guinea jungi putant. Proximæ ex inſulis continenti Americano ſunt illæ quas Salomonis appellant, ad XI. gr. Latit. auſtralis & non niſi IↃ CCC leucis ab

ora Peruviæ. Hæ omnes viæ in novum orbem ducunt, nec ulla videri debet hominibus inacceſſa vel intentata.

CAP. III.

Antiquiſſimi Americæ cultores Phœnices. A quibus ſecreti Iudæi. Vnde dicti. Chananæi ab Iſraëlitis pulſi. In Africam fugerunt. Et Aſiam ſuperiorem. An & in Germaniam ac Scandiam? Quæ Phœnicum nationes in Africam v nerint. Cadmonæi in Græcia. Africanorum Dux Hercules. Dictus Marcerin. *Salluſtius Medos & Armenios pro Madianitis & Aramæis ſubſtituit. Mauri ab Amoræis. Vt & Gomeres.*

EX antiquiſſimis ac fortaſſe primis Americæ cultoribus Phœnices ſunt, gens nauticæ rei peritiſſima, ac qui totum orbem mercaturæ vel peregrinandi ſtudio obiverunt. Quorum ambitu Iudæos excludimus, quos Græci frequenter Phœnicum nomine complecti ſolent. Veluti cum Herodotus ſcribit, *Phœnices circumciſos, ſuilla abſtinere, quondam mare rubrum accoluiſſe, inde ad maritima Syriæ transgreſſos.* Ipſi ſeſe Chananæos appellabant. Phœnices ab exteris vocati undecumque tandem id nomen fluxerit; nam opiniones variæ & omnes incertæ ſunt, maximè illa Bocharti, dictos quaſi בני ענק, quod ex poſteritate Anaki vel eſſent vel gloriæ ſtudio videri vellent. Eorum lingua haud multum adhuc Auguſtini & Hie-

& Hieronymi ævo, ab Hebræa diverſa, ut docti viri dudum demonſtrarunt. Hæc gens qua ratione primum in Africam & Europam inde in Americam venerit, ordine oſtendendum eſt.

Communis opinio eſt Chananæos ſive Phœnices ab Iſraëlitis ex Ægypto venientibus ejectos, in varias regiones ſe contuliſſe & coloniis ſuis multa Africæ & Europæ loca occupaſſe. Non deſunt in Sacris literis argumenta quibus hoc ſatis evidenter probari poteſt. Exod. XXIII. 28. 29. Deut. IX. 3. 4. XXXIII. 27. Ioſ. II. 9. 24. XIII. 6. Vt mirandum ſit quorundam contradicendi ſtudium, qui rem tam claram in dubium vocare audent ac ſcribunt, *non legi expulſos Chananæos, ſed tantum tributarios factos.* Vtrumque enim Iudicum I. 19. legitur. Non ignota hæc migratio Græcis fuit, & eam Salluſtius innuit in Iugurtha: *Sidonios profugos ob diſcordias civiles in Africam navibus veniſſe ac Leptim ſtruxiſſe.* Caphtoræi & Girgeſei in Septentrionem migrarunt; unde Cappadocum, Colchorum, Georgianorum ſive ut hodie appellantur Gurgeſtanorum populi. Cappadoces ſane à Græcis λευκοσύρων nomine indigitantur, eorumque vicini Cilices conditorem habent Cadmi fratrem Cilicem. Ibi etiam urbs Thebæ ab Achille everſa & Adramyttum Arimi in Lycia. Quod author

libri Seder Olam partem Chananæorum in Germaniam veniſſe tradit, à quorum gente Chettæis Genebrardus Cattos deducit, vix fidem meretur. Multominus Arngrimi Ionæ deliramentum qui Gigantes orbis Arctoi, Suediæ & Norvvagiæ ab his Chananæis deducit, puerilibus plane rationibus inductus quas referre operæ pretium non eſt. An Sinæi cum Scythis & Indis in Sinenſium gentem coaluerint, infra dicemus. Occidentem pervaſerunt Chananæi, Iebuſæi, Amoræi, Girgeſæi, Kadmonei, Ammonitæ, Madianitæ, Anakæi & alii omnes communi Phœnicum nomine celebrati. Nam quod Procopius Iebuſæos tantum & Gergeſæos in Africam fugiſſe tradit, vel falſum eſt, vel intelligendum de illis qui in Tingitana habitarunt, conditoribus Tingis. Hi primo in Ægyptum vicinam venerunt teſte etiam Procopio, ubi Ægyptiis connubio & amicitia mixti, poſtea in Africam & Græciam colonias eduxerunt. Cadmonæi pulſis ex Phthiotide Hellenibus regionem inter Oſſam & Olympum occuparunt vel ut alii Bœotiam & Doridem circa Parnaſſum quæ Eſtiotis dicta & Cadmeia, ac ibi Aonibus, Temnicis, Ectenis, Hyantibus permixti, Thebas condiderunt. Dux itineris Cadmus Agenoris filius, vel ſecundum Suidam Ogygis: quoniam idem Ogyges qui Agenor id eſt Og Rex Baſanis,
cujus

cujus filius vel cognatus Cadmus fuit. Arabes quoque in ejus exercitu qui in Eubœam ex Bœotia trajecerunt teſte Strabone. Alii, & quidem longè maxima pars, partim terra per Catabathmum, partim, ut de Sidoniis Criſpus tradit, mari, Cyrenaicam & univerſum Africę littoralis tractum occuparunt, de quibus Euſeb. in Græcis Chron. & Procop. 11. Vandalic. Horum Dux & Princeps ille fuit quem Græci Herculem Tyrium, Diodorus Ægyptium, Salluſtius Libyn appellant. Nomen ejus verum ſolus fortaſſe Pauſanias in Phocicis tradit: *Macerin dici Herculem Ægyptium & Africanum.* Quæ genuina Phœnicum vox quibus מחקר Sapiens & quem Philoſophum vocant: unde etiam vox Μακάρεος & ipſum Mercurii nomen unica litera inſerta. De quo alibi ex profeſſo. Hujus Herculis Africani res geſtas nemo melius deſcribit quam ex Punicis Regum Numidiæ commentariis Salluſtius. Sed quod ex Perſis, Medis, Armeniis conflatum fuiſſe exercitum ejus vult commoda interpretatione juvandum eſt. Quis enim credat Perſas & Medos cum Hercule in Africam veniſſe? Deceptus nominum ſimilitudine Criſpus, cum pro Madianitis Medos, pro Aramæis Armenios, id eſt notos ſibi in locum ignotorum, poſuit. Non enim cogniti Romanis Midianitæ vel Aramæi. Perſarum no-

men

men tum temporis adhuc incognitum, quos tamen Medis propter viciniam & idem Imperiū, conjunxit. Quanquam ſe Rabbinorum,id eſt hominum in hiſtoria ineptiſſimorum exemplo tueri poſſit Salluſtius,qui Ioſuam cum Armeniæ, Perſidis & Mediæ Regibus bellum geſſiſſe volunt. R. Abraham Zaccuth in Iuchaſin & R. Godolia in Schalſcheleth. Quod vero idem author à Medis & Armenis Mauros appellatos tradit, longius quæſitum & ſine dubio falſum eſt. Crediderim in Punicis Annalibus Hiempſalis Amoræorum nomen extitiſſe, vel Mororum; unde propter literarum ר & ד affinitatem, Medi emerſerint. Sic Rodanim & Dodanim ſine diſcrimine dicitur. Porro Amoræos in Africam cum cæteris Phœnicibus trajeciſſe dubium non eſt,à quibus Mauri & Gomeres. De quibus Antonius Nebriſſenſis Dec. II. Rer. Hiſpan. *Et in Mauritania hominum genus bellicoſum, qui non ſibi ſed mercede conducti aliis populis bella gerunt*, Gomeres *appellant, nomen ut videtur ductum à Gomer filio Iaphet. Ab his Gomeritis Lybiæ appellatur noſtro tempore* Velez de la Gomera, *& una ex Fortunatis* Gomera. *Hi ſæpe in Hiſpaniam cum Mauris trajecerunt.* Rectius hos Gomeres ab Ammoræis duxeris.

CAP. IV.

Phœnicum per Europam coloniæ. Sunt antiquiſſimæ. Sardus. Carthago unde dicta. Chedraneach. Adramyttum. Utica. Tingis. Columna apud eam cui fuga Chananæorum inſcripta. Quæ recentioris ævi. Chananæi Gades & Baleares habitarunt. Philiſtæi in Africa. Circa Hipponem Chananæi. Phœnices in Africa degenerarunt. Acceſſerunt aliæ eorum coloniæ, ut Didonis.

TAnta non Africam modo, ſed inſulas quoque ac magnam Europæ partem inundavit Phœnicum multitudo. Nam Sicilia, Melita, Gaulus, Sardinia, Corſica, Baleares, Gades, Cyprus, Cythera, Thaſus, Thera & alia multa loca de quibus ex profeſſo Samuel Bochartus, Phœnicum antiquiſſimas colonias habuerunt. Idque jam ante Trojana tempora factum Græci fatentur, nec diu poſt hanc Chananæorum fugam, duplici argumento colligimus. Primo: quia ante Græcos in illis inſulis Phœnices habitarunt. At Græci diu ante Trojanum bellum propter viciniam illas inſulas adibant. Deinde, quia Sardus, qui coloniam Phœnicum & Afrorum in Sardiniam duxit, Herculis Africani filius fuiſſe perhibetur, teſte in Phocicis Pauſania. Nomen ejus mere Phœnicium סרדן Princeps Religionis & juſtitiæ, quæ vox etiam in Sardanapali nomine occurrit. In Africa Phœnicum præcipuas colonias fuiſſe

fuiſſe reperimus, Carthaginem, Adramittum, Leptim, Hipponam, Vticam; Tingin, à ſingulis haud dubie nationibus conditæ. *Carthago* ita dicta per excellentiam, ſicut Athenæ ἄστυ, Roma Vrbs, Medina Arabum & Iracenſium. Nam קרתא Phœnicibus urbs eſt, Karthagena civitas hortorum, quam Græci οἰνῶσαι verterunt. Alio nomine apud Plautum *Chedraneach* eſt, quaſi חצרי ענק vel חררי, ἔπαυλις Ανακ. Vnde ab Anakæis fortiſſima natione ſtructa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chananæa defecerunt. *Adramyttū* eſt הדר מתום, aula & ſedes Myttum. Quod proprium apud Pœnos nomen fuiſſe ex Plauto patet. Et quoniam Salluſtius Medorum meminit id eſt ut ante dictum Midianitarum, forte ab his Adramyttum ſtructa. *Vtica* antiquam urbem notat. Hoc enim Pœnis עתיקה. *Tingis* unde dicta incertum, quæ cum altera ejus nominis quam & Lixam vocant, non eſt confundenda, monente in *Strabonem* Caſaubono. Extitiſſe ſuo adhuc ævo circa Tingin columnam marmoream, cui Iebuſæorum & Girgeſeorum in illam Africæ partem adventus inſcriptus fuerit, Procopius ſecundo Vandalicorum teſtatur. Qui ſolus ex omni antiquitate rem hanc memoria digniſſimam tradit, & ex eo ſtrictim Euagrius. Vnde Tingin à Iebuſæis & Girgeſæis ſtructam patet. Sed quod de columnis dicitur, inquiſitione

ne

ne dignum eſt. Seldenus inſcriptionem lingua Phœnicum talem fuiſſe conjicit אנו ברוחים מפני יהושע איש חתף בן נון

Procopius : *Nos Mauruſii ſumus qui fugimus à facie Ioſuæ filii Nun prædonis.* Vix credibile ſub primum Phœnicum in Mauritaniam adventum eas columnas fuiſſe poſitas , cum ab eo tempore uſq; ad Procopii ætatem mille quingenti & amplius anni effluxerint. Mirum etiam nihil hujus à Strabone vel aliis obſervatum , præſertim cum Tingitana Romanis & Hiſpaniæ ob viciniam notiſſima eſſet. Quicquid ſit, res ſatis certa eſt , nec multum de columnis illis laborandum. Fortaſſe recentioris ævi fuerunt, quemadmodum illæ Sethi in Syria quas ſe vidiſſe Ioſephus refert. Certe Anonymus Alexandro Severo æqualis , Gades & Baleares à Chananæis & Iebuſæis quos Ioſua expulerit, habitatas fuiſſe tradit. Addunt nonnulli Medinam Sidoniam à Sidoniis conditam, monente ad Senecam Lipſio. Hiſpalim ab iiſdem ſtructam ex voce Arias Montanus colligit. Quibus omnibus etiam hoc addendum, quod Cl. Golius, vir ingentium de Rep. literaria meritorum , monuit : *Barbaros Afros ab Arabibus hodieque pro Philiſtæis in ea loca fuga delatis haberi.*

Ita Palæſtini inundata omni Africa & Hiſpania duplici nomine, Phœnicum & Chananæorum

næorum cenſebantur, illo exteris, hoc apud ſe receptu. Docet id B. Auguſtinus, qui refert ſuo adhuc ævo circa Hipponem interrogatos ruſticos qui eſſent, reſpondiſſe, *Chanaani.* In Africa & Hiſpania Pœni vocabantur, quaſi Phœni teſte Hieronymo in Ieremiam. Sunt enim affines literæ π & φ. Nec putandum hos Phœnices priſtinos ſuos mores & inſtituta & linguam ſine corruptione in Africa retinuiſſe. Salluſtio tanta mutatio non incognita; *Getulis & Libyis mixtos per conjugia, Linguam & mores mutaſſe. Domus fuiſſe oblonga mapalia incurvis lateribus tecta, quaſi navium carinas. Ipſos Libyes gentem aſperam & incultam, cui cibus caro ferina atque humi pabulum ut pecoribus, ſine lege, imperio, humanitate, vagam & palantem.* Et alibi de Leptitanis Sidoniorum colonia: *Ejus civitatis lingua modo converſa connubio Numidarum, Legum cultuſque pleraque Sidonica.* Quantum alibi degenerarint, Balearidum exemplo manifeſtum eſt.

Poſt hanc migrationem diverſis temporibus plures alias contigiſſe antiqui docent. Quippe ſæpius mercaturæ ſtudio, in Siciliam, Africam, Hiſpaniam navigarunt & colonias, ibi cæteris cultiores conſtituerunt. Huc celeberrimus ille Didonis in Africam adventus referendus quæ Carthaginem non prima quidem ſtruxit, ſed tamen inſtauravit & auxit. Meliten-

Melitenſes quoque coloniæ huc pertinent, quibus ædes cultiores & albato ſpectabiles opere, nec non artificum, imprimis textorum peritia.

CAP. V.

Phœnices ex Africa & Hiſpania in Americam navigarunt. Teſtis Strabo. Naves Gaditanæ. Facilis in Americam navigatio. Bellum inter Phœnices & Afros. Vnde pulſi Phœnices in Americam fugerunt. Sic Carthaginenſes & Hiſpani.

IGitur Phœnices in Americam ex Africa & Hiſpania non infrequenter navigarunt. Author Strabo eſt eos Atlanticum mare ingreſſos extra Herculeum fretum urbes condidiſſe. Quod non de Mauritaniæ tantum extima ora, ſed remotioribus etiam verſus occidentem terris intelligendum, ſequentia docent. Idem alibi dicit, *Gaditanos plurima & ingentia navigia in noſtrum & exterius mare emiſiſſe.* Ecce tibi plurimas & ingentes Phœnicum naves in Atlantico Oceano. Et cum ſecundo libro Eudoxi navigationem in Indiam & Æthiopiam ex Arabico ſinu referret dicit, *cum ſummitatem proræ è naufragio ſuperſtitem, equo inſignem in Oceano Æthiopico inveniſſe.* Id cum navis ab occidente advectæ naufragium eſſe intellexiſſet, ſecum in Ægyptum detulit, & à nautis quibus oſtenderat edoctus eſt Gaditanæ

naviſ reliquias eſſe. Nam *Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis quas à prora inſigni Equos appellent, quibus ultra Lixum piſcandi ergo navigent.* Quod ſi cum parvis eouſque venerunt navigiis piſcatores, quid ingentes illas mercatorum naves omni apparatu inſtructiſſimas feciſſe judicabimus? Tradunt Appianus in Libycis, Pauſanias in Atticis & alii, *Carthaginenſes ſuis claſſibus omnia maria ſcrutatos.* Et cum Libyam circumnavigarint duce Hannone, quid obſtat quo minus in Americam quoque venerint? Difficilimum enim Africam circumire quod Luſitani ſatis deprehenderunt antequam *Caput de Non*, *Bojados* & *Eſperanza* ſuperarent. At in Americam tendentibus omnia faciliora. Atlanticus Oceanus quantumvis tumidus, etiam cymbis navigabilem ſe præbet, dummodo ſufficienti commeatu inſtructæ ſint. Sic Angli ex Nova Britannia in Hiberniam uſque, intra dies non multos, navigarunt. Batavi pariter ex Nova Zemla Kolam Lapponiæ ſcapha vecti ſunt. A Fortunatis ad Americam ſecundo vento quindecim dierum & ab Hiſpaniis ad Canarias difficiliorem quam hinc in Americam navigationem eſſe Acoſta vult. Briſæ enim ſub Torrida ſpirant tam conſtanti flatu ut vix opus unquam ſit vela tangere. Ex quibus patet quam facile & frequenter in Americam

Phœni-

Phœnices deferri potuerint. Conſtat eos in Fortunatas creberrimè navigaſſe. Sive igitur caſu ſive conſilio in Torridam Zonam delati fuerint, non alio quam in Americam illi recta verſus occidentem ſpirantes venti eos provexerunt.

Si quis roget quid moverit Phœnices ignoto & ſine terris, quantum vulgo conſtabat, mari, ſe committere, ei ex multis, una hæc etiam reddi cauſa poteſt. Bellum inter Phœnices advenas & indigenas Pharuſios ac Nigritas, acerrimum antiquis temporibus geſtum; in quo tandem Phœnices ſuccubuerunt ingenti clade accepta. Quod ſolus ex omni vetuſtate, vir profecto magnus Eratoſthenes memoriæ commendavit, immerito falſitatis in hoc & aliis ab Artemidoro & Strabone accuſatus.

Is igitur Eratoſthenes tradidit, *in eo bello urbes Tyriorum ſive Phœnicum non pauciores* CCC *in Mauritania à Pharuſiis & Nigritis exciſas fuiſſe.* Iam cum nulla frequentior cauſa migrationis gentium ſit, quam inteſtina bella; urbium excidia, victorum impotens animus; quis dubitet in tanta poſitos calamitate Phœnices multos, relicta infelici patria, naves, quod unum evadendi medium reſtabat, conſcendiſſe & novas in Atlantico mari ſedes quæſiiſſe? Quod de Carthaginenſibus aſſerit Diodorus libro quinto Bibliothecæ. Et Hiſpanos Phœnici-

bus permixtos, flagrante bello Punico, cum nec naves nec terrarum in Atlantico Oceano deeſſet notitia, in Americam veniſſe admodum probabile Latio videtur.

CAP. VI.

Triplex Phœnicum in Americam adventus. Primus Atlantiorum. Atlas quis? Atlantica Platonis. Qui fabuloſa immiſcet. Plures inſulæ Atlanticæ & inter eas Americanæ. Diluvium Atlanticum. Ejus memoria apud Americanos. Maxime Lucaiones & Aitanos. Maldiva olim continens. America diluvio apta. An Atlantica Platonis fabuloſa? Comtæi error.

ITa potuiſſe in Americam Phœnices navigare oſtenſum. Nunc quod fieri potuit omnino factum probabimus. Tribus vicibus in Americam Phœnices appuliſſe ex antiquis ſcriptoribus ſatis clarè oſtendi poteſt. Primus adventus omnium antiquiſſimus ille eſt, in quo Atlantes primas tulerunt, gens Africæ maxima & navigandi peritia celebris: & undecunque tandem orti Phœnicibus in Mauritania permixtos fuiſſe, dubium non eſt. Atlas Phœnix vel Ægyptius Cœli filius, Saturni frater; inventor aſtronomiæ & nauticæ artis habitus quod Chananæis & Ægyptiis omnes tribuunt. Hunc eundem cum Enocho fuiſſe Alexander Hiſtoricus apud Euſebium falſo exiſtimat. Plato in Critia *Neptuno genitum* ſcribit:

bit: *fratrem Gadirum habuiſſe.* Quo Phœnicia ejus origo manifeſte aſtruitur: cum Neptunus ſit Phœnicium numen: quippe inventor nauticæ: & Gadir Phœnicia vox. Ab hoc Atlante mons, regio, populus nomen accepere: hi Atlantes, ille Atlas, hæc Atlantis dicta ſunt. Igitur Phœnices ſub Atlantum nomine extra Herculis columnas navigantes, illum omnem Oceanum Atlanticum dixerunt. Quod nomen toti Oceano qui Africam & Aſiam alluit tributum eſt. Sicut ex Strabone patet qui dicit Arabiam felicem uſq; Atlanticum pelagus extenſam. Itaq; & loco & incolis & mari nobile nomen Atlas dedit. Dum navigant, dum ultro citroque meant, tandem in terras incidunt; unde quicquid in illo Oceano terrarum repertum, Atlantis nomen accepit. De qua divinus Plato in Critia & Timæo ea tradit quæ Americanas origines evidenter aperiunt. Ac ne de ejus fide dubitari poſſit, Saiticos Ægyptiorum ſacerdotes teſtes producit, qui omnis antiquitatis promi condi fuerunt. Fabuloſa quædam, ut in rebus antiquis fieri ſolet, intermiſcentur, ſed quæ ipſi rei nihil præjudicant. Qualia ſunt, quod tempus hujus facti nimis extendunt ſupra Deucalionis, imo ipſius Noachi diluvium, unde Opmeerius in Chronologia collegit *Atlantios jam ante diluvium in Americam veniſſe.* Quemadmodum etiam illa nugatoria ſunt,

quæ de Athenienſium contra eos bello, de terræmotu & diluvio quo Atlantis abſcripta, de ejus proximè ad fretum Herculeum ſitu traduntur. Error inde ortus quod plures inſulæ id nomen habuerunt, & una quam Plinius nominat, ad fretum Gaditanum; aliæ vero ſeptem, decem ſtadiorum millibus ab Atlante remota, ſi Plutarcho fides, quas Canarias fuiſſe oportet. Id verum manet, extra fretum Atlantidem ſitam fuiſſe, etiamſi uſque ad illud protenſam crediderint. Sic Diodorus Tritoniam nominat maximam inſulam extra continentem Africæ, in qua Atlantes regnarint. Cætera quæ Saites ſacerdos tradit, non alii quam Americæ conveniunt. Ait; *alias inſulas in Oceano illo Atlantico fuiſſe*. Quas cum poſt ingentem Atlantidem locet, manifeſtum fit ſitu cum Hiſpaniola & Cuba convenire. Pergit: ἐκ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον datum tranſitum. Illa poſt inſulas terra continens, quæ niſi America? Præterea magnitudo Atlantidis Americæ par, quippe major Africa ſimul & Aſia, quod verum, ſi priſcis incognitas partes ſecernas.

Convenit denique mirabilis caſus. Nam utraque ingenti oppreſſa diluvio dicitur. De quo accuratius agendum eſt. Sunt enim qui nomen Atlantidis in ipſa quærunt America. Nam Mexicanis *Atl* aqua dicitur. Vnde ipſi

Atlan-

Atlantidem, terram aquis obrutam deducunt. In quo graviter errant: cum Mexicani non ab his Atlantibus orti ſint ſed ex Aſia demum ante aliquot ſecula profecti, ut dicemus poſtea. De Atlantide ita Sacerdotes Ægyptii: *Immani terræmotu; ingentique unius diei ac noctis diluvio ſub vaſto gurgite merſam fuiſſe: hinc mare commeantibus innavigabile factum.* Idem Apulejus innuit: *Orientis regiones Phaëtontis ruina, ut quidam putant, conflagrarunt: in occidentis plagis ſcaturigines quædam ac proluviones eaſdem ſtrages dederunt.* Vbi pulcherrima conſideratio ſe offert quæ magnam lucem veriſſimæ narrationi affundit. Eſt per Americam ingentis memoria diluvii & frequenter ejus barbari meminerunt, cum de ultima antiquitate ſua interrogantur. de quo hactenus quæſitum: ſitne univerſale Noachicum; an particulare illarum regionum, quale Platonicum illud vel Deucalionis? Ac quamvis omnino negari non poſſit, aliquam Noachici diluvii obſcuram memoriam in America ſupereſſe: plura tamen eo ducunt, quod & Acoſta ſtatuit fuiſſe quondam ingenti oppreſſam diluvio Americam vel partem ejus: cujus ad omnem poſteritatem memoria durarit. Nam Scythis Aſiaticis ignotum diluvium, Americanis qui inde orti notiſſimum. Vnde factum ibi & inventum non illatum, conſequitur. Præterea fuiſſe tantum

plana & humilia aquis oppreſſa inde patet: quia homines in mõtibus, ſpeluncis, ſcaphis & arboribus evaſiſſe dicunt. Et ejusmodi particulares quarundam regionũ inundationes diverſis temporibus contigerunt, ut in Cimbrica Cherſoneſo Ariſtot. ævo. Hoc eſſe Atlanticũ Platonis diluvium ſi quis adhuc dubitat, ei locum Petri Martyris expendendum proponimus. Is refert: *Innumerabiles Mexicani ſinus inſulas, quas uno nomine Iucaias dicunt, cum cateris majoribus, Aiti, Cuba, Iamaica, Borriquen, unam olim continentem fuiſſe. Ita ex majorum antiquiſſima traditione ipſos incolas aſſerere. Labentibus ſeculis avulſas vi tempeſtatis, & exiguis fretis diviſas in tantam numerum excreviſſe. Rem Hiſpanis quoque credibilem videri: neque de ea multum dubitandum eſſe.* Eandem ſubmerſionem Aitani fabuloſa traditione de maris origine innuebant. Quemadmodum & Malabares aſſerunt: *Innumerabiles Maldivas, quarum ſupra* XI.CIↃ *cognita ſunt; olim unam continentem fuiſſe.* Hæc ſi cum Atlantico diluvio Platonis conferas, videbis non alibi Atlanticam quam in America ponendam eſſe. Nam magni cujuſdam particularis diluvii in Peruvia quoque manifeſta indicia extant, & interior ad Meridiem America tota fere aquis hodieque obruta conſpicitur. Nec mirum tale diluvium in ea parte videri debet. Sunt enim ibi
ad

ad diluvium maximum ſufficientes cauſæ, ingentia flumina; terræ motus vehementes, littorum humilitas: montium nivales aquæ. Anno Chriſti cIↄ Iↄ LXXXVI Peruviæ littora ad duo milliaria mari obruta ſunt, quod XIV cubitis altius exſtabat. Anno ejuſdem ſeculi XL. Contiegæ populus in Canela nivalibus undis deleti ſunt. Solus Oronico ſufficit ad ingens diluvium. Nam à Majo ad Septembrem XX pedum altitudine ripas ſuperat & omnia obruit. Solis montibus exceptis. Præclarè ut omnia ingenioſiſſimus Baco Verulamius in libello quem Sermones Fideles inſcripſit, capite de viciſſitudine rerum: *Siquis*, inquit, *attentè conſideret Indorum occidentalium conditionem, reperiet eos populum juniorem eſſe & recentiorem quam populos orbis veteris. Ac longè veriſimilius eſt deſolationem illam, quæ illos olim invaſerat, minimè per* Terræ-motus *factam: (contra quam narrabat* Sacerdos Ægyptius, *in colloquio cum* Solone, *de* Inſula Atlantide; *eam, ſcilicet, à* Terræ-motu abſorptam eſſe;) *ſed potius per* diluvium particulare. Terræ-motus *enim in illis Regionibus rarò eveniunt. Verum, è contraria parte, tam immania plane & vaſta habent flumina, ut fluvii* Aſiæ, Africæ, *&* Europæ, *præ illis, inſtar rivulorum ſint. Quin &* Andes *ipſorum, ſive* Montes, *noſtris longe ſunt altiores: Unde credibile eſt, reliquias ſtirpis hominum, apud eos, poſt*

tale diluvium particulare, *conſervatas fuiſſe*. Ita cum & ſitus & magnitudo & caſus mirabilis non alii terræ quam Americæ conveniat, mirum eſt nonnullos totam narrationem Platonis adeo elevare; & neſcio quas allegorias fingere. Vbi non eſt dubium quin eos ratio pleniſſimè fugat. Nam Plato exerte dicit, *non ſe fabulam ſed veram hiſtoriam narrare*. Et Proclus Marcellum quendam Rerum Æthiopicarum ſcriptorem citat, qui eandem hiſtoriam tanquam veram deſcripſit. Nec Strabo diverſum ſentit qui aliàs tam facilis eſt in explodendis aliorum opinionibus; Crantor quoque primus Platonis interpres, totam narrationem Hiſtoricam eſſe prodidit. Atque ita eſſe accipiendam Ioh. Serranus eruditè docet. Nam quod ex quibuſdam fabuloſis, de templo, Neptuno, Clitone, Bello contra Athenienſes, totam in dubiũ narrationem vocant, id quam iniquum ſit nemo non videt. Cum priſci, ut omnis antiquitas fabuloſa eſt, etiam maximè vera tali fabularũ pigmento ſæpè incruſtent. Ita igitur Atlantidis res veræ aliquid falſi longinquitate temporis & tradentium culpa contraxerunt. Nec mirum priſcos Interpretes Platonis, quales Proclus, Porphyrius, Origenes, ita judicaſſe: quorum in eam rem ſententias Sebaſtianus Foxius Morzillus Hiſpalenſis fuſè recenſet. Marſilius Ficinus quoque excuſandus: qui rectè

&c animadvertens abſurdam eſſe allegoricam Interpretationem., anagogicam finxit non multo felicius. Tempori hoc condonandum: quo extra Thulen & Fortunatas immenſus & ſine terris Oceanus, Tenebris perpetuis merſus & inmeabilis putatus fuit, ac Antipodes deriſi. Sic Atlantis America eſt. Sed Comtæi obſervatio futilis & inepta, qui Plinium lib. v. cap. I. ſub nomine Atlantis montis Americam deſcribere putat. Quod eſt omnia confundere, & Americam in Africa locare.

CAP. VII.

Secundus in Americam Phœnicum adventus. Qui ingentem in Oceano Atlantico inſulam detexerunt eamque frequentarunt & habitarunt. Illa vel Hiſpaniola, vel Braſilia eſſe putatur.

SEcundus adventus Phœnicum in Americam continetur illis priſcorum ſcriptorum narrationibus quibus navigantes in Atlantico Mari novas detexiſſe terras referunt. Quod Diodorus ventis & tempeſtatibus adſcribit: cujus verba rem mirificè illuſtrant. Dicit enim: *Phœnices vetuſtiſſimis temporibus extra columnas Herculis navigantes ingentibus ventorum procellis ad longinquos Oceani tractus fuiſſe abreptos ac multis diebus vi tempeſtatis jactatos tandem ad ingentem Inſulam in Oceano Atlantico, complurium dierum navigatione à Lybia in occaſum remotam*

motam veniſſe. Cujus ſolum frugiferum ; amnes navigabiles, ſumtuoſa ædificia fuerint. Inde Carthaginenſes & Tyrrhenos harum terrarum notitiam accepiſſe. Quibus verbis nihil clarius eſſe poteſt. Nam & notam fuiſſe priſcis Americam; & Phœnices in eam navigaſſe oſtendunt. Quæ enim illa ingens Atlantici Maris inſula complurium dierum navigatione à Lybia in occaſum remota? Tum cultam jam fuiſſe ante hunc adv. Phœnicum, ſumtuoſa ædificia quæ repererunt, indicio eſſe poſſunt. Addit Diodorus: *Poſtea Carthaginenſes cum ſæpe à Tyriis & Mauritanis bello premerentur, Gadibus præternavigatis & Atlantico provectos Oceano tandem ad novas has regiones appuliſſe & coloniam duxiſſe; eamque rem diu tacitam ſervaſſe ut ſi rurſum ſedibus ejicerentur haberent locum in quem ſe cum ſuis reciperent.*

Et hæc navigatio tam celebris fuit ut complures Carthaginenſium familiæ eo habitatum iverint: & Tyrrheni coloniam eo deſtinarint; niſi à Carthaginenſibus impediti fuiſſent. Alii rem paulo aliter narrant. *Repertam à Carthaginenſibus fortuito inſulam: & in eam injuſſu Magiſtratus commigraſſe plurimos : quod diffluente paulatim populo cœperit poſtea capitale eſſe.* Quænam hæc inſula fuerit diſſentiunt authores. Complurium opinio eſt Hiſpaniolam fuiſſe. Aliis longius hæc remota videtur, nec probabile Pœnos crebro tam longinquam navigationem

tionem ſuſcepiſſe. Non deſunt qui opinentur Pœnos in Braſiliam navigaſſe ac ab illis Barbaros deducunt, quæ ſententia Emmanuelis de Moraes libro decimo Hiſtoriȩ Braſilienſis nondum editæ. Sane facilius in Braſiliam quam ullam aliam regionem tempeſtatibus ejici potuerunt dum in Africa circumnavigandа occupantur. Simili caſu Capralis eam Americæ partem detexit non quidem tempeſtate ejectus, ſed quod Africæ oram vitans, in novas illas terras incideret. Quid mirum ſi idem Carthaginenſibus acciderit? & caſu vel ſtudio repertam regionem coloniis frequentarint? Nam libero commeantes mari ſæpiuſque adeundo cæteris incognitas terras, elegiſſe ſedes juventuti qua abundabant, probabile etiam Curtio videtur. Atque huc Comtæus illud Plinii refert: *Phœnices extra orbem Gades condidiſſe.* Vbi Americam intelligi vult & Phœnicum in ea colonias, plane contra mentem authoris, qui Gades Hiſpanicas extra orbem, id eſt fretum Herculeum & veteris orbis terminos ſitas, deſignat. Hæc igitur quæ de Carthaginenſium navigationibus traduntur, ſupinam eorum negligentiam ſatis redarguunt, qui nullam apud antiquos mentionem ullius in has partes navigationis extare dicunt, quod Acoſta & Leſcarbotus facit.

CAP. VIII.

Tertius Phœnicum in Americam adventus. Salomoni nota America. In eam ſuas & Tyrias naves miſit. Per mediterraneum mare. Eziongeber & Tarſis ubi. Idumaa fines. Ioſephus defenſus. Parvajim an America. Peruvia nomen recens. Pererii argumenta refelluntur. Et Kircheri. Ophir in Monomotapa. Fura & Afura. Fodina mirabiles in Aiti.

PRæter has Pœnorum & Carthaginenſium navigationes in Americam, extat adhuc alia Phœnicum non ex Africa ſed ipſa Phœnicia: cujus prima fit mentio circa Salomonis ævum. Atque hic nobis tertius ſit Phœnicum in Americam adventus. Cum immenſa fuerit Sapientia Salomonis, neceſſe omnino eſt ut magnæ illius terrarum partis non fuerit ignarus, quæ tot miraculorum ferax eſt. Sive igitur ex Erythræo, ſive Mediterraneo mari ſolverit ejus claſſis, Americam, præſertim trienni navigatione, petere potuit. Quanquam ſententia Goropii Becani & Fr. Bivarii non omni fundamento careat, ſtatuentium factam illam navigationem per mediterraneum Mare, non vero quod communiter putant, Sinum Rubrum. Quia & Tharſis & Tyrus & Aziongeber ad Mediterraneum: nec Tyria claſſis ex ſinu Arabico ſolvere potuit, cum qua iverunt Salomonis naves. Nam Hiram non claſſiarios

tantum,

tantum, ſed & claſſem Salomoni ſuppeditavit. Nec Eziongeber cujus Moſes meminit ad littus Maris Rubri : ſed interius prope Cades: cum Iſraëlitæ ſemel tantum ad mare illud fuerint: neque eadem cum illa unde claſſis ſolvit: quippe illa unde claſſis ſolvit in Idumæa ſita: quę non attingit Rubrum ſed mediterraneum Mare, ſicut ex Ptolemæo patet. Et in Idumæa ſecus mediterraneum Mare Gaſtion Gaber vel Gabriæ eſt, apud Strabonem; Ptolemæo Beto Gabriæ, cui vicina Eluth penultima Idumææ civitas. Suph, quoque, cum terminum quemvis notet; non Erythræo tantum mari, quanquam huic frequentius; verum etiam Mortuo & Mediterraneo tribuitur. De Tarſis mirum eſt adeo hæſitare doctos, cum Tarteſſus Hiſpaniæ regio celeberrima & priſcorum navibus multum frequentata ob auri copiam ſit. Igitur non in genere quamlibet regionem longe diſſitam, nec quodlibet mare notat, ſed Hiſpaniam Ciliciam, & totum Mediterraneum mare. Quemadmodum illud hodie Arabes Damaſcenum ab urbe & regione vocant. Ionas clare dicit quod ex Ioppe in Tarſis navigatum fuerit. Igitur Tarſis ad Mediterraneum mare Porro navigare in Ophir & in Tarſis unum idemque eſt; ſicut ex II. Reg. XXII collato cum II. Chron. XX. patet. Hæc inquã argumenta faciunt, ut Salomonis, Hirámi

mi & Ioſaphati naves per mediterraneum mare in Ophir & Tarſis navigare potuerint, & hinc in ipſam, quod triennium ſuadet, Americam. Quibus hæc ſententia diſplicet toti in eo ſunt ut probent Ezion Geber & Eloth fuiſſe ad mare rubrum, quia ſitæ in Idumæa, quæ olim eo uſque extenſa. Sed cum æque mediterraneum attigerit, nihil efficiunt. Deinde falſum eſt unquam terminos Idumææ ad mare rubrum productos. Tempore Moſis Madianitæ littoralem illum tractum accolebant, poſtea Troglodytæ. Idumæi interiores. Ioſephus manifeſte Eziongeber apud Berenicen, id eſt mare mediterraneum ponit. Fruſtra is erroris inſimulatur vel culpa in librarios rejicitur. Ad hæc omnia accedit quod Tyrium regnum longe à rubro mari & ad mediterraneum ſitum fuerit. Quomodo ergo Hiromus naves ſuas per Arabicum ſinum emiſit? Nam Fulleri commentum nulla ratione nititur: *Salomonem ab Hiromo nautas petiiſſe. Horum Phœnicum coloniam pro Indica mercatura Aziongebra & Elani conſtitutam.* Sed utcumque ſe hæc res habeat, ſive per Arabicum Sinum ſive per mediterraneum mare navigarint, in Americam venire potuerunt quod Vatablo & Ariæ Montano viſum. Et hic quidem ex vocabulo פרוים *Parvajim* argumentum petit, quo utramque Americam ſeptentrionalem & meridio-

ridionalem deſignari putat, conjectura plane futili. Nam Peruviæ nomen recens & ab Hiſpanis demum inventum, quod à Biru piſcatoris vel rivi nomine, non intellecto deduxerunt, ſicut Garcilaſſo de la Vega teſtatur. Verum ejus nomen Tahuantinſuyo fuit, quo quatuor mundi cardines deſignabant. Argumenta quæ Pererius contra Vatablum & Ariam affert levioris momenti ſunt quam ut propterea Tyrii & Iſraëlitæ America prohibendi ſint. Putat propiorem ex Mediterraneo navigationem fuiſſe. Quaſi breviora ſemper & non tutiora interdum itinera ſequeremur. Porro Mediterraneum Mare illa ætate infeſtum piratis fuit & in Cretenſium, Rhodiorum, Tyrrhenorum, Carthaginenſium ac Hiſpanorum poteſtate. Præterea quid pro navigatione per mediterraneum afferri poſſit dictum eſt. Elefantos & pavos fateor in America non eſſe. De ſimiis & cercopithecis fallitur Pererius. Nam ferociſſimos in Dariene & Terra firma Martyr teſtatur. Nec putandũ eſt omnes merces quas illa claſſis attulit, ex una regione petitas. Quod æque abſurdum eſt ac ſi quis concludat Belgicam claſſem non navigare in Braſiliam, quia ebur & alia affert quibus illa regio deſtituitur. Nam merces ex variis regionibus variæ à mercatoribus petuntur. Ita cum Africa fuerit prænavigan da dives eboris & pavorum; inde

hæc petita & cum Americano auro reportata dicere in promptu eſt. Tum notam fuiſſe Phœnicibus ex mari Erythræo circa Africam uſque ad Gades navigationem Herodotus teſtatur, qui tradit: *Neconem Ægypti Regem opera Phœnicum ex mari Rubro omnem Africæ continentem uſque ait Gaditanum fretum & inde in Ægyptum exploraſſe.* Kircherus multo ineptioribus argumentis navigationem Salomonis ad Indiam Orientalem reſtringit. Hoc enim clarè docere onomaſticon Copto-Arabicum ubi لهند Hend explicetur Ophir. Aurum Parviam fuiſſe ex יאוים Iavaim hoc eſt Iavis inſulis. Ita enim eas à Rabbinis vocari. Quæ nugæ febriculoſæ ſunt.

Igitur nihil obſtat quo minus in ipſam Americam Hiromi & Salomonis claſſes auriferæ potuerint excurrere; quod ſuadent, tum triennium quo peracta, tum ingens auri ſumma quæ allata. Enavigato ſinu Arabico, ſi ex illo navigationem inſtituerunt flexa in occidentem claſſe, juxta littus Africæ Monomotapam advecti ſunt. Quem locum eſſe Terram Ophir, Barros, Lopez, Santos non abſque firmis rationibus ſtatuunt. Iohannis dos Santos in Æthiopia Orientali verba hæc ſunt: *In Monomotapa apud Maſſapam mons eſt nomine Fura* ſive Afura, *apud quem dites auri fodinæ ſunt. In cacumine ejus rudera antiqui ex lapide ædificii, quale non alibi*

alibi in tota Caſraria conſpicitur. Incolæ tradunt eas ædes fuiſſe reginæ Sabæ & hanc Terram ſive Afuram eſſe Salomonis Ophir. Ibidem ſunt præſtantia ligna & pavones. Navigatio potuit triennis eſſe ob ruditatem ejus ævi & pigritiam Caſrorum. Hæc Santos. Ad quæ Purchaſius: *Crederem* inquit *his argumentis niſi Moſes Ophir in Orientali India collocaret.* Quod falſum; & oſtendunt eruditi Ioktanitas omnes in Arabia & vicinis ei regionibus conſediſſe. Et Ophir ac Tharſis quamvis longe diſſitam regionem Hebræorum phraſi ſignificant. Vt fruſtra certæ regioni ſive illa in India ſit ſive Africa, adſtringatur, Acoſta fatente: nam omnibus illis locis accommodari poteſt. Repertæ etiam in Aiti mirabiles fodinæ, ex quibus aurum à Salomonis claſſe petitum Columbus judicavit. De illis in navigation. Columbi ita ſcribitur: *Barthol. Columbus in Hiſpaniola invenit ſpecus altiſsimos & vetuſtiſsimos, unde ajunt Salomonem aurum ſuum eruiſſe. Hæc aurifodina protendebatur ultra milliaria* XVI. Hæc ille. Ingens omnino argumentum, gentes olim eam inſulam acceſſiſſe metallicas, quales ab omni ævo Phœnices & Hiſpani fuerunt. Nam illæ fodinæ, non ab Aitanis, quales reperti, quos metallicæ rei penitus ignaros fuiſſe, & venas in terræ viſceribus ignoraſſe, conſtat. Aurum ex rivis ſublegebant. In ejuſmodi fodinis relictos à Salo-

mone Phœnices qui aurum & materiam navibus onerandis præpararent communi gentium more probatur. A quibus poſtea deſertis ibi vel ſponte manentibus, gentes aliquot oriri mixtione cum barbaris facta, potuerunt. Quemadmodum Bomferrus teſte Maffeio Peguenſes ab his ortos contendit, ſecutus Luſitanorum opinionem, Ophiram in Oriente tante ponentium.

CAP. IX.

Phœnicum colonia in mari Atlantico. Canaria veterum Fortunatæ. Numeri Ptolemaici fallaces. Canaria non à canibus ſed Chananais dicta. Cerne ubi. Mar de Sargaſſo. Gomera ab Amorais. Dyris. Lingua Guanchum qualis. Ejus aliquot vocabula. Antiquitates Guanchum. Gigantes. Canarii olim cultiores. Poſtea ignis uſum amiſerunt. Vt & Sinenſes quidam inſulani.

ET hæc in univerſum de triplici Phœnicum in Americam navigatione. Nunc quas in illo Mari Atlantico terras adierint, ubi nominis ſui memoriam, ubi ſedes poſuerint, dicendum reſtat. Primæ extra Gades navigantibus Fortunatæ, Heſperides & Caſſiterides occurrebant. Ad omnes Phœnicum claſſes appuliſſe, priſci docent, Fortunatæ cum illis quas Canarias dicimus eædem ſunt. Quod ex numero & nominibus patet. Septem enim ſunt, quanquam nautæ illi qui ex Atlantico Oceano

Oceano ad Sertorium venerunt, non niſi duarum meminerint eaſque à continenti Africæ x cIↄ paſſ. remotas. Sed non conſtant ſibi antiqui in locis extra Gades, ut ex Plinii narrationibus de fortunatis patet. Ita nec obſtat latitudinem apud Ptolemæum potius Inſulis promontorii viridis competere. Nam numeris ejus in remotiſſimis locis fidendum non eſt. Quantum in Germania, quæ propior, peccarit, Rhenus teſtimonio eſſe poteſt, cujus oſtia duobus integris gradibus loco movit & ad LIV poſuit, ubi hodie Albis maria ſubit. Igitur Canariæ non à magnis illis canibus, quos in earum maxima repertos Iuba tradit, ſed à Cananæis dictæ ſunt, levi literæ N in R. mutatione; quemadmodum Nebucadnezare Nebucadrezar, Nisbon & Nisbor promiſcue dicimus. Qua voce Latini turpiter, ut in aliis, decepti ſunt, Canes ex Cananæis & Canaris facientes. Cujus rei certiſſimum argumentum eſt; quod cum fortunatæ ultimo detegerentur, nulli canes ibi reperti, Gomara teſte. Quis credat extinctos interea temporis omnes vel aliò tranſlatos? Falſum igitur quod Latini de canibus tradiderunt, ſecuti Iubam authorem haud ſemel vanitatis manifeſtum; & nomen à Cananæis deductum eſt. Quæ Scylax Cariandenus commode illuſtrat. Phœnices enim dicit *extra Herculis columnas in*

 cernen;

Cernen; *ac inde in oppoſitum continentem Æthiopiæ crebro navigaſſe.* Vbi quæ ſit illa Cerne diu quærendum non eſt; multo minus cum Strabone reprehendendus Eratoſthenes quod talem inſulam extra fretum Herculeum collocarit. Nam ejus locum tam accurate ſignavit author; ut alia eſſe non poſſit quam ex Fortunatis una. Dicit enim *ultra Cernen innavigabilem Oceanum eſſe propter herbarum & algæ ſupernatantis copiam.* Id quod Chriſt. Colon, deinde Luſitani veriſſimum eſſe deprehenderunt. Nam à gr. XX ad XXXIV. circiter CCC.CIↃ, paſſuum ab Africa totus Oceanus ita gramine contectus eſt, ut in eo campi & Inſulæ videantur natare, & vi perrumpendum navigantibus ſit. Quod *Mar de Sargaſſo* Luſitani vocant. Quoniam igitur extra Cernem talis Oceanus, neceſſario ipſa inter gr. XX & XXXIV ſita erit, Mare de Sargaſſo & Africę continentem. Quo ſpatio non aliæ continentur inſulæ quam Madera & Canariæ ſeptem cum aliquot aris & ſcopulis incultis. Vnam igitur ex his Cernen eſſe oportet. De Madera, falſum, quia ab omni ævo inculta. Reſtat Canariam fuiſſe: quod nomen ita in Cernen corruptum à Græcis & detortum videtur, quemadmodum ex Atargete Derceten fecerunt. Nam Plinius vel errat de ſitu Cernes, vel duæ hujus nominis inſulæ fuerunt. Ipſe enim eam contra ſinum Perſicum

& ex

& ex adverſo Æthiopiæ locat ubi hodie Madagaſcar eſt. Rectius alibi ex Polybio in extrema Mauritania contra montem Atlantem.

Quemadmodum igitur à Cananæis dicta eſt Canaria, ſic ab Amoræis Gomera. Quod longe probabilius, quam ſi hoc nomen cum Fr. Bivario & Nebriſſenſi deducas à Gomer Iapheti filio. Nam conſediſſe in Mauritania Amoræos dictum: unde in has inſulas brevis trajectus. Sicut ut Gomeræ Teldæ & Ayatirmæ nomina ex Mauritania petita eſſe Gomara obſervat. Et de *Ayatirma* altiſſimo Teneriſæ monte locuples teſtis Strabo eſt, qui decimo ſeptimo libro tradit, *Dyrim ab indigenis Mauritanis appellari eum montem qui Græcis Atlas dicitur.* Vnde Dyrma & vocula adjecta Ayatirma. Vt nihil certius ſit quam Canarios ex Africa profectos. Nam lingua Guanchum, qui hodieque Hiſpanis permixti ſuperſunt in oppido Candelaria, admodum affinis eſt Maurorum in Barbaria. Ita teſtantur qui res Iohannis Bethencourtii primi Fortunatarum Regis ſcripſerunt. Superſunt quædam vocabula ex quibus judicari poteſt. Deum vocabant *Achuharahan* termaximum, *Achuhucanan* altiſſimum, *Achguayaxerax* conſervatorem omnium rerum. *Echeyde* infernus. *Tamarco* veſtis ex pelle agnina. *Mozan* frumenti genus quo pro pane utebantur. *Toya* ſuccus. *Chacer-*

quem mel ex Yoya. *Adexe* Rex, *Guayota* diabolus. Quam diu inhabitarint illas inſulas exinde fieri conjectura poteſt quod antiquitates ſuas ex cadaveribus quæ adhuc ſupererant incorrupta ſupra mille annos extenderint. Gigantes quoque in iis incredibili magnitudine, quorum unius oſſa in ſepulcro Regis Guymur qui ex ejus poſteritate, reperta ſunt, longitudine pedum quindecim. Vnde Guancharum nomen acceperint haud dictu facile, ſaltem haud multum ab Anakim abludit. Et aliam olim, id eſt cultiorem Canariarum faciem fuiſſe hoc argumento eſt, quod oppidorum ac ædificiorum ruinæ adhuc Plinii & Solini ævo extiterint. Sane Pindarus Saturni urbem in Fortunatis collocat Olymp. Ode ſecunda, ſive poëtica licentia, ſive quod revera talis tum exſtaret. Cumque Plinii & Iubæ ævo deſertæ jacuerint, exinde Latius colligit, *inſulares illos alio profectos & forte in Americam.* Id certum eſt, tandem omnia ita in barbariem degeneraſſe ut etiam ignis uſum ac notitiam amiſerint. Hoc cultis quoque gentibus quandoque contingere alia exempla docent. Eſt apud Sinam inſula *los Iardenas* cujus incolæ à Sinenſibus originem traxiſſe putantur, qui non minus ac Canarii ignem ignorarunt, teſte Purchaſio. Cæterum Phœnicibus aſſertas Fortunatas qui videre prolixius vult, Marianam in Hiſpanicis conſu-

conſulat. Sub primum Hiſpanorum adventum circa A. Ch. cIↄ c c c c populoſiſſimæ fuerunt, adeo ut in ſola Tenerifa incolarum ad quindecim millia & novem Duces numerarentur.

CAP. X.

Caſſiterides. Sunt non Gorgades ſed Azores. Leſcarboti ineptiæ. Phœnicum in eas navigationes. Quas clam habuerunt. Incolæ Caſſiteridum in Americam navigarunt. Madannina, Guacane, Aiti, unde dictæ. America priſcis nota. Phœnicum nomen in America frequens. Mosk ſive Pankunnavv. Gigantes in America. Alii à Chichimecis. Magellanicorum vocabula. Aitani Hebræos & Arabes pronunciatione ſua referunt. Eorum lingua fere periit. Comtæi error. Nomina locorum Phœnicia apud Americanos. Guanchæ. Cannares. Darien. Kar. Nomina fluviorum in Beer & Nahar. Beragua. Ciorotegani ſunt Carthaginenſes. Canibales & Caribes Pœni. Lingua Punica apud Aitanos & Iſthmicos. Cynato. Guaibba. Majani. Ciba. Boa. Macana. Gua. Apud Iucatanos. Cin Cana. Conez Cotoche. Voces Phœnicibus incognitæ. Guacca. Iarima. Cn. Attabeira. Areiti, Anacauna, Caizcimu. Amaca. Caſiqua. Chebi. Tiba. Mumu. Tectetan.

POſt Fortunatas Caſſiterides ſequuntur, quas Comtæus pro Heſperidum inſulis & Gorgadibus accipit, ex male intellectis Dionyſii Periergetæ verbis. Νήσους δ' Εσπερίδας, τόθι κασσιτέροιο γενέθλη. Heſperidas hic accipit γενικῶς pro inſulis occidentalibus, quo ſenſu etiam

Caſſiterides ac Fortunatæ ſunt Heſperides. Et Strabo vel leviter inſpectus omnem dubitationem tollit. Dicit ille ad Aquilonem Hiſpaniæ Caſſiteridas ſitas. Quod de Heſperidibus falſiſſimum, verum ſi Azores intelligantur. Quanquam fatendum ſit antiquos illas inſulas ſæpe confundere, quemadmodum Pindarus in Pythiis, Ode decima Hyperboreos in Gorgadibus habitare ſcribit, eaſque pro Fortunatis accipit. Leſcarbotus denuo inſcitiæ ſuæ ſpecimen exhibet dum Heſperides plane in Americam transfert, cujus hæc ſunt verba: *Concludo Heſperides haud alias eſſe quam Cubam, Hiſpaniolam & vicinas alias in freto Mexicano. Herculem ibi fuiſſe haud alienum fuerit ab ejus virtute.* Quæ perabſurda ſunt. Navigatum à Phœnicibus in Caſſiterides Strabo libro tertio docet cujus verba memorabilia ſunt. Nam & qui earum incolæ tum temporis fuerint, & unde orti & quantum Phœnicibus in ſea navigatione ſitum fuerit, exinde colligitur. Incolas ex Hiſpanis ortos ſimilitudo morum docet. Nam *vagos, barba in morem hircorum, veſtitu atro, togis ad talos demiſſis fuiſſe & cum baculis ambulaſſe.* Quæ omnia Hiſpanis Athenæus tribuit. Porro *Phœnices primis temporibus ſolos in eas navigaſſe, & celaſſe alios hanc rem diligenter, donec P. Craſſus poſt crebram inquiſitionem eas detegeret Romanis. Ipſos Caſſiteridum incolas*

pacis

pacis ſtudioſos & maritimis omnino deditos actionibus fuiſſe. Itaque & in Fortunatas & Caſſiterides frequenter navigantibus, non potuit occulta manere America. Et Caſſiterides, adeo navigationibus dediti, quo potius quam in Americam navigarint dici non poteſt. Quinimo omnes vel metu Romanorum vel pacis ſtudio in Americam navigaſſe, inſuperabili argumento colligimus. Quippe cum ſuperioribus ſeculis primo à Flandris; deinde Luſitanis detegerentur, incultæ omnino fueruut. Atqui adhuc Strabonis ævo cultæ omnes una excepta. Igitur alio migrarunt: nec fugientibus turbas Europæas & Africanas alia commodior terra quam America. His in eo Oceano Lucaiones inſulæ, olim una continens, proximæ ſunt. Ad quas Phœnices veniſſe *Madannina* & *Guacane* docent. Quarum illa, ut videtur à Madiannæis: hæc à Chananæis dicta. Nam Chanaan etiam *Chna* contracte dictus; unde cum articulo *Guacana*. Ex Madannina in Aitam & vicinas inſulas ventum. Vbi *Cahonao* dicitur illa regio ad quam Matinoënſes primas ſedes poſuerunt. Et in Huhabo *Canabacoa* eſt. Ipſum gentis Aitanæ nomen ab Hettæis mihi ductum videtur. *Aiti* aſperum notat & terrificum. Idem חֵת & חִתָּה, unde Chittæi denominati.

Ex his inſulis in ipſam continentem Americæ

ricæ Phœnices trajecerunt. Atque hoc eſt quod Plato dicit : *ex Atlantica inſula perveniri ad alias proximas : hinc ad oppoſitam continentem.* Quam Plutarchus libro de facie in orbe Lunæ μεγάλην ἤπειρον ultra Atlanticas inſulas vocat; & Theopompus apud Ælianum immenſo ſpatio extendi vult. Vt nemo impoſterum dubitare debeat, quin nota priſcis America fuerit, tam clare ſitum ejus deſcribunt, extra fretum Herculis, in Oceano Atlantico, Occidentem verſus multorum dierum navigatione, immenſa magnitudine. Phœnicum nomen multis in locis frequens; & falſum eſt, quod Martyr dicit : *à Panuco rege, qui tempore Corteſii vixit, regionem illam nomen tuliſſe.* Rectius alibi, *à Panuco flumine & regnum & regem nomen tuliſſe* dicit. Certius adhuc eſt à Pœnis & regionem & flumen nominatum. Nec aliunde *Panama* Iſthmi, *Puna* Peruviæ & *Bunigando* dictæ, quam à Pœnis qui & Puni, Sic *Pinoles* Novæ Hiſpaniæ antiquiſſimus populus Herrera teſte. Quibus antiquitate ac ſedibus proximi *Mazatecæ*, vel *Maſſagetæ* Scytharum, vel *Mazaces* Afri una cum Pœnis in Americam delati. Et inter Chichimecas *Panues* Pœni ſunt. *Guamares* in Xaliſco Amoræa propago. Ex Panuco pars Phœnicum in eas regiones, quæ nunc Nova Anglia, venerunt. Quod exinde patet : quia originem ſuam ab Euro-

Euronoto conſtanter ducunt. Ibi animas majorum, ibi ſuas poſt obitum: ibi magnum gentis Deum *Kautantovvit* degere credunt. Ergo quia & majores & Deos ſuos ex illa plaga deducunt, inde proculdubio exorti ſunt. Punicam originem hoc innuere videtur, quia clariſſimos Septentriones *Mosk* ſive *Pankunnavv*; id eſt urſam vocant, Rogero Guilielmo vehementer & jure mirante. Quanquam is à Græcis hoc fluxiſſe putet. Sed Græci aſtronomiam & ſtellarum formas atque nomina Phœnicibus debere nemo dubitat. Ac ne quis obtendat multos in America gigantes immani corporum magnitudine fuiſſe, nemo ignorat eoſdem in Chananæa Anakæorum nomine percelebres fuiſſe. Reperti Gigantes in Nova Hiſpania circa Tlaſcalam & in Iucatana: inde in Peruviam transfretantes, circa Mantam & Tumbez conſederunt. Quæ cauſa cur Indi ex tranſmarinis regionibus eos veniſſe dixerint. A culta gente originem traxiſſe indicio ſunt moles & magnifica ædificia quæ paſſim erexerunt. De quibus ita Acoſta: *Ajunt Peruani illos gigantes veniſſe per mare, bellum intuliſſe indigenis & ſuperba ædificia conſtruxiſſe. Monſtrant hodieque puteum ex lapidibus magni pretii. Dicunt præterea illos ob enormia flagitia, igne cœleſti concrematos.* Quod vero Latius gigantes hos Chichimecas fuiſſe & non mari
ſed

ſed per Iſthmum ex Mexicana in Peruviam veniſſe arbitratur, id cum Acoſtæ relationibus non convenit. Chichimecæ homines rudiſſimi & incultiſſimi. At hi, ut dictum, belli paciſque artium periti, & ædificia, rem Chichimecis incognitam, extruxêre. Nec degeneraſſe dici poteſt, cum penitus deleti perhibeantur. Admodum ſane probabile eſt, Anakæorum propaginem fuiſſe, & cum reliquis Chananæis in Americam, quocunque tandem caſu, veniſſe. Nam & nomen hoc in auſtrali America frequens. *Cajana* Caribanæ vicina nomen Chananæorum refert, nec quicquam mutatum niſi quod extrita inter pronunciandum, propter concurſum duarum vocalium, litera Nun. Sic *Cana* fluvius apud Ioſuam: quo Kenæi quoque pertinent. *Canapei* Granadæ, *Canapot* Carthagenæ, *Cannares* Peruviæ, à Cananæis omnes orti. Quæ poſtrema gens, ſi Latinis de nomine ſaltem innotuiſſet, proculdubio rurſus à canibus eam deduxiſſent: ſicut in Canariis acumen oſtenderunt. Atqui Cannares & Canarii iidem: nimirum à Cananæis. *Guanches* incolæ Canariarum. In Peruviæ Xauxa & Andabaila ejuſdem nominis *Guanches* habes. Apud Cannares *Caxamalca* Ingarum regia. Nec Tyri nomen incognitum. Cujus licet Homerus non meminerit: diu tamen ante ejus ætatem ab Agenore ſtructa, & urbs

urbs munita Ioſuæ temporibus fuit. In America *Darienem* habemus: quo nomine duplex Provincia, una in Aiti, altera in Iſthmo Panamæ inſignitur. Fluvius quoque *Tirecotus* in Aiti. *Tirroh* Iucatanis Provincia; Nicaraguæ *Dirian*: & ei oppoſita Pacifici Maris inſula *Tarrequi*. Popajan *Polindaram* habet. Vſitatum Phœnicibus urbes ſuas *Kar*, *Kir*, *Karja* vocare. Nota *Carchemiſch*, *Kir*, *Karthan*, *Kirjath Arba*. Cujuſmodi plures Ptolemæus in Africa refert, ut *Caragam*, *Charbaſam*, *Curobin*, *Cartennam*, *Carepulam*, & quæ primo loco dicenda fuiſſet *Carthaginem*. Sic *Cyrene*, *Cirtha* & Hiſpaniæ *Carteja*. Cujus vocis niſi clariſſima extaret memoria, dubitari vehementer poſſet an ulli unquam Phœnices in Americam venerint. Nunc tot exſtantibus exemplis ne locus quidem dubitandi relictus eſt. Quam Hiſpani Venezuelam vocant, indigenis *Coro* dicitur. *Caranaca* Pariæ fluvius & forte olim cognominis urbs, parum abeſt quin ipſam Carthaginem nobis oſtendat. Quæ vero nomine *Chedraneach* & uſitatius *Karaneach* dicta, id eſt civitas Anakim. Cumanæ lacus & inſula *Curacao*; & vicina Provincia *Caraca*. Voce expreſſa ex Minoris Africæ oppido *Caraga* cujus Ptolemæus meminit. Sequuntur eodem ordine *Coromochos*, *Carora*, Trinitatis Inſula *Cairi*. In ea Provinciæ *Camucara*, *Carao*, *Car-*

japan,

japan, *Carinepagotes*, *Carona*. Inſula Maranõ non pagos *Carnaupiop*, *Caranauve*, & in ipſo flumine *Carapam* oſtendit. In Caribana *Caripo*. Quaſi Curobin dicas, quæ Carthagini vicina, Saracenorum tempore, Kairavvanæ nomine & Califatus ſede imprimis claruit. Vel *Carepulam* Mauritaniæ. Borriquen *Cairabonam* habet. Sequuntur in eodem homiedonum littore *Coarien*, *Corpecari*, *Corpap*, *Carripora*. Tot ejuſdem tractus loca, inſulas, oppida, Punicum Kar, quod ipſis frequentiſſimum, præferre: ſi quis nihil pro Punica origine facere putat: is eadem opera tot Africæ opidis Phœniciam originem invideat. Sunt & ad Cartagenam inſulæ *Caramairi, Carex*, *Codego*. Quarum illa Amoræos quoque oſtendit. *Codego* nomen inſulæ *Coton* exprimit: quæ objecta Carthaginenſi portui fuit. Quemadmodum igitur oppida ſua Kar Americani: ſic flumina *Beer* & *Nahar* quod eos non minus Pœnis vindicat. In Cajana habes fluvios *Manmanury* & *Caſſanar* qui in magnum Oronicona ſe præcipitat. *Oinare* Venezuelam irrigat. Quæ non minus Punicam originem oſtendunt quam *Naharmalca* Babylonicam. Quibus *Caſnero* & *Akaniri* in Emeria addi poſſent, niſi Rhalegi fides, unde hæc petuntur, ſubleſta eſſet. Certiora ſunt *Beragua* Guatimalæ, *Pira* & *Guatapori* S. Marthæ flumina. *Beragua* Indis aureum flumen

flumen notat teſte Martyre Anglerio. Vbi *Ber* de flumine explicatur; quod ante dictum, Punicam originem oſtendere. Cubæ celeberrima urbs *Abana* : & ei oppoſita inſula ad El Iardin del Rey, *Obahava*. Quarum originem qui quærit, is Phœniciam urbem Havam cogitet: unde non longe diſtat Abana Damaſci fluvius. Montes inter VViapoco & Cajana *Cillicedemo* vocantur. Proculdubio Phœnicum voce; quod Orientem verſus protenſi eſſent. *Arabam* in Ioſua habes. Vnde Inſula *Aruba* Maracapanæ vicina. In Nicaragua primus & antiquiſſimus populus *Ciorotegani*. Vt diutius Cartaginenſium nomen in America quærendum non ſit : nam inventum eſt. Iis vicini *Coribicani*. Sicut Carthagini Curubis. *Canibales* nihil vetat à Punica voce deducere. Nam & alterum ipſorum nomen , *Caribes*, quod fortem & aſperum notat, ab illa origine. Notum Cananæorum gentem Raphæos fuiſſe. Vnde cum augmento Caribes. Nam & *Rapha* notat hominem tremendum & fortiſſimum, & *Careb* prœlium eſt. Vnde *Caribes* populi bello aſperi & fortes. Quod Canibales Punica voce , quæ gratioſos Dominos notat, voluiſſe à victis ob metum appellari , non videtur ab ipſorum natura & moribus alienum. Nam eadem clariſſimæ Annibalum familiæ nomen apud Pœnos dedit. Sicut &

in Idumæa Baalchanunes fuerunt. Cumque plura Punica in illo littorali tractu occurrant, quid vetat quominus etiam hæc iis reſtituatur. Nam teſtatur Herrera, *Canibal* lingua Caribum ſignificare virum fortem, quæ nominis explicatio accurate Phœnicium *Bal* & *Hanun* exprimit. In Aitanorum & Iſthmicorum lingua manifeſta extant indicia Punicæ originis. *Cynato* iratus, eſt ipſiſſimum קנאה quod vehementem indignationem, Zelotypiam & vindictæ ſtudium ſignificat. *Guaibba* vade. *Machabuca* quid ad me. *Majani* nihil. *Ciba* Saxum. *Copei* bitumen & arbor eã fundens. *Canoa* navis, *Guazzavara* certamèn hoſtile. *Boa* domus. *Macana* gladius, *Gua* demonſtrativus articulus. Hæc omnia apud Martyrem extant, & reliquiæ ſunt linguæ qua inſulares illi Americani olim uſi. Quibus hæc addantur: *Teitoca* eſto quietus. *Techeta Cynato guamechina* Dominus multum iraſcetur. Quæ omnia Punicam linguam quam proxime referunt. *Guaibba* à בוא ſi præponas articulum. *Machabuca* compoſitum ex מה & בי & ך: unde malim explicare *quid ad te*. Copei à כפר. *Majani* eſt מאין vel מאן quod renuere & nolle ſignificat. *Ciba* ipſiſſimum כיפא. *Canoa* idem quod אנה, quale navigii genus Vrabenſibus *Culchæ* vel *Vru*. *Boa* ad בית revocandum, pro quo Syri & Arabes per Apocopen dicunt בַּי, *Bài*, quod propius ad Aitanum

Boa

Boa accedit. *Macana* ex מכרה, R in N mutato quod frequentiſſimum, ſicut & in Nova Anglia promiſcuè dicunt *Ayum*, *Alum*, *Arum* & *Anum* teſte Rogero VVilhelmio. Articulum illum Gua, quo creberrimè utuntur, Phœnicium ה & ſignificatione & ſono & uſu eſt, niſi quod eum Americani etiam propriis nominibus præfigunt, obliti, ut videtur, regularum Grammatices. Sic *Anatan* & *Natan*, *Habacoa* & *Bacoa*, *Cuzamil* & *Acuzamil*, *Culvacan* & *Haculvacan* apud Martyrem promiſcuè habes. Hujus articuli uſus à Xaliſco uſque ad fretum Magellanicum deprehenditur. In Virginia, Nova Francia & univerſo illo tractu nunquam occurrit. In Mexicana non niſi rarius. At apud Iucatanos quam evidens ex pauciſſimis illis quæ ſuperſunt; Phœnicum lingua? *Ciu Cana* quomodo vocaris. Ki Arabibus vox dubitandi eſt, num, an, vel etiam quia, quoniam, ſignificat. כנה eſt nominavit, ut interrogarint Iucatanenſes: *an nomen habes? Conez cotoche*; venite in domum meam Phœnicium. כנס eſt colligere, convenire, congregari. Cotoch pro domo nondum occurrit, nec mirum in tanta confuſione multas voces periiſſe vel ex aliis linguis irrepſiſſe. Vltimum tamen E affixum Phœnicium Iod refert. Quorum convenientiam cum Phœnicia lingua nondum deprehendere poſſumus, hæc ferè ſunt. *Guacca* regio

vel vicinia. *Iarima* podex : unde nomen parti Hiſpaniolæ Guaccajarima. *Cu* templum. *Attabeira* mater Dei. Niſi tamen illud beira à ברא deducere velis, ut creatorem denotet. *Areiti* carmina. *Anacauna* flos auri. *Caizcimu* principium, oriens. *Amaca* lectus penſilis. Quæ duo tamen poſteriora non plane incognita Phœnicibus. Iis שכם unde השכים, mane & ante ſolis ortum aliquid agere ſignificat. Arabibus vero עמקין lectus eſt vel aulæum lecti, quia ſuſpenduntur & ſpeciem convallis præbent. *Caſiqua* Rex, quem in Coiba *Chebi*, alibi *Tiba* vocant, quod Phœnices חוב & טוב exprimunt. Nobiles in Hiſpaniola *Taino*, alibi *Iura* : *Mumu* Veraguanis pagus. *Tectetan* Iucatanis, non intelligo. Ex hoc ſpecimine patet majorem inter pauca hæc vocabula & Phœnicium ſermonem convenientiam deprehendi quam ut à mero caſu profecta videri poſſit.

Illis qui ad portum S. Iuliani à Magellano inventi fuerunt; Os *Piam*, mentem *Sechen*, lingua *Schial* vocatur. Quæ Punica ſunt, ex פה, זקן & לשון per ſyllabarum tranſpoſitionem. Et obſervavit P. Martyr *Aitanos in univerſum Hebræorum & Arabum aſpirationes expreſſiſſe.*

Verba ejus ſunt: *advertendum eſt nullam ineſſe adſpirationem vocabulis ipſorum quæ non habeat effectum literæ conſonantis, imo gravius adſpirationem proferunt quam nos F conſonantem. Proferen-*

*ferendum eſt quicquid eſt adſpiratum eodem habitu quo f ſed minimè admoto ad ſuperiores dentes inferiori labello, ore autem aperto, ha, he, hi, ho, hu, & concuſſo pectore. Hebræos & Arabicos eodem modo ſuas proferre adſpirationes video.** De quo quidem optime judicare potuit perfunctus ad Campſonem Gaurium Ægypti Soldanum legatione. Idem de præfixis & ſuffixis obſervavimus. Quod non leve originis argumentum. Nam ex literarum ſono & familiari ſingularum gentium in certis literis pronunciandi ratione & aurium judicio: item ex compoſitione & declinatione vocum, certiora ſumi poſſunt indicia cognati ſermonis quam è ſingulorum verborum ſignificatione: quod in ſimili argumento Buchananus monuit. Ita ex locorum & rerum ac gentium nominibus, quantum fieri potuit in tanta quæ ſuperſunt, paucitate, oſtenſum eſt Phœnices in America conſediſſe. Nec quicquam dolendum magis quam ita cæde exhauſtas illas inſulas & continentis magnam partem, ut cum populis & locorum & rerum ac perſonarum nomina interciderint. Quod niſi factum eſſet, non dubitandum, quin, cum quæ ſuperſunt pleraq; ex Punica lingua deducantur, longe maximus Punicarum vocum numerus adduci potuiſſet. Et tentavit in hoc argumento aliquid Comtæus, ſed exiguo ſucceſſu. Nam in eo ſtatim impe-

git quod Phœniciam linguam in Mexicana & apud Mareſchevvachæos, Sagadahocas, Iaos, Hurones, Hochelagenſes quæſivit. At hi in univerſum Scythicæ originis, & Phœnices in inſulis & auſtro quærendi. Quid quod pleraque ejus vix ullam convenientiam habent, ut Abila, Anthla, Agacha, Holedonch, & Edom? Vnum id bene, *Iaos virginem vocare* Hellotii quod Phœnicum ילד & טלטא exprimere videtur.

CAP. XI.

Nomina propria Phœnicum apud Americanos. Abenamago. Benomia. Ben Beroica, Aben Beroica. Bogota. Anakyuz.

SEd jam tempus eſt, relictis locorum nominibus, perſonarum luſtrandi. In quibus ſi quid occurrit quod indubie Punicam originem ſpectat, ideo majoris momenti eſſe debet. Igitur in Iſthmo Panamæ, ut hinc potiſſimum ordiamur, fuiſſe *Abenamagos*, *Abibeibas*, *Abraibas*, *Benomiamas*, P. Martyr & Gomara teſtantur.

Quibus ad aſſerendam Punicam originem nihil clarius eſſe poteſt. Nam Punica eſſe ne quidem dubitandum eſt. Ac nomen *Abenamago* filium Magonis denotat. Quæ clariſſima Carthagine familia. Sicut *Benomiam* filium

Ommiæ

Ommiæ denotat. Quæ apud Arabes notiſſima ſtirps: cujus cum Abbaſidis internecina odia. In Iucatan *Abdola*: In Panuco *Bardechuza*: In Guadalaiara *Barcimeca*. In Nixapa *Baderoci*. In Aiti *Maginneche* & *Magoriges* fuerunt Regum nomina. Vt vel ex his nominibus oſtendi origo Phœnicia poſſit. Sed ſunt & alia. In Cumana *Beradachi* & *Barrachi*. Quorum hoc Barchinos reſpicit. quod nomen in Iamaica Regium fuit: ubi tres ex ordine ultimi Reges, *Beroica*, *Ben-Beroica*, *Aben-Beroica* teſte Athanaſio Inga Peruano. Vbi Phœnicum morem in nominibus propriis conſtanter retentum videmus, inſigni argumento, quondam ibi Phœnices conſediſſe. *Bogota* nomen Regis ſupra Peruviam in Nova Granada, Punicum nomen *Bogud* refert, quod in Mauritania quoque Regium fuit, ubi alia Regum nomina non occurrebant quam Bocchar, Bogus, Bocchus, & Bogud. Ab Anakæorum gente ſupereſt in Regum nominibus vox *Anak*. Vnde *Anakyuz* Rex omnium Iaonum in Caribana. Apud Parios *Anaxarat*. In Aiti *Anakaona*. quemadmodum & apud Græcos nomen Ἄναξ inde deductum eſſe creditur.

CAP. XII.

Mores Phœnicum à Scythis aboliti vel corrupti. Splendida ædificia. Caſæ Aitanorum & Pœnorum ſimiles. Oſcula pedum. Tonſura. Sepultura. Nuptiæ. Canina caro. Convenientia inter Ægyptios, Cannares & Ciarotheganos. Cur vino, literis, fundis, Americani caruerint. Xaliſcani fundibularii. Chananæi an homiedones?

DE moribus & Religione Phœnicum in America paucis propterea agendum eſt, quia cum antiquiſſimus ipſorum adventus ſit, tot ſeculis labentibus patriæ conſuetudines pleræque, ut fieri ſolet, abolitæ & mutatæ ſunt. Præſertim poſtquam Scythæ omnem illum orbem innumerabili multitudine ſua inundarunt, qui Phœnices barbarico quodam diluvio abſorpſerunt & in ſuos mores transformarunt. Omnis igitur ille cultus quem America ante Mexicanos & Peruanos, vel præter eos habuit, non aliis quam Phœnicum genti, quantum conſtát, adſcribendus, quorum tot navigationes in Oceano Atlantico ad longinquas inſulas notæ ſunt. Huc pertinent ſplendida illa & operoſa apud Mantam Tiaguanacum & Titicacam lacum Peruviæ ac alibi reperta ædificia Incarum ætatem & adventum ſuperantia. Nihil etiam ſimilius quam Punica mapalia & Aitanorum agreſtes caſæ. De quibus Martyr: *erant figura ſphærica ex ligno,*

gno, imagine tentorii. De illis Cato quarto originum : *Sunt quaſi rotundæ cortes.* Superſunt etiam quidam ritus communes utrique genti, ut pedes deſignatis regibus oſculari , quod Rabbini oſculum magnitudinis appellant. Sic in Iſthmo Panamæ, Reges moribundi ejus qui in regno ſucceſſurus erat, pedes oſculabantur, teſte Gomara. Phœnices erant τροχοκουράδες teſte Chœrylo apud Ioſephum primo contra Apionem,id eſt,acciſis undique capillis:ſolum verticem relinquebant intonſum ac in nodum religabant. Idem Nicaraguani fecerunt & Iucatani,fronte raſi,capillis retro prolixis & colligatis. Quæ Græcis κυκλικὴ tonſura , & pro varietate ὀπισθοκόμοι erant Nicaraguenſes , ἀκροκόμοι Iucatani. Inter Parios , Darienſes & Canarios Phœnicum coloniam , magna quoad mortuorum curam ſimilitudo eſt. Cadavera certis odoribus referta & ita ad ſolem vel ignes exiccata ut conſumtis penitus carnibus, ſola pellis oſſa conſtringeret,in ædibus ſuſpendebant ubi majores longa ſerie , tot ſeculis incorrupti, viſebantur. Sic ſponſas Regibus primo concubitu deflorandas dare Canariis pariter & Nicaraguanis receptum. Canina caro Iucatanorum, Mexicanorum & Carthaginienſium delitiæ. Haud dubie cum Phœnicibus Ægyptii quoque, ut in Græciam , ita in Americam venere. Inter hos & Cannares Peruviæ

ac Cioroteganos Nicaraguæ hæc convenientia, quod virorum fuerit purgare domum, nere, inter mejendum conquiniſcere; fœminis interea in foro & luce verſantibus, & erecto corpore mingentibus. Nec obſtat multa ignoraſſe Americanos, quæ Phœnicibus notiſſima erant, qualia ex multis ſunt, uſus vini, literarum ac fundarum. Nam neque Africanis, ubi latiſſimè Phœnices habitarunt, vini uſus receptus fuit, niſi forte advectitii, eo quod ſolum illud vitibus inimicum eſſet. Quemadmodum de inſulis etiam, Hiſpaniola, Cuba, & continente Septentrionali Acoſta refert. Literas vero antiquiſſimi Pœni in Africa quoque ignorarunt & iiſdem Baleares, indubia Phœnicum colonia, caruerunt, videnturque poſterioribus temporibus demum in Africam illatæ. Cujus argumentum quod Cadmus Phœnix Ægyptias literas, non ſuæ gentis, in Græciam intulerit, quod Kircherus in ſuis Copticis demonſtrat. Fundibularia ars quia admodum laborioſa ac à teneris exercenda, facile propter difficultatem in deſuetudinem abire potuit. Sic apud Turcas ſagittandi ars, nec non apud Anglos, qua majores illorum hoſtibus formidabiles fuerunt, ac tantum imperium pepererunt, hodie ita concidit ut vix unus alterve ejus vel mediocriter gnarus ſuperſit, quod Busbequio obſervatum.

Cogni-

Cognitas Americanis fundas fuiſſe Chuquilla ſive Tonitru, numen Peruanum, manu fundam & clavam tenens, indicio eſt, & ipſe fundarum uſus adhuc apud Xaliſcanos obtinere perhibetur. Quod vero author libri Sapientiæ, quem Philonem fuiſſe volunt, Chananæos homicedones facit, ejus feritatis ab aliis ſcriptoribus abſolvuntur. Damnatæ libidinis rei ſunt, cujus in Panuco & Terra Firma ſuperfuerunt fœda veſtigia.

CAP. XIII.

Religio Phœnicia in America. Eorum traditiones. Chamus Phœnicum numen. Lapis Caabæ. Zemes Aitanorum. Chila Chambal. Stuckii aſſertio dubia. Pipelum idolum. Peruanorum & Pœnorum ſacrificia. Garcilaſſo negat humana ſacrificia Peruanis recepta. Sanguinem mittere Phœnicium. Saltare ſuper ignes. Bel Samen. Solis cultus. Guancharum & Peruanorum convenientia. Baptiſmus apud Canarios. Cruces an à Carthaginenſibus Americani acceperint. Comtæus rejicitur. Notitia Americæ quomodo extincta.

RELigionis Phœniciæ velut rudera quædam paſſim ſuperſunt. Ac primo quidem non videntur illæ Aitanorum & Peruanorum traditiones de hominum ac Deorum origine, à barbaris caſu inventæ, vel ex Scythica barbarie cum gentibus immigraſſe. Omnia enim profundiora ſunt, & Mythicam Phœnicum Theologiam reſpiciunt. Ipſi unde

hæc

hæc omnia haberent interrogati, *ſic traditum à majoribus, ſic Carmina priſca narrare*, dixerunt. Sed examinari omnia non poſſunt propter nimiam rerum varietatem & quia magna, ut in fabulis, diſcrepantia. Hoc ad originem ſufficit, *Chami*, qui præcipuus Phœnicum Deus, claram extare memoriam in America. Nam quocunque terrarum Chami poſteritas devenit; ibi hujus Dei & conditoris ſui cultum retinuerunt. Quod compendio Lucanus ita exponit:

Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
Gentibus atque Indis, unus ſit Iupiter Ammon.

Æthiopum nomine comprehendit omnes eas regiones quæ in Scriptura Chus appellantur: nimirum duas Æthiopias, Ægyptum, totam plagam auſtralem & deſertam Arabiam. De Ægypto res probatione non eget. Nam ea ſedes Chami antiquo nomine Cham dicta eſt; quod ſuo adhuc ævo duraſſe, Hieronymus in Traditionibus Hebraicis ad Geneſin teſtatur. Neque aliud Plutarchus vult dum Ægyptum in ſacris Oſiridis *Chemiam* dictam ſcribit. Et *Chemnis* urbs Thebaidis atque inſula Herodoto & Melæ. Omnia à Chamo. Sicut & magna gens *Ammonii*: apud quos templum Iovis Ammonis religioſiſſimi cultus. Atque ad hoc Æthiopum Arabumq; nomen Phœnices quoque referendi ſunt, juxta vetuſtiſſimam Geographiam,

graphiam, quæ orbem in tres præcipuas partes, Scythiam, Indiam, Æthiopiam dividebat. Phœnices Chamum *Beli* nomine coluerunt. Vnde *Iupiter Belus* idem qui *Ammon*. Et vera appellatione *Chamos* dictus eſt, quem alluſione quadam à pallore deduxerunt. Hujus Idolum dicunt *Lapidem nigrum ſpecie mulieris* fuiſſe; qui à Saracenis Meccæ colatur, ſententia parum probabili. Nam niger Caabæ lapis, rudi figura, non in mulierem formatus eſt, quantum ex Arabum ſcriptis conſtat, de quo nuperrimè in Arabum Hiſtoria celeberrimus Pocokus egit, ſed illi ſimilis quem Romani pro Termino coluerunt, de quo Poëta: *Capitoli immobile ſaxum.* Ejuſmodi Deûm lapides Bætuli dicti, quorum alii Saturno, alii cæteris Diis, Iovi atque ſoli imprimis, conſecrabantur. Et Heliogabali ſimulacrum, lapis baſi circulari fuit in conum deſinens, authore Herodiano. De quo alibi dicendum. Nomen Chami notiſſimum Aitanis fuit. Quorum Dii *Zemes* communi nomine dicti; quæ vox cum Iaponiorum *Cames* ad amuſſim convenit. Apud Iucatanos priſcus vates *Chila Chambal* celebratur. Habes ibi Chamum, habes Belum quoque: unde compoſito nomine Chambal fit. Si verum quod Stuckius de ſacrificiis gentilium ſcribit *Hiſpanos ante paucos annos quam illa ſcriberet detexiſſe inſulam Carolinam, in qua*

frequen-

frequentes ſtatuæ æneæ viſebantur, intrinſecus cavæ, manibus junctis paſſiſque; quibus infantes diis immolandos concludebant & igne ſuccenſo comburebant: Si inquam hoc verum eſt, habemus inſigne argumentum Cananæos in Americam veniſſe, apud quos idem mos ſacrificandi Molocho, ut Rabbini tradunt.

Sed quoniam nec authorem, unde petitum hoc, adſcribit; neque ulla Carolina Hiſpanis tempore Caroli Cæſaris detecta vel ab eo nominata; neque rei tam memorabilis apud celeberrimos ſcriptores mentio fit: impoſitum Stuckio videtur, neque id nunc urgemus. Neſcio an *Pipelum* in Inſula Coatan Idolum, reſpiciat id quod Ammonitæ coluerunt. Nam in lapideo throno ſedens numen duas ad dextram ac ſiniſtram mulieres adſtites habebat; de quo Benjamin Tudelenſis in Itinerario. Iuxtim altare in quo ſacrificia oblata. Sicut apud Pipeles quoque lapis muliebri forma inventus & juxtim ſacrificia. Phœnices Deos ſuos ἐν μεγάλαις συμφοραῖς cæde liberorum, adoratione quę fit manu ad os relata, membrorum ad ſanguinis miſſionem inciſione, colebant; ut ex Sanchuniathone exemplis multis probari poſſe Porphyrius teſtatur. Quorum duo priora Peruanis, tertium Nicaraguanis & Mexicanis receptum. Nam Peruani quandoqunque vel publica vel privata calamitas urgebat, ne

liberis

liberis quidem ſuis parcebant: quorum immani ſacrificio Deûm iras & mala poſſe averruncári, putatum eſt. Neque hujus immanitatis alibi exempla quam apud Phœnices, Carthaginenſes atque Peruanos extant. Iucatani cæde puerorum & puellarum Deos placare ſoliti. At liberis ſuis parcebant. Mexicani ſolos hoſtes aris admovebant, nec licebat Diis ſacrificare, niſi in ipſa acie ac bello captos. Igitur Peruani ac Phœnices ſoli fecerunt quod omnes alios refugiſſe novimus. Quanquam Garcilaſſus hanc barbariem à ſua gente alienam eſſe velit & contra Acoſtam neget, *viros & infantes ægrotante Inca immolatos, imo tantum abeſſe ut Incæ humana ſacrificia permiſerint, ut etiam propterea vicinis ſuis bella intulerint & homines immolari vetarint.* Peruanos ſolem admota ori manu veneratos, idem Acoſta author eſt. Nicaraguani & Mexicani peractis ſacris ſanguinem ex aliqua corporis parte, inciſis viſceribus, mittebant. Lapidum acervos Mercurio ſacratos etiam in Peruvia reperit Acoſta, quod Phœnicium eſſe notum. Marcus Leſcarbotus pro Chananæa origine etiam hoc argumento utitur, *quod multi Americanorum ſaltarint ſuper ignes quum Dæmones ſuos invocarent, quemadmodum & Chananæi fecerint.* Quod unde habeat, incertum. Magnus Phœnicum Deus *Bel Samen*, cœli Dominus, quem & Κρόνον, Saturnum

turnum ac Solem dixerunt, de quo incomparabilis Voſſius. Nec in Darienc, Nova Granada, Peru, alius Deus cognitus. Apud Iucatanos erat marmoreus Leo pertuſa cervice, in quem hoſtiarum ſanguis effuſus. Quid ſi Solem repræſentarit? *quem in Oriente Leonis ſpecie cultum*, Iulius Firmicus ſcribit. Divinis honoribus colendos qui vitam aliquo utili invento excoluiſſent, multis quidem recepta opinio, ſed Phœniciæ originis fuit, de quo teſtem Euſebium habemus. Idem perſuaſum illis qui Novam Angliam colunt. Iam Guanchæ Canarienſes cum Peruanis & aliis Americæ gentibus, in multis conveniebant. Vtrique, cum ſiccitas eſſet, oves & capras ad balatum fame vel alia neceſſitate adigebant, eo balatu iram numinis placari ac pluviam impetrari exiſtimantes. Baptiſmi nullibi clarior memoria quam apud Canarios. Infantes recens nati à fœminis certa verborum formula, infuſa in caput aqua, baptizabantur, quæ ſi cum Iucatanenſium baptiſmo compares, videbis miram omnino convenientiam, nec in Æthiopiam Abyſſinam recurrendum fuiſſe Hugoni, cum Guanchę in Fortunatis longè propiores eſſent quibus ille mos in Americam illatus. Iidem unum ſummum Deum, rerum omnium conſervatorem, animas immortales, inferni pœnas, tortorem Diabolum, agnoſcebant. Ritum

tum crucis à Carthaginenſium mercatoribus Americanos accepiſſe quidam prodiderunt, quod vel propterea falſitatis manifeſtum, quia nullus crucis ante Chriſtum natum, honos, & quia crux fœdiſſimum apud Pœnos ſupplicium. Quæ Comtæus profert argumenta, Atlantes Afros à Dæmonibus vexatos, tum Magiam & Idololatriam Phœnicum pariter & Americanorum, quia multis gentibus communia, præterimus. Americanos Idola ſua in lintribus more παταίκων Phœnicum, collocare, nemo probatæ fidei hactenus tradidit, ſed de Sinenſibus id verum eſt.

Ita Phœnices in Americam navigaſſe & ibi ſuæ gentis homines reliquiſſe, ſatis evidenter oſtenſum; quæ ſi inter ſe comparentur, nec per partes ſed ſimul ac junctim examinentur, facile ſe curioſis antiquarum originum probabunt. Quod vero poſtea hujus orbis tam luculenter cogniti, memoria penitus intercidit, & ipſi Americani adeo degenerarunt, ejus rationes multæ ſunt, duæ autem præcipuæ, invidia Phœnicum & avaritia, ac quod publico edicto ſub graviſſimis pœnis navigationem illam Carthaginenſes interdixerint. Non enim alios modo, ut Tyrrhenos, verum etiam ſuos Atlantico mari excluſerunt, quod Gades tenentibus non difficile fuit, unde paulatim extingui regionum remotiſſimarum memoria.

Fama quidem ingens, ſed paucis credita, adeo ut maximi judicii vir Strabo, Phœnicum extra Oceanum errores fabuloſis narrationibus accenſeat. Pulcherrimè Pindarus Nemeor. Od. IV.

Γαδείρων τὸ πρὸς ζόφον οὐ
Περατόν. ἀπότρεπε αὖτις Εὐρώπας ποτὶ
χέρσον ἔντεα ναός.

Deſerti à Carthaginenſibus in illis inſulis ac continente, barbaricos & ipſi mores induerunt, non penitus tamen omnem originem ſuam ejurarunt, quæ ſe lingua, moribus, religione, adhuc oſtendit.

Finis Libri ſecundi.

DE ORIGINIBUS GENTIUM AMERICANARUM

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

Bella Hiſpanos ſedes in Atlantico mari quærere coëgerunt. Guaraiæ. Hiſpanorum piratica. Studium detegendi terras in mari Atlantico. Coa.

ATque hæc Phœnicia Americanorum origo. Succedentibus temporibus alios quoque ex Hiſpania & Africa eo navigaſſe, quanquam probabile ſit, certis tamen argumentis oſtendi non poteſt. Tentatum illum Oceanum explorandi ergo quid ultra eſſet, Hiſtorici docent, & eò Sertorium ire voluiſſe Plutarchus author eſt. Nam cum ad eum veniſſent ex fortunatis inſulis nautæ, de hominum ac Soli illius natura differentes: nata viro bellorum

 pertæſo

pertæſo cupiditas in illis quod reſtaret vitæ tranſigere. Quæ cauſa alios etiam multos, quorum ſimilis fortuna, ad quærendas extra Herculeum fretum in Atlantico mari ſedes impellere potuit. Admodum probabili conjectura id de Hiſpanis dici poteſt, qui & navigandi peritiam habuere & miſerrimis Pœnorum ac Romanorum bellis exerciti pacatiores ſedes quærere coacti ſunt. Quod argumentum Latio non ſpernendum videtur. *Ea* inquit *fuêre tempora in Hiſpania ab eo tempore quo illis cum Pœnis & deinde etiam cum Romanis res fuit, quæ illis gentibus penè neceſſitatem imponerent alias ſedes quærendi: Pœnorum autem naves ipſis ad hoc opportunæ erant, & Hanno monſtrator itineris ac exemplum.* Tale quid ipſi Guaraici, gens apud S. Crucis Provinciam late habitans, innuunt. De quibus Acoſta: *magni eos Hiſpanos facere & ſe ab iis ortos dicere.* Signa navium Hiſpanienſium paſſim in Æthiopia & Arabico Sinu, naufragiis ejecta, conſpiciebantur. Piraticam quoque in Atlantico exercuerunt, quod de gentibus inter Artabros & Tagum Strabo refert. Nubienſis Geographus tale quid innuit: *Mauros quoſdam, inſtructo ad complures menſes navigio Lisbona profectos in mare Tenebrarum* (ita Atlanticum Arabes vocant) *quid in eo lateret, inquiſituri. Poſt complurium dierum nâvigationem, detectis aliquot inſulis,*

ſulis, ad Africæ littus ejectos tempeſtate, infecta re domum remeaſſe. Ex qua narratione patet ſæpe in illo Oceano curioſitatem hominum ſe exercuiſſe, ut ulteriora explorarent. Quemadmodum ille ad cujus littora hi Mauri ejecti fuerant, Africanus Rex narravit: *miſſos à patre ſuo qui ulteriora ejus Oceani detegerent.* Et tali caſu Æthiopes in Careta Terræ Firmæ reperti, in Americam venerunt. Colore & ferocia morum Guineenſes vel Cafaros referebant. Recens ante Hiſpanos adveniſſe ex numero patet, quia pauci adhuc cum Vaſcus Nunnez illas partes peragraret. Sed linguæ Hiſpanicæ, id eſt Cantabricæ, nulla reperta veſtigia: unicum vocabulum *Coa* convenientiam habet, quod & illis & Peruanis mulierem ſive uxorem notat. Mores in univerſum non abludunt. Nam & veteres Hiſpani immanes ac Scythis & Thracibus feriores apud Strabonem. Et ita diverſis temporibus ex Africa & Hiſpania aliiſque Europæ partibus in Americam venire homines potuerunt, quod tamen occultum nobis ſcriptorum incuria & defectu manſit.

CAP. II.

Britanni an in Americam venerint? Navigatio Madoci Cambri. In Americam borealem coloniam duxit. Mateczunga & Mat Inga Madocus.

HIc in tranſcurſu examinanda eſt eorum ſententia qui Cambros ſive Britannos in Americam veniſſe ibique magnas condidiſſe colonias volunt. Primus in hac opinione Richardus Hacklutus fuit,cujus vaſtum Itinerarium Purchaſio editori debemus. Sed argumentum quod affert leviculum eſt. *Quia* inquit, *Franciſcus Lopez de Gomara prodidit in Acuzamil ſuiſſe repertos qui crucem venerarentur. Verum cum pauci eſſent, mores ſecuti ſunt eorum quos ibidem invenerunt & linguam quoque ſenſim mutarunt.* Diximus ſupra quid de crucibus repertis ſtatuendum ſit. Ex illis certe non conſequitur à Britannis illatas, cum tot per orbem Chriſtianum gentes illis uterentur. Rem igitur altius ex Hiſtoria repetamus. Nam ubi demonſtratum fuerit, Madocum Cambriæ Principem olim cum ſuæ gentis hominibus novas in occidente inveniſſe terras & inhabitaſſe: ejus etiam nomen ac memoriam adhuc inter barbaros ſupereſſe, nihil fere, quod amplius ambigamus, reſtabit. Ita igitur David Povvellus in Cambriæ Hiſtoria: *Anno* CIↃ C

LXX

LXX *Oweno Guyneth defuncto, dum filii inter ſe de principatu contendunt & nothus armis ſuperior illum obtineret, Madocus unus ex Oweni Guynethi liberis, diſcordiarum civilium & præliorum inter fratres pertæſus, comparavit ſibi aliquot naves & idoneo commeatu aliiſque rebus impoſitis è patria profectus ut novas Terras inveſtigaret, ac relicta poſt tergum Hibernia, verſus Zephyrum curſum inſtituit, donec incideret in terras ante incognitas, ubi multa mirandaque obſervavit. Inde ad patriam reverſus Cambris ſuis expoſuit* : quam amœnas & fœcundas terras adiiſſet, ſine ullis incolis; & ob quam ſterile ac inamœnum ſolum fratres ſui armis inter ſe contenderent, & in vulnera ac mutuum exitium quotidie ruerent: proclive eſſe ipſis & domeſtica pericula vitare & amœnis hiſce atque fœcundis terris potiri. *Quum non paucis perſuaſiſſet, denuo naves plures ſibi comparavit, & omnibus neceſſariis impoſitis, magnum numerum virorum pariter ac fœminarum, quos domeſticarum calamitatum tædebat, ſecum in illas terras abduxit & patriæ ſuæ valedixit.* Quibus Hacklutus addit; *Madocum cum in illas terras veniſſet A.* CIↃ C LXX, *ſuis in colonia relictis, denuo domum reverſum ut plures ex concivibus ſuis & conſanguineis exciret, decemque navibus paratis tertio ad ſuos profectum idque memoria à Gutyn Owen proditum.* Ex his concludit, omnino Madocum cum ſuis Cambris ali-

quam partem Americæ Septentrionalis obtinuiſſe. Nec aliter ſtatuet quiſquis hanc navigationem cum ſitu terrarum vel obiter contulerit. Nam poſt Hiberniam nullæ navigantibus occurrunt terræ, niſi Bermudæ ab omni ævo incultæ, & poſtea ingens America. Cumque Zephyrum verſus curſum direxerit Madocus, dubium non eſt quin in ipſam devenerit Virginiam vel Novam Angliam, ibique ſuos expoſuerit. Nec obſtat quod tradunt incultam fuiſſe & hominibus vacuam regionem: Vaſtiſſimæ enim illæ terræ ſunt, & noſtro quoque ævo poſt ſex ſecula malignè habitantur. Præterea tractus ille ad quem Madoc appulit, deſertus eſſe potuit, cum tamen alia loca & interiores partes barbaros Chichimecas haberent, quibus permixti Cambri & intermiſſa illa navigatione, linguam moreſque patrios exuerint. In hac ſententia vehementer me confirmant indigenarum traditiones. Nam Virginiani & Guahutemallæ antiquis temporibus Madocum quendam velut Heroem coluerunt. De Virginianis Martyr Dec. VII. c. 3. De Guahutemallis Dec. VIII. c. 5. Habemus *Matec Zungam* & *Mat Ingam*, qui cur Madoc Camber eſſe nequeat quem in eas partes delatum domeſtica evincunt monumenta, ratio nulla reddi poteſt. Ad antiquitatem quinque illa ſecula ſufficiunt, quouſque altiſſima Americano-

ricanorum memoria, nec ferè ultra, adſcendit.

CAP. III.

Origo Americanorum Scythica. Scytharum fines. Venerunt in Americam. Refelluntur Grotii argumenta in contrarium. Scythæ equeſtres. In America nulli equi. Variæ hujus cauſæ. Ingens frigus in Quivira Et Nova Mexico. ac Viſcaia. Scythæ pedites. Et Navigatores. Amazones. Scoti. Heruli. Roſſi. Tatari. Eorum claſſis ingens. Iezi. Tatari quomodo transfretent. Cur in America nulli acinaces vel arma ex ferro. Æs apud Scythas loco ferri. Ferri non omnino rudes Americani. Plumis abundant pretioſis.

SVccedunt Scythæ, à quibus longè maxima pars Americanorum orta. Quod ut clarius intelligatur, res ab initiis tam magni populi arceſſenda eſt.

SCYTHARVM nomine Græci quicquid barbararum gentium ſupra Euxinum & Caſpium mare verſus Orientem, Occidentem, Septentrionem errant, complexi ſunt, voce ab una & nobiliſſima gente ducta, cujus primæ ad Araxem in anguſta regione ſedes. Poſtea quicquid ad Caucaſum & Oceanum paludemque Mæotin & Tanaim terrarum eſt regioni ſuæ adjecerunt ac in Palos, Napas, Sacas, Maſſagetas, Arimaſpos aliaſque nationes ferociſſimas excreverunt. De quo Diodorus ſecundo Bibliothecæ: Perſæ eos in univer-

ſum *Sacas* à proxima gente, appellarunt. Antiqui *Aranteos*, ut Plinius vult, unde & Arimaſporum nomen. Cum igitur omnem multitudine ſua Septentrionalem Aſiam impleviſſent, tandem ingenti agmine Americam ſibi proximam inundarunt. Via illis & in Occidentem & in Orientem patebat, atque hæc tritior erat & facilior. Vnde ſcriptores obſervant verſus Aſiam magis hominibus abundare Americam quam qua Europam reſpicit. Vel enim terræ ibi conjunguntur, vel exiguo freto diviſæ ſunt. Et ſponte migrarint in vacuas & ſibi oppoſitas terras: an à vicinis pulſi, cum terræ deeſſent, maria trajecerint, ſicut obſcurum ita perinde eſt. Veniſſe eos in Americam Septentrionalem magno jam ante A. Ch. Iↄ CC numero, inde univerſam impleviſſe, id vero ubi firmis rationibus demonſtratum fuerit, multis ſimul difficultatibus quæ objici poſſunt, ſatisfactum exiſtimabimus.

De quo antequam agamus removenda illorum argumenta qui Scythas in Americam veniſſe negant, quorum princeps & author Hugo Grotius eſt, nec ante eum quiſquam Scythicæ tranſmigrationi contradixit. Verba ejus ſunt: *Conſtat in America ante Hiſpanorum adventum equos fuiſſe nullos. Scythia autem plena ſemper equis, & Scythæ fere omnes equis vehi, & in equis ingentia terrarum ſpatia conficere, etiam*

ſanguine

ſanguine equorum, ſi alia deeſſent, in potum uti ſoliti. Quod ſi cohærerent America & Tataria, equi aut fugitivi aut libere paſcentes, ex Tataria in Americam olim penetraſſent, ſicut equos ex terris Americæ aliis in alias magnis diviſas montibus penetraſſe conſtat Hiſpanorum relatu, ex quo Hiſpani equos illos advexere. Si vero perpetuum intercedit fretum, quod magis credo, Tatari nunquam navigatores fuere, & ſi fuiſſent, non magis tranſiiſſent ſine equis aut diu ſine equis eſſe voluiſſent quam Galli veteres qui in Britanniam, aut Hiſpani qui in Americam tranſiere. Ad quæ inter alia Latius rectè obſervat; *etiamſi per Scythiam Americani tranſmigrarint, non tamen propterea neceſſario Scythas aut Scythicæ originis fuiſſe.* Nam gentes ab aliis pulſæ migrant, ſicut unda undam trudit, & via quidem per Scythiam tendentibus in Americam capienda, ipſæ autem gentes aliæ à Scythis eſſe potuerunt. Ita argumentum à moribus Scytharum in univerſum alienum erit. Deinde varia obſtare potuiſſe impedimenta quo minus equos ſecum tranſportarent. Quanti navigatores Scythæ fuerint, exemplo Sinenſium patere. Tum cornutum hoc argumentum argutè in Norvvagos Hugonis retorquet, quos longe improbabilius ſit, ſine equis & bobus tranſituros fuiſſe.

Igitur ad excludendum America Scythas non ſufficit dicere navigatores non fuiſſe, nec

in Ame-

in America repertos equos. De equeſtri ejus gentis ſtudio nullum dubium; unde proverbium à Suida citatum, *Scytha equum*, eodem ſenſu quo *Cretenſis mare.* Conſtat quoque illo animali caruiſſe Americam, nec nugaciſſimo • Theveto ad hanc explicandum difficultatem opus eſt, qui cum vigeſimo ſecundo Coſmographiæ ſuæ libro innumera de Mexicanis commentus eſſet, tandem etiam equos in arenam producit, & *apud Mexicanos injuſtos judices equo ſtrigoſo & infreni impoſitos*, comminiſcitur; quo nihil ineptius. Nam ob varias cauſas Scythæ ex equitibus potuerunt pedites fieri. Vel quia ex meridie Septentrionem verſus progreſſi quæ plaga nullos equos tolerat, ſicut ad glacialem Oceanum Scythæ innumeri ab Hunnis & aliis equeſtribus populis orti, equis carentes eorumque loco ſuis Rangiferis vel etiam ingentibus moloſſis utentes, quod etiam in America repertum. Fenni haud dubie Sarmatica gens, quos equis caruiſſe Tacitus libro de Germanorum moribus obſervat. Non omnis navigatio vel quævis naves equis tranſportandis accommodę. Quod ſi terrę illę continentes vel glacie concretæ ac cum equis in Americam delati Scythæ, extinctos vi frigoris neceſſe eſt. Nam multum ab Europæ & Aſiæ temperamento borealis America differt, ita ut regiones inter XL & LX gradum, quæ in Europa

ropa ſatis temperatæ, in America intolerabili frigore etiam media æſtate rigeant, quod ad Quiviræ littora & gradum XLII Franciſcus Draco menſe Iulio, ipſo flagrante Syrio, notavit. Hiſpanorum in Novam Mexico itinera teſtantur eam plagam ob adurens & penetrabile frigus, equos non ferre. In Nova Vizcaia equi magno numero ex paſcuis in medios illapſi ignes obriguerunt. Quidam ex illis adhuc ſtans mortuus poſt quindecim dies repertus eſt. Igitur quod Hugo inquit: *Scythiam olim fuiße ſine equis, contra omnem eſt Hiſtoriam*, multum à noſtra ſententia alienum eſt. Neque enim de Scythia priſcis cognita & deſcripta, ſed de extima ejus ac boreali ora dicimus, ſine equis fuiſſe. Neque ita equis ſuis affixi Scythæ ut non & pedites fuerint. In exercitu Xerxis, Parthi, Bactriani, Hyrcani, Sacæ & alii Scythæ innumeri pedites fuerunt. Nautas quoque fuiſſe multis exemplis oſtendi poteſt. Notum eſt quid Diodorus de Amazonibus contra Atlantios bellum gerentibus ſcribat. Scoti Scythicæ originis ut Cambdenus oſtendit, qui navibus primo in Hiberniam, ubi jam Oroſii ætate, deinde in Caledoniam transfretarunt. Heruli quos Zoſimus Scythis annumerat, Thulen occuparunt tradente ſecundo Gotticorum Procopio. Roſſorum navigationes in Ponto Euxino Græcis notiſſimæ, nobis etiam

etiam in Septentrione. In Oriente Tatari claſſem quindecim millium navium inter Corcangui & Caigui qua fluvius Coromoron macria ſubit, jam Kublai Imperatore & ante occupatam Mangi, quæ Sina, habuerunt. De Iezis id eſt Tataris Iaponii tradunt, *eos ex continente in inſulam Mateumai* XV. CIↃ *paſſuum à regno Iaponiæ Luegerano*, *navigare* teſte in Iaponicis Ludovico Frois. Et quomodo Tatari ex equitibus nautæ fiant, Thuanus libro LXVII. tradit. Nam quando fretum aut mare ſuperandum venit occiſis equis vilioribus pelles detrahunt, ex iis inverſis & pinguedine obductis, etiam coſtis trabium loco intextis naviculas conſuto crinibus celeriter corio conficiunt, quibus ſingulis octoni homines tranſportantur. Vnde patet qua ratione equorum jacturam facere & navibus in Americam trajicere potuerint. Nec obſtat acinace & aliis ex ferro armis, quæ Scytharum, non uſos Americanos. Neque enim eadem ratio Septentrionalium Scytharum, quæ illorum qui in meridiem habitant. Nullum in rigida illa plaga ferrum vel raro provenit. Sic Fennos inopia ferri oſſibus armare ſpicula ex Tacito notum. Eadem Samojedarum, Molgomzomiorum & qui Tataricum mare ſive glaciale accolunt, ratio eſt. Ferri quoque dives America non eſt, unde ejus loco armis ex ære utebantur,

tur, quemadmodum antiquo ævo Scholiaſtes Apollonii Rhodii ad I. Αργον. μηδέπω εὑρεθέντος σιδήρου χαλκῷ ἐχρῶντο, ὡς καὶ Ἡσίοδος φησὶ·

Χαλκῷ δ᾽ εἰργάζοντο, μέλας δ᾽ οὐκ ἔσκε σίδηρος.

Quid quod antiquis etiam Scythis arma fere ex ære? Strabo de Maſſagetis: *æreis Sagaridibus* (quæ bipennes erant) *utuntur. Argentum apud eos non naſcitur neque ferri multum; æris & auri abunde.* Eadem Americanorum ratio fuit. Non enim omnem ferri uſum ignorarunt, ut falſo Martyr putat. Meminit Acoſta ferreæ caveæ qua Mexicani eum concluſerunt qui Tezcatlipucam referebat. Paraguaiani etiam lamellis ferreis pro moneta uſi. De Peruanis Latius: *ferrum fere ignorabant.* Non igitur omninò. Sic quod plumis ornati Americani, cum implumes fuerint Scythæ, regionum diverſitati adſcribendum eſt. Abundat enim America pulcherrimis pennis quarum pulchritudine illi populi invitati fuerunt ad ornatum ſibi exinde conficiendum. At illis Scythia deſtituitur.

Scytharum triplex genus in Americam venit: Hunni, Kithæ, Sinæ. De quibus ordine agendum.

CAP.

CAP. IV.

Origo Americanorum Hunnica. Hunni ampliſsima gens. Sub iis Turcæ. Tatari. Alani. Qui & Abdelani ſive Euthalitæ. Slavorum origo. Avares Parthi à Scythis quando conditi. Saberi. Vngri, Fenni. Lappones. Hungari à Paſcatiris orti. Ab iis diverſi Iuguri.

HVNNI magna gens, complexa nomine ſuo Alanos, Avares, Saberos, Vngros, Turcas, Tataros, Fennos, Lucumores, Tingœſios, Molg Zomios & quotquot glacialem Oceanum accolunt, barbaros. Quos magnam partem Nicephorus complectitur libro XVIII. cap. XXX. cum inquit: *Turcas, Abares, Mucritos, Sogores* (legendum Mogores) *Veros, Cunos, Barſilt, Vniguros, Saberos, contiguas & potentiſſimas gentes fuiſſe.* Quos omnes Hunnorum nomine inſignimus: partim quod Imperium Hunnorum per illas gentes ampliſſimum; partim quia antiqui ſcriptores eos ita apellant. De Turcis Cedrenus: Τούρκων ἔθνος γένος μὲν ἐστὶ Οὐννικὸν, πολυάνθρωπόν τε καὶ αὐτόνομον. Idem Iohannes Curopalates & Zonaras, qui bis dicit: *Turci Iſtrum accolentes* qui & Vngri. Simocatus apud Euſtathium in περιηγητὴν teſtatur, *Hunnos à Perſis Turcas appellatos.* Iidem cum Tataris & nomine & gentium numero conveniunt. Quemadmodum enim Tatari in ſeptem Hordas diviſi atque *Mogores* dicti: ſic

Hunni quoque ſua lingua *Magyari* ſunt; & ipſorum ſeptem gentes quod ex Nicephoro apparet;ubi ſe Chaganus Abdelarum Imperator, in oratione ad Mauritium Imp. *Septem gentium & ſeptem orbis Terræ climatum Regem appellat.* Apud Cedrenum *Moageras* nomen Hunnici Regis. Et A. C. IↃ CCXLIV. ſeptem Exercitibus, ſeptem diverſis itineribus ac ducibus, in Pannoniam redierunt. Sic nomina Hunnorum & Tatarorum conveniunt. *Tudun* Hunnorum Dux à Carlo Magno victus, ut annales Francorum Fuldenſes à Marquardo Frehero editi teſtantur. *Taudun* Vlahku Kain filius apud Texeiram. *Toxa* Geyzæ Pater. *Tuxy* filius Chinguis. *Buda* frater Attilæ. Tataris *Baido*, *Bathi*, *Peta.* Alani plerumque Hunnis apud Hiſtoricos conjunguntur. De quibus ita Marcellinus: *Alani ex montium appellatione cognominati, paulatimque nationes conterminas crebritate victoriarum attritas ad gentilitatem ſui vocabuli traxerunt ut Perſæ. Hunnis per omnia ſuppares, verum victu mitiores & cultu.* Nec *Euthalitæ* Hunni apud Procopium alia ab Alanis gens: qui & Albanos fuiſſe putat. Cedreno *Nephtalitæ.* Quod corruptum nomen: nec quicquam pro Iudaica Origine. Sicut & Euthalitarum nomen à Græculis ita detortum. Quod ex Nicephoro diſcimus; ubi de Cagano loquens: *Abdelarum* inquit (alius di-

xerit Euthalitarum) *Rex.* Emirkhondo Abdela regni Metropolis: unde Abdelani & brevius Alani. Qui non in Occidentem tantum, verum & Orientem, uſque ad Gangem extenſi. Sed quod Cedrenus inquit: *Hunni qui & Slavini:* verum non eſt. Nam diverſa gens Slavi & Hunni ſicut ex lingua patet. Slavi in Europæa Sarmatia, egreſſi ex Aſia & profundo Berſiliæ ut Solinus, Græcus ſcriptor apud Pyrckhaymerum teſtatur. Quod ſi verum, crediderim Berſiliam eſſe illam quam Nicephorus *Barſilt*, Venetus *Barſcol* nominat. *Avares* Hunnica gens: quia ipſorum Reges Cagani. Elmacino *Harari.* Sedes circa Turqueſtanam. *Pſeudavares* apud Nicephorum. Nam pars Verorum & Cunorum ex Oriente in Pannoniam pulſi, metu Avarum in idem nomen conceſſerunt. Illi *Veri* Cunorum vicini, Parthis originem & nomen dediſſe videntur. Parthos Scytharum ſobolem eſſe antiqui uno ore teſtantur, de quorum in Perſiam adventu mirum eſt viros doctos nihil hactenus certi eruiſſe. Conſtat Scythas Cimmeriis fugatis, Duce Madya cum ingenti multitudine in Mediam irrupiſſe & totos viginti octo annos Imperium Aſiæ ſuperioris tenuiſſe, de quo legendi Herodotus & Strabo. Factum hoc tempore Cyaxaris Mediæ, Ioſiæ Iudææ, Pſammetichi Ægypti Regum, A. Mundi termilleſimo trecen-

trecenteſimo decimo ſexto. Madyas Indathyrſus ille Scytha eſt, quem ex Scythia erumpentem Aſiam ad Ægyptum uſque pervaſiſſe, ex Megaſthene Strabo ſub initium libri xv. & Arrianus in rerum Indicarum libro referunt. Atque hoc eſt quod veteres tradunt, *Scythas ſuperiori Aſia potitos Bactrianum & Parthicum Imperium condidiſſe.* Quanquam enim illorum Imperium breve ac ferè ambulatorium fuerit, paſſim tamen ſuæ gentis colonias reliquerunt, in Syria Scythopolin quam & Magog dictam Plinius refert, in Media Parthos qui & Perſæ. Non enim major differentia inter Parthos & Perſas, quam inter Cattos & Haſſos, Aſſyrios & Athyrios, quod jam dudum viri docti monuerunt. Ac mirifice hanc ſententiam confirmat & illuſtrat, quod paulo poſt & nomen & imperium Perſarum ac Parthorum innotuerit. Trogus apud Iuſtinum: *Parthi Scytharum, exules fuêre. Hoc etiam ipſorum vocabulo manifeſtatur: nam Scythico ſermone Parthi exules dicuntur.* Si propius noſſe cupias, à qua Scytharum gente orti, Maſſagetas eorum conditores putarim: qui utrique & Maſſagetæ & Perſæ Soli equos immolarunt, hac ratione moti quod celeri Deo celer hoſtia conveniat. Hunni *Saberi* apud Cedrenum & Procopium, vel cum Avaribus vel Siberis Ruſſiæ, vel cum utriſque iidem. Ab ipſis Sabaria

Hungariæ dicta. De Vngris & Vniguris certa res: qui *Iubri* hodie, Siberis vicini. Vnde Hugari à Slavis dicuntur quos Hungaros vocamus. *Fenni* magna gens. Olim Hunnis vicini. Melæ, Plinio & aliis Faneſii. Eorum lingua tam peculiaris ut à Scaligero inter undecim matrices Europæarum ponatur. Finnorum propago *Lappones*. Vtrique Hunni. Ex quo nomine ſi durius aſpires Funni & Fenni proveniunt. Lappones Orientales circa Kolam, Suedis *Trinnes*, Ruſſis *Terſchanowoloch*: ſibi ipſis *Pyhenieni*. Quod perinde eſt ac ſi Hunos dicas: unde fit *Pyhunen* & *Pyhenen*: ſicut Funos, Finnos, Fennos dicimus. Idem de Molgzomiis, Lucumoriis, Tingoeſiis putandum eſt. De quibus in genere antiqui, cum dicunt, *Hunnos glacialem Oceanum accoluiſſe*, quæ verba Marcellini ſunt. Et clarius adhuc incomparabilis ſeculi ſui Rubruquis, tradit *trans Volgam ad Septentrionem eſſe regionem Paſcatir ex qua orti Hunni & Hungari. Vnam Hungarorum & Paſcatirarum linguam eſſe. Iuguros à Paſcatiris diſtingui. Nam illos peculiares literas habere & ſcribere deorſum progrediendo à ſiniſtra verſus dextram ita ut lineæ pendeant. Hunc ſcribendi morem Tataros à Iuguris accepiſſe, & tales literas Mangu Canem ad Ludovicum Regem Franciæ miſiſſe.* Iuguros autem facit vicinos Moalis & Tataris.

CAP: V.

Cauſa migrationis Scythicæ. Bellum. Abundantia virium. Venatio. Oceanus glacialis viam præbuit. Quo tempore facta. Septentrio parum habitatur.

NEc diu quærendum eſt quid hos Scythas moverit ex noſtro in alium orbem migrare. Quippe duas cauſas fuiſſe reperimus: Bellum & abundantiam hominum. Bella inter ipſos æterna: *aut cædunt aut cæduntur* inquit Lucianus. Igitur infirmiores & victi ſedes mutare cogebantur. Quo & illud eos movebat, ne hoſtium cibus fierent. Hoſtes enim comedere, Scythicum. Ipſa gens imprimis fecunda. Hunnorum in antiqua patria centum & octo tribus. Turcarum fere totidem, ut ex Aitono patet. Quare multitudinis domi minuendæ cauſa migrandum plurimis & velut ſacrum ver in alias emittendum terras. Feras quoque perpetuis & vagis venationibus ſectabantur. Vt quemadmodum illæ ex Aſia in Americam ea occaſione devenerunt; probabile. ſit etiam venatores eo delatos. Et hoc modo Hunnos ex interiori Aſia in Europam veniſſe Bonfinius teſtatur. Ipſa etiam Scytharum vita inſtabilis ſemper & vaga, ſine ſedibus fixis, ut campus, ut fons, ut nemus invitabat: ita aliquandiu commorabantur: tum de-

nuo, fugientium ſimiles, alias terras & ſibi adhuc incognitas petebant; Via vel mari vel ſi nulla continens, per glaciem qua totus Septentrio connectitur. Vt non anxie quærendum ibi vel fretum vel alius tranſitus. Nam Oceanus glacialis hyeme continentis vicem obtinet & eum hoſtes invadere ac ultro citroque commeare Tataris receptum. Quod expertiſſimus Rubruquis teſtatur, qui tradit *ſupra Tatariam in glaciali Oceano Tautas & Manſas inſularum habitatores hyeme per glaciem à Tataris invadi.* Quemadmodum in Suecia quoque fieri Olaus & Magnus Vpſalenſis ſcribunt.

De tempore quo hæc tranſmigratio Scytharum primũ cœpit, cuncta nobis, ut in tanta antiquitate & tenebris, incognita ſunt. Id certum, longe recentiorem Phœnicum in Americam adventu, quia Septentrio immenſis terrarum ſpatiis uſque in novum orbem, fere ſub ipſum ſiderum cardinem, qua via tranſiverunt, extenſus, non ante multa ſecula cultoribus impleri potuit. Nam quis terras adſpectu fœdas & æternis nivibus ac glacie horrentes, niſi pulſus ab aliis, adire velit? Rari hodieque in Lappia, Gronlandia, Samojedia & omni ad glacialem Oceanum tractu habitatores. Rari quoque in Septentrionali America. *Omnis Virginia* inquit Purchaſius, *Nova Anglia, Terra Nova & cætera ad polum ac centum interius milliaria*

regiones

regiones non tantum hominum habent quantum Londinum. Regio Angliam magnitudine ſuperans vix millia quinque in aciem producet. Quod argumento tardius ad Septentrionem habitari cœptam & ſi conjecturæ locus, non ante annum Chriſti quadringenteſimum. Quippe tum temporis horridus Septentrio commoveri præ multitudine hominum & agmina ſua in omnes orbis partes effundere cœpit. Impulſi à vicinis, alios impellebant & exundabant in omnes mundi plagas. Hunni tum ab ipſo fere glaciali Oceano progreſſi in auſtrum ſunt. Nec dubium alios vel venandi ſtudio vel prementibus vicinis, qua data via, ſive per Occidentem ſive per Orientem in Americam penetraſſe. Quippe Chichimecæ circa A. Ch. IↃCC in Mexicanam venerunt. Porro illa perpetuo vaga & venationibus dedita gens, ſua barbarie quicquid eſt miſerabilium Finnorum, Samojedarum, Tatarorum, non æquat tantum ſed ſuperat. Trecenti vel quadringenti anni ſpatium ſatis amplum ſunt quo per Septentrionalem Americam ſpargi & ſobolem ſuam magno incremento augere potuerunt. Vt hæc ſecunda Tranſmigrationis Americanæ periodus Hunnica in tempora poſt natum Chriſtum probabili conjectura incidat.

Ita Hunni ex interiore Aſia in Septentrionem & horridas frigoribus plagas delati ſunt.

Vbi poſtea diviſi, parte in Orientem, in occidentem alia migrante, utraque via tandem in Americam venerunt. Quæ hinc Aſiæ, inde Europæ, maximis & magnam adhuc partem incognitis plagis interjacentibus ſive illæ inſulæ ſint, quod ignoratur, vel alicubi una continens, proximat. Nam freta ſi intercedunt, non admodum magna eſſe oportet. Quod nos animalia docent, quæ eadem via in Americam delata ſunt, natandi non adeò perita, ut magno mari tranſmittendo ſufficiant.

CAP. VI.

Hunnorum in Americam adventus per occidentem. Gentes ad Obin. Biarmia. Skidfinni. Finlandia unde dicta? Nova Zemla & Gronlandia per æſtatem habitabiles. Oonæ & Panotii. Gronlandia antiquis nota. Islandia. Fabuloſa Friſlandia & aliæ Zenorum inſulæ. Geographorum errores. Eſtotilandia. Islandia eſt Thule. Pytheas Maſſilienſis defenſus. Thule quamvis borealem terram notat. Iſlandia ante Norvvagos frequentata. Thyle pro Tilemarchia, Schetlandia. Gronlandia quando detecta. Riphæi. Gronlandia ante Norvvagos habitata. Skerlingi. Similes Americanis. Vrſi albi. Feræ quomodo in Americam venerint. Gronlandia Americæ continens. Terræ polares incognitæ.

QVi occidentem verſus procedebant, primo ad utramque ripam fluminis Obi, & glacialem circa Novam Zemlam, Ruſſiam & Lapponiam, Oceanum conſederunt. Quas M. Paulus Venetus, & ante eum Nubienſis,

Regio-

Regiones Tenebrarum appellat. Gentium nomina ſunt: *Calami, Tingæſi, Oſtachii, Molgzomii, Serpanoutzi, Lucumores. Gruſtini, Vogulitzai, Samojedi, Papinai, Premskit, Obdora, Condora, Loppi, Fenni, Caroli* & complures alii. Loppi hodieque circa Lucumoriam degunt, ſicut Herberſteinius teſtatur. A flumine Obi partim in occidentem, partim longius in ſeptentrionem progreſſi ſunt. In occidentem à Fennis, Loppis, Carolis itum, qui Scandiæ extrema uſque ad promuntorium Rubeas occuparunt. Ibi Lapponia Orientalis, quam Suedi Trennes, alii Biarmiam vocant, à Finnico Varama quod montoſam regionem ſignificat. Omnibus Finnis & Lapponibus Skidfinnorum nomen competit, à ſoleis ligneis quæ Suedis Skidh, Finnonibus Sukſi dicuntur. Atq; hinc Saxo Sialandicus Scricfinnos ſuos depromſit corrupta voce; & alii totam Finnorum gentem in Scritofinnos & Marchiofinnos diviſerunt. Hodie peninſulam Suediæ oppoſitam tenent. Et mirum eſt nomen ac antiquitatem eorum controverti. Nam ſunt qui Finlandiam dici volunt à regionis amœnitate. Alii quod olim hoſtes Suecorum fuerint, Findlandiam id eſt hoſtilem regionem dictam. Quæ inepta ſunt; eſtque Finlandia regio Finnorum, quos ibi Tacitus collocat. Hi longius in Septentrionem progreſſi, ex continente in vicinas inſulas,

Novam Zemlam & Gronlandiam, venerunt. Nam illæ regiones, propter uberem terræ, maris, aëris venaturam, certo anni tempore, Iunio, Iulio, Auguſto frequentantur à Fennis, Lapponibus, Samojedis, ut Linſcotius teſtatur. Nec inſuavis ibi per æſtatem habitatio: cum ſolum floriferum & amœnum ſit. Nova Zemla, Gronlandia & vicinæ inſulæ ſunt, in quibus Huni & Fenni ſive Faneſii à Mela & aliis collocantur. Quæ voces à Græculis in *Oonas* & *Panotios* mutatæ, pudendo errori, de victitantibus ovis & magnarum aurium hominibus, occaſionem præbuerunt. Quippe Faneſios ibi habitaſſe, & ita legendum, non Panotios, locus oſtendit. Nam omnem eam Sarmaticam oram, Fenni, Lappones & qui ab his profecti ſunt, ab omni hominum memoria tenuerunt. Et Faneſii dicti, quemadmodum Tauriſcos, Hunniſcos, Suediſcos dicimus. Fabulam de Oonis, quaſi ovis victitarint & avenis, plane deſtruxit magnus Salmaſius. Ex Nova Zemla & Lappia in Gronlandiam brevis trajectus. Variæ enim interjacent inſulæ & terræ nondum omnes nobis exploratæ. Quarum pars quoque habitantur: ut Terra Metæ incognitæ, ab Hugone VVillugbæo Anglo primum detecta. Igitur ex una in aliam vel per glaciem, vel ubi ea deficit, ſcaphis ventum eſt. Qualibus Samojedi in Novam Zemlam

Iam quotannis trajiciunt & navigant. Gronlandia ingens ſub ipſo Cardine ſiderum, incognitæ etiamnum magnitudinis inter Americam & Europam media jacet. Cujus nomen etiam antiquiſſimis Geographis notum. Qui illud mare, quod ſupra Rubeas & Scandiam eſt, Cronium dixerunt ab ei adjacente Cronia ſive Saturni inſula, quam etiam Ogygiam vocarunt ut ex Plutarchi libro de imaginibus in Luna patet. Barbari eam hodie Secanungam appellant. Croniæ Islandia imminet Sola ibi celebris inſula. Nam Friſlandiam, Porlandiam, Staneſol, Bodendon, Griſlandiam, Talas, Broas, Iſcant, Trans, Mimant, Damber, Bres, Eſtotilandia, merum Zenorum vel qui eos corruperunt, commentum eſſe, poſt tot annorum errores, docti jam tandem auſi ſunt aſſerere. Præivit ſuo exemplo Arngrimus Islandus qui non potuit non vicinas Islandiæ ſuę inſulas noſſe. Ipſi quibus paruiſſe dicuntur, Norvvagiæ Reges eas ignorant. Et tamen Geographi, credo ne detur vacuũ, obtrudunt nobis Friſlandiam cum urbibus ſuis & famoſo Rege Zichmi, eadem plane fide qua Diotymus, Strombychi filius è Cilicia per Cydnum in Choaſpen fluvium Suſas præterfluentem ſe navigaſſe ſcripſit. Tales errores in tanta luce expungendi ſunt ne impoſtorum commenta pro veris habeantur à rerum imperitis.

Nec

Nec ſufficit cum Grotio dicere: *niſi forte eſt pars aut Islandiæ aut Gronlandiæ.* Nam plane non eſt nec in Oceano nec ad continentem talis terrarum facies quæ Zenorum relationi reſpondeat. Qua vero fide Iſlandiæ aſſuetur cujus quatuor *Fiordung* omnibus incolis notiſſimæ ſunt? De Eſtotilandia vero quam lepide fabulantur. *Milliaria amplius mille verſus Occidentem à Friſlandia abeſſe, inſulam Iſlandiæ ambitu parem & multo amœniorem. Regi Bibliothecam Latinis libris inſtructam, genti peculiares literas.* Credo ibi amiſſas Livii Decades vel Taciti Annalium libros extare: quod quamprimum inquirendum. Porro Iſlandia haud dubie veterum decantata Thule eſt, in qua hodieq; nomen oppidi Thiles Norvvagiam verſus extare in Chronico Zelandiæ Eyndius tradit, qua fide ipſe viderit. Hæc adhuc Plinii ęvo terrarum ultima: quod de Schetlandia, multo minus Tilemarchia dici non poteſt, cum Romani jam ante illud tempus omnem Scandiam uſque'ad Rubeas promontorium hodie *Noordkyn* & Scythicum Oceanum circumvecti ſint. Pytheas Maſſilienſis ejus ſitum exacte deſignat apud Strabonem, dicens *Thulen à Britannia ſex dierum navigatione verſus boream abeſſe.* Quo quid clarius pro Iſlandia dici poteſt? Nam Schetlandia vix bidui navigatione à Britannia abeſt, nec boream verſus ſed in Orientem ſi-

ta. Ac vel ex ſola hac narratione patet quantus in peregrinatione vir Pytheas fuerit, quem toties iniquiſſimè Strabo erroris arguit, ſola Clariſſimi viri invidia. Qui à Gadibus uſque ad Tanaim omnem Europam Septentrionalem luſtravit. Et fruſtra Polybius privatam ei vitam ac paupertatem objicit. Nam neque hodie ſoli divites peregrinantur & aliorum inſtructus eſſe potuit ſubſidiis. Thule igitur Iſlandia quicquid Arngrimus contra nugetur. Nec tamen dixerim ſolam in veterum ſcriptis Iſlandiam Thulen vocari. Multis omnino in Septentrione locis nomen illud tributum. Igitur fruſtra Ionas diverſam apud Ptolemęum ab Iſlandia Thules latitudinem objicit, & alia ex incerto petita. Complures enim veterum Thulæ: & quod de una verum, de altera negatur. Poëtæ hoc nomen pro lubitu regionibus ad boream parum cognitis imponunt. Sicut cum de Oriente agitur ſtatim ad Indos ſuos, Gangen & Hydaſpin excurrunt. Et demus incultam ante Ingulfum Iſlandiam fuiſſe, an propterea nunquam ſub Thules nomine de ea loquuntur poëtæ? Nam quia Thule etiam Britannia & Orcades de his intelligendi ſunt cum incolarum ejus meminerunt. Contra ubi terrarum ultimam & ſex dierum navigatione infra Britanniam jacere dicunt, quis neget de Iſlandia ſermonem eſſe? Quid quod certa indicia

dicia ſint Iſlandiam ante Norvvagos variis gentibus frequentatam? Nam Crantzius in Norvvagiæ prologo teſtatur, poſt ſubactam ab Hengiſto Britanniam Friſios in Iſlandia & Friſlandia conſediſſe. Cujus fidem ſiquis in dubium vocet ob fabuloſam Friſlandiam, is Arngrimum audiat; qui *varia ſigna cultus humani, nolas, cruces ligneas & alia opere Irlandico ac Britannico Ingulfum ibi reperiſſe teſtatur.* Vnde colligit Irlandos, Scotos, Anglos jam olim ob uberem piſcaturam in eam navigaſſe. De his anniverſariis Iſlandiæ quam Thulen vocarunt, habitatoribus, aliquid inaudiviſſe veteres, præſertim poſt Britanniam Romanis cognitam, quis dubitet? Vt igitur concludamus, multæ omnino Thylæ. De Tilemarchia Norvvagiæ loqui Procopius ſecundo Gotticorum videtur cum *Herulos in Thylen habitatum veniſſe* refert. Orcades vel Schetlandias Tacitus innuit in Agricola: *diſpecta eſt & Thyle.* Rem igitur recta putantibus, manifeſtum erit borealem illum Europæ tractum non leviter cognitum priſcis fuiſſe. Certe ſi Cronia, quod probavimus & Dalechampio quoque ac Cluverio placet, Cronlandia eſt, diu ante Norvvagos cognita fuit. Tradunt illorum annales, demum A. Chr. IↃCCCCLXXXII. ab Erico Rufo detectam, nomen *Grunlandiæ*, quod terra ibi perpetuo virens ſit ac florida, accepiſſe,

ſicut

ſicut in porticu quadam Bibliothecæ Vaticanæ legitur. Quod nemo credet cui nives illæ & æterna fere glacies earum partium ex nautarum relatione innotuerunt. Maſſilienſis Pytheas, primus nobis Hyperboreos & Riphæos aperuit, nec ulla erat cauſa cur eum Strabo propterea mendacem vocaret. Nam & terras ibi & altiſſimos montes & varias gentes eſſe, à Ruſſis compertum. Hi Riphæi & Hyberborei antiquiſſimi ſunt Croniæ habitatores, id eſt Fenni, Lappones, Samojedi, Caroli. Vnde Mela duplices Riphæos facit, cis & uls Riphæum montem. De quibus priſci multa etiam fabuloſè & olim integer de iis Hecatæi liber extitit. Fuiſſe in Gronlandia homines antequam Norvvagi eò venirent, exinde patet, quia hodieque in ea reperiuntur qui nihil cum Norvvagis commune habent, vultu, lingua, moribus, diverſis; Tataris, Samojedis, Lapponibus, Americanis etiam borealibus lineamentis & habitu corporum ſimillimi. Ivorus Boty Gronlandus Norvvagicæ originis, qui jam ferè ante tria ſecula eam regionem deſcripſit, & cujus narratio apud Purchaſium extat, teſtatur *Occiduam ejus partem incolere Skerlingos potentem nationem & Norwagis infeſtam.* Hos alii *Screlingers* vocant, & Samojedis comparant. Sunt enim gens vaga, piſcatione & venatu victitans, colore fuſco. Colunt

Solem-

Solem. Non ſunt homiedones ſed crudos cibos vocant, neque igne ad coquendum ſed contra frigus utuntur. Forbiſſerus ad fretum ſui nominis, vidit *barbaros lata facie, depreßis & ſimis naribus, longo & nigro capillitio, colore olivaſtro.* Alii *raras barbas & complura Samojedis ac Tataris communia* obſervarunt. Ducti ex Gronlandia in Daniam nihil à Borealibus Americanis differre videbantur. Habemus igitur ejuſdem in Samojedia, Nova Zemla, Lappia, Cronia & America originis homines. Vt de migratione Scythica per occidentem dubitare nemo poſſit cui ſimilitudo inter Samojedos, Gronlandos & Americanos cognita. Quæ omnia de Gronlandis Norvvagicæ originis dici nequeunt. Nec homines modo verum etiam animalia novæ Zemlæ, Gronlandiæ & Septentrionalis Americæ conveniunt. Vbique ingens alborum urſorum piſcibus victitantium copia. Quos ex Gronlandia in Americam veniſſe inde patet, quia in auſtrali parte & circa fretum Magellanicum nulli reperiuntur. Ac ſolere id ferarum genus per glaciem vel fruſta ejus aquis innatantia commeare illi referunt qui Septentrionalia maria navigare ſolent. Ita in Iſlandiam quoque veniunt ubi *nulli reperiuntur niſi cum glacie Gronlandica advehantur*, quod Arngrimus contra Bleſkenium aſſerit. Leſcarboto admodum veriſimile videtur

tur *alces ex Septentrionali Europa ad terram Laboradoris, Canadam & Souriquoſios per arctoam plagam tranaſſe.* Neſcio unde hoc hauſerit Bilibaldus Pirckhaimerus in Germania vetere. *Veniunt* inquit *quotidie à Septentrionibus terraque incognita ac à mari glaciali, homines quidam barbari, Caroli vocati, mercimoniorum gratia cum magno exercitu in Gronlandiam & ut pro comperto habetur, ex altera parte poli Septentrionalis.* Gronlandiam Americæ continentem eſſe Anglorum navigationes docuerunt. Sed ingentes ſinus & patentia maria in illam continentem penetrant, ad ſummam uſque latitudinem arctoam. Neque tamen exinde neceſſario ſequitur per regiones illas horridas & profunda nive obſitas barbaros illos, quanquam ingenti corporum duritie, tranſmigraſſe. Imo quia omni pene anni tempeſtate regiones illæ glacie horrent, eo facilius Samojedæ illi frigoribus adſueti per concretas undas ultra tendere potuerunt, quanquam certum ſit difficilem & longinquam viam & mille difficultatibus obſeptam. Qualis ſub ipſo polo terrarum mariumq; ſitus, hactenus rerum omnium conditor occultum mortalibus eſſe voluit. De magnetica rupe & inſulis circum maximis quæ commentus eſt Anglus quidam Oxonienſis & ex eo Giraldus Cambrenſis in ſuo de mirabilibus Hiberniæ libro, referre piget. Magna

ibi naturæ miracula & nemini hactenus cogitata latere dubium non eſt. Batavi gradum LXXX immortali cum gloria ſuperarunt. Quibus Deus quicquid uterque polus adhuc atra nocte premit, quicquid exteriora Aſiæ vel abſcindit America vel jungit, quicquid immenſæ Magellanicæ, detegendum reſervaſſe videtur.

CAP. VII.

Grotii opinio de Norvvagorum in Americam migratione refellitur. Rationes à lingua, tempore, religione, frumento. Tlan non eſt Land. *Norimbega fabuloſa. Teut, Pagod, Guayra. Llame, Tophos, Peke, an* Norvvagica.

CÆterum hic viam Hunno Scythis noſtris Iſlandica ſua in Americam tranſmigratione intercipit magnus Hugo, cujus viri doctos errores audire non magna caret voluptate. *Omnes ferme populos* inquit *qui cis Iſthmum ſunt Panamæ, ex Norwagia ortos arbitror.* Ex Norvvagia in Iſlandiam, ab hac in Gronlandiam, inde Friſlandiam & Eſtotilandiam partem continentis Americæ ventum vult. Parum abfuit quin tanti viri auſpiciis & authoritate Norvvagi Hunnos noſtros ac Phœnices America pellerent, niſi alter ille poſt Columbum novi orbis vindex clariſſimus Latius obſtitiſſet. Rationes hunc errorem expugnantes hæ ex præcipuis ſunt. Quia ratio nulla reddi

di poteſt, cur non Iſlandi equos ſtatim & boves traduxerint ex Iſlandia in Gronlandiam, atque inde in Americam. Nec apparet quare in Gronlandia potius & America quam Iſlandia ſermo Norvvagicus penitus exoleverit ac tam brevi tempore in tot diverſiſſimas linguas mutatus ſit, cum contrarium plane obſervetur in Europæis linguis; quæ licet multæ ſint, tamen aperta originis ſuæ veſtigia retinent.

Deinde obſtant Norvvagorum & Iſlandorum traditiones. Nam Chichimecæ jam ante annum IↃ C CXX ad lacum Mexicanum pervenerunt. Iſlandia autem demum A. IↃ CCC LXXIX coli cœpta, à paucis primo familiis Tyrannidem Haraldi Harfageri fugientibus, poſtea demum plures acceſſerunt. In Gronlandiam demum Anno IↃ CCCCLXXXIV. ventum. Ex quo ſane conſequitur Septentrionales Americanos aliunde quam ex Norvvagia & per Iſlandiam veniſſe, cum Chichimecę antiquiores Iſlando Norvvagis ſint, Navatlacæ Gronlandis, & Mexicana cum vicinis partibus jam incolas ſuos habuerit antequam Norvvagi Iſlandiam adirent. Et quis credat tam vaſtum continentem inter ſex ſeptemve ſecula Iſlandos gentem non magnam implere potuiſſe? cum illis longo tempore opus fuerit ut ſolam inſulam ſuam etiam raris habitatoribus colerent. Ethnici tum Norvvagi cum

in Iſlandiam migrarent, paulo tamen poſt Chriſtiani facti. Sed quis præſtabit Iſlandos ante receptum Chriſtianiſmum aliò emigraſſe, aut inſula ſua nondum perculta, quod paucis annis fieri non potuit, alias ſedes & quidem majori frigori obnoxias, tanto circuitu quæſiviſſe? præſertim per Gronlandiam & boreales terras adeo horridas, quas abſque ſummis difficultatibus & non niſi longo tempore tranſire non datur. Longe probabilius eſſet credere ipſos Norvvagos, Danos, Suedos, Anglos, Cambros, Hibernos, qui omnes egregii navigatores illius Oceani diu ante Iſlandos fuerunt, rectà ad continentem illam delatos quam Iſlandos longo & difficili per ipſum fere polum circuitu. Eſt & aliud non leve argumentum gentes illas non veniſſe ex Norvvagia, quia ante Hiſpanos nullum ibi frumentum Europæum, ſed tantum Maizium Aſiaticis familiare, & quia Mexicani ebrietatem vehementer abhorruerunt ac ſeveritate legum caſtigarunt. His atque aliis rationibus removentur Norvvagi, ne Hunno Scythis obſtent. Quod argumenta pro Norvvagis attinet, illa rem non conficiunt. Terminatio vocabulorum *tlan* non eſt ex Germanico **Lant/** ſed multis rebus communis quæ nihil minus quam regionem ſignificant, ut *Ocachitlatz intlan* magis infra, *Tenoxtitlan Tunale* ſupra petram.

tram. De Norimbega quod dicitur, ſciendum primo Mexicanos nunquam in ea fuiſſe qui ab occidente vel Coro per Californiam & Teuculhuacan profecti, ut infra oſtendetur. Deinde fabuloſa eſſe quæ de Norimbega quidam narrant ex eo patet, quia hodie in illis partibus neque hujus neque alterius oppidi veſtigium extat. Tractus ille à barbaris aliquando *Aggunæa* dictus, nomen cum ducibus crebro mutat. De vocabulis in univerſum reſpondetur; nullum à Grotio productum, quod vere Germanicum eſſet. Non *Teut* quia Mexicani non habent commune nomen quo Deum appellent. *Pagod* nuſpiam in univerſa America notum, Indorum Orientalium eſt. *Guayra* & *Llame* ad Peruanos pertinent, & illud furnillum non flabrum; hoc animal diverſum ab ove notat, quod nihil commune cum noſtro *Lam* habet niſi quod quadrupes ſit & lanam geſtet ſui generis. *Tophos* pro capitis tegmine nuſpiam occurrit. *Topes* Peruanis fibulæ ſunt quibus mantilia connectuntur. Nec *Peke* Mexicanis torrens ſed *Atlauhtli* & illa in pes, peque ſeu peke terminatio montibus etiam & aliis rebus quibus nihil cum torrente commune, tribui ſolet. *Tepeque* Mexicanis mons, & nunquam terminatio in *peque* ſine *te* occurrit.

CAP. VIII.

Norvvagi in America parte Gronlandia. Ejus notitia periit. Navigatio in Gronlandiam glacie obſtructa. Canes loco jumentorum. Rangiferi. Siberi in America. Lingua Finnica & Braſilianæ affinitas.

CÆterum non plane negatur etiam quoſdam ex Germania aut Norvvagia in Americam venire potuiſſe: quod potiſſimum de populis illis, quos arctos deſpicit, probabile. Nam, ut dictum, Iſlandi in Gronlandia coloniam condiderunt, cujus pagos deſcribit Ivorus Booty & Arngrimus. Fuerunt autem homines non multi & ad oram fere maritimam. Itaque ſi Gronlandia Americæ pars & continens, jam partem Americæ à Norvvagis cultam habemus ut recte Grotius colligit. Nec illud negatur quod ſubjungit: *Quid illos Gronlandiæ inſeſſores impedit ne longius & per lata terrarum ſpatia genus ſuum propagare?* Nam & in vaſtiſſimo illo Septentrionis tractu quem Gronlandiæ adſcribimus, genus ſuum propagare potuerunt. Quod tamen adeo incertum, ut hodie neque in Gronlandia neque partibus Americæ ei vicinis ullum Originis Norvvagicæ indicium exſtet. Quid igitur illis factum? dices. Non aliud poſſum, quam non liquere. Periit enim Gronlandia Norvvagica vel homines in ea Norvvagi, quo caſu incertum.

Audia-

Audiamus Ioh. Iſacium Pontanum in Hiſtoria Danorum. Refert is, Helgelandam, VVeſtenoram, Iſlandiam, Feroam, Findmarkiam, Gronlandiam olim Regis & Reginæ Danorum proprias fuiſſe, nec aliorum niſi Regis ſolius claſſibus frequentari ſolitas. Poſtea intermiſſam hanc anniverſariam navigationem duas imprimis ob cauſas. Quippe A. Chriſti CIↃ CCC XLVIII. ſævam ac diram per omnes propemodum orbis plagas peſtem graſſatam, qua imprimis Dania exhauſta fuerit. *Et ſunt qui tradant* inquit *poſt eam epidemicam luem fuiſſe intermiſſam ac neglectam, quæ ad oras Gronlandiæ ſolennis antea & annua fuerat, incolarum regni navigationem.* Deinde *immenſam paulatim ex Trollebottis glacierum copiam coacervatam fuiſſe, quæ nunc impedita omnia & difficilia reddat: adeo ut vix niſi à parte inſulæ qua Libanotum borealem ſpectat, terram hodie, quamvis & id ſubinde difficulter, detur contingere.* Sic igitur glacialibus montibus obſtructi ferè omnes Gronlandiæ portus notitiam ejus nobis ademerunt, ut Norvvagos in ea vel extinctos neceſſe ſit vel ad interiora migraſſe. Porro hæc per glacialem Oceanum in Americam via etiam nupero Geographiæ ſcriptori Georgio Fournier non diſplicet, cujus verba ſunt: *Per illud æquor ſtratum glacie & per inſulam Vaigaſt è nova Zemla cum incolæ plures trajiciant quotannis in Moſco-*

 viam

viam ut cum Samojedis & Tataris mercaturam faciant, ut certis conſtat relationibus, non eſt quare dubitemus de tranſitu & origine Americanarum gentium, cum in his partibus Europa & Aſia exiguo tantum freto à nova Zemla parte Americæ ſeparentur, nec opus ſit navibus, urſis & animantibus cæteris, quæ per glaciem incedentes perveniunt in Spitsbergam, urſorum inſulam & plures alias à continente diſtinctas, decies majori ſpatio quam nova Zemla à Moſcovia diſtat & Tataria, vel Spitsberga à Gronlandia & Gronlandia ab America. Hæc omnia fidem tranſmigrationis Hunno Scythicæ per Orientem faciunt. Quo & alia accedunt neutiquam prætermittenda. Vt quod populi ſupra Cibolam canibus inſtar jumentorum utantur, cujus rei teſtis oculatus Franciſcus Vaſquez de Coronado. Idem apud Gronlandos Martinus Forbiſſerus A. Chriſti cIↄ Iↄ LXXVII. vidit. Idem Siberi Ruſſiæ, & omnes ad Oceanum glacialem Fenni ac Lappones, faciunt. De quibus Venetus intelligendus cum inquit: *In regione Septentrionis, canes maximos aſinorum inſtar, rhedas trahere.* Illi canes Rangiferi ſunt, vel non multum diſſimiles. Priſci cervos vocant dum ſcribunt: *Eſſe Scytharum gentem quæ cervos equitet.* Sunt enim cervis ſimillimi. Igitur Siberi, Fenni, Lappones, Caroli, ea qua diximus via, per Occidentem in Americam venerunt, atque ibi

late

late diſperſi ſunt. Quemadmodum *Siberos* in Plata habemus, Scheriis per omnia ſimiles teſte Vlrico Fabro, In Navigatione Petri Manchoſſæ. Ex quo barbatos eſſe conſequitur. Ad Magellanicum fretum barbari Samojedis & Lapponibus ſimillimi, quod Linſcotius notavit. Et quod mirandum, Lingua Braſiliana cum Fennica magnam omnino convenientiam præ ſe fert. Nam ut nihil de eo dicam, quod utraque lingua caret F ie mutam cum liquida perpetuo fugit, illud omnino memorabile eſt, quod & Braſiliani, & Fenni præpoſitiones ſuas ſemper nominibus poſtponunt. Apud Braſilianos *Pê* eſt in, *Taba* vicus. Vnde fit compoſita vox *Tape* in vico; contracte pro *Tabape.* Vt manifeſtum ſit, præpoſitiones Braſilianas imitari rationem ſuffixorum Ebraicorum: idque apud ipſos ac præterea Finnos tantum receptum eſt.

CAP. IX.

Hunnorum in Americam adventus per Orientem. Argumento à feris & avibus. Aſia borealis & America alicubi coëunt. Nova *Albion & ejus frigus.* Tractus *ille ſuſpectus. Aſia & America freto diviſa. Fretum Anian. Aſiæ ſupra* Tatariam *facies. Ex Vincentio. Plinio. Rubruqui. Ruſſis.* Tataria *uſque ad* LXX. *gradum extenſa.*

HI per occidentem venerunt. Alii & longe quidem major pars, per Orientem:

ubi & via brevior & regiones magis habitatæ. Quam viam nos animalia docent. Quippe tota America, maximè Septentrionalis, Leonum, Cervorum, Tigrium plena. Quæ cum nec inGronlandiā nec Magellanica deprehendantur: neceſſe eſt per Orientem ex Aſia veniſſe. Nam in Scythia nullum frequentius animal quam cervi, qui etiam maria tranant, Solino; in Hyrcania Tigridum ingens numerus, Marcellino. In Tataria Leones, urſi, cervi, Veneto: quas feras Tatari eam regionem occupantes ſagittis ſuis expulerunt, ut apud Purchaſium legitur. De Scythia Plinius libro ſexto: *Iuxta vaſtæ ſolitudines ferarumque multitudo, iterumque deſerta cum belluis.* Incognita noſtris oris animalia, per eandem Tatariam veniſſe in Americam neceſſe eſt. Quis dubitet in illa magna Aſiæ ſupra Turqueſtanam, Sinam, Ruſſiam, parte, nobis nondum cognitas animalium plurimorum ſpecies latere? Nam Acoſta nodum non ſolvit, dicens: *Sic Deum animalia diſtribuiſſe ut quædam communia toti orbi, quædam ſingulis peculiaria partibus eſſent.* Quis enim credat toto orbe noſtro ita migraſſe ea, ut nulla ſoboles remanſerit? Nec aliunde pulcherrimarum avium tanta copia in Americam venit, quam ex Tataria. Vbi & aquilę, & inErgimul innumeræ aves pretioſiſſimarū: pennarū: & in Inſulis interTatariam& Americā falcones.

cones. De quibus paſſim Paulus Venetus fide dignus rerum Tataricarum teſtis.

Et quanquam Septentrionalis ille ad Orientem Aſiæ & Americæ tractus nondum exploratus ſit: Illud tamen Ruſſorum, Hiſpanorum & Anglorum navigationibus ac itineribus cognitum eſt: *ab Obi uſque ad Tingœſios & Peiſidam continue in Septentrionem Aſiam magis magiſque procurrere. Auditos ad Peiſidam campanarum ſonitus, & viſas Indicis ſimiles veliferas naves.* Vt ibi Tataricum mare navigabile: nec de navigatione per Novam Zemlam uſque in Sinas deſperandum ſit. *Americam quoque verſus Septentrionem, à promuntorio Mendocino in immenſum extendi.* Quod prima Draci navigatio luculenter probat. Qui à Novæ Hiſpaniæ portu Quatulco longiſſime Orientem & Septentrionem verſus per XLVIII. continuos dies à XVI. Aprilis ad III. Iunii navigavit, donec in Novam Albionem, ſub gr. XLII. incideret. Vt illas terras ſupra Californiam oporteat per immenſa ſpatia verſus Aſiam & Tatariam flecti: ſive jam ſit continens ſive inſula. De quo ne Draconi quidem conſtare quicquam potuit. Quanquam Albionem, ejus Navigationis ſcriptor, inſulam vocet: eodem forte ſenſu quo & Panamam, & alia continentis loca, inſulas vocat. Sed quod de ingenti frigore ſcribit, æſtate media, dubitare nos cogit, fuerit

fuerit ne ipſi latitudo XLII. graduum exactè cognita. Nam frigus tam penetrabile regionibus ejus climatis convenire nec per naturam nec experientiam poteſt: Cum quo acriores ſunt in Septentrione hyemes; eo æſtas quoque intenſior eſſe ſoleat. Sunt qui totum illum Americæ tractum ſuſpectum habent. Purchaſius Tomo tertio: *Hiſpani* inquit *fingunt fretum Anian, Cibolam, Quiviram ac ampliſſimas regiones verſus Aſiam extenſas, ut ita omnem ſpem Anglis & aliis inveniendi fretum adimant. Promuntorium Mendocino in Mappis* CIↃ IↃCC. *leucas à promontorio auſtralis California diſtat, cum Franciſcus Gualle Hiſpanus apud Linſchotium fateatur vix quingentorum milliarium eſſe diſtantiam.* Diviſas freto Aſiam & Americam, navigationes Batavorum Zemlanæ aliquomodo oſtendunt. Nam duplex in Naſſovico freto æſtus, concurrenteſq; Occidentis & Orientis undæ Linſcotio obſervatę: quemadmodum in Magellanico & Baltico freto navigantibus evenire ſolet. Et enavigato Vaigats alius Oceanus aquis ſalſis & cœruleis occurrit. Franciſcus Gualle fretum inter Americam & Tatariam his notis deprehendit. Quia curſus Maris Pacifici qui per CCC. millia paſſuum duravit, circiter CC. M. paſſuum à Nova Hiſpania ceſſat. Deinde quia in eo mari Atunæ, ceti & alia piſcium genera, quæ frequenter circa freta verſari ſolent, inveniuntur.

niuntur. Quis author fuerit freti Anian quod vulgares Mappæ heic tanquam exploratū expingunt, non conſtat. Quiſquis ille fuit commentum ſuum orbi obtruſit. Nam quo minus tale fretum admitti queat, faciunt relationes illorum qui regiones illas extremæ Tatariæ magna cura luſtrarunt. Quales Rubruquis & Venetus ſunt. Nam ſi fretū ibi & quidem *tam* anguſtum, negari non poteſt, accolis ei notam fore oppoſitam continentem Americę. At hujus nullibi meminerunt. Quanquam Oceani magni, & inſularum in eo crebro meminerint. Qualis Aſiæ ſupra Sinam & Tatariam facies ſit, ex Nubienſi, Rubruquis, P. Veneto, Planocarpo & Vincentio, ſatis compertum eſt. Cingitur enim Oceano, ultra quem inſulæ ſunt ac aliæ terræ. Nubienſis parte x. clim. I. *Terra Iagog & Magog terminatur à Septentrione mari Oceano & ultra eum eſt Terra inhabitata.* Vincentius ex Planocarpo: *Mongal ad Septentrionem Oceano circumdatur.* Venetus: *Supra Carocoram Bargu longitudine* XL. *diatarum. Incolæ Meditæ. Emenſo* XL. *dierum itinere ad Oceanum pervenitur, in quo ſunt inſulæ, unde aves Grifalci ad Chamum afferuntur.* Ac veteres quidem, Plinius, Strabo, nunquam dubitarunt Oceano Aſiam Septentrionalem ambiri. Plinius: *Inſulæ toto eo mari multæ, vulgata una maximè Tazata. A Caſpio mari Scythicoque Oceano in eam curſus*

curſus inflectitur. Tum ipſam Scythiam borealem eleganter deſcribit: *Inhabitabilis ejus prima pars à Scythico promontorio, ob nives. Proxima inculta ſævitia gentium. Anthropophagi Scythæ inſident humanis corporibus veſcentes. Ideo juxta vaſtæ ſolitudines ferarumque multitudo haud diſſimilem hominum immanitatem obſidens. Iterum deinde Scythæ, iterumque deſerta cum belluis uſque ad jugum incumbens mari quod vocant Tabin.* Rubruquis omnium accuratiſſimè: *Su Moal, id eſt Moal aquatici habitant verſus Orientem. Verſus Septentrionem ſunt Kerkis populus pauper alens pecora. Orangei quoque ibi ſunt populus Septentrionalis, qui ſuppoſitis pedum plantis oſſibus celerrime ſuper iis per glaciem currunt, ita ut etiam beſtias velocitate aſſequantur & capiant. Plures ibi populi ſunt verſus Septentrionem quamdiu ob frigus habitabilis plaga eſt. Ad occidentem eſt regio Paſcatir quæ eſt Hungaria major.* Addit: *Taute & Manſe populus ſunt qui inhabitant inſulas Oceani glacialis, ita ut Tatari poſſint eos hieme per glaciem invadere.* Obſervatū fuit ab eodem, omnia flumina extimæ ejus Tatariæ ab Oriente in Occidentem fluere, & quo magis in Septentrionem progreſſus ſit, eo magis ſe adſcendiſſe, nunquam deſcendiſſe. Ex quibus patet, terras ibi in Septentrionem longiſſime protendi. Ruſſi exploratum miſſi Aſiam ita retulerunt: *Kitta eſt fluvius Tatariæ ad quem regnat Rex Altinus.*

Ibi

Ibi multæ ſunt Vluſſes ſive Hordæ Tatarorum. Poſt longum iter pervenitur ad ampliſſimam regionem Mugalla quæ ſe à Bugar Bactriæ extendit uſque ad Oceanum. Inter Bugar & Mugalla ad auſtrum ſunt tres regiones, Ortus, Talgut, Shar. Mugalli diſtinguuntur in nigros & flavos, quos ampliſſimus murus diſterminat. Extra eum ſunt nigri Mugalli, intra in regione Cataiæ albi. Ex quibus omnibus patet quouſque in Septentrionem Tataria procurrat. Nam uſque ad LXX gradum eam protendi neceſſe eſt. Id quod ſic conficimus. Sina ad gradum ferè XLV terminatur. Vſque ad L excurrere Mogoliam ponamus. Supra Mogol Bargu XL dierum itinere in Septentrionem protenſa, quod ſpatium XX circiter gradus conficit ſi unius diei iter tantum Octo mill. paſſ. definias, quod pro earum regionum ingenio parum eſt. Navigatum à continente Bargu ad alias inſulas illius Oceani Venetus tradit. Vltra tendentibus ipſa jam occurrit America. Vt ex Aſia per Orientem adiri aliter quam navibus America non potuerit. Iſthmo Aſiam & Americam connecti Athanaſius Kircherus in Copto ſuo his verbis tradit: *Cathaïam majorem per immenſa ſpatia in extremo Septentrionis angulo Americæ Iſthmo quodam conjungi ego Mathematicis rationibus pene convictus exiſtimo.* Ratio certe illa neque Mathematica neque Hiſtorica eſſe poteſt rebus nondum ple-

ne

ne exploratis. Plures cum Strabone Scythiam Septentrionali Oceano terminari ſtatuunt & abſcindi ab America. Grotius: *Perpetuum intercedere fretum magis credo.* Latius: *Omnino veriſimile eſt ad promontorium Tabin aut Cataiam anguſto freto continentes dividi.* Idem Gaditano aut Magellanico non vult eſſe patentius. Conſpirant Geographi qui ei etiam nomen *Anian* imponunt, qua authoritate vel fide incertum. Authores ſupra citati & qui regiones illas cum cura luſtrarunt, maris & Oceani, nullius vero freti meminerunt.

CAP. X.

Duplex Hunnorum in Americam adventus per Orientem. Primus cui cauſam Anthropophagi præbuerunt. A quibus Tabieni, Apalai, Maſſagetæ & Machutegæ in Americam expulſi. Secundus. Hunni iidem cum Cunadanis. Vnadchan. Hurones. Chontales. Alabardi. Alani in America. Ingæ.

HVjus generis duas imprimis Hunnorum in Americam migrationes deprehendimus. Prima, cujus apud Plinium & Solinum veſtigia ſuperſunt, antiquiſſima. Referunt enim, *ab Anthropophagis Scythis, uſque ad Tabin, omnia deſerta fuiſſe; quod ejus gentis ferociam ſuſtinere nemo poſſet.* Hæc deſerta Tatariæ non ignoravit Paulus Venetus cujus verba ſunt: *In maximo tractu inter Orientem & Aquilonem habitationes*

bitationes non inveniuntur ſed tantummodo feræ. Igitur qui olim ab Anthropophagis ad Tabin uſque habitabant, partim exciſi, partim fugati ſunt. Nec fugientibus propior terra, quam ingens & littoribus oppoſita America. Magnam hanc complurium populorum migrationem fuiſſe, ex terrarum ſpatio patet. Totam rem Marcellinus his verbis proponit: *Anthropophagi humanis corporibus victitantes; quibus ob hæc alimenta nefaria deſertis, finitimi omnes longa petiere terrarum. Ideoq; plaga omnis Orienti æſtivo objecta, uſque dum venitur ad Seras inhabitabilis manſit.* Hæc ille. Quinam illi ab Anthropophagis fugati in alias terras populi fuerint, mirum non eſt ignorari. Duorum tamen nomina exuimus, Nam *Tabieni* & *Apalæi* inter eos fuiſſe videntur. *Tabieni* apud Ptolemæum ſunt, à quibus proculdubio promuntorium celeberrimum Tabin dictum. *Apalæos* Solinus Maſſagetis conjungit, & Plinius ſuo ævo ſuperſtites fuiſſe negat. Ipſorum enim in Aſia memoriam interiiſſe. Non quod omnes deleti: ſed quia ſedes mutarunt. Quorſum migrarint diu quærendum non eſt: habemus enim in Florida *Apalatcos* ſive *Apalchenos* quos ab his Apalæis ortos ipſum, præter alia, nomen arguit. Peruvia *Tambos* hominum ejus gentis ut ipſi tradunt antiquiſſimos, propaginem Tabienorum oſtentat. Et quia propin-

qui Apalæis Maſſagetæ, etiam hos tum temporis in Americam pari caſu veniſſe crediderim. *Mazateca* enim una ex quatuor antiquiſſimis Novæ Hiſpaniæ gentibus. *Maſſachuſeta* ſunt in Nova Anglia, vel ab his Maſſagetis vel Machutegis orti, quos ad montem Noroſſum & Iaxartem Ptolemæus locat, vel à Mazacis quorum Rex Curtio & Straboni Aſſacam. Zoques in Guahutemalla, Zacatecas in Nova Gallicia habes qui Sacas nomine referunt.

Secunda recentior, ſed omnium copioſiſſima & celeberrima, in qua Hunni, Alani, Avares, Turcæ, Tatari, Mogoles, Gothi, Parthi & aliæ gentes, quarum expreſſa paſſim memoria extat, in Americam venerunt. *Hunni* gens tam fœda, ut non injuria Diabolus ab Ægyptiis *Chuni* dictus fuerit, primo ad extremam Aſiæ oram conſederunt: ubi *Cunad*, & *Vng*, Mogolis vicina. Cunadanos eandem cum Hunnis gentem fuiſſe ex eo patet; quia Hunni quoque Mogoles dicti; & ſic in Hungaria ſe ipſos vocarunt. Veneto Funotiani vel Cunchi dicuntur. Et inter Tataros nationem fuiſſe quæ *Vngrac* dicta, idem Venetus teſtatur. De quo propterea minus dubitandum eſt: quia illos Hunnos adhuc circa A. Ch. cIↄ ſub ditione Magni Presbyteri Iohannis fuiſſe (ita enim cum vulgo nominare eum placet) ex Zaccuth & Vene-

& Veneto conſtat. Quippe cujus titulus *Vnadchan*, *Altunchan* ſive *Vncam* : quod Imperatorem Cunadorum ſive Vnorum notat. Arcladana Metropolis *Vnchian*, proculdubio à conditoribus Vnis ; & *Funotian* Provincia, quemadmodum Hunnos & Funnos appellamus. *Tuchan* Quiviræ vicina ex *Vnchian*, vel *Vgan*, cujus circa Cialin Benedictus à Goes meminit. Inde in Canadam ventum & Huroniam. *Cuni*, *Vni*, *Hunni*, *Cunchi*, *Funoti*, *Cunadi*, *Canadi* eadem gens. Nec magis hæc nomina differunt quam Chatti & Haſſi, Meſſene, Meſſana. *Huyrones* populi Mogolibus vicini apud Vincentium in ſpeculo Hiſtoriarum. Ab his Hurones Novæ Franciæ & Vri ad Titicacam Peruviæ. Quorum in Contriguris & Vltizuris Hunnorum populis clara memoria extat. Nam *Vri* qui & Ori ac Oritæ Indiæ populi apud Plinium huc referri non poſſunt. *Conchi* novæ Mexicæ à Cunchis Tatariæ. *Cinaloa* ex Ciali. In Nicaragua *Chontales* habemus, gentem ex Conchis ſive Conis & Alanis mixtam. Ita enim fieri ſolet in confuſa populorum migratione, ut in unum conflentur nomina. Et inde Gothalanorum, Roxolanorum, Taifalorum, Cialorum nomina fluxerunt. Ex Hunnis & Avaribus apud Iornandem Hunnivares ſunt. *Alabardi* ex Alanis & Parthis. Alani ad Gangem uſque à Tanai extenſi, in Tataria

quoque extrema conſederunt, inter Cotan & Tangur, ubi Helan eſt Mogolum Horda apud Armenium Haitonem. Ex qua etiam originem trahunt *Vlani* Tatari, quorum nunc ſedes in Taurica Cherſoneſo. Michovius à Rege Vlan dictos vult, quo duce in Tauricam venerint. Sed nomen antiquius eſt. Inter præcipuas nationes quæ in Cherſoneſum venerunt, referuntur Mangutenſes, Vlani, Bachinienſes. Mangutenſes ſunt Mogoles. Quibus vicina Helan unde Vlani. Bachinienſes ex Paquin ſive Cambalu Citaiæ. Igitur Alani ex Tataria cum aliis in Americam migrantes, & Chunis permixti, Chontalorum nomen tulerunt in Nicaragua. Sicut iis vicini *Pipeles* & *Celtales*. In Florida ſunt *Otapalli*. In Peruvia *Atabalii* & *Tallanes*. Ingarum clariſſima & antiquiſſima natio, ab Vngis Tatariæ profecta. Cujus & in Iaponia, ubi *Fingo* & *Fiunga* regnū; & in utraque America mentio. *Coringa* ſupra Xaliſconem. In Popajana *QuillaCingæ*. In Peruvia *Yncaian, Ingæ* & *Ingri*. Titulus Regum apud Tataros Vnchan & Zingis, apud Turcas Huncar. Falſo Ludovicus Tubero in commentario de Temporibus ſuis *familiam apud Turcas regiam Hunchariam appellatam* vult. Non enim id familiæ ſed dignitatis nomen. Inter Scythas *Aarinchi* & *Sinchi* apud Marcellinum. In Platenſibus Provinciis *Chanes, Chanaſi, Cheriguanes,*

nes, *Connaneques*, *Chuncli Calchini*: *& Chancrum* diverſa genera *Barkoni*, *Zeibanni*, *Karclkoni*, *Peibenni*, in Navigatione Petri Manchoſſæ. apud Vlricum Fabrum. *Calchini* eadem cum Chontalis gens, niſi quod hic Alani primo loco poſiti. In Braſilia populus Vnitan: à Canadanis vel potius ipſis Vnnis. Ita emenſo continente Meridionali per fretum in Magellanicas inſulas ventum: ubi inter quinque nationes *Enoos* ſunt, procul dubio ab Hunnis. Cæteri à Turcis & Tataris. Hæc origo Hunnica.

CAP. XI.

Parthi in America. Eorum nomen latè ſparſum. Alabardi in Florida: Diverſi à Longobardis. Lingua Parthica Germanicæ affinis. Parii.

PARTHORUM in utraque America gentes ſunt, *Alabardi* & *Parſi* Pariæ. Quippe à Scythis pulſi, vagos errores ſuos, utroque ſole, terminarunt, & in Europa, Aſia, America, conſederunt. In Illyrico & Macedonia *Partheni* & *Parthis*, teſte Strabone, Plinio, Stephano. Alia ipſorum & maxima pars ſolitudines inter Hyrcaniam, Dahas, Arios, Margianos occuparunt: ubi *Parthi* & mollius *Parſi* dicti ſunt: Nec aliunde levi mutatione *Perſarum* nomen fluxit. Danieli Paras & Pharſi. Nam Parthi & Parſi eadem ratione dicti qua Sinæ & Thinæ,

næ, Hunni & Thuni. Indoſcythæ quoque Parthi, ut ex lingua apud Cteſiam patet collata cum hodierna Parthica. Tam late diſperſos in Americam quoque veniſſe nihil obſtat. Nam in extrema Tataria *Barſcol* à Veneto ponitur, quæ & *Berſilt*, ut ante dictum. Sunt in Florida *Alabardi*, Gomara teſte: ex quo Geographi ſumſerunt qui in Mappis ſuis, Alabardos, Avanares, & alios ſupra Floridam ponunt. Gens ex Alanis & Parthis mixta. Nam quo minus pro Longobardis capi queant, multa obſtant. Quæ gens tam exigua olim, ut ſola paucitate Tacito nobilitata dicatur. Nec Longobardorum nomen Alabardi. Quantum enim diſtant Ala & Longo vel Lom? Et Alabarda teli genus non à Lombardis: ſed quod tota bipennis eſſet. Vnde Germani hodieque *Helebardam* vocant. Quoniam vero magna linguæ Parthicæ ſive Perſicæ & cum Græca & cum Germanica, convenientia deprehenditur, mirandum non eſt voces quaſdam Germanicas & Græcas in America reperiri. Vt quod a frigore *Chile* dicta. Virginianis *Cheir* manus eſt, quorum linguam & alia Græcanica habere Rogerius Guilhelmus teſtatur. Sic *Kebec*, *Kinibec* fluviorum nomina. Sicut & apud Turcas *Taiſan* eſt Dei filius: apud Sinenſes *Thienſu*. Vt non ſit neceſſe Germanica quædam à Norvvagis deducere. *Cuba* Indoſcytharum vox:

& ejus

& ejus nominis urbs apud Ptolemæum. Sic Cuba Hiſpaniolæ vicina. In Auſtrina parte ſunt *Parii* Novæ Andaluziæ & Peruviæ : ubi, quod ſæpe fit, litera extrita : quæ in urbe *Pars* occurrit. Sicut & inter Scythas Parios habemus apud Strabonem, à quibus, ut dictum, Parthi & Parſi, ac indubie etiam Parii Americæ. Scytharum antiquiſſima genera *Napa* & *Pali* Herodoto. Apud Americanos in Inſula Sanctæ Trinitatis ex adverſo Pariæ habes *Nepoos*, in Florida *Otapallos*.

CAP. XII.

Turcæ. Latè ſparſi. 'A Tur dicti. Amoræus. Souriqui, Troqui, Turca, Tucoman, Surukuſii. Mexicanorum lingua habet vocabula Turcica.

TURCAE gens antiquiſſima apud Herodotum, Plinium, Melam. Iudæi *Thogarmannos* vocant quod nomen Thogariis convenit. Ipſorum urbs Thogara Ptolemæo, apud Nicephorum Taugaſt. Græcis etiam Tauri & Tauriſci. Longinquæ gentis migrationes in varias mundi plagas. Nam in Norico Tauriſci : In parva Scythia Tauri : in Sacarum regione Turqueſtani. Nec inter Tauros & Turcas magna quoad nomen differentia. Nam ipſi Perſæ, ut Emir-Khond, gentis authorem Tur faciunt : quod Turcicum nomen fuiſſe ex

Nicephoro patet, qui refert *Turun quendam rebellem Cagano fuiſſe.* Hinc Turi, Tauri, Turcæ, Tauriſci, Derbices. Porro Turcicam gentem Derbices fuiſſe ex Cteſia patet, qui refert *Cyri tempore Derbicum Regem Amoræum fuiſſe.* Vbi *Am* non eſt alia vox quam *Cham* vel *Kan*, & *Amoræus* Chan Mora. Idem de Sacis ex eodem Cteſia patet, quorum Rex *Amorges*. Quod nomen etiam Perſicum ſicut ex Thucydide patet, qui Amorgen Piſſuthnis Perſæ filium ſcribit fuiſſe. Atque haud dubito quin Orchamus ille ſeptimus à Belo Perſarum Rex cujus Ovid. meminit, ſit Vrchan, quod diu poſt nomen ſecundi Turcarum Imp. fuit. Igitur cum Turcæ ſupra mare Caſpium fuerint, & ipſa gens imprimis vaga, in extimum angulum Aſiæ cum Tataris, hinc in oppoſitum continentem Americæ delatos nihil obſtat. Nam in Canada ſunt *Souriqui* & *Iroqui*, à Turcis proculdubio, ut ex voce patet. Quos Herodotus *Iyrcas* vocat antiquo nomine; & ſic apud Strabonem quoque libro undecimo legendum, ubi vulgo *Cyrcii Tapyris vicini.* Ipſorum urbs Hiarcam ſive Yarchaun, hodie Metropolis regni Caſcar, teſte Benedicto Goes. Vnde Hyrcani quoque originem habuiſſe videntur. Sua voce *Tzuruki* vocantur apud Leunclavium, quod cum Souriquis plane convenit. In Provincia Paſto *Turca* & *Tucurros*

curros, locorum nomina, à Turcis habitatoribus. Quemadmodum in Perſia quoque urbs *Turca* ab iiſdem: alias Turcoman: & idem Provinciæ nomen. Nec *Tucoman* à Turcomannis abludit, unica inter pronunciandum extrita litera, quod frequens. Sicut Tartaros dicimus & Tataros Σαμάζ pro Σαϱμάζ apud Dionyſium Afrum; Macedni pro Macedonibus apud Herodotum. In Colima ſupereſt pagus *Tecoman*. In Magellanicis inſulis *Tirimenes*. Clariſſima Turcarum memoria in Platanis Provinciis reperitur: ubi *Surukuſii* ſunt, teſte Vlrico Fabro. Mexicanis *Teu* Deus; *Calli* domus. Vnde *Teucalli* domus Dei. Turcis quoque *Teu* Deus apud Nicephorum: *Cula* vel Culuva & Cala arx quæ & domus; quod tamen ex Arabico habere videntur. *Tepec* Mexicanis mons pro quo Turcæ una extrita literula *Tepe* dicunt: unde *BuzugTepe* mons dimidius *Mal-Tepe* mons divitiarum. Plane quemadmodum apud Mexicanos *Cachutepec* mons cuniculorum.

CAP. XIII.

Tatari an à decem tribubus Iſraëlitarum? Arſareth civitas. Iudæi Tataris permixti in Americam venerunt. Tatari à fluvio Tatar. Diſcrimen inter eos & Mopulos. Tatarorum nomen qua ratione invaluerit? Antiquiores ſunt quam vulgo putantur. Eorum in America ſedes. Nomina locorum in an. *Atzlan.*

TVrcas in extremam Aſiam profectos, unde in Americam facilis trajectus, ex eo patet, quia Tatari una cum Turcis gens & haud multum lingua, habitu, moribus differunt. De quarum gentium origine mirum eſt nonnullis id in mentem venire potuiſſe, quod tradunt à decem tribubus Iſraëlitarum exortos. Huc etiam quartum Eſdrę librum trahunt, & alia quæ compendio Grotius his verbis confutat: *Scriptor Eſdræ quarti libri plenus eſt inanium ſomnioram, ideoque ab omnibus rejectus. Nec America eſt quo illa Hebræos iviſſe dicit, ipſi non minus illo tempore quam aliis omnibus incognita, ſed regnum quod ſibi confinxere Iudæi, ultra amnem, ut ajunt, Sabbaticum, ad portas Caſpias, unde nullus unquam nuncius, nulla literæ pervenere, quod nec vidit quiſquam nec videbit unquam, in hoc tantum repertum à nugivendulis ne promiſſa de manſuro ſemper regno in ſemine Davidis, in Ieſu Chriſto impleta & adhuc impleri credantur. Neque verum eſt in Tataria fuiſſe Iudæos. Et quæ quidam repe-*

reperiſſe ſe ibi putant tribuum Hebraicarum nomina, vetera ſunt Scythica, ut Eutalitæ non Nephtalitæ & ſic cætera, quemadmodum viri eruditi abunde manifeſtum fecerunt. Iam vero ad Iucatanam quod attinet, qui eo primum venere, circumciſionem ibi repertam tradunt, non etiam cæteros Hebraicæ legis ritus, nec literarum eam ſcripturam quæ à multis temporibus apud Hebræos fuit. Circumciſio autem multo latius patet patuitque ſemper quam Iudaiſmus. Et quod ortos ſe dicerent ab hominibus è mari ſervatis, non ad mare rubrum, ſed ad memoriam univerſalis diluvii, cujus apud omnes reperiuntur veſtigia, rectè referas. Hæc ille, quæ omnia proba, ſi circumciſionem Iucatanorum, de qua ad huc ambigitur, excipias. His addo quod Ioſephus undecimo Antiquitatum, *ſuo adhuc tempore decem tribus trans Euphratem ſuperfuiſſe* tradat, *eaſque excreviſſe in innumerabilem multitudinem.* Eas adhuc in Aſſyria & Media ſe inveniſſe, Benjamin Tudelenſis, qui ante ſexcentos annos vixit, gloriatur. Regio *Arſareth* etiam apud Beroſum Annianum extat. Fuiſſe civitatem quandam hujus nominis ex Ptolemæo patet, qui *Arſaratham* ponit ad oſtiū Araxis apud mare Caſpium. Et quanquam Tatari à Iudæis exorti negentur, multos tamen Iudæorum nil Tatariam & cum Tataris in Americam veniſſe, nil obſtat. Teſtatur Riccius, *in Sina aliquot Iudæorum Synagogas repertas.*

Iudæos

Iudæos illos ſe vocare Iſraëlitas & ignorare nomen Iudæorum, unde videri è decem tribubus. Penes eos legem eſſe Moſis Hebraicam ante ſexcentos & amplius annos ſcriptam ſine punctis vocalibus. Neque mirum in Sinam eos veniſſe, cum author Halachot Olam & Iuchaſin exertim dicat Iudæos illos in regionem *Frete Iohannis* veniſſe, id eſt magnam Tatariam & Cataiam nigram, quod etiam Rabbi Ganz in Chronico ſuo obſervavit, in cujus verſione *Fretum Iavan* pro *Prete Iohan* peſſimo errore legitur.

Quid mirum Iudæos illis remotis gentibus permixtos, cum etiam Græci Scythis atque Indis permixti fuerint? Quò Seneca reſpicit cum inquit: *Quid ſibi vult inter Indos Perſaſque Macedonicus ſermo?* Vtcunque igitur, quod negari non poteſt, Iudæi in Tatariam venerint vel etiam Americam, non tamen Tatarorum genti originem vel notabile incrementum dederunt, ſed Turcarum manus quæ ad fluvium *Tatar* in campeſtribus Bargu conſedit, illam tam copioſam & celebrem nationem condidit. Quantum vero diſcrimen inter Tataros & Mogulos ſit ex Guilhelmo de Rubruquis Monacho Gallo, qui A. Ch. CIↃ CC LIII. pro Legato ad Tataros miſſus fuit, diſcendum eſt. *Tatarorum*, inquit, *verum nomen eſt Moal & eo unice delectantur, quia Cingis Can fuit ex gente Moal. Neque volunt vocari Tatari: nam*

Tatari

Tatari alia natio. Operæ pretium eſt ex eodem intelligere, qua occaſione Tatarorum nomen tam late extenſum fuerit; non enim alibi extat narratio. *Cingus* inquit *ad Tataros & Moalos dixit*: Quia non habemus principem, ideo vicini noſtri opprimunt nos. *Quo dicto à Tataris & Moalis Dux creatus,* Vntcan *oppreſſit & eum in Cataiam fugavit. Sic cum Tataris ſuis progreſſus, eorum nomen longe lateque propagavit. Nam quia Tatari illi in pugna præmiſſi, populus exclamabat iis viſis*: En Tatari veniunt. *Ita continuis bellis paulatim abſumti ſunt, & Moali omnibus modis nomen Tatarorum extinguere ac ſuum propagare ſtudent.* Hæc Rubruquis, quo nemo unquam in rebus Tataricis diligentior & magis fide dignus. Ipſum Tatarorum nomen & imperium antiquius quam vulgo putatur. Habemus apud Ammianum Marcellinum libro vigeſimo tertio *Atharas* Eſſedonibus vicinos. Apud eundem *Totardanes* Sarmatiæ fluvius. Emirkhond jam ſub Baharon Gur circa A. Chriſti CCCC. Perſis Tataricum imperium grave fuiſſe refert. Nomina Regum Hhakon, Khan, Chinguis. Vltima eorum mentio in tempore Kozrao Parvvez incidit. Inde ad Turcas rerum ſumma tranſlata. Hos iterum Tatari dejecerunt circa Annum Chriſti millesimum.

Ex his patet amplam Scythiæ gentem Tataros

taros fuiſſe. Eorum in Americam tranſmigrationis clara ſuperſunt veſtigia. In Cinaloa *Tamogali*. In Rio de la Plata vicini Guamariis *Mogoles*: inter Chichimecas *Majolies*. Provinciæ Mogolibus in Aſia vicinæ ſunt *Cotan*, *Baida*, *Tangur*. In Americæ S. Martha *Çoto*, in Chili *Coton*, in Peru *Paita*, *Tangora* & *Tangarala*. Vrbium Tataricarum nomina ſunt Cingui, Chincui, Cangi, Chinchitalo, Taingin, Tingu, Tangut, Camul, Tooma, Cianfu, Cunchi, Caſcian, Caſcar, Tholoman. In Americæ Nova Hiſpania *Tancuylabo*, *Tenguacet*, *Tenguadin*, *Tulanzingi*, *Guaxazingi*, *Arazingi*, *Impilzingi*. In Nova Mexico *Cicui*, *Conchi*. In Peru *Cigua*, *Chincha*, *Conchuco*, *Chindui*, *Chuqui* Chacaynga, Chincama, Cincero, Concingei, Iſcaicinga. In Braſilia *Cangoin* & *Caingoin*. In Iucatana *Tzamul* provincia quę & *Aarinchel*: nam & *Arinchi* Scytharum in Taurica populi, ut ex Marcellino patet. In Peruvia *Tomebamba*, *Tomependa*, *Cia*, *Conchi*, *Chinca*, *Chincama*. Prope Cibolam *Tolm* & *Tolmia* Zacatulæ urbs. *Cuzco* lingua Incarum ſignificat umbilicum terræ, quia ſitus ejus in medio Tahuantinſuyo qui Peruanus orbis. Meminit etiam Cuzconis Barbariæ in Africa urbis ſcriptor Granadenſis Hiſtoriæ Arabs Argutafa, ſed quæ Peruvianæ originem non dedit cum ſatis evidens ſit Mangonem conditorem ejus Tatarum fuiſſe.

Turca-

Turcarũ genus *Gutzi* quorũ Tudelenſis meminit, & Tatari ſupra Sinam *Iezi* dicuntur à Iaponenſibus, unde in nova Anglia *Maſſachuſetzi.*

Magnum quoque Turcicæ & Tataricæ originis apud Mexicanos argumentum eſt, quod pleraque locorum nomina in *an* exeunt. Vulgo male in lan vel tlan, cum l vel tl non ad an ſed ad præcedentem dictionem referendum ſit, ſicut ex voce *Aztlan* patet quæ ardearum regionem ſignificat, ubi l non ad an ſed ad *Aztl* quod ardea, pertinet. Sic *Mechoacan* regio piſcium, ubi l plane deeſt. quia Mechoac piſcis. Nota locorum Mexicanorum nomina *Teutitlan, Coatlan, Haztatlan, Quezatlan, Petatlan, Tenoxtitlan, Ezapan* & alia innumera. Apud Turcas & Tataros *Merglan, Multabaran, Taſcan, Coman, Vachzizatlan, Agrian, Etairan; Avaclan, Vgan, Zilan, Cazan, Aſtracan, Rezan, Tholoman, Arcladan, Kotan, Helan,* & apud Nubienſem complura alia, ut *Ialan, Ailan, Dhoklan, Lalan.*

Et hæc locorum terminatio per univerſum Orientem, propter Tatarorum Imperium latiſſimum, frequens, ut in Perſia *Tzirtzan, Coraſan, Guylan, Iſpahan, Argian, Cirman, Hyrcan, Milican, Badaghan, Burgian, Balcan.* In India *Multan, Hagickan, Decan, Aran, Sian, Baadan, Cholan, Zeilan.* In Moluccis *Macian, Bacian.* In Ladronibus *Guaman, Pragan, Sarpan, Gugehan,*

Bahan,

Bahan, *Guagan*, & maxima Inſularum *Iapan.* Eadem in *an* terminatio per univerſam Mexicanam uſque ad Iucatanenſes & Nicaraguanos, ubi deficit, deprehenditur. In aliis regionibus rariſſima, ut *Nicoan*, *Natan*, *Panaman*, quę tamen regulorum nomina fuiſſe videntur. In Aiti fluvius *Bahuan*, regio *Maguan.* Plura diligenter inquirenti non occurrebant. Per totam auſtralem Americam nullius in *an* loci terminatio, cum tamen eo penetraſſe Tataros conſtet; ſed alius forte linguæ & originis.

CAP. XIV.

Nomina propria Americanorum à Scythis. Lingua Hebraa quadam veſtigia apud eoſdem. Ioſephi nomen. Tatarax. Sagomombar. Saguica. Chacones. Diſcrimen inter Cam & Chan. Curacan, Tamacis. Cin. Beg. Bal. Paulo. Attila. Azlan. Capa. Ruca. Gazun. Capa Inca. Guaìpalca. Cinguis. Mango. Al.

ITa ex locorum & gentium nominibus oſtenſum Scythas Hunnos in Americam veniſſe. Reſtant propria perſonarum ex quibus luculenter eadem res demonſtrari poteſt. Diximus non omnino negandum quoſdam Iudæos Tataris permixtos in Americam veniſſe. Eſſe in nova Anglia quandam linguæ cum Hebraica convenientiam Rogerus VVilhelmi ſcribit, ſicut etiam in novo Belgio terram *Argnada* vocant, quod merè Chaldaicum.

Sed

Sed hoc memorabile apud Hurones occurrit, quod illis *Ioſephi* nomen inter alia receptum. Quod unde ad eos niſi à Iudæis provenerit, equidem conjicere non poſſum, quanquam etiam in caſum nonnunquam ejuſmodi ſimilitudo referri queat. *Tatarax* ſuperiori ſeculo in Quivira regnavit, quod nomen merè Tataricum. *Tatar* proprium apud Mogoles nomen, unde ipſa tribus dicta Tatarbeg apud Leunclavium. *Ax* Turcis album: quo titulo illi Reges delectati. Vnde *Axan* vel Axhan, id eſt, albus Rex Togrulbeci filius, alio nomine Olbarſelan. Apud Trogum *Aſian* Tocſarorum Rex, apud Curtium *Aſſacam*, Strabonem *Aſſacan* Mazagum Rex. In Paria *Stalderax*, *Almorax*, *Merebax*. In Florida *Naguatax*. In California *Naguatcha*. Inter Mexicanos Reges *Axaiaca*. Reges Virginiæ *Sagami*. In Iſthmo *Saecum* nobilis. *Sagomombay* Tatarorum priſcus Propheta Theveto, ſi tamen rudiſſimo & ineptiſſimo ſcriptori, ut eum Thuanus appellat, tantum fidei tribuendum. Apud Sinenſes & Iaponios *Xacam*. *Can* vel *Cagan* Tataris Rex. Apud Californios *Saguica* idem eſſe quod *iſte veſter Dominus*, Ferdinandus Alarcon tradit. Ergo *Sa* iſte, *Guy* veſter, *Ca* Dominus, quod vel *Can* vel Sha Perſicum reſpicit. In Paria Reges *Chacones* dicuntur, quod Vnnorum Caganus eſt. Vulgo idem eſſe volunt *Cam* & *Can*,

quod non ita ſe habet. Solus Magnus Imperator Tatarorum *Cam* appellatur. *Quam* autem ſive *Cam* illis idem quod *Tei* id eſt Deus; unde illa Sinenſium Tatarorum compoſita, *Truiquam* Deus maris, *Tanquam* Deus pluviæ, *Taiquam* Deus vitæ ac mortis. Igitur non idem plane *Can* & *Cam*. Illud quibuslibet Principibus; hoc ſummo tantum Imperatori tribuitur. Ergo *Cam* idem Tataris quod Abyſſinis *Giam*. Aliud vero apud Sinenſes eſt *Ciam*; unde *Ciam Ciu* præſes Curiæ, quod etiam inferioribus Magiſtratibus tribuitur. *Chamba* Princeps Quitonicus apud Caſam. Antequam Ingæ rerum potirentur, Reges in Peruvia *Curacan* dicti. *Tamacis* apud Herodotum, Tataris *Temueis* qui poſtea mutato nomine Chinguis Kan. *Cin* in Mexicanorum Principum nominibus frequens. Gomara in Corteſio: *Nominibus propriis Regum vel principum Syllabam* Cin *adjiciunt, quæ Regem vel Dominum notat.* Sic dicunt *Motezumacin*. Idque interpres pictorum Annalium apud Purchaſium obſervat, cui *Tizozicatzin*, *Ahuizozin*, qui Acoſtæ Autzol & Tizocic. Apud eoſdem Mexicanos *Tolpicin* Dux claſſis qua in Americam primum appulerunt. Poſt Motezumam II. Rex *Guatimucin*. Ejus militiæ Dux Cyguacoacin. Regulus in Churutecal *Cacamacin*. Tlaſcalæ conſul *Magiscacin*. Tezcucæ princeps *Catamacin*. Apud Iucata-

catanos *Alcinbeg*. Vbi Turcicum *beg* quo Principem denotant. Hochelagienſium Rex *Agouhanna Bal* Hunnicum. Vnde *Balamber* Mundzuchi frater. In Xaliſco *Baldoret*, *Palaſco*. In Nixapa *Baldorec*. Apud Peruanos *Paulo*. Non ſane ex Latino Paulus, ſed Hunnico *Bal*, quod etiam priſcis Scythis receptum; apud quos Rex *Palo* cujus Diodorus Siculus ſecundo Bibliothecæ meminit. Et hinc *Bela* Regium apud Hunnos nomen; ſicut etiam familia Principum Ruſſiæ appellatur Beala, unde Fletcherus Legatus Elizabethæ Anglorum Reginæ collegit, *Originem ejus ex Hungaris eſſe*. *Attila* Hunnicum, & ſic ille orbis prædo ac terror dictus. Apud Peruanos ejuſdem cognomenti Attala ex Incarum ſtirpe. *Beg & Baſſa* Principum Turcarum tituli. In Nova Francia apud Etecheminos *Beſſabez*. In Popaian *Calambaz*. In Braſilia *Konianbec*; de quo in Itinerario ſuo Iohannes Stadius Homburgenſis & Thevetus. Apud Iucatanos *Alquimbech* Gomaræ. Nomina apud Tataros, Turcas & Mexicanos frequenter in *an* exeunt. Vt *Germian*; *Arſelan*, *Axan*, *Caſan*, *Roſtan*, *Alwan*, *Vlan*, *Siban*. *Iztacmixtitlan* apud Gomaram viri Mexicani nomen. *Atzlan* antiqua Mexicanorum patria, nomen Turcicum, apud quos *Atzlanbeg* circa A. Ch. CIↃ CCC Caraſinæ in Natolia Princeps fuit, de quo Leunclavius. Filium primi

N 2 homi-

hominis *Lotzitzan* Sinenſes *Azalan* vocant. *Capa & Ruca* Incarum nomina à Turcis petita qui *Barkiarucas* & *Capi Agas* habent. *Capaſi* Rex Apalches *Gazun* Mechoacanæ Rex, Tatarico nomine. Ita penultimus Tatarorum qui in Perſia regnarunt, quoque appellatur. Maximus Imperatorum Peruviæ *Gainacapa*, primus *Mangocapa* fuit. Et notat Inca Garcilaſſo Regem à cæteris Incis titulo *Capæ* diſtinctum fuiſſe. *Capa* Inca ſignificabat ſolum Dominum; qui etiam alio nomine *Huacchacuyack* benefactor pauperum dicebatur. *Guaipalca* Atahualpæ frater. Nomina Tatarica ſive à *Gain* ſive *Ganiatu* deducas. *Gain* inter Magnos Camos tertius, Haithoni *Gino*, Planocarpo *Guine*. *Ganiatu* Regum Tatarorum in Perſia quintus. *Cinguis* primus Imperator Tatarorum, quod nomen etiam Incis receptum. Nam in familia Vrincuzco poſt Mangocapam ſucceſſit *Cinchiroca*. Conditor Peruani regni *Mango* & ejuſdem nominis poſt Atahualpam ultimus fuit. Quod nomen Tataris receptiſſimum, quorum Imperator quartus & Iacubi Padiſchæ apud Perſas frater, *Mangones* fuerunt. Multa Hunnorum nomina ab *Al* initium capiunt. *Aladarius* Attilæ filius *Almus* nepos Chabæ, *Alburger* filius Chinguis & alius Zavolhenſium Rex apud Michovium. In America apud Iucatanos *Alitep*, *Alquinotep* vel *Alquinbech*. In

Paria

Paria *Almorax.* Apud Guahutemallos *Alandiulco.* Tot Hunno Scytharum nomiña propria cum paſſim apud Americanos reperiantur, de eorum ex Aſia in novum orbem tranſmigratione dubitandum amplius non eſſe patet.

CAP. XV.

Scytharum mores. Fennorum. Hunnorum. Conveniunt Americanis. Anthropophagi. Ethicus. Tatarorum. Samojedarum. Lapponum. Mores Scythici per univerſam Americam. Quivirani Nomades. *Corpora pingere. Huronum crudelitas.* Σκυθιστὶ Χειρόμακτρον. *Qui Scythæ una uxore contenti. Deſperato morbo laborantes occidere. Etiam parentes. Americanorum quorundam immanitas.*

NVnc de moribus agendum eſt. Scytharum Septentrionalium illi in univerſum mores, quos Tacitus in Fennorum gente deſcribit. *Mira omnibus feritas, fœda paupertas, non arma, non equi, non penates: victui herba, veſtitui pelles, cubile humus, ſola in ſagittis ſpes, quas inopia ferri oſſibus aſperant. Idemque venatus viros pariter & fœminas alit. Paſſim enim comitantur partemque prædæ petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbriumque ſuffugium, quam ut in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt juvenes, hoc ſenum receptaculum. Id beatius arbitrantur quam ingemere agris, illaborare domibus, ſuas alienaſque fortunas ſpe metuque verſare. Securi adverſus*

verſus homines, ſecuri adverſus Deos, rem difficillimam aſſecuti ſunt, ut illis ne voto quidem opus ſit. Quibus adde quæ de Hunnis Marcellinus ſcribit: *Seneſcunt imberbes, compactis omnes firmiſque membris & opimis cervicibus prodigioſe deformes & pandi. Radicibus herbarum & ſemicruda cujusvis pecoris herba veſcuntur. Ædificiis nullis unquam tecti, nec apud eos vel arundine faſtigatum reperiri tugurium poteſt, ſed vagi montes peragrantes & ſilvas pruinas, famem ſitimque perferre ab incunabulis aſſueſcunt. Indumentis operiuntur linteis vel ex pellibus ſilveſtrium murium conſarcinatis. Semel obſoleti coloris tunica collo inſerta non ante deponitur aut mutatur, quam diuturna carie in pannulos defluxerit. Capita incurvis galeris tegunt, hirſuta crura coriis munientes hædinis eorumque calcei formulis nullis aptati. Aguntur nulla ſeveritate regali, ſed tumultuario primatum ductu contenti, perrumpunt quicquid inciderit. Ineunt prælia cuneatim variis vocibus torvum ſonantibus, procul miſſilibus telis, acutis oſſibus pro ſpiculorum acie mira arte coagmentatis. Nemo apud eos arat. Omnes ſine ſedibus fixis abſque lare vel lege aut ritu ſtabili diſpalantur ſemper fugientium ſimiles. Infidi, inconſtantes, mobiles, incitatiſſimi furoris, quod honeſtum inhoneſtumque ſit penitus ignorant, nullius Religionis.* Qui mores tam exacte feris illis & incultis Americanis, quales Chichimecæ, Pilcoſones, Cheriguanæ, conveniunt, ut eos nobis

bis in Fennorum atque Hunnorum gentibus deſcripſiſſe antiqui videantur. Sane immanis illa barbaries qualis apud Chichimecas & Braſilianos, in nulla Celtarum Europæorum gente deprehenſa fuit ; minime omnium apud Norvvagos. At in Scythis Nomadibus & Anthropophagis tam graphicè nobis depingitur ut, mutato tantum nomine, Chichimecas & Braſilianos habeamus. Propone tibi ex Herodoto immani ferocia anthropophagum, Chichimecam habebis. Neque ulla gens humanis carnibus, præter Scythas, veſcebatur. Ethicus Coſmographus antiquus nondum editus, cujus antiquiſſimum Codicem in membranis ſcriptum Bibliotheca Cl. Boxhornii, amici noſtri ſummi, communicavit, de Turcis : *Gens ignominioſa & incognita, monſtroſa, Idololatra, fornicaria, in cunctis ſtupris & lupanariis truculenta. A quo & nomen accepit. De ſtirpe Gog & Magog. Comedunt enim univerſa abominabilia & abortiva. Statura deformi, vini penitus ignorantes, Sal non utentes nec frumentum. Diem feſtum nequaquam niſi menſe Auguſto mediante. Habent Crines fuligine deterrima corvinis ſimiles. Habent leones, pardos, canes maximos.* De Tataris Venetus, Vincentius, Planocarpus : *Sunt ſtatura mediocri, lata facie, prominentibus genis, naſo plano & compreſſo, barba nulla vel rariſſima, ſupra verticem in morem clericorum raſi corona figura &*

ab aure una ad aliam latitudine trium digitorum. Ebrietas apud illos honorabilis. Conjugia inter omnes licita, ſi matres, filias, ſorores excipias. Ducere fratris defuncti viduam licet. Vxores ſingulis complures, ſed prima honoratior & legitima. Cibus caro, etiam equina & canina, potus lac. Humanas quoque carnes hoſtium devorant aſſas & elixas. Veſtes ab umbilico ad genua, nec brachia, pectus, latera iis teguntur. Domicilia vel in curribus portatilia vel ex palis in modum tentorii, relicta ſuperne feneſtra per quam fumus ſe exolvit & lux intrat. Viri in venationibus & bellis continui. Arma non ex ferro ſed coriis, gladiorum uſus rarus. Tempora per Lunas ſupputant. Initium anni Kalendæ Februarii. Quæ omnia variis Americanorum gentibus recepta ſunt. Sunt etiam barbatæ Tatarorũ nationes ſupra Sinam colore fuſco, capillis barbaque promiſſis ut Moſcovitæ, quos Ludovicus Frois *Iezos* appellat. A quibus illi per Americam barbati originem ducere poſſunt. Samojedæ à Petzora ad Obin ſtatura diſpari, facie plana, colore fuſco & rubicundo, oculis parvis, atro capillo, plerique imberbes & in eo non minimam elegantiæ partem ponunt, nonnullis exceptis qui aliquid barbæ alunt. Imperterriti, celeres, bellicoſi, in venatu aſſidui atque hinc ſagittandi peritia. Vtuntur ſagittis acuto lapide vel ſpinis piſcium præpilatis. Hiemem in ſylvis tranſigunt &

putan-

putantur anthropophagi eſſe. Degunt gregatim, frugum paniſque expertes. Feræ ibi frequentes, eas venantur: hinc victus & amictus. Pelles ſpinis piſcium conſuunt & nervis; pilos æſtate extrorſum, hieme introrſum vertunt. Idololatræ, Sortilegi, incantatores. Honorem aliis exhibituri capite nudato in terram procumbunt. Habent Principem qui à cæteris cultu nihil differt, niſi quod in capitis tegumento ſtellam gerit: etiam à Senioribus reguntur. Equorum inſtar Rangiferis utuntur. Linguis variis inter ſe differunt. Molgzomii ſpecus & antra habitant. Apud Oſtachios multi Reguli Indicis Caſiquis ſimiles. A Tingœſiis ad auſtrum variæ gentes perpetuis inter ſe bellis exercentur. Lappones ſtatura brevi, perniciſſimi curſus, & inter currendum manci ac claudi videntur. Stricta omnibus veſtis & ſuffulta pellibus. Ætatem venando transigunt. Pars artificia exercent, pingunt & veſtes auro ac argento opere phrygionico intertexunt. Conjugia per ignem & ſilicem auſpicantur. Navigia nervis animalium & viminibus contexunt. Magici peritiſſimi. In medio curſu navem ſiſtere, quicquid toto orbe geritur ſcire, ventos venales habere perhibentur, Adamo Bremenſe teſte.

Mores Scythici per Vniverſam Americam, plures uni viro uxores, hoſtes comedere, cæſorum

N 5

[library stamp]

rum capita prælongis contis infigere, pingi, in venatu eſſe aſſiduum, Sedes Nomadum ritu mutare. Nec putandum quibuſdam tantum Scytharum gentibus hæc recepta fuiſſe, cui errori Solinus & Marcellinus manifeſte favent, cum Herodotus, quod illi ſolis Gelonis, omnibus tribuat; & Virgilio non Agathyrſi modo verum etiam Geloni pingantur. De Quiviranis qui omnium Americanorum, quantum nobis conſtat, proximi Tataris, tradunt eos imitari moribus ſuis & paſtura armentorum Scythas Nomadas ſive Hordenſes Tataros. Corpora pingere Scythicum. Venetus: *In Cangigu viri & mulieres faciem totumque corpus pingunt imaginibus leonum, draconum, avium, quæ aboleri non poterant. Quo quis magis picturatus, eo pulchrior.* De Agathyrſis res nota. Idem per Virginiam Floridamque receptum. Summam gloriam in hoſtium cæde ponere Scythicum: & ille beatus judicatus cui in prælio animam efflare contingebat. Marcellinus libro XXIII. & XXXI. *Præcidere hoſtium capita eaque prælongis contis infixa circumferre.* Apud Tauros perticæ infixa ædes ſupereminebant, teſte Herodoto. Quod etiam Popaianos feciſſe Acoſta libro de procuranda Indorum ſalute tradit. Dici non poteſt quam crudeliter captivos hoſtes Hurones & Iroquoſii excarnificent, nec quiſquam Sagardum ea de re ſcribentem

bentem abſque horrore leget. Inter alia: *Captivis cutem quæ cranium tegit, una cum capillis detrahunt.* Quod Floridanis etiam, quorum magna cum Huronibus convenientia, & vicinis nationibus receptum. Omnes particulam hujus cutis ſecum geſtant. Quod à Scythis profectum Herodotus in Melpomene docebit, cujus verba exacte nobis Floridanum & Huronenſem Scytham, cæſi hoſtis caput ita ſecantem ut cum pilis cutem auferat, nobis repræſentant. Vnde etiam proverbium Σκυθιστὶ χειρόμακτρον manavit. Quemadmodum enim Hurones & Floridani, ſic etiam Scythæ expellibus ejuſmodi humanis, mantilia fecerunt. Quatuor tantum vetuſtiſſimæ Americanorum gentes, *Mazateca*, *Pinoles*, *Otomies*, *Chichimeca*, ſingulis uxoribus contentæ quod de Maſſagetis quoque Herodotus & Strabo referunt. Vagi Canadenſes (nam cæteris id non receptum) ægrotos de quorum vita deſperatur, magno ſe beneficio putant afficere, ſi compendio ad mortem adigant. Ne parentes quidem ab hac immanitate liberi: Spiritum adhuc trahentes ſua manu conficiunt. Proprium hoc Scythis, ac nominatim Maſſagetis fuit. In *Terra Firma* moribundi in patentes campos delati, ut avium & beſtiarum pabulum fierent, quem morem in Parthis Scythica gente antiquitas tantopere abominata fuit, à quibus ad

Perſas

Perſas, Gaſpios & Hyrcanos manavit. Idem *Tebetenſibus* in Cataia receptum, unde facilis in Americam trajectus. Immanis mos epulari mortuos. Præter Hibernos & Scotos, *Iſſedones* & *Maſſageta* id fecerunt. Strabo de Maſſagetis: *Senes in fruſta cædunt & cum ovillis* carnibus edunt. De Derbicibus idem: *Senes ſeptuagenarios jugulant & comedunt. Anus ſtrangulant & domi ſepeliunt. Qui citra Septuageſimum annum vita excedunt, non comedunt ſed ſepeliunt.* In America Venezuelani Principum carnem conſciſſam potui miſcebant & bibebant. De Chirihuanis gente trans Andes Peruviæ Inca Garcilaſſo: *Edebant carnem humanam, bibebant ſanguinem. Edebant quoque cognatos ſuos defunctos ac Comeſtorum oſſa compoſita ſepeliebant. Ne à Sororibus quidem, matribus aut filiis abſtinebatur. Hanc immanitatem eos Incæ dedocuerunt.* Sed nec hoc prætereundum eſt longe majorem Americanorum quam Scytharum barbariem fuiſſe. Quidam carne humana indiſcriminatim veſcebantur ut Canibales: alii ſolis hoſtibus, ut Popajani & Mexicani. Summus immanitatis gradus hic fuit. In Valle Nova circa Popajanam, hoſtium fœminas captas prolis cauſa domi alebant, & vix editam devorabant. In valle Guaca propinquis ſuis captivas deſponſant & prolem devorant. Hoc vero omnem ſenſum humanum ſuperat. Iuxta Ilheos Braſi-

Braſiliæ barbari cum Aymuris bellum gerunt; prægnantium ventres aperiunt ac immaturos fœtus protrahentes, eos ſpectantibus parentibus ſemivivos & crudos deglutiunt. Cum his comparati Vindelici & Rheti, de humanitate ſua gloriari poſſunt: qui hoſtium fœminas mactarunt quidem, ſed eas tantum quas mares concepiſſe vates dicerent.

CAP. XVI.

Sepulturæ ritus. Huronum ſuperſtitio. Fœdera cruenta. Incarum inſigne pannus. Sine muneribus eos adire nefas. Eadem apud Mexicanos, Peruanos, Tataros, ſepultura Principum. In quo diſcrimen. Ingens hominum multitudo in ipſorum funeribus cæſa. Soldurioram lex. Menſa ſepulcro illata Tonſura. Tatarorum & Braſilianorum ſimilis. Nec non aliorum Americanorum. Hoſtes epulari. Puerperii ritus apud Braſilianos, Guarayos, Corſos, Tabarenos, Arcladanos. Alii ritus. Plumarum ornatus. Canadenſium cum Turcis convenientia. Nec non Parienſium. Palo inſigere. Genas ferro adurere. Scythæ & Americani imberbes. Traditiones eorum. Victus Maiz & Chica. Frumentum Turcicum.

HOc vero per univerſam Scythiam pariter & Americam receptum, ſepulcra mortuorum rebus ad hanc vitam neceſſariis, cibo, potu, armis, opibus exornare. Cujus rationem Thraces & Getæ interrogati, reſponderunt, *quod parati eſſent cum fato jacentis, ſi detur, vel paciſci vel decernere.* Americani aliud reſpi-

reſpiciunt, putant enim animas & umbras iis omnibus in altera vita indigere, quod neque cibo carere poſſint & potu, neque à frigore & aliis hujus vitæ incommodis immunes ſint. Qua in re tam ſuperſtitioſi Hurones ſunt, ut cum prima ſepultura mortuis ſagittas, arcum & alia apponant; ſexto quoque anno magnas exequias inſtaurent: ubi, ne oſſa carne vacua frigus infeſtet, novis omnia pellibus involvuntur. *Scythæ* ne fœdera quidem incruenta habebant. Sanguinem humanum mittere ſummum fidei & amoris pignus: unde mos, & luctum, quod Herodotus exertim tradit; & gaudium, ſanguinis miſſione teſtari. Quod ab ipſis ad Perſas & Carmanos fluxit. Turcæ cum gaudio aliquem excipientes, ſanguinem hinc inde ex corpore mittunt. Idem in America paſſim obtinet. Qui novam Albionem colunt, Anglos ita exceperunt, tam fœdum ſpectaculum cum indignatione deteſtantes. Iucatani pacem vel fedus pangentes, novacula ſanguinem ex lingua, manu, aliave corporis parte mittebant. Ludis & tripudiis vacare Camulenſes ſolent. Pariter Americani. Apud Tebetenſes ſponſæ primum florem alii præripiunt. pariter in Nicaragua. De quo jam ſupra.

Tataros Americæ infuſos & Peruviæ Imperium per ſuos Ingas conſtituiſſe ex regnan-

di ac

di ac ſepulturæ ritibus, certiſſimo argumento colligitur. Nam & Tataris & Peruanorum Ingis, inſigne monumentum regni pannus fuit, quod mihi memorabile imprimis & obſervandum videtur. Niſi quod illis niger & attritus: his ruber &, ut puto, integer: illi ſedentes in eo majeſtatem exercebant: hi fronte, diadematis vice, alligabant. Inca Garcilaſſo ita deſcribit: *Diadema erat faſcia multicolor, digiti craſſitie, caput quater vel quinquies ambiens.* Et in univerſum regius ille faſtus ex Scythia, non intueri Regem, proſterni coram eo, & ſimilia. Tataricos Chanos nefas ſine muneribus adire. Id quod Planocarpus cum damno ſuo expertus fuit. Si quis putat hoc receptum apud Peruanos non fuiſſe, Gomaram legat & Auguſtinum Zaratam. Sepulturæ apud Mexicanos; Peruanos atque Tataros ea convenientia, ut major eſſe non poſſit. De Americanis Acoſta in univerſum: *Mortuo Principe viro in ejus honorem & ſervitium familiares & domeſticos, captivos item atque obvios, & in ſumma omnes qui viventi fuerant gratiſſimi, trucidant; appoſito ad animæ ſuſtentationem cibo & potu.* Et ſigillatim id de Canadenſibus, Floridanis, Mexicanis, Aitanis & Cubanis, Darienſibus, Orenoqueponis, Zompacianis Venezuelæ, Peruanis, aliiſque idem refertur. Quæ omnia totidem verbis dici de Tatarorum ſepultura

poſſunt. Vbi & hoc imprimis obſervandum: trucidatos obvios; in eum finem, ut Dominis ſuis in altero orbe ſervirent.

Qua in re ſepultura Ingarum diſceparit ab Imperatorum Tatariæ monumentis, non reperio. Niſi quis in eo ponere diſcrimen velit, Ingæ demortui omnes opes ac theſauros ſepulcro illatos, quod in Magnorum Camum ſepultura factum non legimus. Sed ratio in promtu. Nam ille mos demum in Peruvia introductus ab Inga Roca. Ante quem dubium non eſt, quemadmodum apud Tataros, partem tantum ex opibus & pretioſiſſimam ſuppellectilem, defuncto conſecratam. Cætera pariter ſe habent; & perluſtrantibus montis Belgian, qui Veneto Alchai, Quitonis, Limæ, Cuzconis, monumenta regia; illic quidem Vnchanos ſive Magnos Chanos; heic Ingas, in thronis regiis, veſtitu pretioſiſſimo, ſedentes; juxtim opes & familiarium chariſſimos, menſam ferculis inſtructam, deprehendemus. In exequiis Guainacapæ amplius millenos omnis generis homines occiſos legimus. Et quod fidem pene ſuperat, cum Mangonis Chami Tatariæ funus ad montem Alchai duceretur, viginti millia hominum inferias miſſa ſunt. Nec male ſecum agi putabant quibus ſic perire datum. Vltro in mortem ruebant, & ſupereſſe dominis infauſtum videbatur ac miſerum.

ſerum. Nec facile quis dixerit quot Indorum millia, cum Rex Borriquenæ Hiſpanorum crudeliſſimis manibus periiſſet, ſponte ſibi necem intulerint eam ob cauſam quæ & Tataros movit, ut apud inferos Domino ſuo famularentur. Non alia Solduriorum apud Gallos conditio fuit. De quorum funeribus ita Cæſar: *Omnia quæ vivis cordi fuiſſe arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia, ac paulo ſupra hanc memoriam ſervi & clientes, quos ab iis directos eſſe conſtabat, juſtis funeribus confectis una cremabantur.* Idem Anglis ante Chriſtianiſmum receptum Beda teſte, & Guinenſibus Africanis: ſed quid hos America excludat dictum. Summa eorum quæ diximus huc redit; ex ſepeliendi ritu apparere, Americanos maxima ſui parte, ab Aſiaticis Scythis ortos eſſe. Nam quemadmodum Tatari mortuos ſepeliunt, ita quoque antiquiſſimos Scythas jam Herodoti ævo ſepelire ſolitos deprehendimus. Cujus ea de re verba, in Melpomene, ſi quis cum iis quæ de ſepultura Tatarica & Americana ſcriptores tradunt, conferre velit, inveniet exactam convenientiam. Quod Cyri Perſarum Regis ſepultura in Paſargadis ab Alexan. Magno inventa oſtendit. Vbi in ſacello quodam Cyri cadaver, juxtim aurea lectica, menſa cum poculis, plurima veſtis & opulenta conſpecta fuit. Quibus hoc unum addimus, Virginianos, præ-

ter alia quibus mortuus uſus dum fata ſinebant, etiam menſam, quod Perſæ olim, nunc Tatari faciunt, ſepulcro intuliſſe. Braſiliani tribus imprimis rationibus oſtendunt ſe à Tataris exortos: Nam raſura, modus epulandi hoſtes, puerperium, eadem inter ſe habent. Raſos parte ſuperiori Tataros Vincentius refert, ita tamen ut prolixæ ad aures Comæ relinquerentur. Hoc eſt ſuper verticem capitis in modum clericorum habent coronas & ab aure una ad alteram latitudine trium digitorum radunt. Quod omnes Braſiliani faciunt, ſolis Ovetacatibus exceptis; qui & Lingua & moribus aliam originem oſtendunt. Neque ſoli Braſiliani Tataricum hunc morem ſequuntur, ſed & quanquam paulo diverſius, aliæ gentes. Quæ anterioribus comis abraſis, poſteriores tantum alunt. Sicut de *Almuchiquois* Novæ Franciæ, *Californianis*, *Iucatanenſibus*, *Nicaraguanis* ex parte; & aliis compluribus, traditur. De *Chicoranis*, qui Virginiani ſunt, ita Martyr: *Comas ſcindunt, duos tantum à temporibus cirros relinquunt quos ſub mento alligant.* Sed Braſiliani plane Clericorum more, ut Tatari radunt, inſuper crinibus in rotæ ſpeciem acciſis. Cæteri vel retro-comati vel intonſi, vel incogniti nobis, ut apud Virginianos, capillamenti. Quanquam & Maces Africæ populi ſummitates capitis, cætera intonſi, raſerint,

ſerint, apud Herodotum in Melpomene. Igitur à Tataris tonſuram ſuam Braſiliani & quos diximus, habent. Cæteri à Turcis & aliis Scytharum populis. Nam Turcis Agathias adſcribit *horrentes crines nodo in vertice religatos.* Id quod ex Germanis ſoli Suevi & Sicambri, Tacito notante, fecerunt. Aliis Scythis crobyli in uſu, ut & per totam Americam paſſim. Alterum pro Tatarica Braſilianorum origine argumentum eſt, idem hoſtes epulandi mos. Solitos vindictæ ſtudio & ad terrorem cæterorum Tataros hoſtes ſuos devorare Vincentius teſtatur. Cujus exemplum apud Haithonem habes. Modus quo id fiebat, planè convenit cum Braſiliano. Capto hoſte vicini convocabantur: tum mactati carnes, aſſæ vel elixæ, veſcentibus diſtributæ. Cædes clava lignea fiebat etiam apud Tauro Scythas, ut Herodotus in Melpomene tradit. Tertium eſt à ritu puerperii. Puerpera Braſilianorum, non ſecus ac ſi nunquam uterum geſſiſſet, ſtatim à partu ad conſuetas rei familiaris curas impigrum animum transfert. Ejus loco vir in lectum ſe confert, ægrimoniam omnem in ſe ſuſcipit, denique curatur molliter. Quod nullibi receptum in America quam apud Braſilianos & qui ipſis ſimillimi, Guarayos S. Crucis de la Sierra. Idem Corſos olim factitaſſe Diodorus, Hiſpanos Strabo, Tibarenos

Nymphodorus obſervant. De quibus Flaccus V. Argonaut.

Hinc Tabarenum
Dant virides poſt terga lacus, ubi deſide mitra
Fœta ligat partuque virum fovet ipſa ſoluta.

In extrema Tataria Arcladani quoad hunc etiam ritum Braſilianis ſimillimi ſunt, de quibus Paulus Venetus libro ſecundo capite quadrageſimo primo. Vt plane dubium ſuperſit nullum Arcladanos in Americam trajeciſſe. Quemadmodum etiam Arcladanis ac Braſilianis eadem morbos curandi ratio. Sacerdotes & Magi de ſalute ægroti Dæmonem interrogant ejuſque oracula ſequuntur, ut quod prædixit, futurum credant. Sunt & alii mores Tatarici. Feras in orbem cingere & incluſas telis conficere; cervos cicurare: ſanguinem bibere, plures uxores ducere, ita tamen ut una cæteris honoratior & legitima ſit. Idem Peruviis, Virginianis, Carendiis & quantum ad conjugia, omnibus in univerſum, receptum. Pennæ in præcipuo per omnem Americam ornatu. Cujus rei quanquam illa eſſe ratio poſſit, quod novus orbis abundet innumerabili pretioſiſſimarum avium copia: tamen videmus etiam Turcas atque Tataros imprimis luxuriare illa plumatili ſuperbia. Alias ſolis Garamantibus earum uſum velut peculiarem Tertullianus lib. de vel. virg. adſcribit. In quo fallitur

fallitur. Cum Herodotus nobis Lycios quoque deſcribat, caput magnis plumis ornantes. Canadenſes cum Turcis in liberorum educatione convenire Thevetus obſervavit. Nec ipſi obſtare quicquam aliud viſum quo minus diceretur à Turcis illum morem accepiſſe Canadenſes, quam nimia locorum diſtantia. Cui jam ſupra reſponſum eſt. Nec elegantiſſima Petri Martyris obſervatio omittenda, qui *Parienſes Turcarum more veſtitos fuiſſe* annotat. Quod vehementer confirmat eorum Parthicam originem. Apud Aitanos moris fuiſſe fures palo infigere, præter Gomaram Oviedo fide digniſſimus ſcriptor, tradit. Quo ſupplicio nihil apud Turcas & Tataros frequentius. Quemadmodum Perſæ, vera Scytharum ſoboles, quoque factitarunt. Hunnicum eſt genas recens natorum altius ferro ſulcare. A quibus hoc Gronlandi, Cinaloenſes & Nicaraguani acceperunt. Vbi notandum: Hunnos propterea hoc feciſſe, ut corrugatis cicatricibus hebetato pilorum vigore imberbes conſeneſcerent. Eſt autem tota imberbis America, tribus tantum exceptis, ut dictum, populis. Quod à nullis rectius quam Scythis deducitur, maxime Septentrionalibus, quales Hunni, Tatari, Turcæ & alii. Samojedi, ſedibus priſcis Hunnis vicini, plerique imberbes ſunt, & in eo non minimam elegantiæ partem po-

nunt. Idem de Tataris Vincentius & Venetus ſcribunt, vel nullam vel rariſſimam barbam eos alere: adeo ut Tatari Bocharenſes etiam myſtacem abradant. Accedunt priſcæ traditiones Mexicanorum & Peruanorum. Nam quemadmodum Hunni & Tatari in ſeptem Hordas ſive nationes ab omni ævo diſtributi: Sic Mexicanorum quoque ſeptem gentes; & ad hoc deſignandum in libris ſuis ſeptem ſpecus pingebant & ex ſingulis prorepentes homines. Peruani unam ſpecum Pacaritambo, ſed ex ea ſeptem erumpentes Ingas, familiarum totidem capita & Principes. Quorum unus Mangocapa fuit, nomine Tatarus. Habes etiam Hordarum, Cunad & Mogol, appellationes. Victus quoque Americanis, Turcis, Tataris, idem. Panis ex *Maiz*; potus *Chica*. Quod nullibi terrarum quam in Aſia & Scythia obtinet, ubi Maiz & Chicam habes. Quæ cauſa cur Maiz Europæis frumentum Turcicum appelletur, neque opus cum Acoſta de hujus appellationis ratione dubitare. Sinenſes eo quoque utuntur. *Cia* ſive *Chica* potus ex leguminibus Perſarum, Turcarum, Sinenſium, Iaponiorum quem calidum bibunt. Ejus nominis & virtutis potus Americanorum, magnum originis argumentum. Nam etiam ſi abundaret vineis America, vinum tamen nulla ejus gens confecit ut neque Tatári vel Sinenſes. CAP.

CAP. XIX.

Religio Scytharum. Turcarum. Sacerdotes. Papa. Ignis cultus. Deus ſummus. Hunnorum Idola. Zlotta Baba, Dabaiba. Natagais. Atavacan. Cor boſtiarum Deo ſacrum. Ritus Chriſtiani apud Turcas jam olim. Crucis cultus. Sunt tenaciſſimi antiquorum rituum. Thomas Apoſtolus in India notus. Etiam in Braſilia. De eo traditiones. Lerii opinio. Mar Tomas.

DE Scythica Religione breviores erimus, quod Herodotus & alii antiqui, non niſi pauca de ea tradant. A Tauris Dianam, ab omnibus ſub acinacis imagine Martem cultum conſtat. Maſſagetarum communis Deus Sol. De Turcarum priſca Religione compendio Nicephorus libro XVIII. c. XX. *Ignem, aërem, aquam, colunt; Solam terram adorant. Deum qui cœlum & terram condidit nominant, cui equis, bobus & ovibus Sacra faciunt. Sacerdotes ipſorum futura præſagiunt.* Benjamin Tudelenſis hoc tantum tradit, *quod ventum colant*, ſicut Lucianus in Toxari, *omnium Scytharum eſſe per ventum & acinacem jurare.* Religioſi Turcarum, Giomailer & Derviſii Americanos Sacerdotes repræſentant. *Giomaileri* capillitio promiſſo, annulatis auribus, cymbala pedibus geſtantes, præcincti hirſuta pelle, cætera nudi. *Derviſii*, ut Mexicanorum Sacerdotes, omnes etiam capitis pilos abradunt. Ipſorum maximus

mus Pontifex *Aſſambaba* vocatur, id eſt pater patrum. Mexicanis *Papa.* Ignis cultus apud Turcas & Tataros, authore Benjamino Tudelenſi & Nubienſe Geographo. Mexicani quoque in ſuo templo perennem ignem coluerunt. Dii Americanis & Tataris fere iidem: Vnus inviſibilis & ſummus, reliqui elementa, creaturæ, heroes. De Tataris Planocarpus: *Vnum Deum creatorem viſibilium & inviſibilium agnoſcunt. Solem tamen, ſtellas, igniem, aquam, terram, adorant & venerantur. Credunt quod poſt mortem in alio orbe vivant eodem modo quo hic. Divinationibus, auguriis & incantationibus deditiſſima gens.* Septentrionalibus Hunnis eadem Idola quæ & Americanis. *Premskii* ſtellas adorant, ligna, lapides. *Obdoræ* & *Condoræ Zlottam Babam*, Saxum muliebri forma ad ripam fluminis Obi colunt, cui etiam animalia ſacrificant & omnia ejus membra ſanguine tingunt. Dicitur reſponſa reddere conſulentibus ut Delphicum oraculum. Hujus Idoli duobus in locis apud Americanos indicia reperta. Apud *Pipeles* in Guahutimalla, muliebri forma lapis cultus. In *Dariennenſi* Iſthmo, *Dabaiba* mulier, religioſè & ut Dea, adorata, ubi etiam nominis veſtigia expreſſa, prima tantum omiſſa ſyllaba. Hoc etiam ad rem noſtram facit quod Venetus ſcribit Tatarorum Deum *Natagain* fuiſſe. Quem Vincentius *Ithogam* vocat, qui

procul-

proculdubio idem Deus cum *Idoſci* Iaponenſium Idolo. Haud multum diverſi nominis Americani Deum habent. Nam Canadenſes *Atavacan* colunt: quæ vox eadem fere cum Natagai & Ithoga eſt. Id quoque Vincentius refert: *cor hoſtiarum huic Deo conſecratum fuiſſe.* Nec dubito quin idem in humanis hoſtiis factum; quibus olim eos ante Cinguin litaſſe, conſtat. Ita igitur mos per corda ſacrificandi, quo omnis Mexicana uſa eſt, à Tataris ortus. Etiam ex panno Tataris Idola & penates, ad imaginem hominum facta. Similibus Floridanos, Aitanos & alios quanquam ex diverſa materia, ligno vel goſſypio, uſos legimus. Sunt etiam ex Tataris, qui Idola non habent, apud quos cujuslibet familiæ progenitor colitur. Quod in Braſilia latè obtinet. Ritus Chriſtianos complures Turcis olim & Tataris receptos fuiſſe conſtat. Cujus inſigne apud Nicephorum loco ſæpè citato argumentum extat. Ex quo colligimus jam diu ante Mauritium Imperatorem crucis cultum apud Turcas fuiſſe. Refert *ejus gentis homines à Coſroe ad Mauritium Imp. Conſtantinopolim miſſos, qui Cruces atramento frontibus inſcriptas gerebant.* Interrogati unde id haberent, reſponderunt: *gravem ante plures annos in Turcia & Perſia peſtem fuiſſe; contra quam, ſuaſu Chriſtianorum cruce uſi & ita liberati ſint.* Sigebertus in Chroni-

co propter eandem cauſam *Turcas in crucis modum tonſos*: & idem Tataris ac Cumanis in uſu fuiſſe Bonfinius refert. Crucis apud Americanos in Iucatana, Cumana, & alibi, uſus repertus. Vt & hæc ex Religione Chriſtiana & alia potuerint Americæ inferri. Nam Turcas rituum peregrinorum tenaciſſimos eſſe Busbequius notavit, cujus verba apponere viſum. *Turcæ*, inquit, *antiquorum rituum tenaciſſimi ſunt, etiam qui apud alios populos in uſu. Rogati cur ita faciant*, reſpondent, *multa extare antiquitus inſtituta quorum utilitatem diuturnus uſus approbarit, cauſæ ignorentur. Pluſquam ſe ſciviſſe & vidiſſe veteres, non eſſe convellenda eorum placita, malle ea ſervare quam cum ſuo damno mutare. Quæ opinio apud nonnullos adeo invaluit, ut ſciam quoſdam ſacro baptiſmate voluiſſe filios ſuos in occulto luſtrari, quod dicerent ſe ſuſpicari eum ritum aliquid boni continere.* Sed quod de Chriſtiana Religione Turcis olim & Tataris non incognita, meminimus, eleganter illuſtrari rara obſervatione poteſt: S. Thomam his gentibus vel prædicaſſe Euangelium, quod multi volunt, vel ſaltem innotuiſſe. Nam Braſiliani meminerunt cujuſdam Sancti Viri, & ut ex narratione ipſorum patet, Chriſtiani, quem *Meyre Humane* vocant. Guarais qui provinciam Sanctæ Crucis in montibus tenent, *Paicuma* dicitur: unde & primos Monachos Hiſpanos

ſpanos Paicumas appellarunt. Hunc S. Thomam eſſe duplici argumento colligimus, ex nomine & ex Hiſtoria. Nomen quod attinet: *Meyr* ipſis in genere peregrinus dicitur, barbatus, veſtitus. *Human* ex voce Thomas expreſſum eſt, ſolo T abjecto. Terminatio in diverſis linguis plerumq; variat ſicut Ὀδυσσεὺς & Vliſſes, Aias & Ajax. Hiſtoria magnam lucem huic narrationi affert. Quæ enim Braſiliani de Maire Humane, eadem Orientales Indi Malabares de S. Thoma narrant. Lerius: *Ante innumerabiles Lunas veniſſe ad majores ſuos virum barbatū & veſtitum, qui fidem in Deum tradiderit, more Chriſtianorum.* Addit Stadius, *edita ab eo multa miracula moremq; tonſuræ qua utuntur, primum oſtendiſſe.* Quare cū & nomen, & quod narrant barbari, ſi tonſuram excipias, Thomæ conveniat, non ignotus ipſis videtur fuiſſe. De hoc quæritur: *Veneritne Thomas in Americam & ibi prædicarit, an ex Tataria ejus notitiam intulerint illæ gentes?* Quorum prius Lerio probatur, eo argumento, *quia in omnem terram exivit ſonus Apoſtolorum.* Altera tamen ſententia certior. Nam multa indicio ſunt Braſilianos à Tataris ortos. Deinde conſtat Thomam in Tataria, Sinis, India, Euangelium prædicaſſe & ibi occiſum: nulla vero ejus in Americam profectionis & reditus. Vnde ejus ex Tataria memoriam illatam putarim vel ab ipſis Braſilianis, vel iis unde

unde hoc acceperunt, populis. Celebratur etiam apud Indos alius *Mar Tomas* id eſt Dominus Thomas, qui collapſam Religionem Chriſtianam ibidem inſtaurarit circa An. Ch. IↃC. De quo Ludovicus Guzmannus in Indicis expeditionibus & Ioh. de Bairos ac alii. Sed hic recentior quam ut ejus notitia in Braſiliam venire potuerit.

CAP. XX.

America etiam ex auſtrali terra habitatores accepit. Sententia Grotii. Latii.

ITa per Septentrionem America cultores à Scythis & Hunnis accepit. Pari modo, per auſtrum, ex magno illo terrarum tractu, qui ſe ab India Orientali uſque ad Magellanicum fretum extendit, immigraſſe barbaros, Hugo arbitratur. Quod ita probat: *Eos qui prope fretum Magellanicum ſunt*, eodem fuiſſe corporum *habitu, moribus ac lingua, quo illi qui ultra id fretum ſedes habent, omnes qui de eo tractu ſcripſere, conſentiunt. Quare cisfretanos à transfretanis ortos credi par eſt.* Ad quæ verba Latius: *Vt de moribus* inquit *concedam, (ſunt enim utrique incultis, feris atque adeo immanibus) de corporum habitu minime conſentiunt omnes qui de eo tractu ſcripſere, uti nec de lingua. Interea nō nego è transfretanis partibus Americæ hanc meridionalem incolas*

las accepiſſe, non ſolum qua fretum illud attingit, ſed etiam longe lateque intra continentem. Obſervatum enim multos populos ab auſtro ad arctum promoviſſe, è Toupinamba illos qui juxta fluvium Ianuar. degebant tempore Ioh. Lerii, nunc magnam partem juxta Marannonem inveniri, maximum terrarum ſpatium emenſos. Quanquam idem Clariſſimus vir, in notis ad ſecundã Grotii diſſertationem, nihil certi afferat, & magis in hanc ſententiam inclinet: *terras auſtrales ex ipſa America cultores accepiſſe.* Verba ejus ſunt: *Potuit continens illa Fernandi de Quir, facilius incolas accipere ab America, quam hac ab illa. Verum hoc in medio relinquo.*

Sed quoniam via quæ Thebis Athenas, etiam contra Athenis Thebas ducit, ideo utrumque ſtatuerim, mutua viciſſitudine, fretum Magellanicum, & ex America in auſtrales terras, & ex auſtro in Americam, tranſgreſſos barbaros. De eo quæritur, ex quibus regionibus Auſtrales orti ſint? Audiamus Hugonem: *Illam orbis partem quæ trans fretum eſt, & quæ inde longo tractu, partim continuis terris, partim modicis fretis intercurrentibus ſub novæ Guineæ nomine, ad uſque Giloli, Iavæ & aliarum Indici Oceani inſularum conſpectum ſe porrigit, auſtralem dictam, in Tabulis, non aliunde quam ab ipſa Iava aut Gilolo habitatores veteres accepiſſe, credibile eſt.*

Et

Et in ſecunda diſſertatione: *Quod ſi à freto Magellanico pone fretum Lemairii continuus eſt terrarum tractus ad ea uſque loca quæ Gilolum & Iavam reſpiciunt, ut multos ſuſpicari video, & ſacris ſcripturis credimus, ex Aſia ortum omne humanum genus, unde potius quam ex ipſa India Aſiatica veniſſe credamus illos qui magnam illam terram Antarcticam colunt, in omnem partem me verſans, cogitare nequeo.* Ac paulo poſt: *Giganteæ magnitudinis homines & in Aſiatica India; & in Americæ parte auſtrina & ad Mairianum fretum fuiſſe repertos.* Quod argumentum nullius ponderis eſt, cum gigantes nuſpiam non reperti; etiam in Peru & Mexico fuerint. Itaque Latius hanc Antarcticæ gentis originem ex India adeo incertam eſſe dicit, ut fere improbet. *Incolas* inquit, *Americæ meridionalis ad fretum Magellanicum, ab Iava aut Gilolo, aliiſque, maris Indici inſulis accerſere, conjectura haud ſatis certa nititur, ita ut malim judicium ſuſpendere quam ferre.* Vt expenſis omnibus, incertum maneat, an America ex Antarcticis terris, an vero hæ ab illis incolas acceperint? Nam quominus ex India orti credantur Americani, ſupra libro primo rationes allatæ ſunt, cum maxima eorum pars Æthiopes ſint, quorum non niſi pauciſſimi in America & longiſſime à freto Magellanico reperti. Hæc de Hunnica origine.

Finis Libri Tertii.

DE
ORIGINE GENTIUM AMERICANARUM
LIBER QUARTUS.

CAP. I.

Origo Americanorum Chatæa & Sinenſis. Cujus indicium cultus elegantior. Contra quam videtur Latio & Brerevvodo. Quos Peruani & Mexicani confutant. Cultiſſimi Peruani. Iis ſimiles Chilenſes.

DIctum de Hunnica origine. Sequuntur Chatæi & Sinenſes, quos in Americam per mare pacificum veniſſe multa arguunt. Sanè cum major in Mexicana & Peruvia cultus obſervetur, quam qui ab illa barbarie proficiſci potuerit: dari gentem neceſſe eſt politiorem à qua illam vivendi rationem compoſitam, artificia, ſtructuras, politiam, ſcripturam, libros, magnum ad quævis ſtudia ingenium, hauſerint.

Hæc

Hæc omnia non ab illis demum reperta: ſed in Americam ex illis unde venerunt regionibus illata, planè ſtatuendum eſt; contra quam Latius & Brerevvoodus arbitrantur. Quorum hic, ut probet Americanos non aliunde quam à Tataris originem trahere, etiam hoc argumento utitur: *Quod in America non obſerventur ulla indicia artium & induſtriæ aut Chinæ aut Indiæ aut Cataiæ aut alterius civilis regionis ad omnem oram Aſiæ, ſed contra in craſſa ignorantia literarum & artium, in Idololatria, incivilitate morum & multis barbaris proprietatibus referant antiquos & rudes Tartaros ſupra omnes nationes univerſi.* Quæ temerè & nullo fundamento dicuntur. Quis enim ſtupendam Mexicanorum & Peruanorum magnificentiam & in artibus pleriſque admirabilem dexteritatem à rudiſſimis Tataris deducat? aut eorum maximas ac noſtris æmulas urbes exiſtimet à Tataris Hamaxobiis ac Nomadibus exſtructas? Neque hic cum Acoſta ad quorundam in illa Tatarica barbarie ſagacitatem, qua & Imperia fundarint & illum cultum introduxerint recurrendum eſt. Mirum enim profecto eſſet in tanta gentium multitudine duas tantum nationes undique craſſiſſima immanitate cinctas & tam longe diſſitas, emerſiſſe. Omnium Americanorum ſi mores & Imperium moderatum ſpectes cultiſſimi Peruani fuerunt, quip-

pe

quippe ab humanis ſacrificiis alieni, qua in re eorum innocentiam contra Acoſtæ criminationes luculenter Inca Garcilaſſo vindicavit. Nec obſcura ratio cur hac in re ipſis barbariores Mexicani: permixtos enim Chichimecis & homiedonibus ipſe Motezuma Cortеſio faſſus fuit. Contra Incæ hujus contagionis immunes, priſtinum cultum qualem Americæ intulerant, retinuerunt & in ſuo imperio propagarunt, iſque bellorum ipſis prætextus & juſta ſæpe cauſa fuit. Parum à Peruanorum vivendi ratione Chilenſes recedebant, ſive ab iis originem trahentes, quod Latio non probatur, ſive propter viciniam ac mutua bella, ſive à ſimili, id eſt culta gente profecti. Igitur omnibus rite perpenſis, non aliunde quam à Chatæis, Sinenſibus & Indis Orientalibus Mexicani, Peruani, Chilenſes, ac ſi quæ porro cultiores, originem ſuam acceperunt. Quod nunc demonſtrandum eſt.

CAP. II.

Chataia. Chata. Kitha. Kara Kithai. In qua Presbyter Iohannes. De quo inſignis locus ex Rubruqui. Dubitationes & errores Munſteri & Scaligeri. Duplex Presbyter Iohannes Abyßinus & Catainus. Preſter Chan. Preſtegan. Belul Gian. Presbyter Iohannes hodieque in Cataia regnat. Kircheri ineptiæ.

CHATAIA cultior Scythiæ pars, priſcis non incognita fuit. Sunt apud Ptole-

mæum *Chata*, quorum regionem Strabo & Curtius *Catheam* appellare videntur. Recentiores *Kitham* vocant; quæ duplex, una *Kara Kithai* id eſt nigra, altera ſimpliciter Kithai. Kara Kithai incultior eſt, & magnam Tatariæ partem quæ extra Sinas jacet, complectitur. Reliquum Cataiæ jam ante annum cIↃ CCL ad Sinam ſpectavit, ut ex Rubruqui & Marco Paulo Veneto patet. In Kara Kithai famoſus ille Presbyter Iohannes ſedem ſuam & dominationem habuit, de quo quia multa fabuloſe jactantur, operæ pretium eſt audire nunquam ſatis laudatum Rubruquin: *Quo* inquit *tempore Galli Antiochiam ceperunt* (quod Anno cIↃ XCVIII. factum) *quidam nomine* Con Can *dominabatur in Kara Kithai & contiguis ad Septentrionem regionibus, unde egreßi ſunt Turcæ. In ea Kara Kithai quidam Neſtorianus opilio, potens Princeps populi Yayman fuit & poſt obitum Con Can regnum Cataiæ invaſit ac à Neſtorianis* Iohannes *dictus eſt, qui multa de ejus magnitudine conſinxerunt & mentiti ſunt, unde tot in Europam fabulæ de illo Presbytero Iohanne dimanarunt. Ei frater fuit & ipſe potens opilio nomine Vnt qui habitavit trans montes Cara Kithai itinere trium ſeptimanarum à fratre ſuo Iohanne remotus. Subjecti ejus vocabantur Crit ſive Merkit & etiam erant Neſtoriani. Oppidum ejus erat Caracarum; ſed ipſe defecit à Chriſto ad Idola, & fratri ſuo Iohanni ſine*

maſcula prole defuncto ſucceſſit, ac nomen Chan aſſumſit. Quindecim dierum itinere ab ejus paſcuis habitabant gens inops & miſera Moali, his vicini erant Tatari. Cumque Vnt Can uſque ad Moalos cum ſuis gregibus perveniſſet: quidam faber ferrarius inter Moalos nomine Cyngis tot pecora clam abegit quot potuit. Paſtores conqueruntur apud Vnt, Canum, is cum exercitu ad Moalos inquiſiturus illum abigeum contendit: Sed ipſe ad Tataros confugit & inter eos latuit. Vnt Can depradatus Moalos & Tataros, ad ſua reverſus eſt. Tum Cyngis ad Moalos & Tataros dixit: Quia non habemus Principem, ideo à vicinis opprimimur. *Creatus à Tataris & Moalis Dux, exercitu comparato Vnt Canum ſubito oppreſſit & in Cataiam fugavit. Sic cum Tataris ſuis progreſſu, nomen eorum longè lateque propagavit. Nam quia Tatari ubique præmiſſi, populus iis viſis, exclamavit,* Tatari veniunt. *Sed continuis bellis Tatari fere omnes abſumti, & Moali omnibus modis nomen eorum abolere ac ſuum exaltare ſtudent. Regio in qua primo habitarunt & ubi regia Cingis Can hodieq; ſupereſt vocatur Mancherule: Sed quia ex Tataria expeditiones ſuas ſuſceperunt, ideo eam habent pro regia civitate ac ibi plerumque eligitur Magnus Can.* Hæc Rubruquis, cujus integrum afferre locum viſum, quia inſignis & multos aliorum errores de Presbytero Iohanne ac initio Tatarici Imperii clarè confutat. Cum ejus narratio-

ne ea quæ Zaccuth in Iuchaſin & Paulus Venetus tradunt, ſatis conveniunt, quanquam leve in nominibus diſcrimen, errore haud dubiè ſcribarum, reperiatur. *Con Can* Zaccutho eſt *Tagan, Vnt chan Vnad chan* & Veneto *Vncam*. Aliorum errores referre piget. Id doctos vehementiſſimè torſit, quomodo idem in Æthiopia ſive Abyſſina & Tataria Presbyter Iohannes. Quod cum Sebaſtianus Munſterus capere non poſſet, dubitare quam certi quid aſſerere maluit; Scaliger vero, ex India à Tataris pulſum Presbyterum Iohannem in Africam claſſe fugiſſe ibique Imperium condidiſſe, finxit.

Sane utrique nomen Presbyteri Iohannis ab Europæis, ſed diverſas ob cauſas, impoſitum; Abyſſino quia is in Oriente à Perſis & Indis *Preſter chan* id eſt Rex mancipiorum dicitur, quod ingens eorum copia ex Abyſſinis petatur; Cataico quia *Preſtegan* Perſis ſive Neſtorianis hominem Apoſtolicum id eſt Chriſtianum notat. Vnde ſuum Iuhanna Neſtoriani ſplendido titulo *Preſtegan* appellarunt, quaſi dicas Regem Chriſtianiſſimum. Porro Petrus Couillanius à Iohanne II. Rege Portugalliæ in Perſiam & Indiam miſſus cum audiviſſet ibidem Neguzum Abyſſinum vocari Preſtechan & de Presbytero quoque Iohanne Aſiatico aliquid intellexiſſet, qui jam ex Marci Pauli Veneti & Iohannis Mandevilii narratione

ne notiſſimus erat, occaſionem errori vulgari præbuit rebus nondum ſatis exploratis. Nomen Iohannis Abyſſino impoſitum quod is à ſuis *Belul Gian* id eſt gemma pretioſa appellaretur, vel ex voce *chan*, non vero à *Cohen* id eſt Sacerdos, ut Angelus à Roccha de Camerino in Bibliotheca Vaticana falſo putavit. Eſſe hodieque in Cataia Regem Presbyterum Iohannem ac ibi late rerum potiri Antonius Andrada Luſitanus qui Anno cIↄ Iↄ c xxIV ex regno Magni Mogolis eam regionem detexit, aſſerit, quemadmodum etiam Paulus Venetus & Mandevilius ſuo adhuc tempore ſuperfuiſſe Presbyterum Iohannem in Cataia regnaſſe ſcripſit, nec penitus à Tataris exciſum ſed iis tributarium factum. Kircherus in ſuo Copto riſum movet, qui in honorem Ionæ Prophetæ ita dictum nugatur & in occidente Presbyterum dictum quod crucem ſibi præferri curaret. Quæ mera ſomnia & ineptiæ ſunt.

CAP. III.

Cataia Septentrionalis Sinæ pars. Quando conjunctæ. Marci Pauli Veneti itinerarium corruptum. Paquin eſt Cambalu. Alio nomine Taydu, & Tayth. Murus Sinenſis recentior eſt. Errores Geographorum.

IPſa Cataia non unum ſemper cum Sina regnum fuit, quod Trigautium & alios velle video: ſed Septentrionales tantum ejus provincias

vincias complectebatur. Nam Mangi Sinarum regnum proprie ſic dictum eſt, cujus metropolis Quinſai, Cataiæ Cambalu. Quinſai alias Nanquin, quæ etiam Iatienſu appellatur, quia præfectus Regius ibi degit. Ex Nubienſe patet adhuc circa A. Ch. cIↄ cL Sinam & Cataiam diverſa regna fuiſſe. Nam parte nona climatis tertii ponit regionem Tobbat & Sin, & parte decima dicit Terram Sin à Septentrione attingere terram Kaimachitarum. Et climate quarto tradit Regem Kaimachitarum quibuſque Regibus potentia & faſtu parem eſſe. Dolendum eſt Marci Pauli Veneti iter tot mendaciis ab impoſtore quodam contaminatum. Quis enim credat illa quæ de Quinſai ſcribit, pontes in ea lapideos duodecim mille altiſſimis ſubnixos fornicibus fuiſſe ita ut naves erectis malis ea pernavigare potuerint? Et quot errores in catalogo Imperatorum Tatariæ admiſſi? Nam ſi Cingin, Mangonem & Cublai excipias cætera corruptiſſima ſunt. Omittitur Oktai. Allan præponit Mangoni, deinde eundem Imperatoribus Tatariæ inſerit, cum Rex tantum Perſiæ fuerit. Purchaſius fraudem ſenſit. *Multos* inquit *authores corruptos vidi, ſed nullum corruptiorem quam Latina Pauli Veneti editio eſt. Ramuſius edidit Italicam verſionem quæ aurea eſt ſi cum Latina comparetur.* Igitur demum circa A. cIↄ ccc LX Cataia & Mangi

Mangi in unum Sinenſe regnum coaluerunt, cum pulſi ab Homvu Tatari nihil præter regnum Caſcaris retinerent. Tum Sina in Septentrionalem ſive Paquin, & Auſtralem ſive Nanquin fluvio Ianſuchian diviſa. *Paquin* Septentrionalis partis metropolin eſſe ipſam Cambalu ſatis jam conſtat. Ita enim eam Tatari, Mogoles & Saraceni appellant, neque alibi quam in Cataia ſitam agnoſcunt. Habet & aliud nomen Nam cum Kublai Magnus Chan eam ad alteram ripam fluminis Poliſangi tranſtuliſſet, dicta fuit *Taydu*, Veneto teſte. Et Tayth eam Ruſſi vocant, qui nuper ex Ruſſia in Cataiam uſque penetrarunt. Quod vero Trigantius latitudinem quinquaginta graduum Paquino adſcribit, in eo erroris convincitur. Nam ipſa Sina ad gradum XLII. famoſo illo muro terminatur. Ergo Paquin vix XL. graduum. Abulfeda apud Ramuſium dum XXXV. gradus ei aſſignat, Cambalu cum Nanquino confundere videtur. Redacta demum in unum regnum Cataia & Mangi, ingens ille regni Sinenſis contra Tataros murus exſtructus fuit. Quanquam ipſi Sinenſes antiquiſſimum faciunt & à Tzintzone circa A. M. exſtructum volunt. Apud Purchaſium ejus conditor *Criſagnol* dicitur qui A. Chr. IↃXXVIII. vixerit. Recentiorem eſſe illum murum An. Ch. CIↃCC ex Paulo Veneto patet, qui ejus nu-

ſpiam meminit, non præteriturus ſiquidem jam tum fuiſſet. Proculdubio Homvu ille Sinenſis Imperii inſtaurator ſtruendum curavit. Vulgares tabulæ Geographicæ duos inſignes errores in Sina committunt. Primo dum eam tertia ſui parte majorem faciunt quam revera eſt, ultra gradum quinquageſimum extendentes, ita ut ſitus Paquini ſive Cambalu in quinquageſimum gradum incidat. Deinde ſupra hanc Chinam collocant aliud regnum quod Cataiam vocant ejuſque metropolin Cambalu. Quæ omnia miſerè diſtorquent illarum regionum poſituram. Et in his fruſtra à novis Atlantibus auxilium ſperes, qui veteres errores incruſtant non tollunt, & nihil fere in tota Aſia ſani habent.

CAP. IV.

Sinenſes. Eorum varia nomina. Cultum ſuum Ægyptiis & Phœnicibus debent. Qui colonias in Indiam duxerunt. Et Aſiam ſuperiorem. Sinai. Ab his Sinenſes. Locus Eſaiæ vindicatus. Syriaca in Sinis. Ægyptiorum vaſta potentia. Eorum cum Sinenſibus convenientia. Maximè quoad Scripturam & literas. Ladrones ab Ægyptiis. Dii Sinenſium.

SINENSIVM nomine intelligimus non ipſos Catainos, ſed qui ad meridiem in regione Mangi habitant. Ptolemæus Sinas vocat, eorumque metropolin *Thinas* quæ Stepha-

no *Sinæ*, unde idem Thinarum & Sinarum nomen. Ipſis Sinenſibus hoc nomen incognitum eſt, nec diu uno utuntur. Quandocumque nova familia imperium auſpicatur, novum regno ſuo nomen imponunt. Aliquando vocabatur *Than*, id eſt, valde magnum. Tùm *Yu*, requies. Deinde *Hia* magnum, *Sciam* adornatum. *Cheu* perfectum. *Han* via lactea cœli. Sub familia quæ hodie regnat *Tamin*, regnum magni ſplendoris. Hinc non eadem in Sina ac extra eam nomina. Cauchin chinæ, Cocinenſes, Siamitæ vocant eam *Ciu*, Iaponenſes *Thán*, Tatari *Han*, Saraceni *Cataiam*. Communi tamen nomine à Sinenſibus etiām vocatur *Coumano* regnum, & Chiumbea, hortus. Quoniam vero multa præ cæteris Indiæ gentibus peculiaria Sinenſes habent, operæ pretium eſt de eorum origine aliquid in medium afferre. Non dubium eſt quin a Scythis & Indis originem primam traxerint: Sed incrementum, cultum, literas, artes, ex Ægypto & Phœnicia accepiſſe videntur. Multa argumento ſunt, antiquiſſimos Ægyptios & Phœnices in Indiam colonias duxiſſe. Vt nunc nihil de Bacchi & Herculis expeditionibus dicam, quos Phœnices fuiſſe antiquorum opinio eſt. Supra oſtenſum, qua ratione Phœnices univerſum occidentem coloniis ſuis pervaſerint. Quin pari occaſione Orientem quoque frequentarint, ſicut nunc Hiſpanos, Luſitanos,

Belgas, Anglos, facere videmus, quis ambigat? Tyros Phœnicum colonia ad Euxinum Pontum quam fluvius Tyras perſtringit, apud Ammianum Marcellinum. In Sinu Perſico inſulæ Tyrus & Aradus; quarum incolæ contendebant, Sidonios, Tyrios & Aradios ſuam coloniam eſſe, teſte Strabone. Cappadoces Caphthoræorum propago, unde Syri & Leuco Syri dicti ad diſtinctionem Syrorum intra Taurum coloris aduſti. A Gergeſæis Georgiani & Circaſſi, ut Benjamin Tudelenſis & Genebrardus vult. Cercaſi etiam in Ægypto inter Peluſiacum & Canopi oſtium apud Herodotum in Euterpe. Colchi Ægyptiam originem aperte profeſſi ſunt. Inter alias Phœnicum gentes Sinæi fuerunt, à quibus Sinenſium nomen & coloniam fluxiſſe parum abeſt quin credam. Habitarunt illi primo circa Sinam Arabiæ & Syenem Ægypti. Poſt adſcenſum Iſraëlitarum ex Ægypto nulla amplius Sinæorum mentio in catalogo apud Ioſuam capite tertio. Niſi quis regionem Decapolis Zin huc referre velit, pro quo codices plerique legunt χερζὶν una voce, quaſi oppidum eſſet. Origenes autem in Philocalia aliquoties diviſim habet χώρα Σὶν. Sinenſium meminiſſe videtur Eſaias capite quadrageſimo nono. Nam quod Cornelius à Lapide hoc ad Prophetiam meram refert, & Prophetam per anticipationem ita locutum vult,

nimis

nimis violentum eſt. Nam receptum Sacris Scriptoribus nomina gentium uſitata, à primis plerumque conditoribus, uſurpare, ut Aſcenaz, Gomer, Riphat, Magog, Kittim. Tum Syriaca quædam Ptolemæi ævo apud Sinenſes nomina, ut *Kartha Syna*, *Karthenaga* urbes Indiæ extra Gangem. Ex Herodoto, Strabone, Tacito, conſtat olim ampliſſimam Ægyptiorum fuiſſe Monarchiam & uſque in Sinas extenſam. Verba Taciti ſunt: *Mox viſit* (Germanicus) *veterum Thebarum magna veſtigia & manebant ſtructis molibus literæ Ægyptiæ priorem opulentiam complexæ: juſſuſque è Senioribus Sacerdotum patrium ſermonem interpretari, referebat*; habitaſſe quondam ſeptingenta millia ætate militari: atque eo cum exercitu Regem Rhamſem Lybia, Æthiopia, Mediſque & Perſis & Bactriano ac Scytha potitum: quaſque terras Suri Armeniique & contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum hinc Lycium ad mare imperio tenuiſſe. *Legebantur & indicta gentibus tributa haud minus magnifica quam nunc vi Parthorum aut potentia Romana jubentur*. Herodotus *Seſoſtrem Imperium uſque ad Thraces & Scythas extendiſſe ac relicta ad Phaſin exercitus parte Colchos condidiſſe tradit*, quod præter circumciſionem etiam lingua comprobat quam Colchis & Ægyptiis eandem fuiſſe, Euſtathius in Dionyſium Afrum ſcripſit. De Seſoſtri Diodorus:

dorus: *domuiſſe totam Aſiam & extra Alexandri aras progreſſum Gangem tranſiviſſe & Indiam ad Oceanum uſque permeaſſe.* Idem alibi: *Oſmanduam Regem Ægypti, rebelles Bactrianos domuiſſe.* Et *Oſiridem multas colonias ex Ægypto in Indiam duxiſſe.* Tacito Strabonem jungimus, cujus verba ſunt: *Thebis obeliſci inſcriptum habent quæ Regum illorum divitiæ & potentia fuerit, atque Imperium uſque in Scythiam & Bactrianam & Indiam & quæ nunc Ionia dicitur, propagatum, tributi quoque magnitudinem & exercitus.* Quæ ſane luculenta indicia ſunt, Ægyptios cum vicinis Phœnicibus in Sinam veniſſe; & in ea reliquias linguæ Ægyptiæ, Æthiopicæ, Syriacæ etiamnum ſupereſſe Kircherus teſtatur, quod ipſe quidem ad prædicationem Euangelii lingua Syra factam, ego etiam ad originem refero. Nec abludunt mores. Apud Ægyptios pariter ac Seres viri coquunt, penſa trahunt, rem domeſticam curant; fœminæ munia publica obeunt, teſtibus Herodoto, Epiphanio, Mela, quibus ex Diodoro Gorgonas addere licet. Pullos arte excludunt & Ægyptii & Sinenſes. Tum conſtat Mathematicas diſciplinas una cum ſcribendi ratione ab Ægyptiis & Phœnicibus ad alias gentes fluxiſſe. Marcellinus: *Per mundum omnem Mathemata ab Ægypto circumlata.* Pleni in eam rem ſunt veterum libri. Ægyptios picturis & rerum notis repræſentaſſe

ſcriben-

ſcribenda iidem aſſerunt. Singulæ literæ ſingulis vocabulis, imo integræ interdum ſententiæ inſerviebant. Et hæ poſtea appellatæ Sacræ; quæ partim picturis conſtabant, partim notis. Nam etiam profanas habuerunt & vulgari uſu receptas, quales hodieq; Coptitarum. Nemo exactius de antiqua Ægyptiorum Scriptura Apuleio: *Profert de opertis adyti quoſdam libros literis ignorabilibus prænotatos, partim figuris cujuſcemodi animalium, partim nodoſis & in modum rotæ tortuoſis capreolatimque condenſis apicibus à curioſa profanorum lectione munitos.* Quæ examuſſim Sinenſium literis competunt & libris, in quibus picturæ pariter ac tortuoſi capreolatimque denſi apices; ut inſpicienti patet. Eadem ferè Mexicanorum ratio fuit. Vt de Ægyptiorum & Phœnicum in Indiam & Scythiam adventu dubitandum non ſit. Quanquam id ſuſque deque habeamus, quod Ladronum incolæ à Magellano interrogati de ſua origine reſpondiſſe feruntur: *Se ab Ægyptiis profectos.* Narrat hoc in Indicis Gomara, quod mihi quidem perquam fabuloſum videtur, nec credibile gentem illam Ægypti nomen per tot ſecula retinuiſſe. Porro Sinenſes olim magnam cum Ægyptiis & Phœnicibus affinitatem habuiſſe, etiam alia oſtendunt. In catalogo gentium quæ Iovem Hammonem coluerunt Lucanus etiam Indos ponit, cujus verba ſupra retulimus.

tulimus. Sinenſium & Iaponiorum duo magni dii *Xacam* & *Amida* ſunt. Habent etiam *Cames*, qui iidem cum Zemes Aitanorum videntur, id eſt, lemures, lares, forte à *Chemos* Phœnicum Idolo. *Teuth* Deus Ægyptiis, Sinicè *Teu*. *Chon* apud Ægyptios Hercules; quanquam Seldenus dubitet: in Sina *Conſulus* literarum & artium inventor. Olim quidem, Ptolemæi adhuc ævo, Sinenſes auſtraliores fuerunt, ubi hodie Bengala, quam Arabes etiamnum *Sin* appellant; progreſſi poſtea longius in Septentrionem.

CAP. V.

Sinenſium, Iaponenſium, Coreanorum, in Americam navigationes. Ex relatione Epicerinorum. Ad Quiviram viſæ Sinenſes naves. Et ſupra Floridam. Et ad Quatulco. Facilis navigatio per mare pacificum.

SEd his omiſſis, navigaſſe in Americam Sinenſes, Catainos, Iaponenſes, Coreanos aliaſque Indiæ & Scythiæ gentes, ac ibi colonias aliquot reliquiſſe, certis argumentis deprehenſum fuit. In Canada *Epicerini* gens ex commerciis Huronibus cognita, referunt; *longiſsimè occidentem verſus alium populum habitare qui aſſerant peregrinos mercatores grandibus ſubinde navigiis ad illud littus appellere, eoſque imberbes eſſe.* Quo nihil clarius pro Sinenſium in Americam navigatione dici poteſt. Viſas ad

Qui-

Quiviram naves quarum puppes auro & argento cælatæ fuerint Franciſcus Vaſquez de Coronado narravit, idque Iaponiis & Sinenſibus receptum Maffeius in Hiſtoria Indica & Ludovicus Frois in Epiſtolis rerum Iaponicarum tradunt. Repertas in Mari del Nord ſupra Floridam fractas Sinenſium naves Petrus Melendezius Regis Hiſpaniæ Archithalaſſus apud Acoſtam teſtatur. Hæ proculdubio ſunt illæ naves de quibus Epicerini gens circa Quiviram habitans. Nam ex Aſia in Americam navigantes ſupra Tropicum cancri enituntur & ad Quiviram vel Californiam primo, inde littora legentes, ad novam Hiſpaniam appellunt. Hinc ad Quatulcanos olim ejuſmodi peregrinos mercatores advectos conſtans in ea parte fama eſt, quos Sinenſes & Iaponenſes fuiſſe inde cognitum, quia ſerico induti: quia longe ab occidente adnavigarunt. Nec exiſtimandum difficiliorem illam navigationem quam ut à Sinenſium navibus obiri potuerit. Nam mare inter Sinas ac novam Hiſpaniam Briſis ſpirantibus ab Occidente in Orientem facilè navigatur. Sæpe naves quinquaginta vel ſexaginta diebus ſecundo vento ſuaviſſime navigant. Anno cIↃ IↃ LXXXIV. ex Callao de Lima navis menſe Februario & Martio fere ſemper ſub æquatore ſecundis ventis uſque in Manillas navigavit. Eadem facilitate uſus fuit Al-

varus

varus de Mendanam cum Inſulas Salomonis detegeret. In tanta navigandi & commoditate & peritia quid Sinenſes prohibuit quo minus frequenter navibus ſuis Americam adirent, cum in Arabiam uſque Nubienſis, alii uſque in Africam navigaſſe teſtentur.

CAP. VI.

Sinenſium, Iaponenſium, Coreanorum, crebra per Americam mentio. Iapon. Ejus nomina. Quamdiu habitata. Chiapaneca. Chiapa. Tonus Zipangi. Zipangri. Cames ac Tentum. Motazajuma. Inſula inter Iaponiam & Americam.

HI igitur Cataini & Sinenſes primo in viciniores inſulas, Iapanem, Coream, Philippinas, inde in ipſam Americam navigarunt. Vnde Sinenſium, Citainorum, Iaponenſium, Coreanorum frequens per Americam mentio. Initium nobis à Iaponenſibus erit. Sinenſes Iaponiam à ſitu vocant *Iequen* id eſt initium ſolis: ipſi Iaponii *Gitpan* vel *Nitpon* teſte Trigaultio. Volunt cultores ex Sina demum ante octingentos annos accepiſſe cũ hactenus inculta jacuiſſet, quod falſum eſſe multa oſtendunt. Iam enim ante Iↄ ccc annos Rex Iaponiæ ſive Dairus fuit qui Meaci tria millia & octingenta templa ſtruxit. Nec unius originis Iaponenſes, cum etiam Tatari in eam pervenerint; & ſine dubio jam à plurimis retro ſeculis

culis culta fuit. Hujus gentis crebra paſſim in America mentio extat. *Chiapaneca* originem ſuam nomine produnt, quos ex Nicaragua veniſſe Herrera docet. In Nicaraguam ex Guahutemalla, in hanc ex Mexicana & California venerunt. In Guahutemalla *Chiapam* flumen & provinciam, in Miſteca *Totomachiapam* habes. In Mexicana *Chiapoli* lacus & gentis nomen, & non longe à Mexicano lacu oppidum *Chiapa*. In Trinitatis inſula *Kar Iapan*. *Tamba* & *Gumangoxiu* oppida Meaconi vicina. *Tumba* ad lacum Mexicanum. *Tumbez* & in ea *Guamanga*, Peruviæ Vallis. Mexicanos & Aitanos à Iaponenſibus ex parte profectos etiam illud oſtendit, quod quemadmodum apud Iaponios *Tonus* proceres, Solem, Lunam atque aſtra denotat: ſic apud Mexicanos Sol *Tanaticus*, Luna *Tona*: apud Aitanos *Taino* nobiles & Regum Palatini. Certe apud Aitanos expreſſa Iaponiorum memoria. Quorum pars illam inſulam *Zipangi* nominarunt; voce ab ea unde oriundi erant, ducta, quod Oviedus teſtatur. Quæ amiſſæ patriæ ſolamina ſunt; ſicut apud Maximum Poëtam Helenus in Epiro Trojam, addita Scæa & Simoente, ſtruit. Et quam nos Iapan vocamus, M. Paulo Veneto jam circa A. Ch. CIↃCCL *Zipangri* more Tatarico, vocatur, quod nomen propius ad Gipon & Nippon accedit. Vnde Columbus, incompa-

rabilis vir judicii, hoc audito nomine, *ſe ad Zipangren Aſiaticam delatum* putavit. Vt mirandum ſit quoſdam plane eam in dubium vocare apud Gomaram, quaſi nulla unquam Zipangri fuiſſet. *Cames* ac *Tentum* nomina Deorum apud Iaponios ſunt. Quorum hoc Virginianis, illud Aitanis, eadem plane ſignificatione, receptum eſt. *Motazaiuma* nomen Iaponium quo principes viri utuntur, cujus in Epiſtolis Iaponicis extat mentio, nomen Motenzumæ quod regium apud Mexicanos, proximè refert. Hi igitur Iaponenſes ex ſuis inſulis verſus Orientem navigantes primo in alias inſulas, tandem ipſam Americam inciderunt. Nam inter Iapan & Americam aliæ interjacent inſulæ, Quemadmodum Sancius de Chinchon Sinenſis nauclerus Franciſco de Gualle narravit, *ſe in Iaponia vidiſſe homines exigua ſtatura, caput linteo tectos, qui ex inſulis ad Orientem Iaponiæ ſitis venerint, & aurum ac goſſypium attulerint*: eaſque inſulas Gualle invenit cum ex Macao in Novam Hiſpaniam navigaret.

CAP. VII.

Corai. Ejus nomina: Situs. Aſiæ continens. Coreani in America.

CORAI Sinenſibus, *Coraſ* Iaponiis, Caoli indigenis, Paulo Veneto *Caulis*, longitudinis

dinis centum, latitudinis ſexaginta milliarium inſula. Qua Aſiam reſpicit, ingenti trium milliarum flumine à Cataia abſcinditur, cætera Oceanus ambit. Et quia flumen non fretum inter eam ac Cataiam jacet, hinc Paulus Venetus & alii peninſulam & Aſiæ continentem faciunt. Hi Coreani primo in Californiam venerunt: quæ nomen ſuum à *Caoli* habet. Vnde brevis in Colimam trajectus, ubi & *Caligua:* in Xaliſco *Chacalla. Coringa* Provincia prope Chiapolam. Et *Calos* Floridæ Provincia latè ſparſos Coreanos arguit. In Popajan *Cali*, in Peruvia *Chili*.

CAP. VIII.

Cataia. Celebris in America. Cibola. Cambalu. Zuni. Cempoala. Quito. Chryſococcas corruptus. Cataini in America. Kitainorum nomen late patens. Gota. Chita. Quito. Caracato.

COream excipit ipſa Cataia: cujus in America clarum imprimis & celebre nomen. Nam qua latiſſime Septentrionem verſus America procurrit, & incertum etiamnum eſt ullane impoſterum habitabilis ora ſit, *Cibola* regnum jacet, pro loci natura oppidis frequens & incolis, & quod alibi non invenias in eo tractu, ibi ædes ex lapide trium contignationum, aliquid ſupra barbariem viſentibus ingerunt. Cujus nomen vel ex *Ciala* vel potius

tius *Cambalu*, antiquiſſima Cataiæ regia non demum à Kublai ſtructa, ut multi volunt, ſed tantum in alteram fluminis Poliſangi ripam tranſlata. Ptolemæo *Sambaliſca.* Dubitantes *Zuni* confirmabit, quod alterum ejus nomen à regione, ut prius à civitate petitum. Regioni Cataiæ nomen *Ezina*: unde *Zuni. Cempoala* Novæ Hiſpaniæ à Cambalu. Et quemadmodum Cambalu Aſiæ vicinam Cunchi, Cialin, Quicui habet: Sic prope Cibolam *Cicui* & ejuſdem originis *Tucui. Conchin* quoque & *Cinaloam* ibidem invenies. Sed nihil mirabilius & pro hac origine clarius quam ipſum *Kitata* nomen in America. *Quito* Cataiæ urbs ad lacum Cincuiay: unde totum regnum Kita dictum. Cujus urbis in Catalogo Illuſtrium civitatum, Chryſococcas ita meminit: Καταΐα: μῆκος ρμη. λ. πλάτος: κα. μ. Vbi quin latitudo xxi graduum corrupta ſit, dubium non eſt. Nam Septentrionaliorem eſſe, vel ex Nuba conſtat: qui regiam Chitarum urbem extrema parte climatis quarti, ad magnum fluvium ghammas ponit. Adeoque quamvis Cambalu, quæ & Paquin, non nominet, tamen ejus ſitum ad fluvium Poliſangi ſatis clarè indicat. Eſt tamen & extra Sinenſem murum Kitha lacus & Provincia. In America quam plurimi Catainorum populi. Nam in Nova Mexico *Zaguati* & *Paſſaguati*: In Charcis Peruviæ *Diaguta, Chiguita.*

guitæ. In Guiana *Caſtapagotæ, Eparagoti, Aracoagoti.* In Cumana *Patigutæ, Gotoguanei, Manogoto, Comanagotta.* Floridæ *Ologata.* Quæ ex Kotanorum & Kitanorum nominibus expreſſa eſſe nemo negabit. Quemadmodum & in illa Aſia *Kaimachitæ, Chazalgitæ, Choſſciachitæ, Torchoſcitæ, Odhcoſcitæ* à Nubienſi ponuntur. Vt Kitainorum nomen multis receptum fuiſſe populis neceſſe ſit. Igitur illi Gotani & Kitaini ex continente in Iaponicas inſulas venerunt : intra quas una *Goto* eſt : cujus incolæ *Gotani.* Inde in oppoſitam Americam, ubi in tot, ut diximus, genera diviſi ſunt. Sed & alibi Kitainorum memoria extat. Illi qui Novam Angliam tenent, Mare *Kithan*, naves *Kithonnek* vocant. Quod nomen à lacu Kitha mihi ductum videtur. Prope Xaliſconem urbs *Chità.* Et regni caput *Quito* ſub ipſo æquatore, celeberrima olim & cultiſſima : eique vicinæ *Annequito.* In Nova Granada *Mare Quito.* In S. Cruz de la Sierra *Chiquito.* In Chuquiaba *Caracato.* ubi Karakitham Aſiæ expreſſam habes. Et in Mediterranea Braſilia populi *Maraquites.* Ita ut Kitainos in America quærere idem ſit ac in Italia Græcos, in Africa Phœnices. Paſſim enim occurrunt & populi, & urbes, Kitainorum nomine. Vt illam gentem frequenter olim in Americam navigaſſe manifeſtum ſit.

CAP. IX.

Sinenſes in America. Cin. Tamaculapa. Tzintzontza. Mauchao. Campao. Sinenſium maritima olim potentia. Navigatum ex America in Sinas. Mexicani in Nicaragua. Gigantes in Peruvia.

REſtant Sinenſes, de quibus ubi adhuc quædam dixerimus, finem populis qui Americam ſuis coloniis occuparunt, imponemus. De horum adventu teſtantur tot locorum nomina quæ *Cin* gentile Sinenſium nomen habent. In Peruvia ſunt *Coquinbo*, *Caquingo*, *Chuquinga*, *Cumbinama*. In Mexicana ad flumen Atoiac *Cumpao*. Apud Paſtos *Cumba*. In Iſthmo *Chini*. In Popajan *Quinba*: unde Paquin. Nam ejuſmodi tranſpoſitio frequentiſſima; ſicut in Peru *Carrapa* & *Pacarra*: *Managua* Nicaraguæ & *Maguana* Hiſpaniolæ: *Potenchian* & *Chianpoton* Iucatanæ oſtendunt. Idem in *Chinchitala* & *Tulazingi* factum. *Xuntien* Sinarum & *Xandu* prope Tenduccum. In Popajan *Xundabe* & *Xamundi*. *Tamaculapa* Mexicanæ arx apud Martyrem. Vox Sinenſis: quorum regio Tamis, *Cula* arx, *pa* Septentrio. *Zintzontza* Mechoacanorum urbs à Sinenſi conditore, apud quos Tzintzon regium nomen. Mechoacanis vicinę *Mauchao* & *Campao* urbes, quemadmodum in Sinis Macao & Campa.

Atque hæc urbium & regionum convenien-

tia

tia minime mira videbitur illi qui attente conſideraverit quæ ſupra de Sinenſium in Americam navigatione tradita ſunt. Magna eorum olim terra marique potentia & Imperium in omnes Indiæ inſulas ac pleraque Scythiæ extenſum. Addit Boterus: *non exiguam quoque Americæ partem iis paruiſſe. Sed cum claſſem* Iↄccc *naviũ apud Zeilon amiſiſſent, inſulas illas & transmarinas provincias deſeruiſſe contentos ſuo id eſt Sinenſi orbe.* Apud Purchaſium traditur: *Sinenſes in India & Pegu ab* An. Chr. cIↄxiii ad cIↄ lxxii. *regnaſſe, quas regiones Oxivagan Rex ſubegerit, ejus autem ſucceſſor deſeruerit.* Hinc patet Sinenſium in Americam navigationes ante multa ſecula contigiſſe & poſtea abruptas vel rarius ſuſceptas. Et cum mercaturæ ergo inſtitutæ fuerint reciprocas fuiſſe, ita ut ex America quoque in Sinas navigaretur & Indiam. Id Aricii & Icenſes innuebant cum dicerent: *Solitos olim ad inſulas verſus occaſum longiſſimè diſſitas, pellibus luporum marinorum inflatis navigare.* Vnde Latius colligit navigationem illam non fuiſſe longinquam. Mihi vero per inflatas pelles vela innuere videntur. Et cum inſulæ Salomonis in occidentem à Peruvia non ultra Iↄ ccc leucas diſtent, quid impedit quo minus in eas navigarint, id quod propter ſtatos ventos, non difficile, qui navigantes recta ad illas inſulas ducunt, & ea occaſione primum ab

Hiſpanis detectæ ſunt. Diſtinguunt Aricii navigationem illam veterem & obſoletam ab ea qua hodie utuntur. Nullæ ad occidentem Peruviæ inſulæ longiſſimè diſtantes quam Indicæ. Nam Inſula S. Mariæ & Quiriquari, juxta littus & in continentis conſpectu ſunt. Et hi fortaſſe navigatores ex Sina fuêre. Vbi ſemel in Americam venerunt Cataini & Sinenſes, non difficile fuit univerſam terra marique peragrare. Sic Nicaraguæ quarta gens ex Mexicanis fuit, qui eo per mare pacificum navibus vecti appulerunt cum magna in *Avanac* id eſt Mexico, ſiccitas ac annonæ caritas eſſet. Sic in Peruviam ad Mantam & portum veterem olim gigantes mari advecti venerunt, quos Tlascaltecanorum in Mexico gigantum ſobolem putarim ac coloniam.

CAP. X.

De Origine Incarum. Peruvia qualis ante quadringentos annos. Traditiones Peruanorum. Filius & filia Solis. Cuzco condita. Manco ab extera gente in Peruviam venit. Barbaries non niſi ab exteris corrigitur. Manconis origo ex Sinis.

HIc vero de origine Incarum & Mexicanorum paulo preſſius ex ipſorum traditionibus agendum eſt. Tradunt Peruani *ante quadringentos annos & quod excurrit, Peruviam immani barbarie oppreſſam jacuiſſe, nullo agrorum cultu,*

cultu, nulla civitatum communione, ſine cura Deum, obſervantia legum, per montes ſylvaſque inſtar ferarum in antris diſperſos egiſſe. Cibus radices & ſi qua alia terra profert, Carnes quoque humanæ. Veſtes ex arborum foliis vel pellibus contextas. Quicquid Mexicani Chichimecis idem hi majoribus ſuis adſcribunt. *Igitur* inquiunt *Pater noſter Sol homines miſertus de cœlo miſit filium & filiam ſuam qui Religionem & leges edocerent ac mitiorem cultum inſtituerent. Hi primo ad lacum Titicacam inde ad vaſtam & incultam planitiem venerunt, in qua ad tumulum Huanacaut agnito fatali condendæ urbis loco vicinos latè populos ex ſpeluncis ſuis evocarunt, Solis juſſa prætendentes. Sic urbs regia Incarum Cuzco, quod umbilicum ſignificat, exſtructa, & in duas partes, ſuperiorem quæ Hanan Cuzco, inferiorem quæ Harincuzco diviſa eſt. Nomen primo Incæ fuit Manco, uxori ejus Coya Mama Occlo Huaco. frater & ſoror, Solis & Lunæ liberi.* Hæc illi, nec altius originem ſuam repetunt. Quod originem Manconis à Sole deducunt, & eundem de cœlo miſſum dicunt, quis non videt eum peregrinum fuiſſe & in Peruviam quocunque tandem caſu ex regione cultiore veniſſe? ac cum homines ſimplices videret, uſum peregrinitate ſua, ad perſuadendam iis cœleſtem originem, quo velut firmiſſimo fundamento totius regni moles & Incarum regnatrix domus inniteretur. Quem-

admodum Hiſpanos illis horridis barbis, veſtitu & armis facile cœleſtem originem ac divinos à barbaris honores conſecutos legimus. Nam hoc quærendum eſt: Si Manco indigena fuit, unde cultus viro inter barbaros nato & educato, unde miranda ſagacitas & ea judicii in condendo maximo Imperio acrimonia? Non enim Imperium Cuzconicum per gradus & rudimenta crevit, ſed ſtatim ſub ipſo Mancone eam perfectionem, quoad Leges, Religionem & conſtitutiones obtinuit, ſolo terrarum ſpatio auctum eſt. Dico neminem concipere poſſe quomodo ex craſſiſſima illa barbarie tantus ſubito vir emergere potuerit, habitu & cultu peregrino, agriculturæ & variarum artium peritus, cui aures in amplum foramen diductæ, cujus Coya ſive uxor lanificii & muliebrium operarum perita. At Peruani referunt ea omnia ſe à Mancone & Coya accepiſſe & illis viſis, cum & habitu & corpore peregrino eſſent, multaque ac magnifica promitterent, ſtatim è cœlo ortos & Solis liberos, credidiſſe. Itaque hoc initio tenendum; exterum Manconem fuiſſe à culta gente profectum. Quod vel hinc manifeſtum fit, quia eam barbaries naturam habet, ut niſi ab exteris corrigatur, ſemper in deterius vergat. Videmus hoc in Chichimecis Mexicanis & omni illa utriuſque Americæ barbarie. Quis credat Braſilianos

ſilianos unquam ad cultum humaniorem, niſi per exteros, venturos? Ita Hiſpanos, Gallos, Germanos Romani, alias gentes Græci excoluerunt. Venit igitur Manco ab extera gente in Peruviam. Ergo vel ex alia Americæ parte vel à tranſmarinis oris. Circumſpicienti mihi totam Americam qualis ante quadringentos annos fuit, nulla gens occurrit unde oriri potuerit quam Navatlacæ & Iucatani. Vtraque tamen gens immanior fuit quam ut cum miti Incarum ingenio conveniat. Omitto aures diductas & alia. Quærenda igitur in tranſmarinis regionibus Incarum patria. Situs Peruviæ is eſt ut ad occidentem Aſiam, imprimis ampliſſimum Sinarum regnum reſpiciat. Atque hinc originem Incas trahere omnino arbitramur.

CAP. XI.

Manconem cum ſatis magno comitatu in Peruviam veniſſe. Ejus Socii dicti Incæ. Oreiones. Peru nihil conceſſit Sinæ. Cuzconis magnificentia. Latii opinio rejecta. Peruvia ante Incas à Scythis habitata. Peruanorum cum aliis Americanis convenientia.

DE quo antequam porro agamus, exponendum qui nam ſint Incæ. Peruani, ut audivimus, ſolius Manconis & Coyæ ejus, tanquam conditorum Imperii ſui, meminerunt. Quod verum ſi Regem & caput conſideres.

derés. Nec putandum Manconem & Coyam ſolos adventaſſe & illam barbariem exſtirpaſſe. Imo quis dubitet à barbaris devoratos ſi ſoli, ſi inermes? Rectè Latius: *cum valido exercitu veniſſe oportet Sinenſes ut tam numeroſam gentem aut conderent aut ſubjugarent.* Igitur ſi non cum amplo, ſaltem cum ſatis valido comitatu adventarunt. Et hi ſunt Incæ de quibus Garcilaſſo: *Incæ erant omnes primi ſubjecti Mango capæ & qui ex ſtirpe ejus erant. Itaque Cuzconenſes & vicini omnes erant Incæ, ac nulli præterea Peruani. Inca ſignificat Dominum & in genere eos qui ex regio ſanguine.* Ex quibus patet Incas ex eadem cum Mangone gente fuiſſe; unde eodem cum ipſo cultu uſi; aures ſingulis perforatæ, & in miram ac incredibilem latitudinem diductæ. Vnde Hiſpani eos *Oreiones* id eſt auritos nominarunt. Hos igitur à Sinenſibus ortos vel Indis Orientalibus neceſſe eſt. Specta Leges, imperium, urbes, quid uſpiam Tahuantinſuyo concedit Sinæ? Architectura Peruana plane Sinenſis. Quid de vaſtiſſimis urbibus, Cuzcone, Caſſiamalca, Quito, & aliis dicam? Solius Cuzconis deſcriptio qualis Anno CIϽ IϽ XXXIV. paulo ante excidium fuit, omnem Sinenſium urbium admirationem tollit. Ita de ea Petrus Sanchius Pizarro à Secretis: *Cuzco habet arcem & domos amplius centum mille. Pleraque ex lapide ſunt, plateæ anguſtæ, rectæ, & in crucis*

crucis formam. Forum quadratum & ſilice ſtratum. Arx triplici muro, quorum intimus etiam altiſſimus. Incredibile dictu quantæ lapidum moles quam tenaciter & arctè coagmentatæ: ut non hominum illud ſed Dæmoniorum opus videatur. Rupes impoſitæ rupibus omnes Herculis labores & priſci orbis miracula ſuperant. Hæc Sanchius. Eadem & diſtinctius Inca Garcilaſſo, apud quem & Petrum Ciçeam videantur magnificæ per univerſam Tahuantinſuyo Incarum ſtructuræ. Itaque non poſſum illa Latii admittere: *Peruanos Sinenſibus nec ingenio nec moribus comparandos; non eam induſtriam & artium mechanicarum ſtudia; aliam politiæ rationem, aliam ædificiorum, aliam urbium formam; nihil quod Sinenſe artificium ſapiat vel leviter æmuletur.* Concedo Scriptura deſtitutos fuiſſe & aliis quoque rebus quibus Sinenſes abundant. Sed non minori artificio Quipis ſuis utebantur & rudibus etiam picturis. Nec una omnium Sinenſium cultura fuit aut iidem mores vel inſtituta. Vt ſi non à Sinenſibus, ſaltem à Catainis originem trahant Incæ, & cultum majorem intulerint Peruviæ jam à Tataris habitatæ, unde tot cum aliis Americanis communia ipſis fuerunt. Nam & Mexicanis & Tunienſibus Summus Deorum Sol erat. In regno Bogotæ ſputum Regis ab uno procerum reverenter manu exceptum: Sicut & apud Peruanos. Vtrobique

capti-

captivis in bello primores evulſi dentes. Vtrobique cœnobia ejuſdem generis. Vnde apparet ejuſdem fere cum Peruanis illos Granadenſes & alios originis fuiſſe; ac omne diſcrimen ab Incis, qui Peruviæ peculiares, proveniſſe.

CAP. XII.

Mexicani cultiſſimi & recentiſſimi Americanorum. A Sinenſibus. Eorum fuga. Authorum circa illam diſſenſus in nominibus & tempore. Facfur in Americam fugit. Septem Navatlacum nationes non uno tempore in Americam venerunt. Chronologia Mexicana vacillat. Chichimecæ quando ad lacum venerint incertum. Quando nationes ad lacum venerint? Quando Mexicani? Hos cæteri pro peregrinis & advenis habuerunt. Picti eorum annales. Laterculum Chronologiæ Mexicanæ. Eorum Reges.

DE Mexicanorum origine ſingulare quid & dignum ulteriori conſideratione olim obſervabamus. Quia enim illa gens omnium quas America habuit cultiſſima pariter & recentiſſima eſt, cujus res nõ trãſcendunt ccc an. ex Hiſtoriis indagandum fuit, facta ne eſſet migratio gentis Aſiaticæ circa illud tempus in Novum orbem? In quo eruendo dum occupamur, factam Sinenſium in remotas inſulas fugam; cum Tatari regnum eorũ expugnarent, ex Veneto & Annalibus Męndozę deprehendimus. Sed eſt aliqua & in Regum nominibus & in annis diſcrepantia. Venetus Regem Tatarorum *Cublai*: Mangianorum, qui Sinenſes ſunt,

Facfu-

Facſurem, nominat. Gonſalo Mendozæ ille quidem *Vzou*: hic *Tepin* dicitur. Cujus diſcrepantiæ ratio eſt quod externarum gentium nomina ſæpe varient pro linguarum differentia. Itaque Sinenſibus Vzou dictus & Tepin, qui Tataris Cublai & Facfur. Et Vzou Chan idem quod *Vsbek*; quomodo hodie Imperator Tatarorum, qui Zagathaiam, Samarcandam, Bocharam, Balck, Turqueſtanam & Maurenaharam tenet, vocatur. Et magnam linguæ inter Sinenſes & Vsbequios Tataros affinitatem eſſe Texeira obſervat. Annorum XVII diſcrepantia inter eoſdem eſt. Venetus enim An. Ch. CIↃ CC LXVIII; Mendoza An. Chr. CIↃ CC LXXXVII. factam mutationem vult. Cujus rationes poſſunt reddi variæ; ſi perpendamus in annorum ſupputatione loqui nonnullos de rerum initiis, alios de ulteriori progreſſu & ſupplemento. Vt anno LXVIII Tatari oppugnare Sinas cœperint, toto demum regno anno LXXXVII potiti. Quanquam non Mendoza tradit, A. CIↃ CC LXXXVII Sina potitos Tataros: ſed male ex ejus verbis id Scaliger colligat; de qua controverſia ex profeſſo in Chronologicis agemus. Quicquid ſit, numeris Veneti omnino ſtandum eſt, qui rerum pars magna fuit in eo bello. Et errare Gonſalus potuit mala Sinenſis æræ ad Chriſtianam applicatione. Igitur omnino exiſtimamus Me-

xicanos

xicanos ab illis qui cum Facſure fugerunt, Sinenſibus, ortos eſſe. Nam *Facſur cum mille navibus & maximo comitatu fugit ad inexpugnabiles quaſdam inſulas & in iis permanſit.* Quænam illæ inſulæ ſint, nunc inquirendum eſt. Iapan non fuit; neque Iava: quia hoc non tacuiſſet Venetus, cui utraque inſula notiſſima & poſterior mox à Tataris ex parte ſubacta. Philippinas quoque non fuiſſe patet: quia in illis gentes lingua moribuſque à Sinenſibus aliæ. Olim quidem illæ inſulæ Sinenſis Imperii pars; poſtmodum ob neſcio quas cauſas desertę ab ipſis, rudem barbariem induerunt, quæ uſque ad Hiſpanorum adventum duravit. Ergo reſtat Sinenſes illos in ulteriores Iapane, Philippinis & Iava inſulas fugiſſe, & ob diſtantiam Tataris inexpugnabiles: qualis America. Subducta ratione colligitur mille navibus centum fere Sinenſium millia aufugiſſe. Tanta hominum copia ubi potius quam in America & interjacentibus inſulis conſederint, dici non poteſt. Ac ne quis equos objiciat, teſtatur Venetus nullos tum in Sina fuiſſe. Quæ ut clarius percipiantur; ſciendum eſt; Mexicanos tradere: *ſe olim in ſeptem nationes diſtinctos loca circa Culvacanam, Atzlanam & Novam Mexicam tenuiſſe; poſtmodum diverſis vicibus Novam Hiſpaniam adhuc incultam occupaſſe.* Sed hoc ex ipſorum Annalibus non conſtat; fuerint ne omnes ſeptem

natio-

tiones unius originis? Simul mare tranſiverint? Quæ cum incerta ſint, videmus nihil admodum obſtare, quominus diſtinctis vicibus illæ Navatlacum gentes ex Aſia in Americam; hinc in NovamHiſpaniam tranſire potuerint, donec ad ſeptenarium numerum circa lacum excreſcerent. Itaque ponamus ſane omnes Navatlacum gentes à Sinenſibus ortas (quod neutiquam verum eſſe poteſt propter rationes ſupra pro Turcis & Tataris allatas) illud verum manet, quia Chichimecis permixti fuerunt, multum eos à prima origine, quantum ad Linguam & mores, barbarorum conſortio deſciviſſe. Itaque venerint licet ſex priores nationes ad lacum quandocunque velint; inde nihil inferri poteſt contra ſeptimæ nationis ex Sina circa A. Chr. cIↄ cc LXX vel circiter adventum. De quo antequam agamus, illud præmittendum eſt, Chronologiam Mexicanorum apud Acoſtam & Herreram ab A.C. Iↄcc uſq; ad cIↄ cc incertam & dubiam eſſe. Idq; etiam Latius vidit, cujus verba ſunt: *Ratio temporum apud authores rerum Mexicanarum vacillat: neque ſatis conſtat quo anno Mexicani ad lacum aut in provincias venerint, quas tenebant cum Hiſpani illos oppreſſerunt.* Primo igitur Chichimecas ad lacum veniſſe An. Ch. Iↄ cc II libenter ſcirem quo argumento collegiſſent. Nam nec ipſi hoc potuerunt ſcire, qui demum ſeculo poſt,

A. C. Iↄ ccc xx advenerunt, nec ab ipſis Chichimecis intelligere; quæ tam rudis & barbara gens fuit, ut nulla temporis, annorum, rerum diſtinctione habita, in diem vixerit. Nec ſimul migrarunt, ſed diſperſi per montes, avia, & ſolitudines, ſine mutuo conſortio. Ex quo conſequitur, diſtinctiſſimis temporibus, nunc hos nunc illos, ut caſus & venationis ſtudium invitabat, paulatim ad lacum veniſſe, nec ipſorum adventus certum deſignari annum ſine maxima abſurditate poſſe. Navatlacas A. C. Iↄ cccc i i intraſſe Mexicanam, egreſſos ex Culvacan A. Iↄ cccxx, in via ipſos lxxx annos hæſiſſe, dicunt. Quæ non conſiſtunt cum Acoſtæ traditionibus. Diverſo tempore ſeptem nationes ad lacum veniſſe ſcribit, primo Suchimilcas, dein Chalcas, tum ordine Tepeacas, Culhuas, Tlatleucas & Tlascaltecas. Quomodo igitur An. Iↄ cccc ad lacum venerunt? aut credemus aliquot dies tantum aut menſes interceſſiſſe? Vel ipſum de initio adventus aut unius vel alterius gentis loqui? Quid quod ſeptem nationes ſimul egreſſas Atzlane dicit A. Iↄ cccxx? Ergo etiam Mexicani. Quis ergo horum verborum ſenſus? ccc ii *anno poſt ſeptima natio, Mexicani Navatlacum gentes non niſi* lxxx *annos in hoc itinere conſumſiſſe*. Hæc quidem conciliari non poſſunt. Nam primo gravis quæſtio oritur, illi c c c i i anni quam

quam æram habeant? Nam ſitne eorum initium ab adventu ad lacum an exitu cæterarum nationum ex Culvacan ducendum, authores non conſentiunt. Vterque, Herrera & Acoſta, ſatis ambiguè: *Poſt* CCCII. *annos quam è patria ſua exierant & novam Hiſpaniam incoluerant dictæ ſex nationes, venerunt Mexicani.* Vbi reſpiciant exitum an ſedes ad lacũ, nemo facile dixerit. Quanquam Latius de exitu accipiat, quia nimirum non conſtet quando ſingulæ nationes ad lacũ venerint. Verba ejus ſunt: *Significat Acoſta Mexicanos poſtremos è ſedibus ſuis moviſſe, non quidem* CCCII *annis poſt ſextam nationem, ſed poſtquam ſex illæ nationes quæ erant ejuſdem cultus, ſe ſedibus primis movere cœperant & ad lacum acceſſerant. Itaque initium illorum* CCCII *annorum capiendum eſt ab A.C.*CIↃ CXVIII. *ſi Herrera bene rationes ſubduxit.* Vbi vitioſe CIↃ C XVIII. pro CIↃ C XXII. quia CCCII. adduntur IↃ CCCXX. Secundum hanc explicationem ſtatuendum eſſet, ſex nationes ſimul antiquis ſe moviſſe ſedibus ſed diverſis viis, unde alii citius alii tardius ad lacum venerint. Si igitur A. CIↃ C XXII Atzlane egreſſi Mexicani, in via & ad lacum CXCIV annos, antequam urbem ſuam conderent, tranſegiſſe neceſſe foret. Condita enim Mexico A.CIↃ CCC LXXXI. cum in univerſum non niſi CXL annos uſque ad CIↃ IↃ XXI, quo ab Hiſpanis capta, ſteterit. Ad lacum non niſi

paucos annos antequam urbem conderent, egerunt: quia ſub eodem Rege Culhuacanæ & ad lacum venerunt & urbem fundarunt. Porro [is jam ante] An. cIↃ ccc xciv. obierat, ac provecta ætate ſub adventum Mexicanorum fuiſſe ex filia nubili colligitur. Sunt igitur incertiſſima quæ de temporibus Navatlacum inde ab A. Ch. IↃ cc ad cIↃ cc traduntur. Certe quia Mexicanorum tam recens ad lacum adventus & ccc annis poſterior, non videntur hæ nationes ſimul in Culhuacan habitaſſe & notitiam mutuam habuiſſe. Vnde ſex nationes Mexicanos tanquam peregrinos & advenas, magno odio proſecuti ſunt. Picti Annales à Purchaſio editi, præterquam quod omnes Acoſtæ narrationes de longa ſub tribus primis Regibus Mexicanorum ſervitute confutant, etiam nullam migrationis ex Septentrione mentionem faciunt ſed interpres errorum meminit antequam ad lacum venirent, quod circa An. Ch. cIↃ ccc xxiv. factum vult. Teſtatur alibi Acoſta: *Omnia Americanorum monumenta & relationes non ſuperare* cccc *annos: ſuperiora meras eſſe tenebras è quibus certi nihil eruere poſſis.* Sed ut diſcrepantia temporum manifeſtior fiat laterculum Chronologiæ Mexicanæ proponemus.

IↃ cc. Annales Vtlatanenſium (qui fuere populus Guahutimallæ) incipiunt, & uſque

uſque ad Hiſpanorum tempora per Iↄ ccc continuantur.

Iↄ ccxxi. Chichimecæ in Novam Hiſpaniam veniunt.

Iↄ cccxx. Exitus Navatlacum ex Culuacan.

Iↄ ccccii. Ad lacum veniunt.

cIↄ cxxii. Exitus Mexicanorum.

Reges Mexicanorum.

Ex Purchaſo		Ex Acoſta	
cIↄ ccc xxiv. Tenuch.	ii.	Mexi Dux	
lxxv Acamapichtli	xxi.	cIↄ ccc lxxii. Acamapixtli	xl
xcvi Huiçilihuitl	xxi.	cIↄ cccc xxii. Vitzilovitli	xiii
cIↄ cccc xxii. Chimalpupuca	x.	xxxv. Chimalpopoca	iii
xxvii. Yzcoalçi	xiii.	xxxviii. Iscoalt	xii
xl Gueguemoteçuma	xxix.	l. Motezuma	xxvii
lxx Axayacaci	xii.	lxxviii. Tiçociç	iv
lxxxii. Tiçoçicatzi	iv.	lxxxi. Axayaca	xi
lxxxvi. Ahuizozin	xvi.	xcii. Autzol.	xi
cIↄ Iↄ ii. Motezuma	xix.	cIↄ Iↄ ii. Motezuma.	xix

cIↄ Iↄ xxi. Mexico ab Hiſpanis capta. Finis regni Mexicani.

CAP. XIII.

Septem Navatlacum gentes diverſæ originis. Ob Linguarum diverſitatem. Mexicandrum peculiaris lingua. Tenoxtitlan quando ſtructa. Eorum antiquitates non ſuperant A.Ch. CIↃCC LXX. A Facſure ex Sinis in Americam tranſvecti. Quod ex Moteζumæ relatione probatur. Tepin. Tolpicin. Ex California venerunt in Atζlan. Religionem & mores mutarunt. Nova Mexico. Nomina Iaponenſium in Suma. Con. Teu.

HIs ita præmiſſis, videndum quid certi de hac re ſtatui poſſit. Initio ſeptem Navatlacum, quæ vocantur, gentes non unius omnes originis fuiſſe, ex diverſitate linguarum patet, quales in Nova Hiſpania quam plurimæ. Sic enim Latius: *Novæ Hiſpaniæ incolæ, infinita pene Idiomatum varietate diſcrepant, quæ non tantùm Dialectis variant, ſed plane diverſæ ſunt linguæ. Nam & Otomies & Mechuacani & plurimi alii, ſuas proprias linguas habuerunt. Quot fere provinciæ, tot & peculiares linguæ.* Hieronymus Aghilar intellexit Zempoalenſium & Chiurùtecallorum linguam qui Tlaxcalæ vicini; Mexicanam non intellexit. Vnde poſtmodum Mexicani ſuam linguam apud devictas alias nationes cum Imperio introduxerunt. Quod ſi eadem Lingua, vel cognata, omnibus fuiſſet, id ob vicinas ſedes & commercia contigiſſe potius, quam quod unius omnes originis, crediderim. Deinde Tenoxtitlan

lan ſive urbs Mexico annos CXL ſtetit: ſtructa eſt A. Ch. cIↃ CCC LXXXI. Aliquot annis ante Mexicani in Tiſaapan morati & circa lacum, in certis ſedibus, vagati ſunt. Ex Culhuacan uſque ad lacum, lento multorum annorum itinere, progreſſos conſtat. Sed nec annus quo ad lacum venerint, nec quot in via conſumſerint, exacte oſtendi poteſt. Quæ indicio ſunt Mexicanas in America antiquitates non pertingere uſque ad A. Ch. cIↃ CC. adeoque eos ex Sinis cum Facſure, quantum ad tempus attinet, venire circa A. Chr. cIↃ CC LXX potuiſſe. Nam probabile neutiquam eſt, gentem literis bonis inſtructam, ſi ante hoc tempus in America fuiſſent, nihil plane rerum ſuarum ad poſteros tranſmiſſuram fuiſſe. His ita præmiſſis; recentiorem Mexicanorum originem eſſe quam vulgo traditur, haud omnino vanis argumentis nos deprehendiſſe exiſtimamus: nimirum ex Sinis circa A. C. cIↃ CC LX à Tataris pulſos, navibus in Americam cum Facſure veniſſe; ibique indigenis permixtos procedendo verſus auſtrum ad lacum inter ſex Navatlacum nationes conſediſſe. Id ex traditionibus ipſorũ manifeſte colligitur. Nam de ſuæ gentis prima origine & in Americã adventu, ita Moteſumam locutum invenimus: *Advenas ſe eſſe, & magni Principis claſſe poſt omnium viventium memoriam huc advectos, indigenis con-*

 nubio

nubio & ſedibus mixtos conſediſſe. Quis ille magnus Princeps, quæ claſſis alia quam Facfuris, nondum apparet. Nam in nomine ſatis conveniunt Sinenſes atque Mexicani. Illi *Tepin*, hi *Tolpicin* vocant. Nec opinio illa quam Purchaſius ad navigationem Madoci Ap Guyneth refert, alicujus momenti eſt : *Reges Mexicanos à Cambris illis ortos; & eo reſpexiſſe Motenzumam quando dixit, ſe à Principe quodam, qui ex Oriente venerit, genus ducere.* Pergit Moteſuma. *Princeps ille comitibus relictis diſceſſit in patriam. Regreſſus demum voluiſſet adductos remeare. Domos jam ſibi conſtruxerant, Provincialibuſq; fœminis ſociati filios procreaverant ac fixa domicilia habebant pacatiſſima. Renuerunt de reditu majores noſtri, neque illius dicto ulterius auſcultaverunt. Elegerant nam ſibi de ſeipſis & Senatum & populi Principes, quorum conſilio regerentur ; feruntque Principem illum abiiſſe minitabundum. Nuſquam apparuit quiſquam ad hæc uſque tempora jus illius ductoris repetens.* Ex quibus patet illum Principem nova claſſe in Americam reverſum, qua ſuos reducere volebat. Cauſam cur illi renuerint, fuiſſe permixtionem cum indigenis, fixas pacataſque ſedes, & conſtitutam Rempublicam. Primo exſcenſionem in California feciſſe videntur : inde in continentem ſcaphis trajecerunt. Hoc alia ipſorum traditio vult, qua *majores ſuos trajecto truncis arborum maris brachio in*

Atzla-

Atzlanem veniſſe dicunt. Fretum illud inter Californiam & Novam Mexico, quod Hiſpanis *Mare Vermeio*, innuunt. Trunci arborum Canoæ ſunt ſive monoxyla. Hic trajectus à primo adventu diſtinguendus eſt ne ſcaphæ cum claſſe confundantur. Et quanquam ſex Navatlacum gentes ex illis regionibus jam dudum in auſtrum emigraſſent, multos tamen paſſim vel ſponte manentes vel impeditos reliquerunt qui interea in novas nationes excreverunt, quibus permixti hi Sinenſes Facfuris, linguam, mores & religionem eandem ſuſceperunt. Quod Motezuma his ad Corteſium verbis teſtatur: *Religionem majores noſtri derelicti, ab incolis eorum temporum ſervare cœperunt: Socerum & uxorum ſecuti ſumus conſuetudinem.* Hi fuerunt illi Novæ ſive potius veteris Mexico incolæ quos Hiſpani A. Ch. clↄ Iↄ xxx. detexerunt *illa ipſa adhuc utentes lingua qua illi qui ad lacum conſederant*. quæ verba Acoſtæ libro tertio capite XXIII. ſunt propterea obſervanda, quod cum Grotius ſcripſiſſet: *Verſus Californiam eſt populus linguæ ejuſdem & inſtitutorum cum Mexicanis*, Latius addit: *apud nullum authorem Hiſpanum inveni hic populum ullum eſſe ejuſdem linguæ cum Mexicanis. Vnica ratio propter quam Hiſpani crediderunt Mexicanos ex illa quam vocant novam Mexicam in Novam Hiſpaniam veniſſe, fuit quia ibidem invenerunt ædificia grandia*

qualia non alibi reperiuntur. Omnes etiam circumſtantiæ oſtendunt, Mexicanos non ab Oriente & per Iſlandiam, Gronlandiam, Novam Franciam, ut Hugo vult: ſed ab Occidente & Coro per Californiam & Novam Mexico profectos. Sane ſi hæc Motezumæ ultimi & potentiſſimi Mexicanorum Regis vera de majorum ſuorum origine & in Americam primo adventu narratio eſt, aliam Navatlacum aliam Mexicanorum originem eſſe, vel ſi ab una gente, diverſis Ducibus ac temporibus, adventaſſe, manifeſtum evadit. Nec video cui potior fides quam ipſi Regi habenda ſit in hiſtoria majorum ſuorum. Nomina propria, cum Sinenſium fere eadam quæ Tatarorum lingua ſit, ſupra adduximus. Multa Iaponenſium nomina in *Suma* terminant. Apud Mexicanos Motezuma, Kolczuma. *Con* Herois apud Peruanos & Sinenſes nomen. *Tutruan* Mexicanis Princeps, Sinenſibus *Tutan.* Deum hi *Tèu*, illi *Teutl* vocant.

CAP.

CAP. XIV.

Morum convenientia inter Sinenſes, Peruanos & Mexicanos. Vrbes. Diverſoria. Mexicanorum ſplendida ædificia. Picturæ plumatiles. Ars aurifabrilis. Sepultura. Regum majeſtas. Grotii error. Scriptura. Libri. Cur non eadem plane Mexicanorum quæ Sinenſium ſcribendi ratio? Cauſa difficultas. Mexicani ferè picturis uſi. Eorum annales picti. A Purchaſio editi. Diſcrepant ab Aceſtæ relationibus. Habuerunt etiam ſigla. Libri Iucatanenſium. Literæ Coluacanorum. Cur non retinuerint literas Sinenſes? Philoſophia eorum. Comœdiæ. Tabulæ Geographicæ. Temporum ratio diverſa. Barba Motenzumæ Sinenſis. Typographia & ars bombardaria recens inventum apud Sinenſes.

RESTAT de moribus & Religione Catainorum, Sinenſium & Americanorum, quæ communia habuerint, addamus. Ac primo quidem ille cultus & ſplendor, certa Imperiorum ratio, moles & ſtructuræ ſtupendæ, in Peruvia & Mexico, non aliunde quam è Sinenſibus & Catainis fluxerunt. Vrbes in Cataia & Sina in quatuor diſtributæ regiones: à ſingulis viæ regiæ diverſoriis, caſtris, palatiis, non ad neceſſitatem verùm luxum exornatæ in vicinas ducebant provincias. Eadem Peruviæ & Mexicanæ ratio. Itaque hoc argumentum Grotii non de nihilo eſt: *Diverſoria publico ſumtu viis appoſita quibus iter facientes exciperentur apud Sinenſes notat Mendez Pindo, apud Peruanos Garcilas.* Nec exceptio Latii valet, *per totam*

totam pene Aſiam ejuſmodi diverſoria reperiri. Nam ille mos à Turcis & Tataris demum introductus, qui Sinenſium & Catainorum magnificentiam ea ratione æmulati ſunt. Nec tamen Turcici & Perſici *Chani* cum his Sinenſium & Peruanorum palatiis comparandi, ſed cum Hiſpanorum *Ventis* potius. Tradunt Mexicanorum architecturam longe perfectiorem Peruana fuiſſe. Peruani enim cemento carebant. Turres apud eos rariores & minus editæ. At Mexicanorum ex marmore ædificia, more Sinenſi, turribus altiſſimis. De Sinenſibus Trigautius & Riccius: *Civitates eorum omnes una forma & modo ſtructæ; ut, qui unam vidit, omnes viderit. Muri magni & firmi: plateæ rectæ & æquales lapide ſtratæ. Stuctura tamen non admodum elegans nec templa ſumtuoſa. Intus ædes picturatæ & ornatæ.* Vt mirer Latium adeo extenuaſſe præ SinenſibusMexicanorum & Peruanorum tum ingenia tum artes & architecturam. At vero Mexicani ſi non ſuperiores, ſaltem pares Sinenſibus fuerunt. Teſtatur apud Martyrem Corteſius: *nullibi terrarum majora, meliora & accuratiori arte ſtructa ſe vidiſſe ædificia. Nullum in Hiſpania Regis vel Principis atrium eſſe quod non æquet è ſeptuaginta ædibus Mexicanis humilior.* Iam vero Corteſius ſuperbas Granadæ, Seviliæ, Cordubæ, Toleti, Cæſaraugustæ Regum Maurorum & Hiſpanorum aulas viderat.

derat. *Vrbes ipſorum ingentes & omnibus Europæis ſplendidiores. Tezcuco* xxx *ædium millia habuit: Tlaſcala Granadâ major fuit & frequentior.* De ingenio ipſorum idem: *Eſſe admirandos artifices. Animalis vel ſemel conſpecti imaginem ad vivum repræſentare.* Philippus II. & Sixtus V. viſa plumatili pictura, *nunquam ſe rem majori confectam artificio vidiſſe,* profeſſi ſunt. Iam in aurifabrili arte quid ſubtilius Peruanis? quid in ſtatuaria? Hæc ſane qui non agnoſcit à cultiſſimis profecta gentibus, ipſe barbarus ſit neceſſe eſt. Sepultura apud Mexicanos duplex: vel enim comburebant vel condebant humi. Quos condebant, quindecim dies cum inſtructa epulis menſa, domi ſervati. Interea amici dona ferebant defuncto, & Sacerdotes thura adolebant. Eadem fere Sinenſium conſuetudo. Nam & ipſi quindecim dies cadaver domi, inter Sacerdotum officia, aſſervant. Linſcotius eos quoque, *homines defunctis cædere,* tradit; quod tamen non omnibus receptum, vel hodie abrogatum: ejus loco picti in charta homines, jumenta, opes, ſimul comburuntur. Apud Iaponios cremandi mos. Primus ante quinquaginta annos Taicoſama condi voluit, quemadmodum L. Sulla cremari, cum alias Cornelii patritii conderentur. Inter ſalutandum proceres utrique in genua procumbunt &, oculis in terram defixis, tremula

mula voce loquuntur, ac eo habitu retrocedunt. Tergum obvertere nefas. Regni negotia per ſigillum regium diſpenſare Sinenſium & Mexicanorum. Titulus Regius his: *Rex Regum, Dominus terrarum ac cœlorum.* Illis: *Rex & Dominus mundi, filius cœli.* Vtrique Regi duodecimSenatores ſive Palatini. Et quemadmodum apud Mexicanos ille numerus variabat, ita ut nunc duodecim, aliquando decem eſſent: ita in Sinis Paquini apud Regem duodecim, alibi in provinciis & apud Proreges decem. Quod vero Grotius infert, ex Scandia ortos Mexicanos, *quia Gotti & Saxones olim duodecemvirale tribunal habuerunt*, id leviculum eſt. Nam apud Mexicanos & Sinenſes ſolum regium conſilium eo numero conſtabat; cum Norvvagi vulgo ex plebe eo uterentur. Sinenſium Regum inſignia Dracones ſunt vel, ut alii, ſerpentes. Iiſdem Incæ utebantur una cum iride. Scribendi idem fere modus apud Mexicanos & Sinenſes. Literæ rerum notæ vel picturæ. Charta ex arborum philiris. Libri compacti. In Cozumel, Iucatan, Mexico, Nicaragua, Guahutemalla innumeri libri reperti ab Hiſpanis, de agricultura, plantis, majorum rebus agentes. De quo Martyr, Gomara, Acoſta, Herrera. Fateor non unam ſcribendi penitus apud Mexicanos & Sinenſes rationem, nec tamen penitus diverſa

verſa fuit. Præterea Iaponenſes & Cataini multum quoque ab illis variabant. Rubruquis: *Cataini ſcribunt penicillo pictorio & una figura multas literas complectitur ac verbum facit. Populus Tebet ſcribit ut nos & habet characteres ſimiles noſtris. Tangutani ſcribunt à dextra verſus ſiniſtram ſicut Arabes & multiplicant lineas aſcendendo. Iugures ſcribunt deorſum.* Exiſtimo autem Sinenſium ſcribendi morem apud Mexicanos & Iaponenſes paulatim exoleviſſe propter ſummam difficultatem. Habent enim notarum cxx millia, ex quibus mediocriter doctum ad LXXX millia noſſe oportet. Quid mirum notis illis abolitis alias & faciliores figuras ſurrogatas? Mexicani quæ picturis exprimi poterant, nolebant longo & difficili labore ſiglis notare. Ac ut rem exẽplis declaremus, migrationem Navatlacum deſcribentes, ſeptem ſpecus cum totidem hominibus inde emergentibus pingebant. Regnum Tiçocic naſus perforatus, quod talem haberet, ſignabat. Hiſpanorum adventum viri barbati rubris induti veſtibus ſignant. Ita annales ſuos ex perpetuis fere picturis conficiebant, quarum volumen ſe habuiſſe P. Iovius teſtatur. Extant etiam in Bibliotheca Vaticana. Purchaſius integrum Chronicon Mexicanum cum explicatione ſuis Itinerariis inſeruit. Id à Prorege Novæ Hiſpaniæ ad Carolum V. miſſum & à Gallis piratis

tis interceptum ad Thevetum pervenerat: poſt cujus obitum Hackluytus Anglus eo potitus, Purchaſio editori reliquit. Digniſſimum quod antiquitatis ſtudioſi inſpiciant opus, & ex quo plurimi Acoſtæ errores deteguntur. Nam mirum quam ab Acoſtæ narrationibus diſcrepat. Picti Annales dicunt Mexicanos ad lacum veniſſe & urbem ſuam ſtruxiſſe circa A.Ch. cIↃ cccxxiv. Primus Rex *Tenuch* ſub quo Culhuacan & Tenayncan ſubactæ. *Acamapichtli* quatuor urbibus potitus Quaunahuac, Mizquic, Caitlahuac, Xochimilco. Ab hujus regni anno octavo creviſſe potentiam Mexicanorum, & vicinis jugum impoſitum volunt. *Huicilihuitl* domuit Toltitlan, Quautztitlan, Chalco, Tulancinco, Xaltocan, Otumpa, Tezcuco. *Chimalpupuca* Tequixquiac & Chalco quæ tamen denuo rebellavit. At apud Acoſtam Mexico triſti ſervitute uſque ad Iſcoalt oppreſſa jacet. Nulla urbs trium priorum Regum tempore capitur, ſed ipſi vicinis tributa pendunt. *Iſcoalt* demum ſervitutem capta Azcapulco exuit. In annis etiam, ut ante oſtenſum, perpetua diſcrepantia. In Tiçocic & Axayaca tranſpoſitio eſt. Nam picti annales Axaiacam Tiçocic præponunt. Contra Acoſta facit. Sed ut ad ſcripturam Mexicanam revertamur, Sinenſium ſigla apud Mexicanos & Iucatanos intercidiſſe id oſtendit: quia reperti

perti in Iucatana libri ex foliis arborum, in quibus doctiores Indi per Symbola deſcripſerant omnis generis res, temporum diſtributionem, ſtellas, animalia, Naturalem & Civilem Hiſtoriam. Quos libros magna ſui parte notis & ſiglis ſcriptos fuiſſe, inde patet: quia ſacerdotes Hiſpani, teſte Acoſta, *Magicas figuras eſſe, & illicitas artes complecti*, imperite judicarunt. Vnde irreparabili damno combuſti fuerunt. Et. Martyr dicit *Coluacanorum literas Ægyptiacis ſimiles fuiſſe, & taxillis, hamis, laqueis, limis, ſtellis ac ejuſmodi formis conſtitiſſe quibus inſertæ hominum animaliumque formæ.* Sicut & Sinenſium notas Ægyptiacis ſimiles eſſe Maffejus ſcribit. Obſervandum quoque: Mexicanorum ſcribendi rationem mixtam ex Sinenſi & Americanorum picturis fuiſſe. Nam in Nova Mexico, Culvacan, Panuco, Haiti, Peru & aliis Provinciis quam plurimis, ubi neque libri neque ſcriptura, picturæ tamen rerum indices inventæ fuerunt. Cumque Mexicani ita permixti indigenis fuerint, ut omnia fere eorum reciperent, vix dubium eſt picturas quoque recepiſſe, & iis, ubi deerant ſuos addidiſſe characteres. Neque in eo quicquam ſitum eſt, eadem ſigla Mexicanorum, quæ Sinenſium, fuerint? Nam cum Sinenſium notæ plerumque laborioſæ ſint & ineptæ rebus ſignandis, parum interfuit Mexicanis illas

S vel

vel retinere, vel, ubi exciderant memoria, ſurrogare alias. Igitur hoc à Sinenſibus acceptum retinuerunt, ſcribi res ſiglis poſſe & in libros referri. Cætera mutare promtum fuit & faciliora reddere. Et hoc à ſcribendi ratione petitum originis Sinenſis argumentum tolerabile Latio videtur. Verba ejus ſunt: *Si Grotius id dixiſſet de Mexicanis, potuiſſet tolerari, licet eorum pictura & characteres multum differant à Sinenſibus, neque à ſummo chartæ ad imum deſcendant.*

In liberalibus diſciplinis nihil Mexicanis ingenioſiores Sinenſes. Apud utroſque Aſtronomia, Phyſica, Architectonica, Hiſtoria, floruit. Quod ſi Mexicani non adeo in illis excelluerunt, cogitandum eſt ne Sinenſes quidem magnos profectus feciſſe. Comœdiis, pyroboliis, ludis circenſibus utraque genus ſupra modum dedita. Neque hoc minoris momenti eſt, quod ſicut Sinenſes tabulas Geographicas regnorum ſuorum conficiunt, quarum una apud Purchaſium extat: ita Mexicani quoque provincias ſuas depingebant, apud quos *ingentes tabulas, quibus omnes Imperii inſcriptæ Provinciæ & qui hoſtes vel vicini, una cum littorum poſitura*, videre erat, teſte Martyre. Quod temporum rationem ſpectat, fateor diſcrimen inter Sinenſes, Mexicanos & Peruanos eſſe. Sinenſes annum in duodecim menſes

ſes Lunares dividunt, ita ut ſingulis trienniis unus menſis intercaletur. In quo ipſos Peruani imitantur, niſi quod reſiduos undecim dies ſingulis annis addunt. At Mexicani non obſervato Lunæ motu, in XVIII. viginti dierum menſes annum diſtinxerunt, eodem cum Sinenſibus anni initio, quod in Martium incidit, retento. Cætera jam levia, à corporum habitu & privatis moribus. Olim homiedones in Sina fuiſſe M. Paulus Venetus ſcribit. Fritilli Sinenſibus pariter & Mexicanis recepti. De barba argumentum haud ſpernendum Gomara ſuppeditat. *Motezuma* inquit, *rara barba nigra, vix ſex pilos habens.* Idem Sinenſium & Tatarorum moribus convenit. Nec obſtat Typographia & ars tormentaria, in Sinis jam olim & ut volunt ante multa ſecula receptæ. Sunt enim quæ de harum artium antiquitate traduntur vel fabuloſa vel incerta. Venetus nullam earum mentionem facit, cum tamen *Tataros & Sinenſes balliſtas ligneas in obſidione urbis Sianfu, quibus ſaxa in hoſtes torquebantur, admiratos referat.* Trigautius non niſi à quinque retro ſeculis certam Typographiæ memoriam extare dicit. Tormenta potius à Perſis accepiſſe vel Europæis quam olim habuiſſe videntur. Pulverem pyrium vel ejus inſtar habuiſſe Sinenſes & Mexicanos neceſſe eſt, cum artificialibus ignibus & pyroboliis

 adeo

adeo dediti fuerint. Politia Sinenſium recens, ab Homva demum inſtituta.

CAP. XV.

De Religione. Ritus Chriſtiani Americanorum ex Sinis. Ibi olim fides Chriſtiana. A Syris inſtaurata. Saxum à Ieſuitis repertum. Neſtoriani in Cataja. Iaponenſes multa ex Chriſtianiſmo habent. Amidæ paſſiones. Cruces. Idola. Americani multa ex Iudaiſmo, Chriſtianiſmo & Muhammedaniſmo habuerunt. Papa Mexicanorum. Baptiſmus. Cruces. Reſurrectio. Monachi. Idola Iaponenſium & Peruanorum.

REligionem quod ſpectat, eſt ejus nõ parva convenientia apud Mexicanos & Sinenſium gentes. Ritus Chriſtiani quamplurimi, quos Acoſta collegit; unde potiùs quam ex Cataja, Sinis, Iapone in Americam delati ſint? Nam Trinitatis, Baptiſmi, S. Cœnæ, Pœnitentiæ, Circumciſionis, Mitrarum Epiſcopalium, Crucis, expreſſa veſtigia, utrobique ſuperſunt. De quo diligenter inquirentibus hæc fere occurrebant: Chriſtianam Religionem antiquiſſimis temporibus in Cataja, Sinis, Iapone receptam, poſtmodum ita collapſam eſſe, ut tota fere in gentiles ſuperſtitiones mutata cernatur. Communis opinio eſt ipſum S. Thomam illis gentibus Euangelium prædicaſſe. Quod ſuo loco relinquimus. Braſilianis certe nomen ejus incognitum non eſſe, ſupra dictum. Poſteriori ævo & quidem A.

Ch. DCXXXVI.

Ch.DCXXXVI. Chriſtianos ex Syria, Æthiopia, Ægypto, Iudæa in Sinam veniſſe ac Euangelium propagaſſe Athanaſius Kircherus Cap. III. & IV. Prodromi Copti prolixè oſtendit, argumento à lapide reperto circa urbem Sanxuen A. 1625. quo totum hoc negotium notis Sinenſibus & nomina literis Syriacis expoſita ſint. Verum inſpicienti illam narrationem fraus Ieſuitica non obſcura erit. Nam ſaxum eſſe ſuppoſititium, & à Ieſuitis ad decipiendos Sinenſes ac theſauris exuendos confictum; patet. Quicquid ſit, conſtat Neſtorianos in Cataja & Sinis ante multa ſecula invaluiſſe, ac Imperatores earum gentium ad fidem Chriſtianam convertiſſe, qui Presbyteri Iohannes uſitato Europæis nomine, dicti propterea fuere. A quo tempore Chriſtiani ritus Sinenſibus & Catainis innotuere & in profanas ſuperſtitiones paulatim, ut fieri ſolet, mutati ſunt. Vnde Sinenſium & Iaponenſium ſectas plurimos ritus Chriſtianos hodieque tenere Trigautius aſſerit.

Nam cruces, baptiſmus, pœnitentia cum jejunio, adhuc apud eos durant. Amidæ paſſiones pro redimendo genere humano ex Chriſti Hiſtoria expreſſæ ſunt. Vt & Crucifigendi ritus apud Iaponios. Quanquam ipſorum cruces paulum diverſæ à Romanorum crucibus. Quippe ex oblongo ſtipite tria pro-

minent tranſverſa ligna: duo pro manibus & pedibus: tertium brevius, cui reus velut equo inſidet. In eo convenientia quod pendentes in cruce lancea vel una vel duplici decuſſatim configunt. Repertum apud eoſdem Idolum, fæmina puerum ulnis geſtans. Et in Sinenſium navigiis, Idolum fæmina ex ligno ſellæ inſidens. Quæ Mariam referunt. Habent etiam imagines XII. Apoſtolorum. Tot Chriſtianæ Religionis indicia cum nullibi reperiantur quam in Sinis, Kataia, Iapone, quis dubitet hinc Americanos, ubi eadem ſunt, accepiſſe? Innumeros ritus Americanorum fuiſſe qui vel Iudaiſmum vel Chriſtianiſmum vel Mahomedaniſmum reſpiciant, Acoſta refert. Quæ tres ſectæ jam antiquiſſimis temporibus in Sina & Kataia fuerunt, docente Trigautio. Ex Iudaiſmo petitum eſt feſtum Remiſſionis Peccatorum, circumciſionis ritus, unguentum ſacrum, omnia Mexicanis recepta. Et circumciſionem quod attinet, falſo quidem Martyr eam Iucatanis & vicinis gentibus adſcripſit: quod Acoſta & Herrera, ille diſertis verbis, hic ſilentio ſuo, comprobant. Similitudinem tamen ejus apud Mexicanos repertam alibi Acoſta agnoſcit. Ritus Chriſtiani plurimi & evidentiſſimi: Trinitatis, Sacramentorum Baptiſmi & Cœnæ Domini, Confeſſionis, expreſſa memoria. Apud Iucatanos XXXV.

dierum jejunium. Summum Sacerdotem ſuũ Mexicani *Papam* vocant. Quæ vox ex Chaldaico אבא, qua lingua Neſtoriani in Oriente ſacra ſua adminiſtrant, expreſſa eſt; & in totum Chriſtianũ orbem ab hac Origine fluxit. Niſi quis à Scythico *Pape* malit derivare: qua voce Iovem appellabant Herodoto teſte. Cultus & ornatus Sacerdotum Peruviæ, ut apud Chriſtianos Epiſcoporum. Nec quicquam illuſtrius quam Iucatanenſium Baptiſma. De quo Herrera *datum ei nomen regenerationis: adminiſtratum infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id ſe ſe paraſſe jejunio & ſecubatione; acceſſiſſe confitendi morem & unctionem in fronte.* Cruces in Gozumel & Iucatan repertæ: & cognitus ipſis vir ſole lucidior, qui in cruce paſſus. Quo eos Iaponenſium Amidam reſpicere exiſtimo. Incæ Cuzconenſes crucem magnam marmoream habuerunt. Non noverant quamdiu eam habuiſſent aut quid ſignificaret, nec adorabant ſed *reverenter colebant tanquam rem ſacram*, ut Inca Garcilaſſo teſtatur. Mortuos reſurrecturos Peruani credebant: unde Hiſpanos ſepulchra violantes deprecati, ne oſſa turbarent, impedimento id reſurgentibus fore rati. Muhammedanorum ritus flumine peccata abluendi, proximè Peruanos Opacuna ſua imitatos, Acoſta ſcribit. Mirabilis quoque Convenientia inter Monachos Cataiæ & Me-

xicanæ. Vtrique raſi, cultu corporis, officio, vita iidem: ſicut de Mexicanis & Sinenſibus Acoſta, de Cianduanis & Sachionenſibus Venetus teſtatur. Et notandum eſt Sinenſes atque Iaponenſes quoque Sacerdotes ſuos Pontifices maximos ſive Papas habere: Idolis thus & alia fragrantia adolere: Conciones ad populum habere, duriſſimam vitam opinione vulgi ducere. Quæ omnia Mexicani quoque fecerunt. Ex quibus apparet Convenientia inter Religionem Mexicanorum, Peruanorum, Kataienſium, Sinenſium ac Iaponiorum: quomodo Chriſtianiſmum paulatim ad profanos & impios ritus detorſerint. Vbi non quidem negarim, id quod Acoſta toties inculcat, Diaboli fraudibus hæc contigiſſe. Sed id minus probabile videtur, excogitata hæc in ipſo Novo orbe, non illata ex illis, ubi hodieque obtinere videmus regionibus Aſiæ, unde factam in Americam tranſmigrationem variarum gentium conſtat. Mira in Sinis & Iapone Religionum varietas: quæ duabus præcipuis Amidæ & Xacami ſectis continentur. Venetus: *Idola apud Zipangrios varia, Capite bovino, porcino, canino. Erant quibus duæ in uno capite facies, erant quibus tria capita, tres manus: aliis viginti vel centum etiam.* Sicut in Sinis quoque Idolum triceps; capitibus ſe mutuo reſpicientibus, quod denotare dicunt,

tres

tres unam voluntatem habere. Cujus expreſſa in Peru memoria; ubi myſterium Trinitatis per diverſa Idola adumbrarunt, ex quibus unum erat, *Tangatanga* nomine, quod in unitate trinum, in trinitate unum eſſe dicebant. Quanquam & heic Garcilaſſus Acoſtæ contradicat.

CAP. XVI.

Solis cultus idem in Peru & Sinis. Intipcharin. Peruanorum Dii. Pachacamac. Guacæ. Hiſpanorum errores. Reſpondetur objectionibus.

CÆterum Solis cultus in Peru & Sina idem fere. Omnes Incæ, id eſt cives Cuzconenſes vocabantur *Intipcharin*, Solis filii. Si quis alius ita ſe vocaſſet, blaſphemia erat & morte plectebatur. Sol ipſorum pater. Nec ullibi terrarum tam ſolemnis Solis cultus quam in Sina & Peru. Igitur argumentum Grotii validum eſt: *Solis cultus apud Peruanos fuit. Idem ab omni ævo præcipuos apud Sinenſes, & quomodo Rex Sinenſium filium ſe dicit Solis: Sic Inchæ Peruani imperii Reges ſe dixere.* De Sinenſibus Trigaultius: *Regem ſuum vocant filium Solis &* Thiencu *id eſt filium cœli ſive Dei.* Vnde fieri poteſt ut nomen *Inca* fluxerit. Nec exceptio valet: *Solis cultum apud multas gentes viguiſſe.* Nam argumentum non ducitur à Solis cultu ſimplici, ſed tam accurato & ex-

quiſito. Peruani Deos ſuos in viſibiles & inviſibilem dividebant. Inviſibilis Solus *Pachacamac*, id eſt creator mundi. Atque hæc propria Dei vox apud Peruanos, quaſi eos caruiſſe, falſo ut alia multa, Acoſta tradit. Hujus inviſibilis Dei filii viſibiles erant, Sol, Luna, Stellæ. Quæ Hiſpani de Guacis & variis Diis, ex non recte intellecta lingua finxerunt, Garcilaſſo diligenter annotavit. Porro Sinenſes ipſi quoque cœli & terræ Regem ac deinde Solem venerantur, nec in re diſcrimen ſed ceremoniis quibuſdam. Ac illud quod utriuſque gentis Reges filios Solis ſe dixerunt, non leve Originis argumentum eſt. Nec id vim infringit; *Mexicanos, Tunios, Novo-Granadenſes idem feciſſe*: quippe ejuſdem hos Originis, vel non multum diverſæ, ultro fatemur. Certum quoque, *Diabolum eadem arte in ſeducendis Americanis ac Græcis & Romanis uſum*, ita tamen ut Origines non confunderentur. Nam alias quæ ratio dari poteſt, cur in Peruvia potius & Mexico Sinenſem cultum, & non alibi, vel alium, inſtituerit?

FINIS.

LUGDUNI BATAVORUM,

Typis PHILIPPI DE CROY,

Arnhemo-Geldri, 1652.

45

19

1

572

R. b.
M. M.

18º
DIPUTACIÓN PROVINCIAL
DE BARCELONA

BIBLIOTECA CENTRAL

Reg.º 301.491

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
1001966802